

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

SEVDEKÂR ŞAH İLE GÜLENAZ SULTAN HİKÂYESİ
ÜZERİNE BİR İNCELEME

Çağla KABLAN KISAOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRŞEHİR-2019

©2019- Çağla KABLAN KISAOğLU

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

SEVDEKÂR ŞAH İLE GÜLENAZ SULTAN HİKÂYESİ
ÜZERİNE BİR İNCELEME
A REVIEW OF SEVDEKÂR ŞAH AND GÜLENAZ SULTAN
STORY

Hazırlayan
Çağla KABLAN KISAOĞLU

YÜKSEK LİSANS

Danışman
Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ

KIRŞEHİR-2019

KABUL VE ONAY

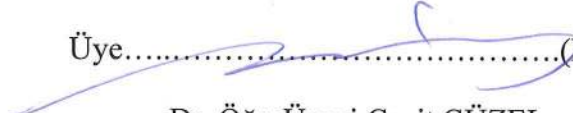
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Çağla KABLAN KISAOĞLU tarafından hazırlanan “*Sevdekâr Şah İle Gülenaz Sultan Hikâyesi Üzerine Bir İnceleme*” adlı tez çalışması 18.11.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman ... (İmza)

Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ

Üye ... (İmza)

Doç. Dr. Ezgi METİN BASAT

Üye ... (İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Cavit GÜZEL

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

18/11/2019

(İmza)

Doç.Dr. Hüseyin ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../2019

Çağla KABLAN KISAOĞLU

İmza

ÖZET

SEVDEKÂR ŞAH İLE GÜLENÂZ SULTAN HİKÂYESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Çağla KABLAN KISAOĞLU

Danışman: Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ

2019–(x+208) Toplam Sayfa

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Jüri

Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ

Doç. Dr. Ezgi METİN BASAT

Dr. Öğr. Üyesi Cavit GÜZEL

Geleneksel sözlü halk anlatıları içerisinde konu, şekil ve söyleyiş bakımından değişik bir tür olan halk hikâyeleri, yüzyıllardan beri kendine özgü belirli tarz ve kurallar çerçevesinde devam ederek gelmektedir. Kaynağını efsane, masal, menkıbe, destan vb. anlatı türlerinden alan halk hikâyeleri, bir toplumun sosyo-kültürel özelliklerinin, politik unsurlarının ve düşünce biçiminin aynası niteliğindedir.

Halk hikâyelerinde konular ve anlatılan olaylar gerçek veya gerçeğe yakındır. Olağanüstü olaylara ve masal unsurlarına çok az yer verilir. Bazı halk hikâyeleri konularının kaynağını tarihi olaylardan alır. Ancak bu tarihi olaylar destanlarda olduğu gibi, çok önemli bir olay olmayabilir.

Halk hikâyelerinde genelde âşık kahramanların serüvenleri anlatılır. Saz şairleri, kimi zaman kendi yaşam öykülerini, kimi zaman da tarihi veya yöresel bir kahramanın serüvenlerini çeşitli aşk ve kahramanlık epizotlarıyla süsleyerek halk hikâyelerini tasnif ederler.

Âşık Şenlik de Prof. Dr. Ensar Aslan'ın tespitine göre, “Sevdekâr Şah ile Gülenaz Sultan Hikâyesi”ni Şah Abbas’a ait bir kıssadan hareketle ortaya koymuştur. Âşık Şenlik, bu kıssaya dayanan olayı daha da genişleterek ve hikâyeye manzum parçalar ekleyerek hikâyeye son şeklini vermiştir.

Çalışmamızda Prof. Dr. Ensar Aslan'ın, Âşık Kasım'dan derlediği “Sevdekâr Şah ve Gülenaz Sultan Hikâyesi” ve Doğan Kaya'nın, Âşık İslam Erdener'den derlediği “Âşık Şenlik'in Sevdakâr ile Gülenaz Hanım Hikâyesi” karşılaştırmalı olarak şekil ve içerik bakımından incelenmiştir. Prof. Dr. Ensar Aslan'ın derleme çalışması daha eski olduğundan bu çalışma ana metin kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ensar Aslan ve Doğan Kaya'nın derlemiş olduğu bu hikâye (Sevdekâr Şah ile Gülenaz Sultan Hikâyesi) incelenirken Prof. Dr. Ensar Aslan'ın “Yaralı Mahmut Hikâyesi Üzerine Bir İnceleme” isimli kitabında uyguladığı yöntem takip edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ensar Aslan, Doğan Kaya, Halk Hikâyesi, Sevdekâr Şah ile Gülenaz Sultan Hikâyesi.

ABSTRACT

A REVIEW OF SEVDEKÂR ŞAH AND GÜLENÂZ SULTAN STORY

M.Sc. Thesis

Preparer: Çağla KABLAN KISAOĞLU

Advisor: Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ

2019–(x+208) Page

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Turkish Language and Literature Department

Jury

Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ

Doç. Dr. Ezgi METİN BASAT

Dr. Öğr. Üyesi Cavit GÜZEL

Folk narratives, which are a different genre in terms of subject, form and utterance among traditional oral folk narratives, have been going for centuries under specific styles and rules. Folk tales, which originate from narrative genres such as legend, fairy tale, epic etc. are a mirror of socio-cultural characteristics, political elements and way of thinking of a society.

The subjects and events in the folk tales are real or close to reality. Extraordinary events and fairy-tale elements are given little space. Some folk stories derive their origins from historical events. However, these historical events may not be a very important event as in the epics.

Folk tales usually tell the adventures of lovers. Saz poets sometimes classify folk tales by decorating their own life stories and sometimes the adventures of a historical or local hero with various love and heroic episodes.

According to determination of Prof. Ensar Aslan in Âşık Şenlik, this story is based on a story of Şah Abbas. Âşık Şenlik finalized the story by expanding the event based on this story and adding verse pieces to the story.

In our study, Ensar Aslan's "Sevdekâr Şah ve Gülenaz Sultan Hikâyesi" compiled by Âşık Kasım and Doğan Kaya's "Âşık Şenlik'in Sevdekâr ile Gülenaz Hanım Hikâyesi" compiled by İslam Erdener were analyzed in terms of form and content. Prof. Dr. Ensar Aslan's compilation was older, it was accepted as the main text.

While analyzing this story compiled by Prof. Dr. Ensar Aslan and Doğan Kaya (Sevdekâr Şah and Gülenaz Sultan Story), the method that Prof. Dr. Ensar Aslan applied in his book "A Study On The Story of Yaralı Mahmut" was followed.

Key Words: Ensar Aslan, Dogan Kaya, Folk Tales, Research Methods, Sevdekâr Şah ile Gülenaz Sultan Story.

ÖN SÖZ

Sözlü kültür ortamında yaratılan ve anlatmaya dayalı bir tür olan halk hikâyesi başta Batılı araştırmacılar olmak üzere, Türk bilim adamları tarafından üzerinde en çok çalışılan türlerden biridir. Ancak üzerinde bu kadar çalışılmasına rağmen türün tüm özelliklerini kapsayan bir tanım yapılmamıştır.

Türk folklorunun gelenekte devam eden anlatım türlerinden olan halk hikâyelerinin tanımı, tasnifi, konularının kaynakları ve inceleme yöntemleri üzerinde araştırmacılar tarafından farklı görüşler ileri sürülmüştür.

Halk hikâyelerini, geleneksel sözlü anlatımımızda yer alan destanlardan sonra masal, destan, türkü vb. türlerden alınan parçaların bir araya getirilmesiyle oluşan nazım-nesir karışımı, âşıklar tarafından kendine has bir üslup ve belirli bir ortamda anlatılan sözlü ürünlerdir, şeklinde tanımlayabiliriz. Genellikle halk hikâyeleri konularına ve yapılarına göre tasnif edilmiştir.

Biz bu çalışmamızda “Sevdekâr Şah ile Gülenaz Sultan Hikâyesi” hikâyesini inceledik.

Çalışmamız, giriş ve beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde; halk hikâyesinin tanımı ve tarihî gelişimi hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölümde Sevdekâr Şah ile Gülenaz Sultan Hikâyesi ile ilgili problemler incelenmiştir.

İkinci bölümde hikâyenin varyantlarının epizot sırasına göre yapı bakımından karşılaştırılması yapılmıştır.

Üçüncü bölümde, motif kavramı ele alınmış ve hikâyedeki motifler epizot sırasına göre incelenmiştir.

Dördüncü bölüm ise, hikâyenin şiirleri adını taşımaktadır ve bu bölümde hikâyedeki şiirler varyantlara göre yapı bakımından incelenmiştir.

“Hikâyenin Metinleri” başlığını taşıyan beşinci bölümde ise incelememize esas olan Prof. Dr. Ensar Aslan ve Dr. Doğan Kaya tarafından dernelenen hikâye metinleri yer almaktadır.

Sonuç bölümünde çalışma neticesinde elde edilen bulgular yer alır.

Kaynakça bölümünde çalışma boyunca yararlanılan yayınlar sırayla verilmiştir.

Çalışma süresince maddi-manevi desteğini esirgemeyen her zaman yanımda olan aileme, özellikle sevgili eşim Gökhan KISAOĞLU'na; engin bilgileriyle bana her zaman destek olan hocam Prof. Dr. Ensar ASLAN'a ve lisans döneminden itibaren, bilgileri ve sabrıyla bana yol gösteren hocam Prof. Dr. Salahaddin BEKKİ'ye sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Kırşehir- 2019

Çağla KABLAN KISAOĞLU

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	İ
BİLDİRİM	İİ
ÖZET	İİİ
ABSTRACT	İV
ÖN SÖZ	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR	X
GİRİŞ	1
HALK HİKÂYESİ NEDİR?	1
HALK HİKÂYELERİNİN TARİHİ GELİŞİMİ	2
BÖLÜM 1	3
1. SEVDEKÂR ŞAH İLE GÜLENAZ SULTAN HİKÂYESİ İLE İLGİLİ PROBLEMLER	3
1.1. HİKÂYENİN KONUSUNUN KAYNAĞI, TEŞEKKÜL TARİHİ VE HİKÂYEDEKİ TARİHİ, DİNİ VE MASAL UNSURLARI	3
1.2. HİKÂYENİN KAHRAMANLARI	3
1.2.1. Kahramanlara İyilik Eden Tipler	4
1.2.2. Kahramanlara Kötülük Eden Tipler	4
BÖLÜM 2	5
2. HİKÂYENİN VARYANTLARININ YAPI BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI	5
2.1. SEVDEKÂR ŞAH'IN AİLESİ VE SOSYAL DURUMLARI	5
2.2. KAHRAMANIN DOĞUMU	5
2.3. KAHRAMANIN YETİŞMESİ VE TAHSİLİ	5
2.4. GÜLENAZ SULTAN'IN SEVDEKÂR'I GÖRMESİ VE ONA ÂŞIK OLMASI	6
2.5. SEVDEKÂR İLE GÜLENAZ SULTAN'IN KARŞILAŞMASI-AŞKIN DOĞUŞU	6
2.6. SEVDEKÂR'IN ÜLKESİNE DÖNMESİ-BABASININ TAHTINA GEÇMESİ	6

2.7. KAHRAMANIN SEVGİLİYİ ARAMASI	7
2.8. KAHRAMANIN SEVGİLİYİ BULMASI VE ARAYA GİREN ENGELLER	7
2.9. KAHRAMANLARIN MEMLEKETE DÖNMESİ-DÜĞÜN	7
2.10. SEVGİLİNİN CARİYELERİNDEN BİRİNİN SEVDEKÂR'A AŞIK OLMASI- GÜLENAZ SULTAN'A TUZAK KURMASI SEVGİLİYİ HİLEYLE BEZİRGANA VERMESİ	7
2.11. KAHRAMANIN SEVGİLİYİ ARAMASI	8
2.12. ZÖHRE SULTAN'IN İSFAHAN İLE TAHRAN ARASINDA BİR MAĞARAYA YERLEŞİP HARAMİLİĞE BAŞLAMASI-ZÖHRE SULTAN'IN GÜLENAZ SULTAN'LA KARŞILAŞMASI VE ANLAŞMALARI	8
2.13. SEVDEKÂR ŞAH'IN ZÖHRE SULTAN'LA KARŞILAŞMASI	8
2.14. SEVDEKÂR, ZÖHRE SULTAN VE GÜLENAZ SULTAN'IN KONUŞUP ANLAŞMASI	8
2.15. KAHRAMANLARIN MEMLEKETE DÖNÜŞÜ-ZÖHRE SULTAN'IN SEVDEKÂR'LA EVLENMESİ-DÜĞÜN	8
BÖLÜM 3	10
3. MOTİF KAVRAMI	10
3.1. SEVDEKÂR ŞAH'IN AİLESİ VE SOSYAL DURUMLARI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER	10
3.2. KAHRAMANIN DOĞUMU EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER	10
3.3. KAHRAMANIN YETİŞMESİ VE TAHSİLİ EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER ..	11
3.4. GÜLENAZ SULTAN'IN SEVDEKÂR'I GÖRMESİ VE ONA AŞIK OLMASI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER	12
3.5. SEVDEKÂR İLE GÜLENAZ SULTAN'IN KARŞILAŞMASI-AŞKIN DOĞUŞU EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER	12
3.6. SEVDEKÂR'IN ÜLKESİNE DÖNMESİ-BABASININ TAHTINA GEÇMESİ EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER	13
3.7. KAHRAMANIN SEVGİLİYİ ARAMASI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER	15
3.8. KAHRAMANIN SEVGİLİYİ BULMASI VE ARAYA GİREN ENGELLER EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER	15

3.9. KAHRAMANLARIN MEMLEKETE DÖNMESİ - DÜĞÜN EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER.....	16
3.10. SEVGİLİNİN CARİYELERİNDEN BİRİNİN SEVDEKÂR'A ÂŞIK OLMASI- GÜLENAZ SULTAN'A TUZAK KURMASI-SEVGİLİYİ HİLEYLE BEZİRGAN'A VERMESİ EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER.....	17
3.11. KAHRAMANIN SEVGİLİYİ ARAMASI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER	17
3.12. ZÖHRE SULTAN'IN İSFAHAN İLE TAHRAN ARASINDA BİR MAĞARAYA YERLEŞİP HARAMİLİĞE BAŞLAMASI-ZÖHRE SULTAN'IN GÜLENAZ SULTAN'LA KARŞILAŞMASI VE ANLAŞMALARI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER.....	17
3.13. SEVDEKÂR ŞAH'IN ZÖHRE SULTAN'LA KARŞILAŞMASI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER	18
3.14. SEVDEKÂR, ZÖHRE SULTAN VE GÜLENAZ SULTAN'IN KONUŞUP ANLAŞMASI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER	19
3.15. KAHRAMANLARIN MEMLEKETE DÖNÜŞÜ-ZÖHRE SULTAN'IN SEVDEKÂR'LA EVLENMESİ-DÜĞÜN EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER	19
BÖLÜM 4	20
4. HİKÂYENİN ŞİİRLERİ.....	20
4.1. SEVDEKÂR İLE GÜLENAZ SULTAN HİKÂYESİNDE ŞİİRLER VE VARYANTLARDAKİ ŞİİRLERİN KARŞILAŞTIRILMASI	20
4.1.1. Sevdekâr Şah'ın Ailesi ve Sosyal Durumları Epizotuna Bağlı Şiirler.....	20
4.1.2. Kahramanın Doğumu Epizotuna Bağlı Şiirler.....	20
4.1.3. Kahramanın Yetiştirilmesi ve Tahsili Epizotuna Bağlı Şiirler	20
4.1.4. Gülenaz Sultan'ın Sevdekâr'ı Görmesi ve Ona Âşık olması Epizotuna Bağlı Şiirler.....	21
4.1.5. Sevdekâr ile Gülenaz Sultan'ın Karşılaşması – Âşkın Doğuşu Epizotuna Bağlı Şiirler.....	21
4.1.6. Sevdekâr'ın Ülkesine Dönmesi – Babasının Tahtına Geçmesi Epizotuna Bağlı Şiirler.....	23
4.1.7. Kahramanın Sevgiliyi Araması Epizotuna Bağlı Şiirler	25

4.1.8. Kahramanın Sevgiliyi Bulması ve Araya Giren Engeller Epizotuna Bağlı Şiirler	27
4.1.9. Kahramanların Memlekete Dönmesi – Düğün Epizotuna Bağlı Şiirler	29
4.1.10. Sevgilinin Cariyelerinden Birinin Sevdekâr'a Âşık olması – Gülenaz Sultan'a Tuzak kurması – Sevgiliyi Hileyle Bezirgana Vermesi Epizotuna Bağlı Şiirler	29
4.1.11. Kahramanın Sevgiliyi Araması Epizotuna Bağlı Şiirler	30
4.1.12. Zöhre Sultan'ın İsfahan ile Tahran Arasında Bir Mağaraya Yerleşip Haramiliğe Başlaması – Zöhre Sultan'la Karşılaşması ve Anlaşmaları Epizotuna Bağlı Şiirler	30
4.1.13. Sevdekâr Şah'ın Zöhre Sultan'la Karşılaşması Epizotuna Bağlı Şiirler	31
4.1.14. Sevdekâr, Zöhre Sultan ve Gülenaz Sultan'ın Konuşup Anlaşması Epizotuna Bağlı Şiirler	31
4.1.15 Kahramanların Memlekete Dönüşü – Sevdekâr'la Zöhre Sultan'ın Evlenmesi – Düğün Epizotuna Bağlı Şiirler	33
4.2. ŞİİRLERİN YAPI TABLOSU	34
BÖLÜM 5	62
5. HİKÂYENİN METİNLERİ	62
5.1. PROF. DR. ENSAR ASLAN DERLEMESİ: SEVDEKÂR ŞAH İLE GÜLENAZ SULTAN HİKÂYESİ	62
5.2. DR. DOĞAN KAYA DERLEMESİ: SEVDAKÂR İLE GÜLENAZ HİKÂYESİ	112
SONUÇ	206
KAYNAKÇA	207
ÖZGEÇMİŞ	209

KISALTMALAR

Kisaltmalar	Açıklamalar
DK	Doğan Kaya
EA	Ensar Aslan
vb.	Ve benzeri

GİRİŞ

HALK HİKÂYESİ NEDİR?

Sözlü kültür ortamında yaratılan ve anlatmaya dayalı bir tür olan halk hikâyesi, başta Batılı araştırmacılar olmak üzere, Türk bilim adamları tarafından üzerinde en çok çalışılan türlerden biridir. Ancak halk hikâyeleri üzerinde bu kadar çalışılmasına rağmen bu türün tüm özelliklerini kapsayan bir tanım yapılmamıştır.

Otto Spies: Bir sevgiliyi elde etme yolundaki maceraları anlatan masal (Alptekin, 1997: 7).

Şükrü Elçin: Türk halk hikâyeleri, zaman seyri ve coğrafya-mekân içinde efsane, masal, menkıbe, destan vb. mahsullerle beslenerek dinî, içtimaî hadiselerin potasında iç bünyelerindeki bağlarını muhafaza ederek milletimizin roman ihtiyacını karşılayan eserlerdir (Elçin, 1993: 444).

Doğan Kaya: 16. Yüzyıldan itibaren anlatılan efsane, menkıbe, destan gibi türlerle beslenip halk kültürünün pek çok ögesini ihtiva eden ve halkın roman ihtiyacını karşılayan bir anlatım türüdür. Ozanların anlatma geleneğinin bir ürünü olan destan(epope)ın yerini almıştır (Kaya, 2007: 361).

Pertev Naili Boratav ise, halk hikâyelerini tanımlamak yerine onu destanla mukayese etmiş ve halk hikâyelerinin teşekkülü ile ilgili görüşlerini şöyle belirtmiştir:

“....Yeni ve orijinal bir nev’î karakteri olan olarak meydana gelen halk hikâyeleri, yerini tuttuğu destanın birçok vasıflarını hala taşımaktadır. Fakat bunlar onun asıl karakterini verenler değildir. Süratle yeni bir nev’e gidiş vakı’ası karşısında bulunuyoruz. Destanî an’ane gittikçe zayıflıyor çünkü destanın eski karakterini tayin eden sosyal şartlar gittikçe ortadan kayboluyor.” (Boratav, 1988: 63).

Boratav, halk hikâyeleri ile ilgili olarak, çevre ve sosyal şartlara bağlı olarak destandan sonra ortaya çıkan ve destanın birçok özelliğini taşıyan yeni, müstakil bir tür olduğuna dikkat çekmektedir.

Bu tanımlardan yola çıkarak halk hikâyelerini, geleneksel sözlü anlatımımızda yer alan destanlardan sonra masal, destan, türkü vb. türlerden alınan parçaların bir araya getirilmesiyle oluşan nazım-nesir karışımı, âşıklar tarafından kendine has bir üslubu olan ve belirli bir ortamda anlatılan sözlü ürünlerdir, olarak tanımlayabiliriz.

HALK HİKÂYELERİNİN TARİHİ GELİŞİMİ

V. Propp, Sovetskoy Etnografya dergisinde yayımlanan “Folklor Türlerini Sınıflandırma İlkeleri” isimli makalesinde bir halk edebiyat türünün “o türün şiir özelliklerine, insan hayatında kullanılışına, onun icra ediliş şekline ve onun müzikle ilişkisine” göre tanımlayabileceği belirtilir.

Şölen, sıgır, yağ gibi törenlerde, şamanların ozanlık ve baksılık görevlerini yapmaları sırasında ilk önceleri “mitik” metinler anlattıkları/icra ettikleri düşünülebilir. Bir anlatma/icra geleneğinin zaman içerisinde teşekkül etmemesinden hareketle, mitik (mitsel) metinlerin sözlü gelenek içerisinde “tür” özelliği kazanamadıkları düşünülebilir. Daha sonra “destan” geleneği “destan” türünü, “türkölü-hikâyecilik” geleneğini de “halk hikâyesi” denilen türün özelliklerini belirginleştirmiş olmalıdır. Destandan masal ve efsaneye, bilmece ve atasözlerinde, halk şiirinin bütün türlerine ait örneklerle halk hikâyesinde rastlayabiliriz (Görkem, 2000: 420).

Yarı göçebe yaşam tarzından yerleşik hayata geçiş birden bire olmamışsa, yarı göçebe yaşam tarzının ürünü olan destandan yerleşik hayatın bir ürünü olan halk hikâyesine geçiş de birden bire olmamış, her iki tür arasında bir geçiş dönemi yaşanmıştır.

Bu geçiş döneminin en önemli ürünlerini de 15. yy. da “Dede Korkut Kitabı” adlı bir kitapta toplamış olan ve Oğuz beylerin maceralarını anlatan boylar oluşturmuştur.

Dede Korkut Hikâyeleri hem destan hem halk hikâyesi özelliklerini taşımaktadır ve aynı zamanda destandan halk hikâyesine geçiş dönemini en iyi yansıtan eserlerden biridir. Hikâyeler nazım-nesir karışık yazılmıştır. Nesir kısımlarının da şiir vasfını tamamen kaybetmediği görülür.

Pertev Naili Boratav halk hikâyelerinin doğuşu konusu üzerinde durmuş ve halk hikâyelerinin doğuşunu üç aşamada incelemiştir.

Küçük safhalı yani küçük türkölü hikâyelerin meydana gelişi,

Bu hikâyelerin bazı epizotlarının meydana gelmesinde epizotların rolü.

Büyük hikâyelerin meydana gelişi.

Bu bilgilerden yola çıkarak halk hikâyelerinin destanlardan sonra yerleşik hayatla birlikte meydana geldiğini ve daha çok bireyin problemlerini anlatmaya dayalı bir tür olarak ortaya çıktığını söyleyebiliriz.

BÖLÜM 1

1. SEVDEKÂR ŞAH İLE GÜLENAZ SULTAN HİKÂYESİ İLE İLGİLİ PROBLEMLER

1.1. HİKÂYENİN KONUSUNUN KAYNAĞI, TEŞEKKÜL TARİHİ VE HİKÂYEDEKİ TARİHİ, DİNİ VE MASAL UNSURLARI

Âşık Şenlik, şairliğinin yanında hayal gücü çok yüksek, önemli bir şairdir. Sevedkâr hikâyesinin konularının kaynakları gerçek yaşamdan alınmıştır. Ensar Aslan Çıldırılı Âşık Şenlik adlı eserinde, “*Doğu Anadolu’da yaygın olarak anlatılan Şahoğlu Şah Abbas kıssalarından birisi Sevedkâr hikâyesine kaynak olarak alınmıştır.*” diyerek hikâyenin tarihi unsurunu belirtmiştir. (Aslan, 2001: 71)

Bu hikâyenin tasnif tarihi, hikâyenin sonundaki dörtlükte belirtilmiştir (Aslan, 2001: 71):

Bu bir hikâyedir tasvir yazıda
Yüz elli dört kıta tasnif özümde
Tarih bin iki yüz doksan dokuzda
Kul Şenlik’in vasfı halı deyersen

Şenlik’in verdiği tarihten hareketle hicri 1299 yılı, miladi takvime göre 1881 yılına tekabül etmektedir.

Hikâyede Şahoğlu Şah Abbas karşımıza tarihi unsur olarak çıkar. Şahoğlu Şah Abbas Safevi Devleti’nin padişahıdır.

Hikâyede karşımıza dini unsur olarak Şahoğlu Şah Abbas’ın kendi nikâhını kıyması ve Kandahar Padişahı’nın namaz kılması çıkar.

Sevedkâr Şah ile Gülenaz Sultan Hikâyesi’nde çok fazla masal unsuruna rastlanmaz. Hikâyede bulunan masal unsurlarının ilki Perçem Sultan’ın Cariye Gülşah’ı öldürmek için yolladığı “Cadı Kadın”dır. Hikâyedeki bir diğer masal unsuru da “Keloğlu”dır.

1.2. HİKÂYENİN KAHRAMANLARI

Sevedkâr hikâyesindeki tipler, toplumdan seçilmiştir. Padişah, bağman, vezir, bezirgan gibi tipler pozisyonlarına göre idealize edilmiştir.

Hikâyenin erkek kahramanı padişahın tek evladıdır. Hikâyenin kız kahramanı da padişahın kızıdır. Hikâyede bu iki önemli rolden başka kişiler de vardır. Bunları iki şekilde

inceleyebiliriz:

1.2.1. Kahramanlara İyilik Eden Tipler

Bu hikâyede kahramana yardımcı olan tipler Vezir Allahverdi, Deli Becan, Taya Nene, cariyeler gibi kahraman zor durumda kaldığında ona yardımcı olan tiplerdir.

1.2.2. Kahramanlara Kötülük Eden Tipler

Bunlar kahramanların kavuşmasını engellemeye çalışan tiplerdir. Tahran Şahı, Zöhre Sultan ve Gülenaz Sultan'ın cariyesi ya da cadı kadın gibi tiplerdir.

BÖLÜM 2

2. HİKÂYENİN VARYANTLARININ YAPI BAKIMINDAN KARŞILAŞTIRILMASI

Bu bölümde Sevdekâr ile Gülenaz Sultan hikâyesinin 2 varyantının karşılaştırmasını yaparak hikâyenin temel yapısını ortaya çıkarmaya çalışacağız. Biz bu hikâyeyi 15 epizota ayırmayı uygun bulduk. İki nüsha arasında epizot karşılaştırması sonucunda pek bir farklılık göze çarpmaz. Olayların oluş sırası aynıdır fakat şiir bölümlerinde bazı farklılıklar karşımıza çıkmaktadır.

Bu karşılaştırma epizot sırasına göre yapılacaktır.

2.1. SEVDEKÂR ŞAH'IN AİLESİ VE SOSYAL DURUMLARI

İncelediğimiz Ensar Aslan ve Doğan Kaya nüshalarında Sevdekâr'ın babası Şahoğlu Şah Abbas'tır. Şahoğlu Şah Abbas “Yedi İklimin Padişahı” olarak tanıtılır.

Şahoğlu Şah Abbas'ın tek eksiği çocuğu olmamasıdır. Bu epizotta Şahoğlu Şah Abbas'ın çocuksuz olduğu üzerinde durulur.

2.2. KAHRAMANIN DOĞUMU

Bu epizot Şahoğlu Şah Abbas'ın Mısır seferi öncesi cariyesi Gülşah'ın yanına gitmesiyle başlar. Gülşah Şah Abbas'tan hamile kalır. Bunu öğrenen Şahbaz Cazi; Şahoğlu Şah Abbas'ın eşi Perçem Sultan'ın yanına gider, durumu ona anlatır. Doğan Kaya nüshasında Şah Abbas'ın eşinin adı Peri Sultan'dır. Şahbaz Cadı'nın adı da Cadı Kadın'dır.

Şahbaz Cadı, Gülşah'a kıyamaz, çocuğu Kandahar'a götürür.

2.3. KAHRAMANIN YETİŞMESİ VE TAHSİLİ

Kandahar Şahı, caminin avlusunda pir ihtiyar kadını görünce Bağman'a kadına yardım etmesini söyler. Bağman da kadını evine götürür, karnını doyurur. Kadın ölmeden çocuğu Bağman'a teslim eder. Şah Abbas'ın hatem yüzüğünü Bağman'a verir. Bağman da bebeği kendi çocuğu gibi yetiştirir. “Çocuğa ad koyma” karşımıza iki nüshada farklı yaşta çıkar. Ensar Aslan nüshasında ad koyma üç yaşında, Doğan Kaya nüshasında ise karşımıza beş yaşında çıkar.

Sevdekâr on beş yaşına geldiğinde Keloğlan, Sevdekâr'a babasının hala bahçede çalıştığını kendisinin de gezip eğlendiğini söyler. Bunun üzerine Sevdekâr eve gider. Ertesi gün de babasının işini ondan devralır. Sevdekâr, Doğan Kaya nüshasında on yedi- on sekiz

yaşındadır.

2.4. GÜLENAZ SULTAN'IN SEVDEKÂR'I GÖRMESİ VE ONA ÂŞIK OLMASI

Bu epizot Sevdokâr'ın bağmanlık yapmasıyla başlar. Sevdokâr, Kandahar Şahı'nın kızının sarayının yanında bağmanlık yapar. Gülenaz Sultan, cariyeleriyle bahçeleri gezmeye çıkar. Bahçede Sevdokâr'ı görür görmez ona âşık olur. Gülenaz Sultan, yemeden içmeden kesilince cariyeler Gülenaz Sultan'ın Taya Nene'sini çağırırlar. Gülenaz Sultan Taya Nene'sine durumu anlatır. Taya Nene, Bağmanın oğluna âşık olduğu için Gülenaz'a kızıp saraydan çıkar.

Aradan zaman geçer ve Taya Nene saraya gelir. Gülenaz Sultan'ın durumuna üzüldüğü için Sevdokâr'ın yanına gider. Sevdokâr Taya Nene'yi Peri sanıp sırtına kürekle vurur.

2.5. SEVDEKÂR İLE GÜLENAZ SULTAN'IN KARŞILAŞMASI-AŞKIN DOĞUŞU

Taya Nene, Gülenaz Sultan'ın yanına gelir, olanları anlatır. Gülenaz Sultan bir türlü Taya Nene'sini yeniden Sevdokâr'ın yanına gitmeye ikna edemez. Bunun üzerine kendisi gitmeye karar verir. Cariyeleri yanına alıp bahçeye Sevdokâr'ın yanına gider. Sevdokâr, Gülenaz Sultan'ı görür görmez ona âşık olur, düşüp bayılır. Gülenaz Sultan, Taya Nene'sini ikinci kez Sevdokâr'ın yanına gönderir. Bu defa Sevdokâr, Taya Nene'yle Gülenaz Sultan'ın sarayına gider. Burada üç gün kalan Sevdokâr, daha sonra da Gülenaz Sultan'ın sarayında onunla buluşmaya devam eder.

2.6. SEVDEKÂR'IN ÜLKESİNE DÖNMESİ-BABASININ TAHTINA GEÇMESİ

Bu epizot Kandahar Şahı'nın vezirinin ölmesiyle başlar. Kandahar Şahı, ölen vezirinin yerine Bağman'ı vezir yapınca Bağman'ı kıskananlar ona tuzak kurarlar. Hazineden değerli taşları alıp çarşıda bu taşları sattırırlar. Bunu duyan Padişah çok sinirlenir. Bağman ve sülalesinin öldürülmesini emreder. Sevdokâr'ı da saraya götürürler. Sevdokâr, Padişah'tan daha önce aldığı fermanla hayatını kurtarır. Bunun üzerine Padişah, Sevdokâr'ı vezir yapar ve ailesinin hayatını bağışlar. Bunun üzerine Bağman gerçeği açıklar ve Sevdokâr'ın Şah Abbas'ın oğlu olduğunu söyler, Sevdokâr'a Hatem yüzüğü verir.

Bunun üzerine Kandahar Şahı Sevdokâr'ı ülkesine gönderir. Sevdokâr gitmeden

Gülenaz Sultan’la vedalaşır. Gülenaz Sultan, Sevdekâr’a Hatem yüzük verir. Sevdekâr da ülkesine gider, babasının tahtına oturur.

2.7. KAHRAMANIN SEVGİLİYİ ARAMASI

Bu epizot Sevdekâr’ın tahta geçmesiyle başlar. Fakat Sevdekâr’ın aklı hep Gülenaz Sultan’dadır. Bunun üzerine ülkenin hudutlarını öğrenme bahanesiyle Allahverdi Vezir ve Deli Becan’la Kandahar’a gider. Oraya gidince Gülenaz Sultan’ın Tahran Şahı’yla evlendirildiğini öğrenir. Bunun üzerine cariyelerden hatıra yüzüğü alıp Tahran’a doğru yola çıkarlar.

2.8. KAHRAMANIN SEVGİLİYİ BULMASI VE ARAYA GİREN ENGELLER

Tahran’a varan Sevdekâr ve arkadaşları Gülenaz Sultan’ın hasta olduğunu öğrenirler. Bunun üzerine Tahran’da kılık değiştirerek Gülenaz Sultan’ın yanına gitmeyi başarırlar. Sevdekâr’la kavuşan Gülenaz Sultan kaçmak için plan yaparken Tahran Şahı’nın Kardeşi Zöhre Sultan odaya girer. Zöhre Sultan Sevdekâr’ı görür görmez ona âşık olur, düşüp bayılır. Sevdekâr’la Zöhre Sultan konuşup anlaşırlar. Zöhre Sultan’ın kırk gün süren hastalığı nükseder. Bu arada da Sevdekâr, Zöhre Sultan’ı bırakıp kaçmaya karar verir.

2.9. KAHRAMANLARIN MEMLEKETE DÖNMESİ-DÜĞÜN

Sevdekâr’la Gülenaz Sultan kaçmaya karar verince Allahverdi vezir durumu Deli Becan’a bildirir. Plan yapıp saraydan çıkarlar. Zöhre Sultan’ı sarayda bırakırlar. Ertesi gün bunun farkına varınca peşlerinden ordu gönderirler. Ensar Aslan nüshasında orduyu Kandahar Şahı, Doğan Kaya nüshasında ise Tahran Şahı yollar. Deli Becan orduyu yener ve yola devam ederler. Allahverdi vezir durumu Şah Abbas’a bildirir. Bunun üzerine Sevdekâr’la Gülenaz Sultan’ın düğünü yapılır.

2.10. SEVGİLİNİN CARİYELERİNDEN BİRİNİN SEVDEKÂR’A AŞIK OLMASI-GÜLENAZ SULTAN’A TUZAK KURMASI SEVGİLİYİ HİLEYLE BEZİRGANA VERMESİ

Bu epizot Gülenaz Sultan’ın cariyelerinden birinin Sevdekâr’a âşık olmasıyla başlar. Gülenaz Sultan’a tuzak kurar, onu hileyle bezirganlara verir. Gülenaz Sultan’ı Tahran Şahı’na teslim etmeleri gerektiğini söyler. Böylece kendisinin Sevdekâr’la evleneceğini düşünür.

2.11. KAHRAMANIN SEVGİLİYİ ARAMASI

Sevdekâr sarayına geldiğinde Gülenaz Sultan'ı göremez. Cariyeden olan biteni öğrenir. Cariyeyi cezalandırır. Yanına Allahverdi vezir ve Deli Becan'ı alıp Gülenaz Sultan'ın peşinden gider.

2.12. ZÖHRE SULTAN'IN İSFAHAN İLE TAHRAN ARASINDA BİR MAĞARAYA YERLEŞİP HARAMİLİĞE BAŞLAMASI-ZÖHRE SULTAN'IN GÜLENAZ SULTAN'LA KARŞILAŞMASI VE ANLAŞMALARI

Sevdekâr ve arkadaşları Tahran'a doğru giderken Zöhre Sultan da Sevdekâr'dan intikam almak için arabizengi kılığına girip Tahran'la İsfahan arasında bir mağaraya yerleşir. Gülenaz Sultan'ı kaçıran bezirganları durdurup sandıklarına el koyar. Sandığı açınca karşısında Gülenaz Sultan'ı görür. Zöhre Sultan Arabizengi kılığında olduğu için Gülenaz sultan onu tanımaz. Söyleşirler ve böylece anlaşmaya varırlar. İkisi de Sevdekâr Şah'ın Karısı olmaya karar verirler.

2.13. SEVDEKÂR ŞAH'IN ZÖHRE SULTAN'LA KARŞILAŞMASI

Bu epizot Zöhre Sultan'la Gülenaz Sultan'ın Sevdekâr'ı mağarada beklemeleriyle başlar. Zöhre Sultan arabizengi kılığında Sevdekâr Şah ve arkadaşlarının karşısına çıkar. Deli Becan'ı yener ve onları mağaraya hapseder. Yatma zamanı gelince mağarada Sevdekâr'ı yalnız bırakır.

2.14. SEVDEKÂR, ZÖHRE SULTAN VE GÜLENAZ SULTAN'IN KONUŞUP ANLAŞMASI

Bu epizot Zöhre Sultan'ın Sevdekâr'la mağarada yalnız kalmasıyla başlar. Zöhre Sultan arabizengi kılığında olduğu için, Sevdekâr Şah onu tanımaz. Zöhre Sultan Harami kılığında Sevdekâr'ı eğlendirsün diye koluna Gülenaz Sultan'ı takıp gelir. Gülenaz Sultan'la Sevdekâr söyleşir. Bu söyleşmenin üzerine Zöhre sultan da harami kıyafetini çıkartıp kendini tanıtır. Bu söyleşmenin sonunda Sevdekâr, Zöhre Sultan'ı karısı kabul eder, Gülenaz Sultan da bu işe razı olur.

2.15. KAHRAMANLARIN MEMLEKETE DÖNÜŞÜ-ZÖHRE SULTAN'IN SEVDEKÂR'LA EVLENMESİ-DÜĞÜN

Bu motif Sevdekâr'ın Allahverdi vezirle konuşmasıyla başlar. Olanları vezire anlatır. Babasına önceden anlatması için Allahverdi veziri ve Deli Becan'ı gönderir. Arkalarından da kendileri giderler. Şah Abbas, Sevdekâr Şah'ı, Gülenaz'ı ve Zöhre Sultan'ı merasimle

karşılar. Zöhre Sultan’la Sevdekâr’a kırk gün kırk gece düğün yaparlar.

Sonuç olarak incelemeye çalıştığımız varyantların, yapı ve içerik bakımından, önemsiz bazı ayrıntılar dışında hemen hemen aynı olduğu ortaya çıkar. Bütün varyantlar aynı kaynaktan doğmuştur. Varyantlarda görülen dil ve anlatım unsurları hikâyenin esas yapısını değiştirmemiştir. Hikâyede bulunan birçok motif diğer halk hikâyelerinde de görülür.

BÖLÜM 3

3. MOTİF KAVRAMI

Edebiyat, sanat, müzik ve resim gibi çeşitli dallarda kullanılan “Motif” terimi, halk bilimi araştırmalarında özel bir anlamda kullanılmaktadır. Motif kavramı üzerinde bir çok tanım yapılmıştır.

Stith Thompson, motifi “Eskiden beri yaşama kabiliyetine sahip olan, masalın en küçük unsuru” olarak tarif etmektedir. (Sakaoğlu, 1980: 24)

Max Lüthi’nin tarifi ise şöyledir: “Kendisini an’anede muhafaza etme gücüne sahip olan, hikâye etmenin en küçük unsurudur.” (Sakaoğlu, 1980: 24)

Rus Formalistlerinden B.Tomachevsky’e göre: “Farklı eserlerde tekrar tekrar karşımıza çıkan bölünmez, parçalanmaz tematik üniteler motif olarak adlandırılır.” (Aslan, 1990: 43)

Bu tanımlardan yola çıkarak motif; olayları meydana getiren ve onları devam ettiren en küçük yapı taşıdır, diyebiliriz.

Halk Hikâyelerinin incelenmesinde en önemli konulardan birisi de motif incelenmesidir. Bu hikâyede motifler, karşılaştırılması yapılan iki varyanttan ortaya çıkarılan 15 ana epizot çerçevesinde incelenmiştir. İncelemede olayların oluş sırasına bağlı kalınacaktır.

3.1. SEVDEKÂR ŞAH’IN AİLESİ VE SOSYAL DURUMLARI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bu epizot kalıplaşmış girişle başlar. Bu epizot Sevdokâr Şah’ın ailesi ve sosyal durumlarıyla ilgilidir. Şahoğlu Şah Abbas ve ailesi tanıtıldıktan sonra Şah Abbas’ın çocuğu olmadığı belirtilir. Bu epizotta en belirgin motif “çocuksuzluk motifi”dir. Âdil Şah Hikâyesi, Şah İsmail Hikâyesi, Arzu ile Kamber Hikâyesi’nde de çocuksuzluk motifi görülür. (Alptekin, 2016:329). Bu motif hemen bütün halk hikâyelerinde mevcut olan bir motiftir.

3.2. KAHRAMANIN DOĞUMU EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bu epizot Şahoğlu Şah Abbas’ın Mısır seferi öncesi orduyu savaşa gönderip kendisinin İsfahan’a cariyesi Gülşah’ın yanına gitmesiyle başlar. Bu epizotta karşımıza çıkan ilk motif “aldatma motifi”dir. Bu epizotta karşımıza çıkan diğer bir motif ise “hatem motifi”dir. Hatem motifi Yaralı Mahmut Hikâyesi, Varaka ile Gülşah Hikâyesi ve Hurşit ile

Mahımihri Hikâyesi'nde de görülür. (Alptekin, 2016:314) Şahoğlu Şah Abbas cariyesi Gülşah'ın yanından giderken ona yedi yıl boyunca yaptırdığı yüzüğü bırakır. Doğan Kaya nüshasında bu durum: “Oğlumuz olursa parmağına takın, kız olur ise satın savın yiğit men gelene kadar...” şeklinde ifade edilmiştir. (Kaya, 2013: 50)

Şahoğlu Şah Abbas'tan hamile kalan Gülşah'ı duyan arabozucular, Perçem Sultan'a bu durumu anlatırlar. Perçem Sultan telaşlanır, Gülşah'ı öldürtmek için “Cadı Kadın” bulur.

Bu epizotta geçen bir diğer motif de “kıyafet değiştirme motifi”dir. Bu motif Köroğlu-Han Nigâr Hikâyesi, Keloğlan'ın Köroğlu'nun Atını Kaçırması Hikâyesi, Bağdat Kolu, Latif Şah Hikâyesi, Şah İsmail Hikâyesi, Gül ile Ali Şîr Hikâyesi ve Ebalî Sinan Ebilharis Hikâyesi'nde de görülür. (Alptekin, 2016:319) Cadı Kadın (Şahbaz Cazı), önce “ihtiyar bir kadın” kılığına girip Gülşah'ı kandırır. Ardından da Gülşah'ın bebeğini alıp “pir ihtiyar kadın” kılığında Kandahar'a gider. Cadı Kadın Kandahar'da cami avlusunda Kandahar Padişahı ve Padişahın bahçevanını görür, Padişah Cadı Kadın'a acır. Padişah kadının “Pir ihtiyar Kadın” olduğunu düşündüğü için yardım eder. Doğan Kaya nüshasında Cadı Kadın, Kandahar'a erkek kıyafetiyle bezirgan kılığında gider.

3.3. KAHRAMANIN YETİŞMESİ VE TAHSİLİ EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Padişah, Yaşlı Cadı'ya yardım etmesi için bahçevanı görevlendirir. Kadın bahçevanın evinde iki gün kaldıktan sonra hastalanır. Ölmeden önce bebeğin İsfahan Şahı Şah Abbas'ın oğlu olduğunu söyler. Şahoğlu Şah Abbas'ın “hatem yüzüğünü” bağmana verir. Böylece karşımıza “hatem yüzük” motifi çıkar. Cadı Kadın yüzüğü çocuk büyüdüğünde parmağına takmaları için bağmana verir.

Bu epizotta dikkat çeken bir diğer motif “ad koyma motifi”dir. Padişah namaza giderken bahçede oyun oynayan bir çocuk görür. Çocuğun kim olduğunu sorar. Bağman da çocuğun kendisinin olduğunu ve üç yaşına kadar kimseye göstermediklerini söyler. Padişah çocuğun adını sorar ve henüz çocuğun bir adı olmadığını öğrenir. Bağman da padişahın çocuğuna ad koymasını ister. Padişah da çocuğun adını “Sevdekâr” koyar. Ad koyma motifi Latif Şah Hikâyesi, Latif Şah Hikâyesi, Şah İsmail Hikâyesi, Elif ile Mahmut Hikayesi, Arzu ile Kamber Hikâyesi, Aşık Garip Hikâyesi, Tahir ile Zühre Hikâyesi'nde de görülür. (Alptekin, 2016:351)

Doğan Kaya nüshasında çocuğa ad koyma beş yaşında gerçekleşir.

3.4. GÜLENAZ SULTAN'IN SEVDEKÂR'I GÖRMESİ VE ONA AŞIK OLMASI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bu epizot Sevdokâr'ın on beş yaşına gelmesiyle başlar. Sevdokâr bu yaşına kadar okumuş ve gezip tozmuştur. Bağman ise hala padişahın bağıni bahçesini sulardı. Bir gün Sevdokâr “aşık” oynayan çocukların yanından geçerken “Keloğlan”ın aşıklerini yere atar. Bunun üzerinde Keloğlan, Sevdokâr'ın babasına yardım etmek yerine onların oyununu bozduğunu söyler. Bu sözlere çok üzülen Sevdokâr, bağa babasının yanına gider ve bundan sonra bağda kendisinin çalışacağını söyler. Babası kabul etmek istemese de Sevdokâr babasını ikna eder. Bağda, bahçede çalışmaya başlar.

Bu epizotta öne çıkan motif “ilk görüşte aşık” motifidir. Kandahar padişahının kızı Gülenaz Sultan'ın sarayı padişahın bahçelerine yakın olduğundan cariyeleriyle bahçeyi gezmeye gelir. Bahçede Sevdokâr'ı görünce ilk görüşte aşık olur, düşüp bayılır. Bu motif Demircioğlu-Reyhan Arap (Köroğlu Destanı), Kiziroğlu Mustafa Bey-Afganistan-Gürcistan, Celâlî ve Mehmet Bey Hikâyesi, Bey Beyrek, Ferhat ile Şirin ve Yusuf ile Züleyha Hikâye'lerinde görülür. (Alptekin, 2016:346-347).

Gülenaz Sultan yemeden içmeden kesilince cariyeleri Sultan'ın Taya Nene'sini derdine bir çare bulması için saraya çağırırlar. Taya Nene gelir ve Gülenaz Sultan'la söyleşir. Taya Nene, Gülenaz Sultan'ın âşık olduğu kişinin bağmanın oğlu olduğunu duyunca Sultan'a kızar ve saraydan çıkıp gider.

Aradan zaman geçer, Taya Nene saraya döner ve Gülenaz Sultan'a yardım edeceğini söyler. Gider Sevdokâr'ı bulur ve Gülenaz Sultan'ın kendisine âşık olduğunu söyler. Sevdokâr, Taya Nene'ye inanmaz ona oyun oynar ve Taya Nene'nin sırtına kürekle vurur. Taya Nene de aksıya aksıya Gülenaz Sultan'ın yanına gider.

Taya Nene'nin Sevdokâr'a gitmesi “haberci motifi”dir. Ensar Aslan nüshasında Sevdokâr 15, Doğan Kaya nüshasında 17-18 yaşındadır.

3.5. SEVDEKÂR İLE GÜLENAZ SULTAN'IN KARŞILAŞMASI-AŞKIN DOĞUŞU EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bu epizot Taya Nene'nin Gülenaz Sultan'ın yanına gelmesi ile başlar. Sevdokâr'ın ona kürekle vurduğunu söyler. Gülenaz Sultan bir türlü Taya Nene'yi yeniden gitmeye ikna edemez. Taya Nene Gülenaz Sultan'a Sevdokâr'ın yanına kendisinin gitmesi gerektiğini söyler. Bu fikir Gülenaz Sultan'ın aklına yatar. Sevdokâr'ı bahçede görmeye gider.

Sevdekâr, Gülenaz Sultan ve kırk cariyesini karşısında görünce onları ilk önce peri kızı sanır. Eline küreğini alır ve cariyelerin başı olduğunu düşündüğü Gülenaz Sultan'ı beklemeye başlar.

Gülenaz Sultan, Sevdokâr'ın elindeki küreğini görür. Her şeyi göze alıp Sevdokâr'ın yanına yaklaşır ve yüzündeki peçeyi açar. Gülenaz Sultan'ın yüzünü gören Sevdokâr, Gülenaz Sultan'a ilk görüşte âşık olur, düşüp bayılır. Bu epizotun en göze çarpan motifi “ilk görüşte aşk”tır. Gülenaz Sultan, Sevdokâr'ı ayıltmayı dener fakat başarılı olamaz. Bunun üzerine cariyelerini yanına alarak saraya döner.

Saraya döner dönmez Taya Nene'sini yanına çağırarak Gülenaz Sultan, Taya Nene'sinden gidip Sevdokâr'la yeniden konuşmasını ister. Fakat Taya Nene gitmeye korkar. Sonunda gitmeyi kabul eder ve Sevdokâr'ı bahçede görmeye gider.

Sevdokâr'la konuşan Taya Nene, Sevdokâr'ın Gülenaz'a âşık olduğunu anlar. Doğruca Sevdokâr'ı Gülenaz Sultan'ın odasına götürür.

Bu epizotta karşımıza çıkan diğer bir motif de “sınama motifi”dir. Gülenaz Sultan, Sevdokâr'ın Onu tanıyıp tanımayacağını sınar. Sevdokâr, Gülenaz Sultan'ın onu sinamasını kazanıp yaptıklarını anlatır. Böylece Gülenaz Sultan odasından çıkıp Sevdokâr'ın yanına gider. Sevdokâr üç gün boyunca Gülenaz Sultan'ın sarayında kalır. Daha sonraları Gülenaz Sultan'ın sarayında buluşmaya devam ederler.

3.6. SEVDEKÂR'IN ÜLKESİNE DÖNMESİ-BABASININ TAHTINA GEÇMESİ EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bu motif Kandahar Padişahı'nın Veziri'nin ölmesiyle başlar. Ölen Vezir'in yerine Padişah çok sevdiği ve güvendiği Bağman'ı Vezir yapar. Bağman'ın vezir olmasını çekemeyenler Bağman'a tuzak kurarlar. Bu epizotta karşımıza çıkan önemli motif “tuzak motifi”dir. Öteki vezirler bir Bağman'ın Vezir olmasını kaldıramayınca Padişah'ın hazinesinden birkaç değerli taşı alıp iki tane baldırı çıplağa verip çarşıda sattırırlar. Taşları Vezir'den aldıklarını, taşları sattıktan sonra parasını da Vezir'e vereceklerini söylemelerini isterler.

Diğer yanda Bağman Vezir ile Padişah bağı gezmeye giderler. Padişah ile babasının bağı gezdiğini gören Sevdokâr utanır, bir ağacın dalına gizlenir. Padişah'la babasını izler. Bağman Vezir'le Padişah bağı gezerken canları elma çeker. Bağman Vezir elma kopartamaz. Padişah, Bağman Vezir'in sırtına çıkarak elma kopartmak ister. Yine elma kopartamaz. Bu

kez Bağman Vezir, Padişah' a sırtına çıkıp elma koparabileceğini söyler. Fakat Bağman Vezir'in amacı elma kopartmak değil, Padişah'ı incitmektir. Padişahın sırtında dönüp durduktan sonra elmaları kopartmadan aşağıya iner. Sonunda Sevdekâr'ı çağırmaya karar verirler. Sevdekâr gelip elma koparır. Padişah bunun üzerine Sevdekâr'a bir dilek hakkı verir. Sevdekâr da Padişah' tan "kendisinin Bağman Vezir'in hiçbir şeyi olmadığına dair" bir ferman imzalamasını ister. Bağman Vezir de Padişah'a imzalamasını söyleyince Padişah fermanı imzalar.

Padişah saraya gelince Bağman Vezir'e tuzak kuran hırsızları Padişah'ın önüne çıkarırlar. Olayı anlatınca Padişah, Bağman Vezir'in bütün sülalesinin zindana atılmasını emreder, iki cellat da Sevdekâr'ı almaya gider. Bu sırada Sevdekâr ile Gülenaz Sultan, işaretleşirler. Cellatların geldiğini gören Gülenaz Sultan, Sevdekâr'a haber vermeye çalışır. Fakat başarılı olamaz. Cellatlar Sevdekâr'ı götürürler. Sevdekâr, Gülenaz Sultan'dan ötürü saraya götürüldüğünü düşünür. Saraya gittiğinde Bağman Vezir'in bütün sülalesinin sarayda olduğunu görür. Yanındakilere sorunca durumu öğrenir. Padişah'tan söz hakkı isteyerek fermanı Padişah'a uzatır. Padişah fermanı görür. Sevdekâr'a bu olayı bildiği için mi bu fermanı istediğini sorar. Sevdekâr da bunun üzerine Padişah'a babasıyla Padişah'ın bahçede yaşadıkları olayı hatırlatır. Padişah'a: "Padişahım sağolsun, siz bahçada filen zaman babamnan ağaçdan alma endirmeye uğraşanda men ağacın dalında sizi pusordum. Babam bir vezir olduğu halda Padişah'ı velinimetinin sırtına basıp ağaca çıkmak istedi, niye ki siz onun omzuna basıp çıktınız diye. Bu sıra annadımki bu adamnan menin heş bir iliştiğim yokdu, bu benim babam felan deyildir. Menim vijdanım bele bir iş yapmama mücadelemez." der. Padişah da bunun üzerine Sevdekâr'ı "Baş Vezir" yapar.

Sevdekâr'ın isteği üzerine herkes serbest kalır. Sevdekâr'ın babası Padişah'ın elini ayağını öperken Sevdekâr'ın gerçekten de onun oğlu olmadığını, aslında Sevdekâr'ın İsfahan Şah'ının oğlu olduğunu söyler. Hatem yüzüğü padişaha gösterir. Bu epizotta "Kahramanın soylu bir aileden gelmesi" motifi de vardır.

Kandahar Padişahı Sevdekâr'ın hazırlığını yapar. Şah Abbas'a kıymetli hediyeler yollayıp Sevdekâr'ın yanına bir alay asker verir. İsfahan'a doğru giderken Sevdekâr askerlere "Siz gedin men bir Bağman'nan halallif alıp gelim." deyip atını doğruca Gülenaz Sultan'ın sarayına doğru sürer. Bu motifte "Orduyu aldatma" motifi de vardır. Gülenaz Sultan, sarayın balkonundan Sevdekâr'ın geldiğini görür. Söyleşirler ve Gülenaz Sultan, Sevdekâr'a "hatem/yüzük" verir. Bu epizotta karşımıza çıkan bir diğer motif ise "hatem / yüzük motifi"dir. Sevdekâr'ın kafiləsi bir müddet sonra İsfahan'a varır. Padişah'ın huzuruna

çıkır. Babasına hatıra yüzüğü verir. Babası çok sevinir, tahtı Sevdekâr'a bırakıp Gülşah cariyeyle evlenip keyiflerine bakarlar.

3.7. KAHRAMANIN SEVGİLİYİ ARAMASI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bu epizot Sevdekâr'ın Gülenaz Sultan'ı aramaya Kandahar'a gitmesiyle başlar. Sevdekâr tahta geçtikten sonra hudutları öğrenmek bahanesiyle Gülenaz Sultan'ı aramaya gider. Yanına Vezir Allahverdi ve başpehlivan Deli Becan'ı alarak Kandahar'a Gülenaz Sultan'ı aramaya giderler.

Kandahar'a varınca Sevdekâr, Gülenaz Sultan'ın sarayına gider. Gülenaz Sultan'ı orda göremez. Sevgilisinin sarayından haber almak için sarayla konuşur. Karşımıza “sarayla konuşma” motif olarak çıkar. Sevdekâr'ın feryadına saraydaki cariyeler yetişir. Gülenaz Sultan'ın üç ay önce Tahran şahı ile evlendirildiğini söylerler. Bu epizotta da karşımıza “hatem yüzük motifi” çıkar. Gülenaz Sultan cariyelerine Sevdekâr'a vermeleri için hatem yüzük bırakmıştır. Ayrıca bu epizotta “sevgilinin başka biriyle evlendirilmesi” motifi de vardır. Sevdekâr yüzüğü alır, sevgilisini bulmaya Tahran' a gider. Bu epizotta karşımıza çıkan en önemli motif “sevgilinin peşinden gitme” motifidir. Sevdekâr yanına Vezir Allahverdi'yi ve Deli Becan'ı alıp Tahran'a doğru yola çıkar. Yolda karşılaştıkları Bezirgan'dan kısa yolu öğrenirler. Kısa yolda onları Harami karşılar ve Deli Becan Harami'yi yener.

3.8. KAHRAMANIN SEVGİLİYİ BULMASI VE ARAYA GİREN ENGELLER EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bu epizot Sevdekâr'ın Tahran'a gelmesiyle başlar. Allahverdi Vezir'i çarşıya Gülenaz Sultan'dan haber getirmek için yollar. Allahverdi vezir çarşıya geldiğinde bir tellalın bağırıldığını duyar. Tellal padişahın Gülenaz Sultan'ı iyileştirmek için doktor aradığını bağırmaktadır. Vezir Allahverdi bu öğrendiklerini hemen Sevdekâr'a söyler, birlikte plan yaparlar.

Bu epizotta karşımıza çıkan en belirgin motif “kılık değiştirme motifi”dir. Allahverdi vezir çarşıdan “derviş kıyafeti” alır. Kılık değiştirerek saraya gider. Ayrıca bu motifte karşımıza Gülenaz Sultan'ın “hatem yüzük motifi” de çıkar. Allahverdi vezir yanına Gülenaz Sultan'ın yüzüğünü de alır, saraya gider. Sarayda Padişahla konuştuktan sonra Allahverdi vezir, Gülenaz Sultan'ın yanına götürülür. Allahverdi Vezir, Gülenaz'ı görür, onu iyileştireceğini söyler. Bir kase suyun içine hatem yüzüğü koyar. Gülenaz Sultan

kasenin içindeki yüzüğün kedisinin Sevdekâr'a verdiği yüzük olduğunu görür. Bunun üzerine ağlamaya başlar. Allahverdi vezir ile söyleşmeye başlar. Allahverdi vezir kendini tanıtır.

Allahverdi vezir, Gülenaz Sultan'la plan yapar. Gülenaz Sultan'a padişahın önünde kalkıp yürümesini söyler. Allahverdi vezir de padişaha gidip "Padişah'ım sağolsun garınızın ayahlarını eyleştirdim, yalnız diliynen sağırırğı galdı, onu da benim bir usdam var o da burdadı, onu getirim o eylendirsın o benim işim döyül. Gedin gendiniz bir gözünüznen görün ama sahnı ellerinizi vurmuyun, her şeyi berbad ellersiniz, bir geyfe için durumunu görüf çıhn, men savahdan o arkadaşımı da alar gelerem." der. Allahverdi Vezir Sevdekâr'a durumu anlatır. Sevdekâr da kıyafet değiştirerek "derviş kılığına" girer. Bu epizotta "kılık değiştirme motifi" ikinci kere karşımıza çıkar. Sevdekâr derviş kıyafetini giyiniş Allahverdi vezir ile Padişah'ın huzuruna çıkar. Padişah Gülenaz Sultan'ın dili ve kulağını açmaları için bir hafta mühlet verir. Sevdekâr, Gülenaz Sultan'ın yanına gitmeden derviş kıyafetini çıkarır, yerine padişah kıyafetlerini giyinir. Nişanın eline alır, Gülenaz Sultan'ın yanına gider. İki sevgili söyleşmeye başlar. Bu epizotta ayrıca "sevgiliye kavuşma" motifi de vardır.

Bu epizotta ayrıca "ilk görüşte aşk" motifi de vardır. Sevdekâr ile Gülenaz Sultan konuşurken içeri Tahran Şahı'nın kardeşi Zöhre Sultan girer. Bir Şah'ın kardeşinin karısıyla konuştuğunu görür. Sevdekâr'ın yüzünü görür görmez Sevdekâr'ın güzelliğine dayanamaz, düşüp bayılır. Zöhre Sultan uyanınca Sevdekâr'la söyleşmeye başlar. Sevdekâr, Zöhre Sultan'dan Şah olduğunu gizler. Burada ayrıca karşımıza "aldatma motifi" de çıkar.

Zöhre Sultan ve Sevdekâr Şah anlaşırılar. Üçü birlikte kaçma planı yaparlar. Zöhre Sultan çadırına gidince kimseye bir şey söylemez. Zöhre Sultan'ın bir hastalığı vardır ve o hastalık tuttuğunda kırk gün boyunca yataktan kalkamaz. Ama aslında Zöhre Sultan cengaver bir pehlivandı, hiç kimse onunla başa çıkamazdı. Zöhre Sultan, çadırına gider gitmez bu hastalığı tutar. Sevdekâr Şah da Tahran'dan gitmek için planlar yapar, Zühre Sultan'ı da birlikte götürmek ister fakat kırk gün bekleyemeyeceği için sadece Gülenaz Sultanı alıp kaçar.

3.9. KAHRAMANLARIN MEMLEKETE DÖNMESİ - DÜĞÜN EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bu epizot Sevdekâr Şah ile Gülenaz Sultan'ın kaçmaya karar vermeleriyle başlar. Allahverdi vezir bu durumu Deli Becan'a bildirir. Deli Becan'la Allahverdi vezir doğruca saraya giderler ve Gülenaz Sultan'ın konağına giderler. Gülenaz Sultan'dan tavlanın yerini

öğrenirler. Tavladan dört tane at çıkarırlar, Gülenaz Sultan ve Sevedkâr Şah'ı alıp İsfahan'a doğru yola çıkarlar. Sabaha kadar yol giderler. Sabah olunca Deli Becan'ın uykusu gelir, bir suyun yanında dinlenmeye karar verirler. Kandahar Padişahı haberi duyar duymaz peşlerinden ordu yollar. Sevedkâr orduyu karşı dağda görünce Deli Becan'ı uyandırır. Deli Becan orduyu yener ve yollarına devam ederler. Bir zaman sonra İsfahan'a gelirler.

Bu epizotta karşımıza “düğün” motifi de çıkar. Sevedkâr Şah ile Gülenaz Sultan İsfahan'a gelirler, Padişah onları karşılar ve kırk gün kırk gece düğün yaparlar. Düğün motifi karşımıza “40 gün 40 gece düğün” olarak çıkar. Bu motif, Kirmanşah Hikâyesi, Eşref Bey Hikâyesi, Salman Bey ile Turnatel Hanım Hikâyesi, Âdil Şah Hikâyesi, Melikşah ile Güllühan Hikâyesi, Nedim Şah Hikâyesi, Arzu ile Kamber Hikâyesi ve Âşık Garip Hikâyesi'nde de karşımıza çıkar. (Alptekin, 2016:361-362).

3.10. SEVGİLİNİN CARİYELERİNDEN BİRİNİN SEVDEKÂR'A ÂŞIK OLMASI-GÜLENAZ SULTAN'A TUZAK KURMASI-SEVGİLİYİ HİLEYLE BEZİRGAN'A VERMESİ EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bu epizotta karşımıza çıkan en belirgin motif “tuzak” motifidir. Gülenaz Sultan'ın çok güzel bir cariyesi vardı. Gönlünü Sevedkâr Şah'a kaptırmıştı. “Gülenaz Sultan'a bir şey olsa Sevedkâr Şah mutlah mennem evlener, ne elliyimki bir Gülenaz Sultan'ı aradan kaldırım.” diyordu. Konağın yakınlarında bezirganları görünce cariyenin aklına bir plan gelir. Bezirgana gider, ona bir mal vereceğini ve o malı Tahran Şahı'na teslim etmesi gerektiğini söyler. Ayrıca Bezirgan'a vereceği malın Tahran Şahı'nın karısı olduğunu söyler. Cariye, Gülenaz Sultan'ı hileyle bir sandığa kapatır, sabahın erken saatlerinde bezirgana verir.

3.11. KAHRAMANIN SEVGİLİYİ ARAMASI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bu epizot Sevedkâr Şah'ın çadırına gelip Gülenaz Sultan'ı orada görmemesiyle başlar. Sevedkâr Şah, Gülenaz Sultan'ın odasına geldiğinde cariyenin Gülenaz Sultan'ın elbiselerini giyiniş yatağın başucunda durduğunu görür. Cariye de Gülenaz Sultan'a kurduğu tuzağı anlatır. Bu epizotta karşımıza “tuzak motifi” çıkar. Bunun üzerine Sevedkâr Şah cariyeyi hapse atar.

3.12. ZÖHRE SULTAN'IN İSFAHAN İLE TAHRAN ARASINDA BİR MAĞARAYA YERLEŞİP HARAMİLİĞE BAŞLAMASI-ZÖHRE SULTAN'IN

GÜLENAZ SULTAN’LA KARŞILAŞMASI VE ANLAŞMALARI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bezirganlar Tahran’a doğru yola çıkıp giderken Zöhre Sultan’ın hastalığı geçer. Kendine geldiğinde Sevdekâr Şah, Gülenaz Sultan’ın gittiğini görür. Bunun üzerine Zöhre Sultan kılıcını kalkanını kuşanıp Arap kıyafetlerine girip yola çıkar. Bu epizotta karşımıza çıkan bir diğer motif ise “kılık değiştirme motifi” dir. Ensar Aslan, “Halk Hikâyelerinde Kahramanların Kıyafet Değiştirme Motifi ve Arabizengi Tipi” adlı makalesinde: “Kıyafet değiştirme motifinin ikinci türü, kadın kahramanın kıyafet değiştirirerek erkek arap-Arabizengi kıyafetiyle savaşması motif zinciridir. Motif Index’te F.565.2 numarada gösterilen bu motif zincirinin bir halkası, arap kıyafetiyle savaşan ve yarışan kahramanın, mücadele sonunda çok güzel bir kız olduğunun anlaşılmasıyla erkek kahramanın ona aşık olması ve kendinden geçmesi motifidir.” şeklinde açıklamıştır. Zöhre Sultan, haramiliğe ‘arabizengi’ kılığında başlar. İsfahan’la Tahran arasında yolun üzerindeki bir mağaraya yerleşir, haramiliğe başlar. Zöhre Sultan’ın amacı haramilik yapıp İsfahan Şahı’nı yanına getirmektir.

Gülenaz Sultan’ı kaçıran bezirganlar Zöhre Sultan’ın yanına yaklaşırlar. Zöhre Sultan karşımıza bir “alp kız motifi” olarak karşımıza çıkar. Zöhre Sultan da Gülenaz Sultan’ı kaçıran bezirganları durdurur. Gülenaz Sultan’ın içinde olduğu sandığa el koyar. Sandığı açtığında içinde Gülenaz Sultan’ın olduğunu görür. Zöhre Sultan “arabizengi” kılığında olduğu için Gülenaz Sultan, Zöhre Sultan’ı tanımaz. Bu epizotta karşımıza çıkan “arabizengi” motifinden başka “sınama/ imtihan motifi” de vardır. Zöhre Sultan, Gülenaz Sultan’ı sınar, sonunda teslim olmayacağını anlayınca gider kendi kıyafetlerini giyer. Gülenaz Sultan’la konuşur. İki Sultan da Sevdekâr Şah’ın karısı olmayı kabul eder.

3.13. SEVDEKÂR ŞAH’IN ZÖHRE SULTAN’LA KARŞILAŞMASI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bu epizot Zöhre Sultan’la Gülenaz Sultan’ın Sevdekâr Şah’ı mağarada beklemeleriyle başlar.

Bu epizotta karşımıza çıkan en önemli motif “imtihan motifi” dir. Zöhre Sultan arabizengi kılığında Sevdekâr Şah’ı bekler. Zöhre Sultan karşıdan üç atlı geldiğini görür. Zöhre Sultan, Sevdekâr Şah’ın kellesini ister. Bunun üzerine Deli Becan öne atılır. Sevdekâr Şah ise korkudan titremeye başlar. Deli Becan, Zöhre Sultan’ı dövüşmeye davet eder. Dövüşü Zöhre Sultan kazanırken Sevdekâr Şah’a seslenir: “Ey deliganni benim sözüm gene

sözdü gel sen kelleni ver, bu pehlivanın canını gıymıyım.” deyince Sevdekâr Şah’ın korkusu artar. Bunun üzerine Zöhre Sultan, Deli Becan’ın yorgun olduğu için ona yenilmiş olabileceğini söyler. Dövüşü bu gece dinlendikten sonra tekrarlayacaklarını söyler. Kim kimi yenerse onun kafasını keser diye sözleşirler.

Harami; Sevdekâr Şah, Allahverdi Vezir ve Deli Becan’ı alarak bir mağaraya götürür. Yiyecek ve içecek verir. Yatma zamanı gelince Allahverdi Vezir ve Deli Becan’ı başka bir yere götürür, Sevdekâr Şah’ı yalnız bırakır.

3.14. SEVDEKÂR, ZÖHRE SULTAN VE GÜLENÂZ SULTAN’IN KONUŞUP ANLAŞMASI EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bu epizot Sevdekâr Şah ile Gülenaz Sultan’ın mağarada yalnız kalmasıyla başlar. Zöhre Sultan arabizengi kılığında Gülenaz Sultan’ı koluna takıp getirir. Sevdekâr Şah, Gülenaz Sultanı görür, söyleşmeye başlarlar. Sonra Zöhre Sultan Sevdekâr’a “Her halde bunu pek iyi beğenmedin, indi gedim sana bir başgasını getirim belke onu beğenesen.” der. Bu epizotta “kıyafet değiştirme motifi” yine karşımıza çıkar. Zöhre Sultan gider, kendi Sultan kıyafetlerini giyinir, yüzünü peçeyle kapatır.

Sevdekâr Şah’ın yanına gelir. Zöhre Sultan’la Sevdekâr Şah söyleşmeye başlarlar. Sevdekâr Şah, Zöhre Sultan’ı karısı kabul eder, Gülenaz Sultan da bu işe razı olur.

3.15. KAHRAMANLARIN MEMLEKETE DÖNÜŞÜ-ZÖHRE SULTAN’IN SEVDEKÂR’LA EVLENMESİ-DÜĞÜN EPİZOTUNA BAĞLI MOTİFLER

Bu motif Sevdekâr Şah’ın Vezir Allahverdi ile konuşması ile başlar. Olanları Vezir Allahverdi’ye anlatır, babasına anlatması için önden Vezir Allahverdi ile Deli Becan’ı gönderir. Arkalarından da Sevdekâr Şah, Gülenaz Sultan ve Zöhre Sultan gider. Şah Abbas, Sevdekâr Şah, Gülenaz Sultan’ı ve Zöhre Sultan’ı merasimle karşılar. Bu epizotta karşımıza “düğün motifi” çıkar. Zöhre Sultan’ı has bahçenin yanındaki saraya yerleştirirler. Kırk gün kırk gece düğün yaparlar. Bir ömür mutlu yaşarlar.

Hikâye kalıplaşmış bitiş ile son bulur.

“Hikâyemiz burda pitti, Allah cümle elemin mıradını versin Şenlik babaya da Tanrı gana gana rahmet eylesin.”

BÖLÜM 4

4. HİKÂYENİN ŞİİRLERİ

4.1. SEVDEKÂR İLE GÜLENÂZ SULTAN HİKÂYESİNDE ŞİİRLER VE VARYANTLARDAKİ ŞİİRLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

Halk hikâyeleri nazım-nesir karışık olarak yazılır. Bu halk hikâyelerinin şekil özelliğidir. Nesirle anlatılan hikâyelerde heyecan ve duygu yoğunlukları manzum olarak anlatılmıştır. Kahramanların birbirleriyle söyleşmeleri her zaman manzumdur.

Biz bu çalışmada “Sevdekâr Şah ile Gülenaz Sultan Hikâyesi”nde geçen şiirleri epizot sırasına göre:

1. Hece yapısı
2. Kıta yapısı
3. Kafiye

bakımından inceleyeceğiz.

Elimizde bulunan Ensar Aslan ve Doğan Kaya nüshalarındaki şiirler yapısal ve içerik bakımından bazı farklılıklar gösterdiğinden ayrı ayrı incelemeyi uygun bulduk.

4.1.1. Sevdekâr Şah’ın Ailesi ve Sosyal Durumları Epizotuna Bağlı Şiirler

Sevdekâr Şah ve Gülenaz Sultan hikâyesinde kahramanların doğumu olağanüstü şekilde olmadığı için hikâyenin başını oluşturan bu epizota her iki nüshada da rastlanmaz. Bu epizotta Sevdekâr Şah’ın ailesi tanıtıldığından şiir söylemeyi gerektiren önemli bir olay yoktur.

4.1.2. Kahramanın Doğumu Epizotuna Bağlı Şiirler

Bu epizot Şah Abbas’ın Mısır kralının üstüne yürümesiyle başlar. Birkaç saat yol aldıktan sonra Şahoğlu Şah Abbas geri döner, Gülşah cariyenin yanına gider. Kahramanın doğumu gerçekleşir.

Bu epizotta da her iki nüshada şiire rastlanmaz.

4.1.3. Kahramanın Yetiştirilmesi ve Tahsili Epizotuna Bağlı Şiirler

Bu epizot yaşlı kadının (cadı kadın) Kandahar Şahı’yla ve Bağman’la karşılaşmasıyla başlar. Bağman’ın yaşlı kadını ve kucağındaki bebeği evine alıp misafir etmesiyle başlar. Bağman’ın bebeği evlat edinmesiyle devam eder. Bu yüzden bu epizotta şiir söylenmesini

gerektirecek bir durum yoktur.

4.1.4. Gülenaz Sultan'ın Sevdekâr'ı Görmesi ve Ona Aşık olması Epizotuna Bağlı Şiirler

Bu epizot Kandahar Şahı'nın kızı Gülenaz Sultan'ın cariyeleriyle bahçeleri gezmeye gitmesiyle başlar. Gülenaz Sultan, Sevdekâr'ı görür görmez ona âşık olur. Aradan birkaç gün geçtikten sonra Sultan'ın durumu kötüye gitmeye devam edince cariyeler, Gülenaz Sultan'ın Taya Nene'sini çağırırlar. Gülenaz Sultan'ın durumu Taya Nene'sine anlattığı şiir 8+7 duraklı, 15 heceli, üç dörtlükten oluşur. Son dörtlükte Gülenaz Sultan'ın adı geçer. Şiir aaba / ccca / ddda uyak düzeninde ve “dediler” rediflidir. Hem Ensar Aslan hem Doğan Kaya nüshasında şiir yapı ve içerik olarak aynıdır.

Taya Nene; Gülenaz Sultan'ın derdini anlamaz, ikinci kez Gülenaz Sultan derdini anlatmak için Taya Nene'sine bir “cigalı tecnis” okur. 11'li mısralardan oluşan şiir 4+4+3 duraklı, abbbxaaab / ccccxccb / ddddxddb uyak düzenine sahiptir ve “bir yara” rediflidir. Son dörtlükte Gülenaz Sultan'ın adı geçer.

Taya Nene, Gülenaz Sultan'ın söylediklerinden Bağman'a âşık olduğunu yine anlamaz. Bunun üzerine Gülenaz Sultan, bir şiir daha söyler. Bu şiir E.A nüshasında 11'li hece ölçüsüyle söylenmiş ve 3 dörtlükten meydana gelmiştir. abab / cccb / dddb uyak düzenindedir. İlk dörtlükte 4+4+3 durak, ikinci ve üçüncü dörtlükte ise 4+4+3 ve 6+5 durak kullanılmıştır. “-niz ne olur” rediflidir. Son dörtlükte Gülenaz Sultan'ın adı geçmektedir.

Doğan Kaya nüshasında ise bu şiir üç dörtlükten ve her bir dörtlükten sonra söylenen “cinaslı mani” den meydana gelmektedir. 11'li hece ölçüsüyle söylenmiş bu şiirin ilk dörtlüğü 4+4+3 duraklıdır, ikinci ve üçüncü dörtlükte 4+4+3 ve 6+5 durak kullanılmıştır. “-niz ne olur” rediflidir. Son dörtlükte Gülenaz Sultan'ın adı geçmektedir.

4.1.5. Sevdekâr ile Gülenaz Sultan'ın Karşılaşması – Aşkın Doğuşu Epizotuna Bağlı Şiirler

Bu epizot Taya Nene'nin Sevdekâr'la karşılaşmasıyla başlar. Bu epizottaki ilk şiir Gülenaz Sultan'la Taya Nene'nin söyleşmelerinden oluşur. Bu çalışmada söyleşme biçimindeki şiirleri biz müstakil şiirler olarak kabul ettik.

Gülenaz Sultan'ın söylediği şiir üç dörtlükten meydana gelmiş ve 11'li hece ölçüsüyle söylenmiştir. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb biçimindedir. İlk dörtlükte 4+4+3 ve 6+5 durak kullanılmış, diğer dörtlüklerde 6+5 durak kullanılmıştır. Son dörtlükte Gülenaz

Sultan'ın adı geçer.

Taya Nene'nin söylediği şiir üç dörtlükten oluşurken 11'li hece ölçüsüyle söylenmiştir. Uyak düzeni abcb / dddb / eebb şeklindedir. 6+5 duraklıdır.

Bu şiir hem EA hem DK nüshasında yapı ve içerik bakımından aynıdır.

Bu epizottaki diğer bir şiir Gülenaz Sultan tarafından Sevedkâr Şah'la karşılaşması sırasında söylenmiştir. Şiir üç dörtlükten oluşmaktadır ve 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır. Uyak düzeni abcb / dddb / eebb şeklindedir. Şiirde 4+4+3 ve 6+5 durak kullanılmıştır. Gülenaz Sultan'ın son dörtlükte adı geçer.

Gülenaz Sultan bu şiiri söyledikten sonra Sevedkâr bayılır. Bunun üzerine Gülenaz Sultan bir şiir daha söyler. Bu şiir üç dörtlükten ve 11 heceli dizelerden oluşur. Şiirin uyak örgüsü abcb / dddb / eebb' dir. İlk dörtlük 4+4+3 duraklı, ikinci dörtlük 6+5 duraklı ve son dörtlük ise 4+4+3 ve 6+5 duraklıdır. Son dörtlükte Gülenaz Sultan'ın adı geçer.

Bu şiir hem EA hem DK nüshasında içerik bakımından aynıdır.

Aradan zaman geçtikten sonra Gülenaz, Taya Nene'sini yanına çağırır. Sevedkâr'ın yanına gidip, Sevedkâr'a durumunu anlatmasını ister. Bunun için Taya Nene'sine bir şiir söyler.

Bu şiir EA nüshasında 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır ve üç dörtlükten oluşmaktadır. Uyak düzeni abcb / dddb / eebb 'dir. İlk iki dörtlükte 4+4+3 ve 6+5 durak kullanılırken son dörtlükte 4+4+3 durak kullanılmıştır. Son dörtlük 4+4+3 duraklıdır. Son dörtlükte Gülenaz'ın adı geçer.

Bu şiir DK nüshasında üç dörtlükten meydana gelirken her dörtlükten sonra söylenen bir mani vardır. Şiirin ilk iki dörtlüğü 4+4+3 ve 6+5 duraklıyken son dörtlük 4+4+3 duraklıdır.

Bunun üzerine Koca Nene, bahçeye Sevedkâr'ın yanına gider. Söyleşmeye başlarlar.

Koca Nene'nin söylediği şiir üç dörtlükten, 11 heceli mısralardan oluşur. Uyak düzeni abab / cccb / dddb şeklindedir. Birinci ve sonuncu dörtlükte 4+4+3 ve 6+5 durak kullanılırken ikinci dörtlükte 4+4+3 durak kullanılmıştır.

Sevedkâr'ın Gülenaz Sultan'ın sarayına gitmesiyle karşımıza bu hikâyedeki ilk "imtihan motifi" çıkar.

Bu şiirle Sevedkâr, Gülenaz Sultan'ın sınavını geçer. Bu söylediği şiir üç

dörtlükten, 11 heceli dizelerden oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb 'dir. İlk dörtlük 4+4+3 duraklı, ikinci ve üçüncü dörtlük de 4+4+3 ve 6+5 duraklıdır. “ne söz var” rediflidir. Son dörtlükte Sevdekâr'ın adı geçer.

Bu şiirde hem DK hem EA nüshasında yapı ve içerik açısından herhangi bir değişiklik yoktur.

Gülenaz Sultan, Sevdekâr Sultan'ın karşısına çıkınca söyleşirler. Gülenaz Sultan'ın söylediği şiir üç dörtlükten ve 11 heceli mısralardan meydana gelmektedir. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb 'dir. İlk iki dörtlükte 5+3 ve 4+4 durak kullanılırken üçüncü dörtlükte 3+5 durak kullanılmıştır. Son dörtlükte Gülenaz Sultan'ın adı geçmektedir.

Sevdekâr Şah'ın söylediği şiir üç dörtlükten meydana gelir. 11 heceli mısralardan oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeb'dir. İlk iki dörtlükte 4+4 ve 5+3 durak kullanılmıştır. Son dörtlükte ise 5+3 ve 6+2 durak kullanılmıştır.

Bu epizottaki son şiir Sevdekâr tarafından Gülenaz Sultan'ın konağından ayrılırken söylenir.

Bu şiir üç dörtlükten ve 11 heceli mısralardan oluşur. Birinci ve üçüncü dörtlükte 4+4+3 ve 6+5 durak kullanılırken ikinci dörtlükte 6+5 durak kullanılmıştır. Uyak düzeni abab / cccb / dddb 'dir. “-ı gız” rediflidir. Son dörtlükte Sevdekâr'ın adı geçer.

Bu şiir DK nüshasında da üç dörtlükten oluşur. 11 heceli mısralardan oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. Birinci ve üçüncü dörtlükte 4+4+3 ve 6+5 durak kullanılırken ikinci dörtlükte 6+5 ve 5+6 durak kullanılmıştır. Şiir “-i kız” rediflidir. Son dörtlükte Sevdekâr'ın adı geçer.

4.1.6. Sevdekâr'ın Ülkesine Dönmesi – Babasının Tahtına Geçmesi Epizotuna Bağlı Şiirler

Bu epizot Kandahar Şahı'nın vezirinin ölmesiyle başlar. Kandahar Şahı Bağman'ı vezir yapar. Bağman'ı kıskananlar ona tuzak kurarlar. Bunun üzerine Kandahar Şahı, Bağman'ın ve sülalesinin saraya getirilmesini emreder. Cellatlar Sevdekâr'ı almaya bağa giderler. Bu sırada Sevdekâr, Gülenaz Sultan'la işaretleşirken Gülenaz Sultan cellatların geldiğini görür. Sevgilisine cellatların gelişini haber vermek için şiir söyler.

Bu şiir Sevdekâr ve Gülenaz Sultan'ın söyleşmelerini içerir. Gülenaz Sultan'ın söylediği şiir üç dörtlükten oluşur ve 8'li hece ölçüsüyle söylenmiştir. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk dörtlük 6+2 duraklı, ikinci dörtlük 4+4 ve 5+3 duraklıdır. Son

dörtlük ise 5+3 ve 6+2 duraklıdır. “-geler” rediflidir. Gülenaz Sultan’ın adı son dörtlükte geçer.

Sevdekâr’ın söylediği şiir üç dörtlükten ve 8 heceli mısralardan oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk dörtlük 6+2 ve 5+3 duraklıyken ikinci ve üçüncü dörtlük 6+2 duraklıdır. “-geler” rediflidir. Son dörtlükte Sevdikâr’ın adı geçer.

DK nüshasında bu şiir üç dörtlükten ve 8 heceli mısralardan meydana gelir. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk dörtlükte 6+2 ve 5+3 durak kullanırken ikinci ve üçüncü dörtlükte 6+2 durak kullanılmıştır. Nüshalar arasında bu şiir için içerik açısından bir değişiklik olmamasına rağmen yapısal açıdan mısraların yerlerinin değişmesi bağlamında değişiklik gösterir.

Cellatlar Sevdikâr’ı Padişah’ın huzuruna çıkarırlar. Sevdikâr canını kurtarmak için bir şiir söyler.

Bu şiir üç dörtlükten, 11 dizeli heceli mısralardan meydana gelir. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb’dir. İlk iki dörtlük 6+5 ve 4+4+3 duraklı, son dörtlük 5+2 ve 4+4 duraklı, 11 heceli dizelerden oluşur. İki şiir arasında hem yapı hem içerik bakımından değişiklik vardır.

Sevdikâr bu şiiri okuduktan sonra cebinden Padişah fermanını çıkarır. Hem kendisinin hem de akrabalarının hayatını kurtarır. Padişah Sevdikâr’ı vezir yapar. Bunun üzerine Padişah, Bağman’a bu çocuğun kimin olduğunu sorar. Bağman da Sevdikâr’ın ailesinin kim olduğunu söyler. Bunun üzerine Padişah, Sevdikâr’ı ülkesine gönderir.

Sevdikâr ülkesine gitmeden dönüp Gülenaz Sultan’a haber verir. Bu söyleşme altı dörtlükten meydana gelir. Söyleşmede ilk şiiri Sevdikâr söyler.

Sevdikâr’ın söylediği şiir üç dörtlükten oluşur. Uyak düzeni abab / cccb / dddb şeklinde 11’li hece ölçüsüyle söylenmiştir. İlk dörtlükte 4+4+3, son dörtlükte 6+5 durak kullanılmıştır. “-sevdiğim” rediflidir. Son dörtlükte Sevdikâr’ın adı geçer.

Gülenaz Sultan’ın söylediği şiir üç dörtlükten ve 11 heceli mısralardan oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk dörtlük 4+4+3 duraklı, ikinci dörtlük 4+4+3 ve 6+5 duraklı, son dörtlük 6+5 duraklıdır.

DK nüshasında bu söyleşme altı dörtlükten oluşur. Sevdikâr ilk şiiri söyler. Bu şiir üç dörtlükten oluşur. 11 hecelidir. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb’dir. İlk dörtlük 4+4+3 ve 6+5 duraklı, ikinci dörtlük 4+4+3 duraklı, son dörtlük 6+5 duraklıdır. Son dörtlükte adı geçer. “sevdiğim” rediflidir.

Gülenaz Sultan'ın söylediği şiir de üç dörtlükten oluşur. 11 heceli dizelerden meydana gelir. İlk iki dörtlük 6+5 ve 4+4+3 duraktan oluşurken son dörtlükte 6+5 duraklıdır. Uyak düzeni abcb / dddb / eebb 'dir. Son dörtlükte Gülenaz Sultan'ın adı geçer. "sevdiğim" rediflidir.

EA nüshası ile DK nüshası arasında yapı ve içerik açısından değişiklik vardır.

Sevdekâr, Gülenaz Sultan'la vedalaştıktan sonra İsfahan'a yola koyulur. Şah Abbas'ın huzuruna çıkar. Sevdekâr'ın söylediği şiir altı dörtlükten oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eebb / fffb / gggb / hhhb 'dir. İlk iki dörtlükte 4+4+3 ve 6+5 durak kullanılmıştır. Üçüncü, dördüncü ve beşinci dörtlük 6+5 duraklı, son dörtlük 6+5 ve 4+4+3 duraklıdır. Son dörtlükte Sevdekâr'ın adı geçer.

EA ile DK nüshaları arasında sadece dörtlüklerdeki mısralarda sözcük diziliminde değişiklik olmuştur.

4.1.7. Kahramanın Sevgiliyi Araması Epizotuna Bağlı Şiirler

Şah Abbas, hatem yüzüğü görünce Sevdekâr'ı tahta geçirir. Sevdekâr Şahlık yaparken Gülenaz Sultan hiç aklından çıkmaz. Bu yüzden ülkenin sınırlarını öğrenmek bahanesiyle vezir Allahverdi ve Deli Becan'la birlikte yola çıkarlar. Vezir Allahverdi Kandahar'a gitmeyi neden istediğini sorunca Sevdekâr buna şiir ile cevap verir.

Bu şiir üç dörtlükten ve 8 heceli mısralardan meydana gelmektedir. Uyak düzeni abcb / dddb / eebb şeklindedir. Şiirde 4+4, 5+3 ve 3+5 durak kullanılmıştır. "gederam" rediflidir. Sevdekâr'ın son dörtlükte adı geçer.

DK nüshası ile EA nüshası arasında yapısal anlamda bir değişiklik yoktur. Sadece ilk dörtlükte bazı sözcükler değişir.

Allahverdi vezir bu şiir üzerine Sevdekâr'la Kandahar'a gitmeye karar verir. Kandahar'a vardıklarında Sevdekâr Gülenaz Sultan'ın köşküne gider. Gülenaz Sultan'ı köşkte göremez. Bunun üzerine sarayla konuşur.

Bu şiir üç dörtlükten oluşur ve 11 heceli dizelerden oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / cccb şeklindedir. Şiir 4+4+3 ve 6+5 duraklıdır. "neyledin" rediflidir. Son dörtlükte kahramanların adı geçer.

DK nüshasında bu şiir, üç dörtlükten ve her dörtlükten sonra söylenen kesik maniden oluşur. Şiir 6+5 ve 4+4+3 duraktan oluşur. "neyledin" rediflidir. Son dörtlükte kahramanların adı geçer.

Sevdekâr'ın bu şiirinin üzerine cariyeler saraydan çıkar. Bunun üzerine Sevdekâr, cariyelerden haber almak için şiir söyler.

Bu şiirde cariyelerin adını tek tek söyleyerek onlardan haber almaya çalışır. Bu şiir üç dördlükten ve 11 heceli dizelerden oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk dördlük 4+4+3 duraklı, ikinci dördlük 6+5 duraklı, son dördlük ise 6+5 ve 4+4+3 duraklıdır. “görünmer” rediflidir. Son dördlükte kahramanların adı geçer.

Bu DK nüshasında üç dördlükten ve her dördlükten sonra söylenen kesik maniden oluşur. Şiir 4+4+3 ve 6+5 duraklıdır. Son dördlükte kahramanların adı geçer.

Bu şiir üzerine cariyeler Gülenaz Sultan'ın Tahran Şahı'yla evlendirildiğini söyler. Sevdekâr'a Gülenaz Sultan'ın bıraktığı hatem yüzüğü verirler.

Sevdekâr bu haber üzerine Allahverdi vezir Deli Becan'ın yanına gelir, onlara durumu bir şiirle söyler.

Bu şiir altışar dizeden ve 3 bentten oluşur. Uyak düzeni aaaaba / ccccca / ddddda şeklindedir. 8+8 duraklı, 16 heceli dizelerden meydana gelir. Son bentte Sevdekâr'ın adı geçer.

DK nüshasında bu şiirde yapı bağlamında değil, içerik bağlamında değişiklik vardır. Bazı sözcükler nüshalar arasında değişiklik arz eder.

Bu şiirin üzerine Allahverdi vezir, İsfahan'a geri dönmeyi teklif eder. Bunun üzerine Sevdekâr, Allahverdi vezire cevap verir.

Bu şiir üç dördlükten ve 8 heceli dizelerden oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb'dir. 5+3 duraklıdır. “tagayır olufdu” rediflidir. Son dördlükte Sevdekâr'ın adı geçer.

Bu şiirde hem EA hem DK nüshasında yapı ve içerik açısından aynıdır. Herhangi bir değişiklik göstermez.

Bu şiir üzerine Sevdekâr, Allahverdi vezir ve Deli Becan Tahran'a doğru yola çıkar. Tahran'a giderken yolda karşılarına bir haremi çıkar. Deli Becan ve Harami söyleşmeden önce DK nüshasında Sevdekâr Harami'ye şiir söyler. Bu şiir EA nüshasında yoktur.

Şiir üç dördlükten ve her dördlükten sonra söylenen kesik maniden oluşur. İlk iki dördlük 6+5 duraklı, son dördlük 4+4+3 ve 6+5 duraklıdır. Son dördlükte Sevdekâr'ın adı geçer.

EA nüshasında ise Sevdekâr Haramiler'i görünce korkar. Harami Sevdekâr ve

yanındakileri görünce şiir söyler. Bunun üzerine Deli Becan uyanır, Harami ile söyleşmeye başlar.

Bu söyleşme altı dörtlükten oluşur. Söyleşmeye Harami başlar. Harami ‘nin söylediği şiir üç dörtlükten ve 8 heceli dizelerden oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb ‘dir. İlk dörtlük 4+4 ve 5+3 duraklı, ikinci dörtlük 5+3, son dörtlükte ise 6+2 ve 5+3 durak kullanılmıştır. Son dörtlükte Harami’nin adı geçer.

Deli Becan’ın söylediği şiir de üç dörtlükten ve 8 heceli dizelerden meydana gelir. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk iki dörtlük 5+3 duraklı, son dörtlük ise 5+3 ve 4+4 duraklıdır. Son dörtlükte Deli Becan’ın adı geçer.

4.1.8. Kahramanın Sevgiliyi Bulması ve Araya Giren Engeller Epizotuna Bağlı Şiirler

Bu epizot kahramanların Tahran’a varmasıyla başlar. Sevedkâr Şah, Allahverdi Vezir’i çarşıya Gülenaz Sultan’dan haber alması için yollar. Allahverdi Vezir çarşıya varınca tellalın bağırdığını duyar. Tellal ülkede ne kadar doktor, müneccim, hoca varsa saraya çağırır. Allahverdi vezir detayları öğrenip Sevedkâr’ın yanına gidip durumu anlatır.

Allahverdi vezir, derviş kıyafetini giyer, eline eski birkaç kitap alır, son olarak da hatıra yüzüğü de alarak saraya gider. Saraya gidince Gülenaz Sultan’ı iyileştirmek için Gülenaz Sultan’la yalnız kalırlar. Allahverdi vezir önündeki tasa yüzüğü atar. Bunun üzerine Gülenaz Sultan ağlamaya başlar. Allahverdi Vezir neden ağladığını sorunca Gülenaz derdini şiirle söyler.

Bu söyleşme Gülenaz Sultan’ın söylediği şiirle başlar. Altı dörtlükten oluşur. Gülenaz Sultan’ın söylediği şiir üç dörtlükten ve 11 heceli dizelerden oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk dörtlük 6+5 duraklı, ikinci dörtlük 4+4+3 duraklı, son dörtlük ise 6+5 ve 4+4+3 duraklıdır. Son dörtlükte Gülenaz’ın adı geçer.

Derviş yani Allahverdi vezirin söylediği şiir üç dörtlükten ve 11 heceli dizelerden oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb ‘dir. Şiirde 4+4+3 ve 6+5 durak kullanılmıştır. Son dörtlükte Allahverdi vezirin adı geçer.

DK nüshasında bu şiir altı dörtlükten oluşur. Gülenaz Sultan’ın söylediği şiir üç dörtlükten ve her dörtlükten sonra söylenen kesik maniyle devam eder. İlk dörtlükte 6+5 durak, ikinci dörtlükte 4+4+3 durak kullanılmıştır. Son dörtlükte Gülenaz Sultan’ın adı geçer.

Vezir Allahverdi'nin söylediği şiir de üç dördlükten ve 11 heceli mısralardan oluşur. İlk dördlük 6+5 ve 4+4+3 duraklı, ikinci dördlük 4+4+3 duraklı, son dördlük 4+4+3 ve 6+5 duraklıdır. Son dördlükte Allahverdi vezirin adı geçer.

Söyleşme bitince Allahverdi vezir Gülenaz'a Sevdekâr'ı getiriceğini söyler. Tahran Şahı'na gereken ikazları yaparak saraydan ayrılır. Ertesi gün Sevdekâr'ı da derviş kıyafetinde saraya götürür. Sevdekâr'la Gülenaz Sultan karşılaştıklarında söyleşirler.

İlk şiiri Sevdekâr söyler. Sevdekâr'ın söylediği şiir üç dördlükten oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb 'dir. İlk dördlük 4+4+3 ve 6+5 duraklı, ikinci dördlük 6+5 duraklı, son dördlük ise 6+5 ve 4+4+3 duraklıdır. Son dördlükte Sevdekâr'ın adı geçer.

Gülenaz Sultan'ın söylediği şiir de üç dördlükten ve 11 heceli mısralardan oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk dördlük 4+4+3 ve 6+5 duraklıdır. İkinci dördlük 6+5 duraklı, son dördlük 4+4+3 ve 6+5 duraklıdır. Son dördlükte Sevdekâr'ın adı geçer.

DK ve EA nüshaları arasında içerik bakımından bir değişiklik yokken, yapısal bağlamda son dördlükte ikinci ve üçüncü dizeler yer değiştirmiştir.

Sevdekâr'la Gülenaz Sultan söyleşirken içeri Tahran Şahı'nın kardeşi girer. Görür görmez Sevdekâr'a âşık olur ve bayılır.

Zöhre Sultan kendine gelince Sevdekâr'la söyleşirler. Beş dördlükten oluşan bu söyleşmede üç dördlüğü Zöhre Sultan, iki dördlüğü Sevdekâr söyler.

Zöhre Sultan'ın söylediği şiir üç dördlükten ve 11 heceli dizelerden oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk dördlük 6+5 ve 4+4+3 duraklıdır. İkinci ve üçüncü dördlük 6+5 duraklıdır. Son dördlükte Zöhre Sultan'ın adı geçer.

Sevdekâr'ın söylediği şiir iki dördlükten ve 11 heceli mısralardan oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb şeklindedir. İlk dördlük 4+4+3 ve 6+5 duraklı, ikinci dördlük 6+5 duraklıdır. Son dördlükte Sevdekâr'ın adı geçer.

DK nüshasında bu söyleşme altı dördlükten oluşur. Sevdekâr üç dördlük, Zöhre Sultan da üç dördlük söylemiştir. Zöhre Sultan'ın söylediği şiir 11 heceli dizelerden oluşmuştur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk dördlük 6+5 ve 4+4+3 duraklıyken ikinci ve üçüncü dördlük 6+5 duraklıdır. Son dördlükte iki nüsha arasında yapısal değişiklik vardır. Son dördlüğü sözçükleri tamamen değişiktir. Ayrıca son dördlükte Zöhre Sultan'ın adı geçer.

Sevdekâr'ın söylediği şiir de 11 heceli dizelerden oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. Bu nüshada üçüncü dörtlük de mevcuttur. İlk dörtlük 6+5 ve 4+4+3 duraklı, ikinci ve üçüncü mısra 6+5 duraklıdır. Son dörtlükte Sevdokâr'ın adı geçer. Ayrıca bu nüshada EA nüshasında olmayan son dörtlükte mevcuttur.

4.1.9. Kahramanların Memlekete Dönmesi – Döğün Epizotuna Bağlı Şiirler

Bu epizot Sevdokâr, Gülenaz, Allahverdi vezir ve Deli Becan'ın Tahran'dan kaçmasıyla başlar. Zöhre Sultan kırk gün sürecek hastalığa tutulunca onu Tahran'da bırakıp kaçmaya karar verirler. Tahran Şahı ertesi gün kaçtıklarını fark edince peşlerinden ordu gönderir. Orduyu gören Sevdokâr, Deli Becan'ı uyandırmak için şiir söyler. Bu söyleşme altı dörtlükten oluşur.

Şiire ilk Sevdokâr başlar, Sevdokâr'ın şiiri üç dörtlükten ve 8 heceli mısralardan oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk dörtlükte 4+4, 5+3 ve 6+2 durak kullanılmıştır. İkinci dörtlükte 5+3 ve 6+2 durak, son dörtlükte 5+3 ve 3+5 durak kullanılmıştır. Son dörtlükte Sevdokâr'ın adı geçer.

Deli Becan'ın söylediği şiir de üç dörtlükten ve 8 heceli mısralardan oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk dörtlükte 6+2 ve son dörtlükte Deli Becan'ın adı geçer.

DK nüshasında yapı bakımından herhangi bir değişiklik yokken, içerik bakımından dördüncü dörtlüğün dördüncü mısrası değişiktir.

Deli Becan orduyu yendikten sonra doğruca İsfahan'a gelirler. Şah Abbas, Sevdokâr'ı karşılar. Daha sonra Allahverdi veziri yanına çağırarak ona kızar. Bunun üzerine Allahverdi vezir durumu, anlatmak için bir şiir söyler.

Bu şiir üç dörtlükten ve 11 heceli dizelerden meydana gelir. Uyak düzeni abab / cccb / dddb şeklindedir. İlk iki dörtlük 6+5 ve 4+4+3 duraklı, son dörtlük 6+5 duraklıdır. “gelmişem” rediflidir. Son dörtlükte Allahverdi vezirin ve Deli Becan'ın adı geçer.

Bu şiirin üzerine Şah Abbas Allahverdi veziri affeder. Sevdokâr ve Gülenaz'ın döğününü yapar.

4.1.10. Sevgilinin Cariyelerinden Birinin Sevdokâr'a Âşık olması – Gülenaz Sultan'a Tuzak kurması – Sevgiliyi Hileyle Bezirgana Vermesi Epizotuna Bağlı Şiirler

Bu epizot Gülenaz Sultan'ın cariyesinin, Gülenaz Sultan'a tuzak kurmasıyla başlar. Cariye, Gülenaz Sultan'ı bir sandığa kapatarak bezirgâna verir. Bezirgânlar hemen Tahran'a

doğru yola çıkarırlar.

4.1.11. Kahramanın Sevgiliyi Araması Epizotuna Bağlı Şiirler

Bu epizot, Sevdekâr'ın dönüp otağına gelmesiyle başlar. Geldiğinde Gülenaz Sultan'ı göremez. Cariyeden durumunu öğrenir, cariyeyi zindana attırır. EA nüshasında bu epizotta şiir yoktur.

DK nüshasında ise Gülenaz'ın bezirgânlara verildiğini Allahverdi vezire bir şiirle anlatır. Bu şiir üç dörtlükten ve 11 heceli dizelerden meydana gelir. İlk dörtlükte 4+4+3 durak, ikinci dörtlükte 4+4+3 ve 6+5 durak, son dörtlükte 4+4+3 durak kullanılmıştır. Uyak düzeni abab / cccb / dddb 'dir. "vezir" rediflidir. Son dörtlükte Sevdekâr'ın adı geçer.

4.1.12. Zöhre Sultan'ın İsfahan ile Tahran Arasında Bir Mağaraya Yerleşip Haramiliğe Başlaması – Zöhre Sultan'la Karşılaşması ve Anlaşmaları Epizotuna Bağlı Şiirler

Bu epizot Zöhre Sultan'ın hastalığının geçip kendine gelmesiyle başlar. Sevdekâr Şah'ın ve Gülenaz Sultan'ın gittiğini gören Zöhre Sultan bu durumu bir şiirle ifade eder.

Bu şiir üç dörtlükten ve 11 heceli dizelerden oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb 'dir. Şiir 6+5 duraklıdır. Son dörtlükte Zöhre Sultan'ın adı geçer. "ağlaram" rediflidir.

DK nüshasında bu şiir her dörtlükten sonra söylenen kesik maniden oluşur. Şiir 6+5 duraklıdır. Son dörtlükte Zöhre Sultan'ın adı geçer. "ağlaram" rediflidir.

Bu durum üzerine Zöhre Sultan arabizengi kılığına girip İsfahan'la Tahran arasında bir mağaraya yerleşip, haramiliğe başlar. Amacı İsfahan Şahı'nın dikkatini çekip Sevdekâr'dan intikam almaktadır. Gülenaz Sultan'ı kaçıran bezirgânlar Zöhre Sultan'ın olduğu yere gelir. Harami (Zöhre Sultan) bezirgânların sandığına el koyar. Sandığı açınca Gülenaz Sultan'ı görür. Harami (Zöhre Sultan) Gülenaz Sultan'ı görür görmez tanır ve söyleşmeye başlarlar.

İlk şiiri Harami (Zöhre Sultan) söyler. Harami'nin söylediği şiir üç dörtlükten ve 11 heceli dizelerden oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk dörtlük 6+5 ve 4+4+3 duraklı, ikinci dörtlük 6+5 ve son dörtlük ise 4+4+3 duraklıdır. Son dörtlükte kahramanın adı geçer.

Gülenaz'ın söylediği şiir üç dörtlükten ve 11 heceli dizelerden oluşur. Uyak düzeni abab / cccb / dddb şeklindedir. İlk dörtlük 6+5 ve 4+4+3 duraklıdır. İkinci dörtlük 6+5 duraklı, son dörtlük ise 4+4+3 duraklıdır. Son dörtlükte kahramanın adı geçer.

Hem EA hem DK nüshasında içerik ve yapı bakımından herhangi bir değişiklik yoktur.

Harami, Gülenaz Sultan'ın teslim olmayacağını anlar. Bunun üzerine gidip üstünü değiştirir ve bir şiir söyler. Bu söyleşme altı dördlükten oluşur. Söze Harami (Zöhre Sultan) başlar.

Haraminin (Zöhre Sultan) söylediği şiir üç dördlükten ve 11 heceli dizelerden oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eebb şeklindedir. Şiirde 6+5 durak kullanılmıştır. Son dördlükte Zöhre Sultan'ın adı geçer.

Gülenaz Sultan'ın söylediği şiir üç dördlükten ve 11 heceli mısralardan oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eebb şeklindedir. Şiirde 6+5 durak kullanılmıştır. Son dördlükte Gülenaz Sultan'ın adı geçer.

DK nüshasında bu şiirde herhangi bir yapısal değişiklik olmamasına rağmen, ilk dördlüğün ilk iki mısrasında ve son dördlükte içerik ve yapı bakımından değişiklikler mevcuttur.

4.1.13. Sevedkâr Şah'ın Zöhre Sultan'la Karşılaşması Epizotuna Bağlı Şiirler

Bu epizot Zöhre Sultan'ın ve Gülenaz Sultan'ın konuşup anlaşp ikisinin de Sevedkâr'ın eşi olmayı kabul etmesiyle başlar.

Zöhre Sultan yeniden arabizengi kılığına girer. Sevedkâr'ı beklemeye başlar. Karşıdan gelen üç atlıyı görür, Sevedkâr olduğunu anlayınca Harami (Zöhre Sultan) şiir söyler.

Harami'nin söylediği şiir üç dördlükten ve 8 heceli mısralardan oluşur. Uyak düzeni abab / cccb / dddb şeklindedir. İlk dördlük 5+3 ve 4+4 duraklı, ikinci dördlük 3+5, 5+3 ve 6+2 duraklı, son dördlük 4+4 ve 3+5 duraklıdır. “-i oğlan” rediflidir. Son dördlükte Harami'nin adı geçer.

DK nüshasında içerik olarak bir dördlük farklılık gösterir. Yapısal olarak dördlüklerin yeri değişmiştir.

Bu söyleşme bitince Harami ve Deli Becan dövüşe tutuşurlar. Harami Deli Becan'ı yener. Onları bir mağaraya kapatır.

4.1.14. Sevedkâr, Zöhre Sultan ve Gülenaz Sultan'ın Konuşup Anlaşması Epizotuna Bağlı Şiirler

Allahverdi vezir, Deli Becan ve Sevdekâr'ı mağaraya kapattıktan sonra Harami (Zöhre Sultan) Sevdekâr'a dönüp burada ne aradığını sorar. Sevdekâr korka korka Harami'ye cevap verir.

Sevdekâr'ın söylediği şiir üç dördlülükten ve 11 heceli mısralardan oluşur. Uyak düzeni aaba / ccca / ddda şeklindedir. İlk iki dördlülük 6+5 duraklı, son dördlülük de 6+5 ve 4+4+3 duraklıdır.

DK ve EA nüshasında yapısal ve içerik bakımında herhangi bir değişiklik yoktur.

Bunun üzerine Harami, Sevdekâr'a bir kız getireceğini söyleyip gider. Sevdekâr'a, Gülenaz Sultan'ı getirir. Sevdekâr, Gülenaz Sultan'la konuşur.

İlk şiiri Sevdekâr Şah söyler. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk dördlülükte 4+4+3 ve 6+5 durak, ikinci ve üçüncü dördlülükte 6+5 durak kullanılmıştır. Son dördlülükte Sevdekâr'ın adı geçer.

Gülenaz Sultan'ın söylediği şiir de üç dördlülükten oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk iki dördlülük 4+4+3 ve 6+5 duraklıdır. Son dördlülük 6+5 duraklıdır. Son dördlülükte Gülenaz'ın adı geçer.

DK ve EA nüshasında yapısal ve içerik bağlamında herhangi bir değişiklik yoktur.

Bu konuşma bittiğinde Harami (Zöhre Sultan) Sevdekâr' a başka bir kız getirmek üzere yanlarından gider. Gidip Harami kıyafetlerini çıkartır, yanlarına döner. Sevdekâr' la konuşmaya başlarlar.

İlk şiiri Zöhre Sultan söyler. Bu şiir üç dördlülükten oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / eefe şeklindedir. İlk dördlülükte 3+5, 4+4 ve 5+3 durak kullanılırken ikinci dördlülükte 4+4 ve 5+3 durak, son dördlülükte 3+5 ve 5+3 dördlülük kullanılmıştır.

Sevdekâr'ın söylediği şiir üç dördlülükten ve 8 heceli mısralardan oluşur. İlk dördlülükte 3+5 ve 5+3 durak, ikinci dördlülükte 4+4 ve 5+3 durak, son dördlülükte ise 4+4, 3+5 ve 4+3 durak kullanılmıştır. Kafiye düzeni bozuktur.

Zöhre Sultan, Sevdekâr'a cevap verir. Bu şiir üç dördlülükten ve 8 heceli dördlülüklerden oluşur. İlk dördlülükte 5+3 ve 4+4 durak, ikinci ve üçüncü dördlülükte 4+4, 5+3 ve 3+5 durak kullanılmıştır. Kafiye düzeni bozuktur.

Sevdekâr, Zöhre Sultan'a cevap verir. Bu şiirde ilk dördlülükte 7'li ve 8'li hece ölçüsü kullanılmıştır. İkinci ve üçüncü dördlülükte 8'li hece ölçüsünü kullanmıştır. Şiirde 3+5, 4+4

ve 5+3 durak kullanılmıştır. Kafiye düzeni bozuktur.

Zöhre Sultan, Sevdekâr'a cevap verir. Bu şiir üç dördlükten ve 8 heceli mısralardan oluşur. Şiir 3+5, 4+4 ve 5+3 duraklıdır. Kafiye düzeni bozuktur. Bu şiirde Zöhre Sultan'ın adı geçer.

Sevdekâr, Zöhre Sultan'a cevap verir. Bu şiir üç dördlükten ve 8 heceli mısralardan oluşur. Şiirde 4+4, 5+3 ve 6+2 durak kullanılmıştır. Kafiye düzeni bozuktur. Şiirde Sevdekâr'ın adı geçer.

DK nüshasında bu şiir 6 dizeli bentlerden ve 16 heceli mısralardan oluşur. Zöhre Sultan'ın söylediği şiir üç bentten oluşur. Zöhre Sultan'ın adı geçer.

Sevdekâr'ın söylediği şiir de üç bentten ve 16 heceli dizelerden oluşur. Şiir 8+8 duraklıdır. Son dördlükte Sevdekâr'ın adı geçer.

DK ve EA nüshası arasında yapısal değişiklik vardır.

4.1.15 Kahramanların Memlekete Dönüşü – Sevdekâr'la Zöhre Sultan'ın Evlenmesi – Düğün Epizotuna Bağlı Şiirler

Sevdekâr'la Zöhre Sultan'ın söyleşmesinden sonra Sevdekâr, Zöhre Sultan'ı kendine eş kabul eder. Gülenaz Sultan da bunu kabul eder. Deli Becan ve Allahverdi vezire de durumu anlatırlar. Sevdekâr Allahverdi veziri babasına olanları anlatmak için görevlendirir.

Bu durumu Sevdekâr Şah, üç dördlükten ve 11 heceli mısralardan oluşan bir şiirle anlatır. Uyak düzeni abcb / dddb / eeeb şeklindedir. İlk iki dördlükte 4+4+3 durak, son dördlükte 6+5 durak kullanılmıştır. İkinci dördlükte Zöhre Sultan'ın ve Gülenaz Sultan'ın adı geçer. Son dördlükte Şenlik'in adı ve hikâyeyi tasnif ettiği yıl vardır.

DK ve EA nüshası arasında yapısal ve içerik değişikliği yoktur.

Hikâye kalıplaşmış bitişle biter. “Hekâyemiz burda pitti, Allah cümle elemin mıradını versin Şenlik babaya da Tanrı gana gana rahmet eylesin.”

DK nüshasında ise hikâye “duvakgah” ile biter. Bu şiir yedi dördlükten oluşur. Uyak düzeni abcb / dddb / fffg / gggb / hhhb / llb şeklindedir. Şiirde 3+5, 4+4 ve 5+3 durak kullanırken, son dördlüğün son mısrasında 3+4 durak kullanmıştır. Son dördlükte Elesker'in adı geçer.

Hikâye düz ve kalıplaşmış bitiş ile son bulur.

Bu şiir EA nüshasında yoktur.

4.2. ŞİİRLERİN YAPI TABLOSU

İçtim aşkın badesinden nûş eyle kan dediler Sarfet sine defterinden cevahir kân dediler Serini sevdaya salan giyer gam libasını Aşk odunun alavına alışıp yan dediler Üy be üy cümle azamda hicr-i gam oldu maden Gözümün iptilâsıdır gönlümü gamgin eden Müştakın yâda gelende el çekersin dünyadan Cisminde ruhun titirer cesette can dediler Gülenaz'am aşk ucundan olmuşam cünun deli Sevda zulmü bir belâdır kahrını çeken bili(r) Sinemin nev-baharında açılan gonca gülü Hasbahçe'nin bağmanına teslim et sen dediler.	İçtim aşgın bâdesini, nûş eyle gan dediler, Sarfet sine defderinnen, cevahir kân dediler. Serini sevdaya salan geyer gam libasını, Eşg adunun alavına alışıp yan dediler. Üybe üy cümle azamda, hicri gam olmuş maden, Gözümün müptelasıdı, gönlümü gamgün eden, Müştağım yanda gelende el çekerem dünyadan, Cismimde ruhun titriyer, cesetde can dediler. Gülenaz'am eşg ucunna oşmuşam cünun, deli, Sevda bir zulmü sitemdir gahrını çeken bili, Sinemin seyhat bağında açılan gonca gülü, Has bahçanın bağmanına teslim et sen dediler.
--	---

Nagehandan ataş alıp yanaram Arzuhalım yetirseniz bir yara Men ezzinem bir yara Bir hicrândı(r) bir yara Dert bilen tabib gelse Merhem sever bir yara Gece gündüz dide giryan olmuşam Leyl ü nehar intizarem bir yara Var mı benim tek müştağına leliyen Şirin cânı aşk oduna talıyan Men ezzinem kalıyam Talan düşüp talıyan Diyerler murat alır Ha'tdan dilek dileyen Meni bele deli derviş eyliyen Bir efkârdır bir hicrandır bir yara Gülenaz'ın kara bahtı ağ değil Sinem üste çalı çapraz dağ değil Men ezzinem dağ değil Düyün değil dağ değil Geçti devr-i zamana Zaptı mümkün çağ değil Var endamım baştanbaşa sağ değil Yüz bin yerden şan şan oluf bir yara	Negahannan ataş alıf yanerem, Arzuhalım yettirsensiz bir yâra. Men ezzinem bir yara, Bir hicrandı, bir yara, Dert bilen tabib gelse, Malhem sever bir yara. Gece gündüz ahu feryad eylerem, Leyli nahar intizaram bir yara. Varmı men tek müştağına leliyen, Şirin canı eşg oduna talıyan. Men ezzinem talıyan, Deyiller murad aler, Hakk'dan dileh diliyen. Meni bele deli derviş eliyen, Bir hicrandı, bir efkardı, bir yara. Gülenaz'am, gara bahdım ağ döyül, Sinem üste çalı çapraz dağ döyül. Men ezzinem dağ döyül, Düyün döyül, dağ döyül, Geşdi devri zamana, Zafdı mümkün çağ döyül. Var endemim başdan başa sağ döyül, Yüz min yerden şan şan oluf bir yara.
Lelinciyem dide giryan olmuşam Müşkil işim bitirseniz ne olur Gözü yolda intizarlı kalmışam Muradımız yetirseniz ne olur Ne dane Sırrın deme nadane Aktardım ne gül taptım Viran bağda ne dane Aşk ehline bele zulum olur mu? Felek perakende saldı yolumu Gözyaşımla vâsf-ı arzu halimi	Lelinciyem dide giryan olmuşam, Müşgül işim bitirseniz ne olur. Gözü yaşlı, intizarrı galmışam, Muradıma yetirseniz ne olur. Aşk ehline bele zulum olumu, Feleh perekende saldı yolumu,

Yazıp yara götürseniz ne olur Can deye Vefalıya can deye Görmedim hercayiler Cananına can deye Gülenaz Sultan'am çekerem ahı Kametim şuh kaddim süca sürahi Sevdiğim zulumkâr Sevdakâr şahı Bize mihman getirseniz ne olur Alma yanı Kırmızı alma yanı Nası(l) kabre koyarlar Muradın almayanı	Göz yaşımnan benim arzıhalımı, Yazıp yâra götürseniz ne olur. Gülenaz Sultan'am, çekerem ahı, Gametim sucadı, geddim sürahi, Sevdiğim zulumkâr Sevedkâr Şah'ı, Bize mehman getirseniz ne olur.
Söyle görüm ne haberle gelirsən Ezizim vefakâr emektar taya Dindirmeden düzer sinem üstüne Felek tan okların mindirip yaya Gördün mü bi-insaf bi-vafa yâri Bir çift kelme cevap deseydi bari Ruz u şeb kılarım figani zârî Gece gündüz işim dönük ah-vay'a Gülenaz şâd değil yas donun geyer Gönlü gamgın olan canından doyar Rica minnet kabul etmezse eğer Leliyip düşeydin o haki paya	Söyle görüm ne hebernen gelıfsen, Ezizim emehdar befalı Taya. Dindirmeden düzer sinem üsdüne, Feleh tan ohlarım indirmiş yaya. Gördünmü bey insaf, bey ilgar yârı, Bir çift kelme cavaf verdimi bari, Ruzi şeb gılarım figanı, Zarı, Gece gündüz işim dönüf ah vaha. Gülenaz şad döyül, gam donun geyer, Gönlü gamgın olan, canınnan doyar, Rica minnet gabıl etmerdi eyer, Leliyip düşeydin o haki paya.
Dindirmeynen dide giryan olmuşam Akıp çeşmim yaşı dönüpdü çaya Yetişende meni bed-nam eyledi Bed asıldan ne ar olur ne haya Yetişende derdin eyledim malûm Keşke demeseydim lal olsun dilim Sana yâr olamaz o kanlı zalim	Dindirmeynen dide giryan olmuşam, Ahıtdı göz yaşım döndürdü çaya. Ulaşanda meni beddam eyledi, Bed asılda ne ar olar, ne haya. Ulaşanda derdin eyledim malum, Keşke demiyiydim lal olsun dilim. Sana yâr olamaz o gannı zalim,

Efsane zehkini uğratma zaya Nene'n kurban olsun kadir bilene Bel bağlama aslı hariç olana Dönüp afsun almaz şahmar yılana Ne kadar yalvardım gelmir imlaya	Efsana zehkini öğratma zaya. Nene'n gurban olsun gedir bilene, Bel bağlama aslı hariç olana, Dönüf afsun almaz şahmar yılana, Negeder yalvardım gelmer imlaya.
Sevda şeri meni gamgin eyledi Cevr ucundan şikâyetim var sana Yazık oldu düştüm aşk eserine Müştak oldum ehtibarsız yar sana Nezakette hub nevrağım var benim. Şamame butalı tağım var benim Sinem üste gülşen bağım var benim Getirmişem goşasından nar sana Gülenaz'am ataşına düşmüşem Sevdan ile şirin candan geçmişem Sine üryan fetin nikab açmışam Nazar kılıp mah camalım görsene	Sevda şeri meni gamgun eyledi, Cevr ucunna şikâyetim var sana. Yazık oldu düştüm eşk eserime, Müştag oldum ehtibarsız yâr sana. Nezakette hub növrağım var benim, Şemama butahlı, tağım var benim, Sinem üstte gülşen bağım var benim, Getimişem goşasınna nar sana. Gülenaz'am ataşına tüşmüşem, Sevda ile şirin kannan keşmişem, Sine üryan, fetin likap aşmışam, Nazar gılıf mahcamalım görsene.
Şahlar şahı sen imdat et bu günde Sevdakar'ı saldım aşkın gamına Ayılanda el çekecek dünyadan Ah u figan salar zir-i zemine Hayıf oldu düştü gam talaşına Alışıp yanacak aşk ataşına Akıbet degecek ahret taşına Düşüfdü dünyanın serencamına Civan iken gem gölüne inecek Sevda çekip ataş oduna yanacak Gülenaz aşkına içip kanacak Elini uzatıp kırklar camına	Şahlar Şahı sen imdat et bu günde, Sevdekâr'ı saldım aşgın gamına. Uyananda el çekecek dünyadan, Ahı figan salar zir-i zemine. Hayıf oldu tüşdü gam talaşına, Alışıp yanacah aşk ataşına, Akıbet deyecek ehlet daşına, Tüşüfdü dünyanın serencemine. Civaniken gem gölüne eneceh, Sevda çekif aşg oduna yanacah, Gülenaz aşgına içip ganacah, Elini uzatıp gırklar camına.

Ah u nalem ser çekipti semaya İntizarım asumandan indi git Sen gören tertipler tedbir oluptur Sevdakâr'ım o hayaldan döndü git Yada men Fikire men yada men Yaradanım yar olsa Yalvarmazam yâda men Olup üryan nikab gösterdim yüzü Biraz danıştırdım şirindi sözü Cismine salmışam alışan közü Ataş alıp aşk oduna yandı git Bağda dara Zülfünü bağda dara Bülbülü gülden ötürü Çekerler bağda dâra Gülenaz'am girdim melek donuna Kadem bastım sevgilimin yanına Öyle bir od saldım şirin canına Yelken açıp aşk atına bindi git Giden gitme dayan dur Halim sana ayandır Gelişine can kurban Gedişine yamandır	Ahu nalam ser çekifdi semaya, İntizarım asumannan endi get. Sen gören tertifler tebdil olufdu, Sevdekâr'ım o hıyaldan döndü get. Oluf üryan likap, gösterdim yüzü, Bir kelime danışdım, şirindi sözü, Cismine salmışam, alışan közü, Ataş alıf eşk oduna yandı get. Gülenaz'am girdim meleh donuna, Gedem basdım sevdiğimin yanına, Ele bir od saldım, şirin canına. Yelken açıf eşk atına mindi get.
Eğer ki hasyetin tebdil olursa Cevap deyim cevabıma kan indi Eğer düşürmüşsem sevda şerrine Ataş alıp aşk oduna yan indi Heç inanmam ehtibarsız delisen Fehle kurar meni tora salı(r)san Emr-i Hakk'ın merhemetsiz kulusan Sende yoktu(r) iman insaf din imdi	Ezelki hesyetin tevdil olufsa, Cavaf deyim, cevabımı gan indi. Eğer düşdüyüsen sevda şerine, Ataş alıf aşg oduna yan indi. İnanmerem ehdibarsız delisen, Fehle gurar meni tora salısan. Emri Hak'kın merhametsiz gulusan, Sende yohdu iman, insaf, din indi.

Nene'yem korkumdan titriyir bu canım Gözü yolda durur Gülenaz Hanım Sana bir teklifdi muradım benim Yelken açıp aşk atına bin imdi	Nene'yem cesetde titirer canım, Gözü yolda dürer Gülenaz Hanım, Sana bir tehlifti muradım benim, Yelken açıf, eşg gölüne en indi.
Söyle görüm ne haberle gelifsen Dilim tutmur haber alım men indi Sen gelen yollara ser feda olsun Harcedem uğruna şirin can indi Taksirliyem cünham çoktu(r) özüme Hacalet suçumu vurma yüzüme Baktıkça hoş görünürsen gözüme Giyinifsen bir ecayip don imdi Eğer rehmin gelse Sevdakâr Şah'a Dolanır başına dönerem daha Gülenaz akına düşmüşem âha Men eylerem zar-i figan ün imdi	Söyle Nene ne hebere gelifsen, Dilim tutmor heber alam men indi. Sen gelen yollara ser feda olsun, Uğurunda harceylerem can indi. Teksirliye, cefam çohdu özüme, Hacelet suçumu vurma yüzüme, Bahdihça hoş görünnersen gözüme, Geyinifsen bir acayıp don indi. Eğer rehmin gelse Sevdekâr Şah'a, Dolanar başına dönerem daha, Gülenaz eşgınnan tüşmüşem aha, Men eylerem zarı figan, ün indi.
Tavus kimi cilve verir özüne Bahtavarın pervazına ne söz var Bedirlenmiş on beş günlük ay kimi Melek sıfat şu yüzüne ne söz var Gülendamı ala haşhaş gazeli Gılmandan nevrete dünya güzeli Güler kah kah çeker keklik misali Bülbül sesli avazında ne söz var Sevdakâr der boynu şamama tağı Sinesi bezestan billur buhağı Kızıl gülden al reng alır yanağı Elvan elvan gülgezine ne söz var	Tavus kimi cilve verir özüne, Bahtafarın pervasına ne söz var. Bedirrenif on beş günnüh ay kimi, Maleh sıfat, mah yüzüne ne söz var. Gülendamı ala haş haş gazeli, Gılmannan nevresinde dünya güzeli, Güler kah kah çeker kehlük misali. Bülbül sesli avazına ne söz var. Sevdekâr der goynu şamama tağı, Sinesi bezestan, bullur buhağı. Gızıl gülden ireng alıf yanağı, Elvan elvan gülgezine ne söz var.

Derdinden deli olduğum Hoş geldin bizim otağa Selvi boyu suçalanıp Kurbanam dala butağa Dert çekip gam yeme ele Gel sarılak ince bele Aşk yoluna düşen kula Olur mu koruk kadağa Gülenaz muhabbetinde Zevk ile saltanatında Birinci gömlek katında Soyunup girek yatağa	Derdinnen deli olduğum, Hoş geldin bizim otağa. Selvi boyun suçalanıp, Gurbanam daha butağa. Dert çekip gam yeme ele, Gel sarılah ince bele, Aşk oduna düşen gula, Olurmu goruh kadağa. Gülenaz muhabbetinde, Zevk ile saltanatında. Bir ince köynek gatına, Soyunah gireh yatağa.
Sen çekipsen çalı çarpaz Sinem sen baksan bu dağa Salıpsan ecel cengine Düşmüşem lenge badağa Gamlıyam müşkül günüm var Onün çün figan ünüm var Cesette bir tek canım var Vererem sana sadaka Murad ver murad al mennen Zevk eyle Sevdakâr Han'nan Gel verek dil dile sennen Emişek dodah dodağa	Sen çekifsen çalı çarpaz, Sinemde, bahsan bu dağa. Salıfsan ecel cengine, Tüşmüşem linge badağa. Gemliyem müşgül günüm var, Onüçün figan ünüm var. Cesetde bir tek canım var, Vererem sana sadağa. Murad al murad ver mennen, Zevk eyle Sevdekâr Han'nan. Gel dil dile vereh sennen, Emişeh dodah dodağa.
Kalk ayağa ahd ü peyman eyliyek Kesme menden hulus ehdibarı kız Unutmuyak bu günneri heç vade Kalmadı gönlümün intizarı kız	Galh ayağa ehd-i peyman eyliyeh, Kesme mennen hulus, ehdibarı gız. Unutmuyuf bu günneri yad edeh, Galmadı gönlümün intizarı gız.

Kametin şuh kaddin suca ürüşan Zülûf dağlıf mah üzünde perişan Sadrın mermer telin sanki bir gülşan Koynun içi sekiz cennet barı kız Sevdakâr lebinnen emdi bal kimi Nem çekip çiğ düşmüş kızıl gül kimi Tomurcuk düzülûpgül-ab sel kimi Tazelenif var sinenin teri kız	Gametin şuh, gaddin suca ürüşan, Zülûf dağlıf mah yüzünde perişan, Sadrın mermer, telin sanki bir gülşah, Goynun içi sekiz cennet bağı gız. Sevdekâr lebinnen emdi bal kimi, Nem verif, çiğlenif gızıl gül kimi, Tomurcuğ düzülûf, gülâb sel kimi, Tezelenif ağ sinenin teri gız.
Özünden bi-haber oğlan Üstümüze yağı gelir Kuruluf fitne-yi feller Hicr-i gam tuzağı gelir Men ne dedim yâr ne kandı Gafil insan bi-gümandı(r) Çiyninde ecel peymandı(r) Piyalalı sağı gelir Müzevir haber götürdü Gülenaz aklın yitirdi Cellâtlar özün yetirdi Melekü'l-mevt çağı gelir	Özünnen beyheber oğlan, Üzdümüze yağı gelir. Guruluf fitneyi feller, Hicri gam dusdağı gelir. Men ne dedim, yâr ne gandı, Garif insan bey gümandı, Çiyninde ecel peymandı, Piyalalı sağı gelir. Gülenaz ahlın itirdi, Müzevir haber götürdü, Cellatlar özün yetirdi, Melekülmevt çağı gelir.
Selvi boylum seda verdi Gûşuma sorağı gelir Şuh durup kıya baktıkça Gönlüme nevrâğı gelir Değerri danışma tezden El götür töhmetli sözden Perişan cilveyi nazdan Hacalet figanı gelir	Selvi boylum seda verdi, Gûşuma sorğı gelir. Şuh duruf, gıya bahdihça, Gönlüme növrâğı gelir. Değerri danışma tezden, El götü töhmetli sözden, Perişan cilveyi nazdan, Hacelet firağı gelir

Sevdakâr canından beze(r) Men kurmanam ala göze Bir bak söylediğin söze Elfazınan ağı geler	Sevdekâr canınnan beze, Men müştâğam ala göze, Bir bah söylediğin söze, Elfazınnan ağı geler.
Her ne yapsan cebr-i zulüm eylersen Âlem bilir sen bir ülke Han'ısın Hak yapan binayı bende bozamaz Rahme gelip kul Allah'ı tanısan Salmasa Hoy'dan geder Salmas'a Bendeler ne yan eyler Mevlâ'm gözden salmasa Zulmün ile arşa dayandı dilek Yerde insan ağlar semada melek Bu kadar mahlûku eyleme helak Bir bendeye veremezsin canı sen Men aşigem bahtı kem Bağbanım yoh bağ tikem Men feleye neyledim Felek mene bahtı kem Ülke harap olur rahme gelmesen Sefil Sevdakâr'a rahim kılmasan Öz imzana özün sahip olmasan Yaz fermanı ver cellâda meni sen Dağlar dağımdı benim Gam ortağımdı benim Dindirme kan ağlaram Yaman çağımdı benim	Her ne yapsan cebri zulüm eylersen, Allah bilir sen bir ölke Han'ısan. Hak yapan binayı bende bozamaz, Rehme gelif, o Allah'ı tanısan. Zulumunнан arşa dayandı dileh, Yerde insan ağlar, semada meleh Bu geder mahluğu eyleme heleh, Veremezsen bir bendeye canı sen. El yığılıf, sen zavallın bulmasan, Sefil Sevdekâr'a rehim gılmasan, Özün öz haddine sahib olmasan, Yaz fermanı, ver cellada meni sen.
Gel seninle helallaşıp ayrılak Felek saldı bize cüda sevdiğim Bir ataş düşürdün şirin canıma Alışıp yanaram oda sevdiğim	Gel seninle halallaşah, ayrılak, Feleh saldı biz, cüda sevdiğim. Gözden irah olduh, gönülden uzak, Alışıp yanerem, oda sevdiğim.

Hasretinden bir gün düşsem aralı Geniş dünyam bu başıma daralı(r) Hangi güne desen kavl ü karalı Gel seninle kesek vade sevdiğim Ehdibarsız bilme Sevdakâr Han'ı Uğruna koymuşum bu şirin canı Yeddi iklim şaha vermerem seni Yazıfsa takdir-i Hüda sevdiğim	Hasretinnen, bir gün galsam aralı, Geniş dünya bu başına daralı, Gel seninle edeh gavli garalı, Ne müddete desen vade sevdiğim. Ehdibarsız bilme Sevdekâr Han'ı, Uğruna goyufdu, baş ile canı, Yeddi iklim şaha değişmem seni, Yazıfsa takdir-i Huda, sevdiğim.
Âşık maşuğundan düşende cüda Ölene dek dönmez şâda sevdiğim Meni gamgin koyup hara gedirsen Yerişmedik bir murada sevdiğim Sen gedirsen ulusuna eline Özge bülbül kondurallar gülüne İtkin düşsem elim yetmez eline Meni de vereler yâda sevdiğim Serendib'e düştü ol Âdem Ata Gene ceht etti ki Havva'ya yete Gülenaz müştakı Sevdakâr buta İçmişem destinden bade sevdiğim	Âşıl maşuğundan tüşende cüda, Ölenedeh dönmez şada sevdiğim. Meni gamda goyuf harya gedirsen, Yerişmedih bir murada, sevdiğim. Sen gidersen ulusuna, eline, Gayri bülbül gondurallar gülüme, İtgin tüşsem elin yetmez elime, Meni tafşırallar yada, sevdiğim. Serendif e tüştü ol Adem ata, Gene ceht etdi ki, Havva'ya yete, Gülenaz müštahtı Sevdekâr buta, İşmişem elinnen bade sevdiğim.
Gâfil olma uyan hab-ı gafletten Bir bak puşt insanın ehtibarına İtgin balan divanına gelipti Değişme dünyanın küllü varına Bize bir taş deydi kalbi karadan Hak nâ-hakkı aralasın Yaradan Tıfıl iken ayrı düştüm sıladan Yetmedin sırrımın bir haberine	Garif olma uyan hab-ı gefletten, Bir bah puç insanın ehdibarına. İtgin balan divanına gelifdi, Değişme dünyanın küllü varına. Mana bir daş deydi, geldi garadan, Hak nahakgı aralasın yaradan, Tıfıl iken itgin tüşdüm buradan, Yetmedin sırrımın bir haberine.

Koca Nene burdan götürdü meni Hıfzında sakladı Yaradan Gani Al hatemin budu(r) nişanen tanı Emanet vermiştin yadigârına İtgin düştüm gören yoktu(r) üzümü Kandehar elinde aştım gözümü Bir Bağman’a oğul bildim özümü Hizmet ettim Şah’ın hizmetkârına Tohundu bir eser mest oldum gene Durdukça aşk odu kâr eyler cana Leyla’dan ziyade Mecnun’dan fena Kerem tek yanaram Aslı nârına Rüyamda içmişem aşkın gölünü Onunçün çekerem gem hayalini Eğer sorsan Sevdakâr’ın halını Men yazığın neler geldi serine	Meni burdan götdü bir goca garı, Hıfzında sahladı yaradan Gani, Al nişanan budu hatemin tanı, Vermişdin amanat, yediğârına. İtgin tüşdüm gören yohdu üzümü, Kandahar elinde aşdım gözümü, Bir bağmana oğul bildim özünü, Hizmet etdim Şah’ın hizmetkârına. Tohundu bire ser mest oldum gene, Durduhca ataşı kâr eder cana, Leyla’dan ziyade, Mecnun’nan fene, Kerem tek yanerem, Aslı narına. Rüyamda işmişem aşgın gölünü, Onucun çekerem gam hıyalını, Haber alsan Sevdekâr’ın halını, Neler geldi men yazığın serine.
Sevda mende yer eyledi Onunçün böyle giderem Öz kefinin abdalıyam Düşmüşem yola giderem Yâremin boyu yucadı(r) Mine gerdanı sucadı(r) Hasretem lebi goncadı(r) Bülbülem güle giderem Sevdakâr oldu divane Müştakam Gülenaz Han’a Aşk oduna yana yana Dönmüşem küle giderem	Sevda mana zulm eyledi, Onüçün bele giderem. Öz keşfinin abdalıyam, Tüşmüşem yola giderem. Yarımın boyu yucadı, Mina gerdanı sucadı, Hesretim lebi goncadı, Bülbülem güle giderem. Sevdekâr oluf divana Müştağam Gülenaz Han’a Aşk oduna yana yana, Dönmüşem küle giderem.

Kanlı saray senden haber alıram Emanet vermiştim onu n'eyledin Sadri mermer ey kaddi suca üz güleç Cismi cennet gülistanı n'eyledin Yar içerden Kes bağırımı yar içerden Gözüm kapıda kaldı Çıkmadı yar içerden Yarın hasret kahrı sinemi dağlar Görmedi gözlerim onu kan ağlar Bozulur gülşenler virandı(r) bağlar Bülbül sevdalımı hanı n'eyledin Oda yansın Çek geylan oda yansın Gedin deyin canana Men yandım o da yansın Bu dert meni keremlere dönderi(r) Abdal eder her diyara gönderi(r) Sefil Sevdakâr'ın yâri dildarı Gül üzlü Gülenaz Han'ı n'eyledin Üzen günü Ata vur üzengünü Kıyamet onda kopar El elden üzengünü	Gannı saray sennen haber alerem, Amanat vermişdim onu neyledin? Sadri mermer, gaddi suca, üz güleş, Cismi cennet gülistani neyledin Yârın hasret gahrı sinemi dağlar, Görmedi gözlerim onu, gan ağlar. Bozuluf gülşenner, verandı bağlar, Hanı, bülbül sedalımı neyledin? Bu dart meni Kerem'lere dönderi, Abdal eder bir diyara gönderi, Sefil Sevedkâr'ın yârı, dildarı, Gül yüzlü Gülenaz hanı, neyledin?
Telli, Gülşah melek simayı Gülbahar Hani benim hoş avazlım görünmür Ab-ı Ceyhun oldu çeşmim selleri Etrafında kuba kazım görünmür Minaya deyer Kurban Mina'ya deyer İl var bir güne deymeze Gün var min aya deyer Döne, Gılavalı Mehri, Süsene Münever, Möhteber, sarı tel Suna Zeynep tavaf olup hak-i yeksana	Telli, Gülşah, meleksima Gülbahar Hanı benim hoş avazım görünmer, Abu Ceyhun oldu çeşmim yaşları, Etrafında guba gazım görünmer. Döne, gılavalı Mehri, Süsene, Münever, möhteber, sarı tel sona, Zeynep tavaf oluf, haki yeksana,

Humar gözlüm güleç yüzlüm görünmür Yad eli Ya divana ya deli Kabrim od tutup yanar Sana deyse yad eli Sevdakâr'am bugün sergen derem men Seyhat Hanım yaş yerine döker kan Teybe, Zeycan, Ayşe narin Esmerhan Hani benim Gülenaz'ım görünmür Güle naz Bülbül eyler güle naz Dünya bir gamhanedir Ağlayan çok gülen az	Humar gözlüm, güleş üzlüm görünmer. Sevdekâr'am bugün sergenderem men Seyhat Hanım yaş yerine töker kan, Teyba, Ayşe, Zeycan, güzel Esmer Han, Hanı benim Gülenaz'ım görünmer.
Dalgalandı deli gönül kavgalıdır başım menim Aklımı serden oynattı perakende huşum menim Beş yüz min hicri gamım var bir döyül talaşım benim Ötüşür şeyda bülbüller hani şahin kuşum menim Gedif mübah növ-baharem gelen devr-i zemistandı(r) Düşmüşüm şita kahrine bahar olmaz kışım menim Bugün halım çok yamandı(r) sevda serhoş edif meni El değer deymez ağlaram kopuf aşkın Nuh tufanı Beni yüz bin derde salan görünmez nevcivan hani Yârin hasret firakından ah çeker dökerem kanı İtirmişem evgahımdan gül üzlü Gülenaz Han'ı Gözlerimde ab-ı boran akar çeşm-i yaşı menim	Dalgalı deli gönlüm, gavgalıdı başım menim, Ahlımı serden oynatdı, perakende huşum menim, Beş yüz min hicri gamım var, bir döyül talaşım benim Ötüşür şeyda bülbüller, hanı şahan guşum menim. Gidif mubah nevbaharım, gelen devri zimistandı, Tüşmüşem şita gahrına, bahar olmaz gışım menim. Bugün halım peh yamandı, sevda serhoş edif meni, El değer deymez ağlaram, gopuf ağgın Nuh Tufanı. Canımı kannan eyledi, çeşmimin dide giryani, Onun hesret firagınnan, zar çeker dökerem kanı. İtirmişem evgahımnan gül üzdü Gülenaz Han'ı, Gözlerimnen abı boran, ahar çeşmim yaşı menim.

Sevdakâr'am zar çekerem ağlaram sinem yaralı Gülmedim gönül kahrından firakım zulma varalı Bu seyhatın evgâhında itirdim heflek maralı Meylinin müfettişinden hayıf ki düştüm aralı Düşmüşüm bahr-ı gamlara çok araram sevgilimi Görünmez oldu gözüme hani ya sırdaşım benim	Sevdekâr'am zar çekerem, ağlaram sinem yaralı, Gülmedim gönül kahrınnan, firagım zulma varalı. Bu seyhatın evgahında itirdim heflek maralı Meylimin müfettişinnen, hayıfki tüşüm aralı. Düşmüşüm bahri gamlara, çoh araram sevgilimi, Galmışam hemdemsız canım, haniya sırdaşım benim.
Ağlaram didem yaşından Seller tegayür olur mu Dünya mana hor göründü Eller tegayür olur mu Bu yerden gitmek isterem Baş alıp itmek isterem Sevgime yetmek isterem Yollar tegayür olur mu Ayrıldım hublar şahından Âlemin bedir mahından Sevdakâr Şah'ın ahından Güller tegayür olur mu	Ağlaram didem yaşınnan, Seller tagayır olufdu. Dünya mana hor göründü, Eller tagayır olufdu. Bu yerden getmeh isderem, Baş alıf itmeh isderem Sevgime yetmeh isderem, Yollar tagayır olufdu, Ayrıldım hublar şahınnan, Âlemin bedir mahınnan, Sevdekâr Şah'ın ahınnan, Küller tagayır olufdu.
Muhannet sevdanın mihnet işleri Gör ki meni neden neye yetirdi Akıbet mi saldı ecel cengine Ahvalim zar halım zaya yetirdi Adalandı Su geldi adalandı Dindirmez sınık gönlümü Yaralarım zedelendi	

Dedim yetim yârin müşkül halına Belki vukuf olam gam hayâlına Akıbet mi saldı ölüm yoluna Yeksan edip hak-i paye yetirdin Gördüğünü Ay doğdu gör düğünü Namertte söz eylenez Mert demez gördüğünü Sevdakâr'am düştüm ahd ü amana Dil bilmez zalimdi(r) gelmez imana Akıbetim gark eyledi ummana Sefinemi coşkun çaya yetirdin Hazan ağlar Od yanar kazan ağlar Gurbet elde ölenin Kabrini kazan ağlar	
Gene bugün celalim var Hiddetim kine yerışti Gazabımdan kan ağlarlar Fıganlar üne yerışti Gelmişem cıda atmaya Sen teki şikâr tutmaya Bu harfı ayırt etmeye Beş yüz bin mânâ yerişer Haramibaşı'nın şanı Baş kesip tökerem kanı Hışmının hâk-i yeksanı Beş yüze bine yerişer	Gene bugün çalalım var, Hiddetim kine yerışd, Gazabımdan gan ağlaram, Fıganım üne yerışdi. Gelmişem cıda atmaya, Av edif, şikâr tutmaya, Bu harfı ayırt etmeye, Beşyüz min mânâ yerişer. Haramı Başı'nın şanı, Baş kesif, döhmehdir ganı. Hışımının haki yeksanı, Beşyüze, mine yerişer.
Laf edip hırslı söyleme Ataşım cana yetişir Gazabımdan can kurtaran	Laf atıf hersli söyleme, Ataşım cana şerişer. Gazabımdan can gurtaran,

Ad alır şana yerişer Sahib ol namus arına Düşmerem fehle toruna Güvenme kendi zoruna Hayatın sana yerişer Becan'am gönlü ganiyem Pac vermem şikâr kaniyem Şah oğlunun aslanıyam Zor gücüm hana yerişer	Ad alır şana yerişer. Sahib ol namus arına, Düşmerem fehle toruna, Güvenme kendi zoruna, Hasımın sana yerişer. Becan'am, gönlü ganiyam, Pac vermem, şikar kâniyam, Şah oğlu'nun aslanıyam, Hökmetim, hana yerişer.
Nice ağlamasın yaralı gönlüm Göründü gözüme yar nişânesi Meni bu yerlere itgin salanın Viran olsun tacı tahtı binası Denk eser Seher yeli denk eser Eller şirin yuhuda Men olmuşam dengeser Müştâkımla muradıma ermedim Yârdan ayrı yâda meyil vermedim Gönül verdim bir vefasın görmedim Temelsizmiş hülusunun binası Dağlar gezdim Bahçalar bağlar gezdim Bir gün şad u kam olmadım Bahtıma ağlar gezdim Gülenaz'am içtim aşkın zehrinden Celâllı kevserin gaflet behrinden Yarın hasret firakının kahrinden Ab-ı Ceyhun oluf çeşmim danesi Kalb ilendi Ay doğdu kalb ilendi And içerem kasem olsun Bu kalbim o kalb ilendi	Nece ağlamasın yaralı gönül, Göründü gözüme yar nişanası. Meni bu yerlere itgin salanın, Veran olsun tahdı tacı binası. Müştağım la muradıma ermedim, Yârdan ayrı yada meyil vermedim, Gönül verdim bir vefasın görmedim, Temelsizmiş hulusünün binesi. Gülenaz'am içtim aşkın zehrinden, Celallı kevserin geflet behrinden, Yârın hesret, firağının gahrinden, Abı Ceyhun oluf çeşmim danesi.

Aman kızım açma yaralarımı Men yazığın gam doludu(r) sinesi Bu yerleri aktarmağa gelmişem Bir terlânın itgin düşüf sonası Gargamışa Yol gider Gargamış'a Yüz bin alkış neylesin Bir felek gargamışa Sefil Sevdakâr'ı saldın ataşa Hali şada dönmez ahvali boşa Senden cüda gamgin idi hemişe Kara gelif ayı günü senesi Menden al Mende çekiç mende nal Sinem atar dükkânı Ne istersen menden al Evvel Vezir idim şevketi şanda İndi el koymuşam fitne-yi fende Türlü türlü gizli sırlar var mende Beyan olsun bu harflerin manası Belene doğru Yol gider Belen'e doğru Kes başım kanım ahsın Kadir bilene doğru	Dirdirme ay gızım, gınnar ağlaram, Men yazığın gam dolusu sinesi, Bu yerleri ahtarmağa gelmişem, Bir terlanın itgin tüşüf sonası. Sefil Sevdekâr'ı saldın ataşa, Halı şada dönmez, ahvalı hoşa, Sennen ayrı kederlidi hemişe, Gara gelif ayı, günü, senesi. Evel veziridim şevketi şanda, Şindi el goşmuşam fitneyi felde, Neçe gizdi gizdi sırlar var mende, Beyan olsun bu herflerin manası.
Ala gözlüm dide giryan olmuşam Hiç bilmirem bu efkâra ne deyim İsterem soruşam vâsf-ı halını Dilim tutmur gamlı yâra ne deyim O zalim gaddarlar duyar ünümü Ara yerde na-hak töker kanımı Tapşırar cellâda garib canımı Eylederler pare pare ne deyim	Ala gözlüm dide giryan olmuşam, Heş bilmerem bu efkâra ne deyim İsterem soruşom vesfi halını, Dilim tutmer gamlı yâra ne deyim. Zalımı gaddarlar duysa ünümü, Ara yerde nahak döker ganımı, Tafşırır cellada gerif canımı, Eyledeller pare pare ne deyim.

Sevdakâr'am düştüm aşkın ahına Civan ömrüm gider gam kütahına Sıdk ile yalvaram şahlar şahına Hak yerışsin havadara ne deyim	Sevdekâr'am tüşüm aşgın ahına, Civan canım geder gam kütahına, Sıtkile yalvarah şahlar şahına, Hak yerışsin havadara ne deyim.
Oğlan senin hiç insafın yoğumuş Muhannetsen kalbi kara ne deyim Zulümekâr sevdanın mihnet işleri Meni saldın âh u zâra ne deyim Fırsat elde iken bakmadın hale İndi meni saldın bu galmagala Beş yüz bin cavarasan bugünden bele Daha olmaz derde çâre ne deyim Gülenaz gelir puç ilgarsan puç vade Âşık maşuğundan düşer mi cüda Adam aşnasından döner mi yâda Senin teki bi-karara ne deyim	Oğlan senin heş insafın yoğımış, Muhannetsen gelbi gara ne deyim, Zulukâr sevdanın mihnet işleri, Meni saldı âh-u zâra ne deyim. Fırsat eldeyiken bahmadın hala, İndi saldın meni bu galmagala, Beşyüz min cavarasan bu günnen bele, İlaç olmaz derde çare ne deyim. Gülenaz der, puç ilgarsan, puç veda, Adam aşnasınnan dönermi yada, Aşih maşuğunnan tüşermi cüda, Senin teki bey ilgara ne deyim
Oğlan men anladım fitne feylini Aç sırrını men de olam sizinen Şahin olan şikârına dolanar Tülek terlan oynar tuba kazınan Müracat kânıdır gönlüm ehtacı Sürahi kaddinin hasret muhtacı Hünkâr kıyafetlim sere koy tacı Yüz sürem hakine piyendazınan Men Zöhre'yem oğlan sır tanma menden Vallah ölene tek el çekmem senden Olup üryan nikap çıkanda dondan Başında tacını gördüm gözünen	Oğlan men anladım fitne felini, Aç sırrını mende olum sizinnen, Şahin olan şıkarına dolanır, Şeyda bülbül oynar kuba kazınan. Müracat kanıdır gönlüm ehtacı, Sürahi gaddinin hasret möhtacı Hünkar gıyafetlim sere goy tacı, Yüz sürüm hakine piyandazınan. Zöhre Hanım ağlar, sır danma mennen, Ölenetek vallah el çekmem senen, Gördüm camalini oda yanaram, Cismini perveriş etdin közünen.

Aman hanım tutarsızam bu yerde Meni cenge salma cilve nazınan Bilmem güzellerde ne hasiyetti Hecalet danışar güleş yüzünen Ne tahtıgâhım var ne tacım benim Bir bi-neva kuldu(r) bu garip canım Sana kurban olam cilveli hanım Meni cenge salma bühtan sözünen Sevdakâr'am sonam seni sınaram Ölene tek nice senden dönerem Gördüm cemalını oda yanaram Cismimi pervayıştı ettin közünen	Aman hanım tutarsızam bu yerde, Meni bende salma böhtan sözünnen. Bilmem güzellerde ne hesiyetdi, Hacelet danışar güleş yüzünen. Ne tahdığahım var ne tacım benim, Bir beynava guldur bu garip canım, Sana gurvan ollam cilveli hanım, Yıhıfsan evimi cilve nazınan.
Budu geler Tahran Şahı Uyan Deli Becan uyan Feleğin zulmet kahrıdır(r) Bizi bu günlere koyan Budu(r) gelen Şah'ın özü İster ki katlede bizi Bürüyüf etrafımızı Kimi atlı kimi yayan Bu gelen düşman ünüdü(r) Hiddeti töhmet kânıdır(r) Şah'ıyın müşkül günüdü(r) Sen git kızıl kana boyan	Budu geler Tahran Şah'ı, Uyan Deli Becan uyan. Feleyin zulmat gahrıdır, Bizi bu günlere goyan Budu gelen Şah'ın özü, İsterki getlede bizi, Bürüyüf etrafımızı, Kimi atlı, kimi yayan Becan'am, ehlet taşıyam Şahımın şahin guşuyam. Men gavga perverişıyem, Goy gelsin canınnan doyan.
Duyuldu fitne feylimiz İşlerimiz oldu beyan Düşmana lelinci kalar Uzağı yakını sayan Gel senlen koşuna dalak Cenge edek hem kılıç çalak Düşmanın hakkından gelek	Duyuldu fitne felimiz, Gizli sırlar oldu bayan. Düşmana lelinci galır, İrağı yahını sayan. Gel sennen goşuna dalah, Cenk edeh, zülfikar çalah. Düşmanın hakkınnan geleh.

Gerek hasımına dayan Becan'am bahtın aşiyam Şah'ımın şahin kuşuyam Men kavga pervayîşiyem Koy gelsin canına kıyan	Goy gelsin canına gıyan.
Şerafetli şahım düşme hiddete Şöhret alıp adı şana gelmişem Pinhan matlubumuz yetti müddete Zahir olup nümayana gelmişem Müşkül kaldım Kandehar'ın halında Tegayür dolandım Tahran elinde Çok cefalar çektim ölüm yolunda Cebr ucundan el-amana gelmişem Gûş yetir Vezir'in bu lisanına Tebdil olup çıktım Şah divanına Deli Becan girdi aslan donuna Çalkayıp dünyayı kana gelmişem.	Şerafetli Şah'ım tüşme hiddete, Şöhret buluf adı şana gelmişem. Metlubumuz pünhan yetdi müddete, Zahir oluf nümayana gelmişem. Müşgül galdım Kandahar'ın halında, Tagayır dolandım, Tahran elinde, Çoh cefalar çekdim ölüm yolunda, Cebr ucundan elamana gelmişem. Guş yetir Vezir'in bu lisansına, Tebdil oluf çıhdım şah divanına, Deli Becan girdi aslan donuna, Çalhayıf dünyayı gana gelmişem.
Felek meni gene zirdest eyledi Müşgüldeyem ahvalımı bil vezir Muradımın yeksan oldu müddeti Gavvas olup bahr-ummana dal vezir. Müşkül gönlüm ne dalıfsan gaflete Kahbe felek meni saldı möhnete Terlanın şikârı düşüf zirdeste Ördek uçtu viran kaldı göl vezir Sevdakâr'am n'eylemişem n'eylerem İnip aşkın deryasını boylarım Gece gündüz dad-ı figan eylerem	

Dü çeşmimden akan oldu sel vezir	
Nece ki el çektim fani dünyadan Bu şirin canımdan bezip ağlaram Ara yerde olan nâ-hak işleri Sine defterine yazıp ağlaram Kara bahdım, Okudum kara bahdım Ya senin gül talehin Ya benim kara bahtım Elimden aldırdım dil efkârını Göz görüftü gönül ister yârını Felek perakende saldı seremi Onun çün sergerder gezer ağlaram Odu geçti Yaylanın odu geçti Gözün kör ola avcı Marallar odu(r) geçti Zöhre Han'am serden çıkar dumanım Yâra yetişmedi ahd ü amanım Hiçbir yana çatmır elim gümanım Her taraftan elim üzüp ağlaram Ayaz olmaz Buludu ayaz olmaz Men ki gem tapdağıyam Gam menden ay az olmaz	Neçeki el çehdim fani dünyadan, Bu şiirin canımnan bezif ağlarım. Ara yerde olan nahak işleri, Sine defterime yazıf ağlarım. Elimden uçurdum dil efkarımı, Göz götürdü, gönül ister yarını, Feleh perekende saldı serimi, Onuğun sergender gezif ağlaram Zöhre Han'ım serden çihar dumanım, Yerişmedi yara ehdi amanım, Heş bir yere çatmer elim gümanım, Her terefdan umut üzüf ağlarım.
Mevlâ'm seni mana şikâr yolladı Sona tellim ne hayala varırsın O bir çift sözünün müptelasıyım Aşk okunu şirin cana vurursun Bu yerde yok idi sırdaşım benim Hemdemsiz kalmıştı bi-neva canım Men teki aslana sen teki hanım Münasipdi(r) neden gamgin durursen	Mevla seni mana şikar yolladı, Sona tellim nehayala varırsan. O birçift gözünün müptelasıyam, Aşk okuma şirin cana vuresen. Bu yerde yohudu sırdaşım benim, Hemdemsiz galmışdı beynava canım; Men kimi aslana, sen kimi hanım, Münasipdi niye gamgın ağlarsan.

Haramî'yem eyleyecem kan seni Öldürerem bu hayâldan dön seni Kılıç çalıp paralarım men seni Ne sebepten o cevabı sorursan	Haramıyam cevabını gan seni, Öldürürem bu hayaldan dön seni, Gılıç çalar paralarım men seni Ne sebepten o cevabı verersen?
Zülüm-kâr sevdanın möhnet işleri Puç dünyanın hikmetine vururam İnden bele mana sağlık haramdı(r) Ağlayıban öz özümü araram Mevlâ senden özge yoktu tutarım Ala yerde geder namusum arım Gamdan ferah bulmur belâlı serim Gözüm açıp gör ne günler görürem Gülenaz'am gönül vermem nadana Kahir olsun maña zulüm idene Ruhum kuşu kec bahmasın bedene Bir canım var yâr yolunda vererem	Muhannet sevdanın möhnet işleri, Puç dünyanın hikmetine küserem. İnnen geri mana sağlıh haramdı, Vallahi men öz ölmümü arerem. Mevla sennen gayri yohdu tutarım, Ara yerde gider namısım arım, Gamnan ferah bulmer belalı serim, Gözüm açıf gör ne günler görerem. Gülenaz'am meyil vermem nadana, Gahrolunsun mana zulüm edene, Ruhum guşu kec bahmasın bedene, Bir canım var, yar yolunda vererem.
Siz gittikten sonra düştüm sevdaya Eserli seremde baksan dumana Hasret bî-zarlığı koyduñuz meni Neyleyim yetmedim o ne civana Men de bu sevdanın dil-dadesiyem Cevr ü möhnet hicri gam kalasıyam Senin müştakının mübtelâsıyam Ruz uşeb ağlarım men yana yana Zöhre Han'am menden kesme ülfeti Düşem piyandaza edem hizmeti Hafta yıllar aylar günler müddeti Başına dönerem sene be sene	Siz getdihden sonra tüştüm sevdaya, Eserli serimde bahsan dumana, Hesret intizara goydunuz meni, Neyliyim yetmedim o nevcivana. Mende o sevdanın dilzadesiyem. Cevri möhnet, hicri gam kalesiyem, Senin müştâğının müptelasıyam, Ruzu şeb ağlaram men yana yana. Zöhre Han'am mennen kesme ülfeti, Düşüf piyandaza edim hizmeti, Günbe gün, aybe ay, yıllar müddeti, Başına dolanam senebe sene.

Sevdakâr'ım meni gamgin eyledi Bu aşkın elinden geldim amana Lelinciyem dide giryan olmuşam Rahm eyle harami sen gel imana N'eylerem sen kimi bî-vefa dostu Alupsan canımı bu sitem besti Şahin nezaketli tellâl libastı Aslan sıfatından giripsen dona Gülenaz der sıdk u itibar eyle Durmuşam uğrunda başı ser ile Bu hulus bu ilgar bu ikrar ile Gel seninle gidek biz İsfahan'a Nısf-ı cihan olak Sevdakâr Hân'a	Mende bir sevdanın beynevasıyam, Aşğımın elinnen tüşüm yamana. Lelinciyem dilde giryam eyleme, Rehmeyle Haramı sen gel imana. Neylerem bi vefa sen kimi dostu, Olupsan canıma bu sitem gesti, Şahin nezaketdi, terlan libastı, Aslan sıfatında giripsen dona. Gülenaz'a inan itibar eyle Bu hulüs, bu ilgar, bu ikrar ile, Gel seninle gedeh biz İsfahan'a Nisfi cihan olah Sevdekâr Han'a
Bilmirsen edeb erkânı Gel haddini tanı oğlan Getir ver yolun pacını Azad idim seni oğlan Her an yalvarram pirime Sen yetemezsin sırrıma Gözlerinden yaş yerine Akıdacam kanın oğlan Haramî'yem kelle kesen Cenk eyle cebrimden usan Eceli mağallahdasan Bada verdi canı oğlan	Bilmersen edep erkanı, Gel haddini tanı oğlan, Gel ver bu yolun pacını, Azad edem seni oğlan. Terlan baş endirmez sara, Sırrımız duyulur sora, İndi ataram bir nara, İşitersen ünü oğlan. Haramı'yam kelle kesen, Ceng eyle cebrimnen usan, Eceli mağallahdasan, Bada verdin canı oğlan.
Gel gelek kılıç kılıca Giyindim cenk donun oğlan Zalımlar zulumkâriyam	Gel geleh gılıç gılıca, Geyindim cenk donun oğlan. Zalımlar zulumkariyam,

Sefil bilme meni oğlan Terlan baş indirmez sara Sırrımız duyulur sonra İmdi vuracam bir nara İşidersen ünü oğlan Becan'am yalvarmam yâda Kuldan kula gelmez gada Ne yazıp alınma Huda Göreceğim onu oğlan	Sefil bilme meni oğlan. Sahib ol namıs arına, Düşmenem fehle toruna, Gözlerinnen yaş yerine, Ahıdacam ganı oğlan. Becanan yalvarmam yada. Guldan gula gelmez hata, Ne yazıp alınma Huda, Göreceğim onu oğlan
Zulumkâr sevdanın mihnet işleri Gör ki meni neden neye yetirdi Akıbeti düştüm ecel cengine Ahvalimi zorlu zaya yetirdi Dedim yetem yârin müşkül halına Belki vakıf olam yar hayalına Akıbet salındım ölüm yoluna Yeksan edip hak-i paye yetirdi Sevdakâr'am düştüm ah u figana Dil bilmez zalımdı(r) gelmez imana Yâr uğruna yolum geldi yamana Şita vurup pus dumana yetirdi	Zulumkar sevdanın mihnet işler, Görki meni neden neye yetirdi. Ağibeti tüştüm ecel cengine, Ahvalim zay halım zora yetirdi. Dedim yetem yarın müşkül halına, Belki vakıf olam yar hıyalına, Ağıbet salındım ölüüm yoluna, Yeksan edip hak-i paye yetirdi. Sevdekâr'am tüştüm ahu amana. Dil bilmez, zalımdır gelmez imana, Yar uğruna yolum geldi yamana, Şita vuruf, pus dumana yetirdi.
Hayf oldu çekdiceğim cefâya Bu nice hayaldı(r) bu nice haldı(r) Meğer sevdiceğim sihirbaz imiş Bu nice fitnedi(r) bu nice feldi(r) Çıkaydı gözlerim vereydim seri Keşke böyle günde görmeydim yâri Atıpdı(r) hayâyı namusu ârı	Hayıf oldu Çehdiceğim cefaya Bu nece hayaldı bi nece haldı Meğer sevdiceğim sehırbazımış, Bu nece fitnedi, bu nece feldi? Çıhaydı gözlerim, vereydim seri, Keşke bele günde görmeseydim yari, Atıpdı hayayı, namısı, arı,

Bu nice erkândı(r) bu nice yoldu(r) Sevdakâr zâr çeker sübh-i çağına Gene mehman oldum gam otağına Hoyrat eli değdi dostun bağına Bu nice bülbüldü(r) bu nice güldü(r)	Bu nece erkandı, bu nece yoldu? Sevdekâr zar çeker sübhi çağına, Bugün mehram oldum, gam otağına, Hoyrat eli deyer dostum bağına, Bu nece bülbüldü, bu nece güldü?
Garip kuşum bu yerleri bilmirem Bu nice sehradı(r) bu nice çöldü(r) Danyıf lelini eyleme meni Bu nice töhmetti(r) bu nice dildi(r) Bu mekânda zirdest etti han meni Gafletteyem hiç bilmirem men meni Na-hak yere garga verdin sen meni Bu nice ummandı(r) bu nice seldi(r) Gülenaz gelir sana bu canım feda Öyle hayal teftiş getirme yâda İmdi malum olar dönersen şâda Bu nice bendedi(r) bu nece kuldu(r)	Garip guşum, bu yerleri bilmerem, Bu nece sahradı, bi nece çöldü. Dannayıp lelini eyleme meni Bu nece töhmetdi, bu nece dildi? Bu mekanda zirdest etdi han meni, Teksirliyem heş bilmerem men meni, Negahandan garga verdin sen meni, Bu nece ummandı, bu nece seldi? Gülenaz der, sana bu canım feda, Ele hayal teftiş getirme ya da, İmdi malum olar, dönersen şada, Bu nece bendedi, bu nece guldu.
Hulus dost aşnaya sırrın ya deyemez yâda diye Âlemde hükmün Zıllullah benziyirsen şehzadeye Buldum çölü sahralarda getirdim halvet oduya Al muhabbet şerbetini el uzat dolu badeye Gam yiyip perişan durma canımı verrem fedaya Cesette birce canım var sana vermem hediye Yâr yâra zulüm edende nice düşer âh u zâra Men senin sergenderinem vücudumu yaktın nâra	Hulûs dost aşnaya sırrın, Ya deyemez ya da diye, Âlemde hükmün Zilullah, Sen benzersin Şahzadeye. Al muhabbet ikramiyle, El uzat dolu badiye, Buldum çölü sahralarda, Getirdim halvet oduya. Gam yeyip perişan olma, Canımı verrem fedaya, Cesetde birce canım var.

Eyledik ahd ü amanı itgin düştüm derbedere Kırk günde gaflette kaldım sonra aklım geldi sere Sizi zirdest etmek için mekânım olmuştu bura Senin insafın yok imiş sen mennen vaz geldin niye Umudum takatım sensen vallah benim birce tanem Gece gündüz leyl ünehar aşkın oduna püryanam Becan'la kalmagal kurupsizi zirdest eden menem Tahran Şahı'nın bacısı ala gözlü Zöhre Han'am Soyunsam cenk urbasından oluram nazenin senem Girende aslan postuna tanımam şahı gedayı	Sana vererem hedaya. Yar yara zulüm edende, Nece tüşer ahu zara, Men senin sergenderinem, Vucudumu yahdım nara. Eyledih ahdı amanı, İtgin tüşüm derbedere, Gırh günde gefletde galdım, Sonra ahlım geldi sere. Sizi zerdest etmek için, Mekânım olmuştu bura, Senin insafın yoğmış, Sen mennen vaz geldin niye. Umudum, tagatım benim, Sensiz benim bircedanem, Gece gündüz, Leyli nahar, Aşığın oduna püryanam. Becan'la kalmakal kurup, Sizi zirdest eden menem, Tahran Şahı'nın bacısı, Ela gözdü Zöhre Han'am. Çıhanda cenk urbasınnan, Oluram nazenin senem. Girende aslan postuna, Tanınmam şaha gedaya.
Gel hanım dindirme meni düşmüşem zâr-ı sedaya Olmuşam aşkın ummanı reyizde geçmez adaya	Gel hanım dindirme meni, Tüşmüşem zara sedıye, Olmuşam aşığın ummanı, Reyizde geçmez adıya.

Bu hayalnan dal kaddimi korkuram felek budaya Yüz min sene yârsız kalsam meyil vermerem madaya Muhannete bel bağlayan olmuş böyle şermendeye İnanmam ihtibarsıza vahy gelse emr-i Huda'ya Üy be üy var azamada hicri gam olufdu neden Gözümün mübtelâsından var cismim arza giden Gelip mesken edip hemen dört etrafı burcu beden Usandım şirin canımdan el çektim fani dünyadan O duran kanlı zalımdı(r) meni dide gıryan eden Muhannet bi-insaf yârı uğrasın olmaz gadaya Sevdakâr'am aşk ateşin gece gündüz yanar canda Hayalim düşten dağılır akıl başta perakende Nazınan aldın canımı takat ki kalmadı mende Dil bilmez tanrı zalımı heç mi insaf yoktu sende Ettin bize sen meydanı pes dedi sana Becan da Bağrı taş olan dayanmaz bu kadar cilveye edaya	Bu hıyalnan dal geddimi, Gorhuram feleh buyuda, Yüz min sene yarsız galsam, Meyil vermerem mediya. Muhannete bel bağlayan, Olmuş bele şermendeye, İnanman ehdibarsıza, Vahy gelse emr Huda'ya. Üğbe üğ var azamda, Hicri gam olufdu neden, Gözümün müptelasından, Var cismin arza giden, Gelif mesgen edif hemen. Dört etrafı burcu beden, Usandım şirin canımdan, El çehdim fani dünyadan. O duran ganlı zalimdi. Meni dide gıryan eden. Muhannet beyinsaf yarı, Oğrasın olmaz gadaya. Sevdekâr'am gece gündüz, Aşk ataşı yanar canda. Hayal başımnan dağınık, Ahıl başda perakende. Nazınan aldın canımı, Tagatki galamdı mende, Dil bilmez tanrı zalımı, Heşmi insaf yohdu sende. Ettin bize sen meydanı, Pes dedi sana Becan'da, Bağrı taş olan dayanmaz,
---	---

	Bu gadar cilve edaya.
Vezir sana ne malumat edeyim Şah babama bu hayâlî diyesen Açsın mutfak hane yığsın kalmagal Harç eylesin devlet malı diyesen Murat aldım muhabbetim hoş oldu Yâr elinde dolu bade nuş oldu Zöhre Hân'la nazarıma duş oldu Gülenaz'ın mah cemalî diyesen Bu bir hikâyedî(r) tasnifî yüzde Kühü yüz kırk hane otuz sekizde Tarih bin iki yüz doksan dokuzda Kul Şenlik'in vâf-ı haln diyesen	Vezir sana men malumat eylerem, Şah babama bu ahvalî deyersen. Açsın mutfakhana yığsın kalmakal, Harç eylesin devlet malı deyersen. Murad alsım muhabbetim hoş oldu, Yar desdinde dolu bada nuş oldu. Zöhre Han'la nazarımda duş oldu, Gülenaz'ın mah camalî deyersen. Bu bir hikâyedir tasvir yazıda, Yüz elli dört kıta tasnif özümde. Tarih min ikiyüz doksan dokuzda. Gul Şenliğ'in vesvî halı deyersen.

BÖLÜM 5

5. HİKÂYENİN METİNLERİ

5.1. PROF. DR. ENSAR ASLAN DERLEMESİ: SEVDEKÂR ŞAH İLE GÜLENAZ SULTAN HİKÂYESİ

Ensar Aslan, bu hikâyeyi Âşık Kasım Şenlik (1872-1958)'ten derlemiştir. Âşık, 1872 yılında Suhara (Âşık Şenlik) köyünde dünyaya geldi. Babasının adı Âşık Şenlik Anasının adı Hürî Hanım. Âşık Kasım Çıldır Bozyiğit (Gehreşen) köyünden Sona hanımla evlenir. Salih, Nuri, Tahir, Yılmaz ve Perihan adlı çocukları olur.

Babasının yanında (Âşık Şenlik–1850–1913) çıraklık yapan Âşık Kasım babası öldükten sonra da âşıklığa devam eder. Âşık Kasım daha çok babasının hikâyelerini anlatır ve türkülerini söylerdi.

Âşık Kasım yaşamı süresi içinde birçok çırak yetiştirmiştir. Bunlar Âşık Mehmet Hicrani, Âşık Şeref Taşlıova, Âşık Dursun Durdağı Âşık Nuri (Oğlu)

Âşık Yılmaz Şenlikoğlu (Oğlu) ve Âşık Murat Karahan Âşık Kasım'ın günümüze yansıyan şiirleri pek azdır. Dügünlerde sürekli usta malı söylemiştir.

İyi bir hikâye anlatma yeteneğine sahipti. Âşık Kasım 1958 yılında ölür ve köy mezarlığına defin edilir. (http://www.cildirmanset.com/kose-yazilari/___%C3%A2sik_kasim_senlik-23.html)

Hikâye metni:

Aşki ihtilaf, seyri maşgulat, sevk ile söhbet, vesvi hekâyet izzeti iltifatnan hâki payınıza ifade edim ki, gözünen görmemişdih ama bizden ezelki usdatlarımızdan dilden eşidif, bele bellemişdih ki, vahdiyle İran Ölkesinin İsfahan şehrinde Şahoğlu Şah Abbas adında, çoh namlı, devletdi, edeletdi bir şah varıydı, adı meşhur-u cihan olmuşdu. Şahoğlu Şah Abbas yeddi iklime padişahlıh etdiği kimi, yeddi devletdende haracalerdi.

Şahoğlu Şah Abbas'ın Deli Becan adında bir pehlivanı vardı ki, bunun heş bir zaman arhası yere gelmemişdi, eli her zaman gılcının gabzasındaydı, dayma Şah'ın sağ tarafında durardı, gavgada bir goşuna bedeldi. Deli Becan bir oturuşda bir danayı bir put eppehnen yeyer gahar deyerdi acımnan ölürem.

Şahoğlu Şah Abbas'ın yarı çağı geşdiği halde bir zürriyeti, padşahlığı devam etdireceh bir evladı yohiydi. Bunnan ötürü çoh efkârranerdı.

Şah Abbas'ın emrine itayat eliyen Mısır Gıralı, Şah Abbas'ı çekemiyereh goşununu

çekif İsfahan şehrine doğru hareketeledi. İsfahan şehrine yaklaşan ordugâh gurdu, esgere isdirahat verdi, özüne bir neme yazıf Şahoğlu Şah Abbas'a yolladı. Elçiler gedif İsfahan şehrinde Şah Abbas'ın huzuruna çıhıf, Mısır Gıralı'nın nemesini tekdin elediler. Şah Abbas nemiği açıf ohudu ki, bele yazırdı: "Men Mısır Gıralı'yam, üsdüne goşun çekmişem, ya teslim olursan, ya da savah İsfahan'ı yihıf tahdını başına keçirecem." Şah Abbas bunu eşidende çoh hiddetlendi, gumandanı Deli Becan'a emir verdi ki, "Haman orduyu çek, at beline suvar olsun, herp borusunu çaldır seferimiz var."

Goşun hazır oldu, Şah Abbas mindi atına tüştü goşunun önüne, Padişahlık vekaletinde Vezir Allahverdi'ye bırardı.

Bir gaş saat yol almışdılar Şah Abbas Deli Becan'ı yanına çağırır: "Goşun yoluna devam elesin, men Vezir Allahverdi'ye bir şay tenbeh etmeyi unuttum geri dönüp onu deyecem, gelir size gavuşaram." Deyif atının başını geri gönderdi İsfahan'a doğru sürdü.

Şah Abbas evliydi, ama Gülşah adında bir cariyesi vardı çoh güzeldi. Bunu ürehden severdi evli olduğu üçün heçbir zaman bunu kimsiye söyliyebilmerdi. İndi de herbe getdiğinden dedi ki, belki bir evladım ola da benim soyumu yer üzünde devam etdire." Bu fikirinen atını sürdü doğru Gülşah cariyen'in gapısına, gapıyı çaldı, içeri girdi. Gülşah yüz min cilve naznan garşıladı otutdurdu. Sabağa yahın Şah Abbas galhıp gedende bahdı ki, Gülşah'ın gözlerinde iki damla yaş var. Bunun sebebini soranda, "Şah'ım sen meni bu vezyetde goyuf gedirsen, sennen bir uşağım olursa men bunu nasıl böyüdüm. Sen herbe gedirsen belkede dönmezsen benim halım noolur, garın Perçem Sultan benim sennen yatdığımı duyarsa meni gatarın guyruguna bağladır, param parça etdirir." Şah, yeddi yılın haracıynan yazırdığı barmağındaki hatem üzügü çıhardıf Gülşah'a verif, "Eğer men geri dönmezsem bu üzüh sana yeter onnan isdediğin işi görersen." Deyif halalaşdı, atına minif goşuna ulaşmahçün yola tüşdü.

Gülşah, o gece Şah Abbas'dan hemle galmışdı. Aradan günner aylar keşmiş, sefere geden Şah Abbas hele dönmemişdi. Gülşah'ın hemleliğini duyan ara müzevvirleri gedif Perçem Sultan'a Gülşah'ın Şah'dan hemle galdığını heberrediler. Perçem Sultan talaşa tüşdü bahdı ki, "Menim uşağım yoh, şahlıhda, sultanıhda, hep Gülşah'a galacah, eyisimi men bir yolunu buluf Gülşah'ı öldürtüm."

Adamlar salıf bir cazı nene bulmalarını isdedi. Tüşdüler şehere ele bir Cazı buldular ki, iman davarcığına bir fisge vursan tozu göye çıkar. Cadı'yı alıf doğru Perçem Sultan'ın yanına getdiler, Perçem Sultan dedi ki, "Cazı sennen bir şey isdiyecem eğer yaparsan, altına

gümüşe garğedecem, yoh ypamazsan yeddi neslini yer üzünnen kesecem.” Cazı: “Söyle görüm Sultanım evel Allah sonra sizin sayanızda bu dünyada yapamıyacağım iş yohdu.” Perçem Sultan dedi ki: “Gedeceh’sen filan yerde bir garı var ı garı hamiledi, ya garının özünü öldürecehsen, ya da doğuf doğacah uşağını yer üzünnen galdıracahsan.” Bunu duyanda Cazı sevindiğinnen yerinnen hoﬂladı, “Sultanım bundan golay ne var, bir “esma” ohursam onun yeddi sülelesi yer üzünnen kesilir, birce onnan ne çıhar. Bu ahşam onun hesavını görür gutulurum.” Deyif doğru Gülşah’ın öyüne geldi. Bahçanın bir kanarında büzüluf durdu. Bunu gören Gülşah dayanamadı gahdı bu ihtiyar garının yanına içeri aldı buna olmaz hörmət izzetieledi. Gülşah’ın bu eylihleri Cazı’nın üreğine insaf göydü öz özüne dedi ki, Bu gıza tohunmah yazıhdı, mana bu geder eyliheledi, men buna nasıl gıyım.” Yeyif işdihten sonra Gülşah dedi ki, “Nene sormah ayıb olmasın ama eyki bele sen, buralar ne işin varıdı, bişeymi isdiyirsin mennen?” Cazı dedi ki, “Doğrusu mana Şahbaz Cazı deyeller, men ele bir gariyim ki, isdesem bir barmağımnan denizleri bulandırır, ölkeleri yiharam, meni buraya seni öldürmeh üçün Perçem Sultan yolladı. İndi men senin eyliyiye gözilligine garşılıh sana gıyamerem. Ama onu gandırımız lazım, yohsa meni öldürer bir yolunu buluf senide mehveder. Sen bir yatağa yatarsan, doğum yapana geder yatahtan çıhmayasan. Men geder Perçem Sultan’ı gandıraram deyerem ki onu yatağa saldım günnen güne eriyif gedeceh, ızdırabınan öleceh. Sen doğum yapacağın zaman men geler her işi hallederem sen heş gorhma.” Deyif çıhıf getdi.

Dokguz ay, dokguz gün, doguz dekge tamam oldu Gülşah’ın nur topu kimi bir oğlan uşağı oldu. Cazı garı Gülşah’ın başucunda behliyirdi. Cazı’ya dedi ki, “Nene al bu çocuğu götü Perçem Sultan görmesin, bu üzüyüde al böyüyende barmahına tahsın, bu Şah Abbas’ın öz oğludu, bu üzühde Şah Abbas’ın hatem üzüyüdü.” Cazı çocuğu aldı, İsfahan şehrinen çıkıf yola tüşdü ver elini Kandahar şehri.

Çazı garı günnernen yol getdihden sonra Kandahar’a vrdı. Gedif bir camının havlusunda otdu, istarahat eleyif, geciyide orda keçirdi. Sabağa yakın kanhadar Padşahı Lele’si Vezir’yinen camiye namaz gılmağa geldiler. Yannarında padişahın bahcivanı da varıdı. Bunnar namaz gılıf cıhannan sonra, Padişah bahdı ki, camının havlusunda bir pir ihdiyar garı oturmuş, gucağında da bir çocuk var. Padişah dedi ki; “Bağman bu gariyi al öyüne götü misefir elle garını doyur bunun sevenini al sana yeter, yazıhdı ihdiyar, kimse size benziyir.” Bağman haman, “Başüstüne Padişahım” deyif garının golunnan tutu föyüne götdü Cazı garı bir iki gün galdıhdan sonra çoh hesdeledi. Bahdı ki ölecem, Bağmanı yanına çağırıf hal ve veziyeti annatdı, “Bu çocuk Şah Abbas’ın oğludur, barmağındaki üzühde Şah

Abbas'ın üzügünü oğlan büyüdüğü zaman üzüğü onun barmağına takarsan, geder öz babasının yanına. Ama bunu heş kimse duymuyacah, zatan seninde evladın yohdu büyüylene geder özüne evlat edinersen.” Deyif, cazı garı gözlerini yumdu.

Günner keşmehdeydi çocuk üç yaşına basmışdı kimse çocuğun üzünü görmemişti. Bir Cuma günü çocuk gapıda oyun oynuyordu o sırada padişah erkânıynan namaza gedirdi çocuk Padşah'ingözüne ilişdi; “Allah Allah bizim bağman'ın çocuğu yohuydu bu kimin burda oynuyur ecef?” Bağmanı çağırdı sordu, Bağman dedi ki: “Padşah'ım sağ olsun esgiden benim uşağım olmazdı, bir çocuğum oldu, müneccimler dediler ki, senin çocuğunu heş kimse görmüyeceh yohsa yaşamaz, mende indiye geder kimsiye gösdermedim.” Padişah Bağmannan çocuğun adını soranda, “Pdışahım adını da goyduğum yohdu, dedim bu yaşını tamamlasın götürürüm adını Padişahımız goysun.” O sırada Padşah dedi ki “mende bunun adını “Sevdekâr” goyuram, heyirri uğurru olsun.”

Bağman Sevdekâr'ı onbeş yaşına kadar ohutdu, yetiştirdi ger şeyini tamamladı. Bağman Padişahın bağını sular, bahçaya bahardı, Sevdekâr'da gezip tozar, eylenirdi. Birgün aşih oynayan çocukların yanınan geçerdi, gedif Keloğlan'ın aşihlerini aldı yere sefti, çünkü Keloğln bütün uşahları gandırer elinnen aşihleri elerdi. Bunun üzerine Keloğlan Sevdekâr'a dedi ki, “Gedif indiyar babasına yardım etmer gelif bizim oynumuzu bozer. Hele boyunun yekeliyine bahın.” Deyende, bu söz Sevdekâr'a çoh dohundu. Doğru gedif bağda çalışan babasının elinnen küreği aldı dedi ki: “Baba artih bunnan sonra men çalışacam sana çalışmah yok.” Babası ne geder ısrar etdiyse bu kabul etmedi. Babası bunun çalışmasını isdemerdı onu gandırır vaz geçirmeh için dedi ki “Bah oğlum buralar cin, peri doludur gelif adamı gandırır götürür, gayadan atallar, gadın gız gılığında geleller heş heberin olmaz.” Yoh, ne dediyse Sevdekâr'ı gandırımadı, razı oldu çihif evine gitmehde olsun, Sevdekâr'da bağda çalışmahda olsun.

Kanhadar Padişahı'nın kızının sarayı bahcaya yahındı, Bir gün Padişah'ın güzelliği dillere desdan olan gızı Gülenaz cariyeleriynen baravar bahçaya gezmeye çıhmışlardı. Gülenaz her geldiğinde ihdiyar bağmana oğrar onnan şaka ellerdi. Gene geldi bahdı ki, Bağman yohdu ama yerinde ele bir civan deligannı dalını ağaca verif yater ki, cihan güzeli kimi bir iyit. Bunun üzüne bahanda Sevdekâr'ın iki gaşının arasınan bir eşg ohu iredi beden oluf Gülenaz'ın gelbine saplandı, ahlı başınan gedif tüşüf bayıldı. Cariyeleri bunu galdırır köşküne götdüler üzüne gül suyu serpif ayıldannan sonra, Gülenaz Sultan Sevdekâr'ın eşginnan yanıp tutuşmağa başladı. Aradan bir gaş gün keşdihten sonra bahdılar ki, Sultan'ın vezyeti gün be gün kötüye gedir, yeyif işmir. Gızdar gedif Gülenaz'ın sırdaşı

Taya Nene'sini çağırıp getdiler. Gülenaz Taya Nene'sini görende derdime bir çara gılsın deye yana yana göreñ ne deyeceñ ahvalatını Nene'sine nasıl annadacah:

Gülenaz Sultan:

İçtim aşgın bâdesini, nüş eyle gan dediler,
Sarfet sine defderinnen, cevahir kân dediler.
Serini sevdaya salan geyer gam libasını,
Eşg adunun alavına alışıf yan dediler.
Üybe üy cümle azamda, hicri gam olmuş maden,
Gözümün müptelasıdı, gönlümü gamgün eden,
Müştağım yanda gelende el çekerem dünyadan,
Cismimde ruhun titriyer, cesetde can dediler.

Gülenaz'am eşg ucunna oşmuşam cünun, deli,
Sevda bir zulmü sitemdir gahrını çeken bili,
Sinemin seyhat bağında açılan gonca gülü,
Has bahçanın bağmanına teslim et sen dediler.

Taya Nene'si, Sultan'da eşg eseri olduğunu annamışdı, amma o deyirdi ki, ecebe Sultan hangi padişahın oğluna aşih olufdu. Bağman adını duyanda Gülenaz'a dedi ki, “Gızım sana ayıf döyülmü gosgoca bir padişah gızı olasanda bir bağmanın gedesine gönlünü gapdırsan sanada ayıfıdı, babanada” Deyif, köşkü terk elliyif çıhdı getdi.

Aradan günner keşdi Gülenaz Sultan çaresiz galmışdı derdini kime söyleyebilirdi, Sevdekâr'ın aşgı günbe gün onu yahıp kül elliyirdi. Taya Nene'nin yiyeceñ epbeyi aşı tükendi, gahıp kor, peşman Gülenaz Sultan'ın yanına geldi. Gülenaz gahıp Nene'sinin elini ayağını öfdü “Nene senin geldiğin yollara gurvan gaş gündür sen nerelerdöydün, gözüm yollarda galmışdı.” Deyif neneyi gefesledi. Taya Nene dedi ki, “Gızım sen o gün mana birşeyler deyirdin andır gafam çoh dalgalıydı annıyamadım, hele bir daha de görüm Nene'n sana gurvan olsun bir çare tüşüntüm.” Bu sıra Gülenaz'ın üç yüz altmış damarına bir sızı tüşüf yanmağa başdadı, göreñ derdini ikinci defa Nene'sine nasıl annadacah:

Gülenaz Sultan:

Negahannan ataş alıf yanerem,

Arzuhalım yettirseniz bir yâra.
Men ezzinem bir yara,
Bir hicrandı, bir yara,
Dert bilen tabib gelse,
Malhem sever bir yara.
Gece gündüz ahu feryad eylerem,
Leyli nahar intizaram bir yara.

Varmı men tek müştağına leliyen,
Şirin canı eşg oduna talıyan.
Men ezzinem talıyan,
Deyiller murad aler,
Hakk’dan dileh diliyen.
Meni bele deli derviş eliyen,
Bir hicrandı, bir efkardı, bir yara.

Gülenaz’am, gara bahdım ağ döyül,
Sinem üste çalı çapraz dağ döyül.
Men ezzinem dağ döyül,
Düyün döyül, dağ döyül,
Geşdi devri zamana,
Zafdı mümkün çağ döyül.
Var endemim başdan başa sağ döyül,
Yüz min yerden şan şan oluf bir yara.

Taya Nene ohertden telden annamazdı. Gülenaz’ın dedihlerini pek ey annıyabilmedi. Bilirdi ki, bu gız eşga tüşüf ama maşugasını çıkarabilmerdi. “Gızım Nene’n sama gurvan bunun açlıh adını mana de, gedim golunna tutum senin yanına getirem niye meni dağa daşa salersen.” Bunun üzerine bahalım Gülenaz sevgilisini Taya Nene’sine nası terif edeceh, nasıl tanıdacah:

Gülenaz Sultan:

Lelinciyem dide giryan olmuşam,
Müşgül işim bitirseniz ne olur.
Gözü yaşlı, intizarı galmışam,
Muradıma yetirseniz ne olur.

Aşk ehline bele zulum olumu,
Feleh perekende saldı yolumu,
Göz yaşımnan benim arzıhalımı,
Yazıf yâra götürseniz ne olur.

Gülenaz Sultan'am, çekerem ahı,
Gametim sucadı, geddim sürahi,
Sevdiğim zulumkâr Sevdekâr Şah'ı,
Bize mehman getirseniz ne olur.

“Gızım desene ki, men ihdiyar Bağman'ın oğlunu isdiyerem, haman gedim bussahat sana getirem.” Nene ordan doğru Has Bahcıya gaşdı Sevdekâr elinde bir bel bahçayı suluyurdu, bahdı ki, bir ihdiyar garı özüne teref gelir, işine devam elledi. Nene bunun yanına geldi, “İşin golay gelsin ey talahlı oğlan.” Deyende, Sevdekâr afalladı. “Ay Nene talah benim haramda, eppeh parasına sevef padişahın bağına hızmeççilih elliye adamda talah ne gezer.” Nene dedi ki, “Oğlum Padişah'ın gızı Gülenaz Sultan sana deli kimi aşih oluf, seni ecele onun yanına götümiye geldim tüş önüme Gülenaz Sultan'ın köşküne gedeceyih.” Bele deyende Sevdekâr afalladı eyce. Haa ola vallaha bunda bir iş var. Babam mana demişdi bu bağ sahaflıdı, gelir gandırer götürör gayadan ateller, men inanmamışdım demehki doğruymuş dur men bu garının başına bir oyun oynuyum ki, özüde şaşsın. “Peki Nene tüş önüme gedeh.” Nene önde, Sevdekâr dalda gedirdiler, tam gapıdan çıhacakları sıra, Sevdekâr Nene'nin belinin ortasında bir bel yapışdıranda, Nene özünü zor hal geçirdi ama belinide doğruldabilmedi. O halınnan ahsiya ahsiya Gülenaz Sultan'ın yanına getdi. Taya Nene'sinin gelişini dört göznen behliyen Gülenaz, Nene'yi gapıda garşıladi aldı içeri götdü, sedırın baş terefine oturtdu, dört bölüh sırma saçının bir gaş telini sinesine basıf, göreh Nene'den ne haber alacah:

Gülenaz Sultan:

Söyle görüm ne hebernen gelıfsen,
Ezizim emehdar befalı Taya.
Dindirmeden düzer sinem üsdüne,
Feleh tan ohlarım indirmiş yaya.

Taya Nene:

Dindirmeynen dide giryan olmuşam,
Ahıtdı göz yaşım döndürdü çaya.
Ulaşanda meni beddam eyledi,
Bed asılda ne ar olar, ne haya.

Gülenaz Sultan:

Gördünmü bey insaf, bey ilgar yârı,
Bir çift kelme cavaf verdimi bari,
Ruzi şeb gılamam figanı, Zarı,
Gece gündüz işim dönüf ah vaha.

Taya Nene:

Ulaşanda derdin eyledim malum,
Keşke demiyiydim lal olsun dilim.
Sana yâr olamaz o gannı zalim,
Efsana zehnini oğratma zaya.

Gülenaz Sultan:

Gülenaz şad döyül, gam donun geyer,
Gönlü gamgın olan, canınnan doyar,
Rica minnet gabıl etmerdi eyer,
Leliyip düşeydin o haki paya.

Taya Nene:

Nene'n gurvan olsun gedir bilene,
Bel bağlama aslı hariç olana,
Dönüf afsun almaz şahmar yılana,
Negeder yalvardım gelmer imlaya.

Sözleri tamam olanda Nene dedi ki, “Gızım o bir bağman oğludu aşkdan, maşkdan ne ganar, senin gedrini ne biler, gel sen bu sevdadan vaz keç, sana göre yârmı yohdu.” Gülenaz burda tebi Sevdekâr’ın dalını yere vermedi; “Nene o sana inanmamış, men onu görende o yatırdı meni görmedi ne bilsin benim onu sevdiğimi. Sen gene get onu eyce gandır belke gele.” Deyende Nene feryad eledi, “Yoh gızım men bir daha oruya gedersem ordan benim cenezem gelir. Üş beşgünnüh ömrüm galıf onuda zay elliyemem. Gedecehsen özün get, zaten o senin bu güzelliğini görende dayanamaz oda sana aşih olar, iş kolaylaşır.” Nene’nin bu sözleri Gülenaz’ın ahlına yatdı. Abanoz sandığını aşdı elvan has gumaşdarını geyindi özüne ele bir süs verdi ki, vesfi dile gelmez. Gırh cariyesinide yanına alıf doğru has bahçıya getdi.

Sevdekâr elinde küreh gene bahçayı suluyordu, bahdı ki, bir sürü gız girdi bahçıya özüne doğru geler. Öz özüne dedi, valla bu gına o gınıya benzemez bunnar çohluca geler meni tutuf götürecehdilller. “Bahdı ki, işderinde birisi çoh süsdü püsdüdü, dedi; “Her halda onnarın başganı buldu men ilk hemlede bunu öldürsem obirreri gaçar. Hele biraz daha yahlaşsınnar görüm ne gayracahlar.” Bu gızlar eyce Sevdekâr’a yahlaşanda, Gülenaz’ın gözü Sevdekâr’ın elindeki küreğe ilişdi, “Demeh Nene hahlıymış ya manada vurarsa ne gayraram?” Gülenaz her şeyi gözüne alıf eyce yahlaşdı, üzünnen peçeyi geri atıf, küreh elinde onu seyreden Sevdekâr’a sesdendi:

Gülenaz Sultan:

Sevda şeri meni gamgun eyledi,
Cevr ucunnan şikâyetim var sana.
Yazılı oldu tüşüm eşk eserime,
Müştag oldum ehtibarsız yâr sana.

Nezaketde hub növrağım var benim,
Şemama butahlı, tağım var benim,
Sinem üstte gülşen bağım var benim,
Getimişem goşasınnan nar sana.
Gülenaz’am ataşına tüşmüşem,
Sevda ile şirin kannan keşmişem,
Sine üryan, fetin likap aşmışam,
Nazar gılıf mahcamalım görsene.

Taya Nene hahlıydı, Sevdekâr Gülenaz'ın peçe altınnan çıhan camalını görende, Gülenaz'ın iki gaşının arasınnan gahan bir aşk ohu yıldırım kimi Sevdekâr'a çarpıf onu yanındaki selvi ağacının divine beyhud tüşürdü.

Bunu gören Gülenaz, Sevdekâr'ın da eşk oduna tüşdüğünü annamışdı. Başucuna gelif derin gefletde yatmahda olan sevgilisine göre nası sedeneceh:

Gülenaz Sultan:

Şahlar Şahı sen imdat et bu günde,
Sevdekâr'ı saldım aşgın gamına.
Uyananda el çekeceh dünyadan,
Ahı figan salar zir-i zemine.

Hayıf oldu tüşdü gam talaşına,
Alışıf yanacah aşk ataşına,
Akibet deyeceh ehlet daşına,
Tüşüfdü dünyanın serencemine.

Civaniken gem gölüne eneceh,
Sevda çekif aşg oduna yanacah,
Gülenaz aşgına içip ganacah,
Elini uzatıf gırhlar camına.

Sözlerini bitirdikten sonra, bahdı ki Sevdekâr'da heş ayılacah durum yohdu, etraftan gören olar deye cariyelerin yanına gedif onnarnan barabar sarayının yolunun tutdu.

Taya Nene'sini çağırdı yanına dedi, “Nene tam zamanıdı durma yeriş Sevdekâr'a ehvalımı annat.” Nene, gorhusunnan getmeh isdemedi. Bu durumu gören Gülenaz aldı bahalım Taya Nene'sine getmesi için nası deyeceh:

Gülenaz Sultan:

Ahu nalam ser çekifdi semaya,
İntizarım asumannan endi get.
Sen gören tertifler tebdil olufdu,
Sevdekâr'ım o hıyaldan döndü get.

Oluf üryan likap, gösterdim yüzü,
Bir kelime danışdım, şirindi sözü,
Cismine salmışam, alışan közü,
Ataş alıf eşk oduna yandı get.

Gülenaz'am girdim meleh donuna,
Gedem basdım sevdiğimin yanına,
Ele bir od saldım, şirin canına.
Yelken açıf eşk atına mindi get.

Nene çar naçar gahdı bağın yolunu tutdu. Gedif bahdı ki, Sevdekâr bağın içinde dalgın dalgın geziner ama deyesen heş ezelki halı yohdu. Elinde gene demir küreği görende Nene'nin dizinin gelemi gırıldı. Küreğe ters ters bahdı, "Bu ocağı tikilmiş gene mana vurmağ isdese bu sefer kaçabilmemde burda öldürer meni." Her ihtimale garşılıh gözünü dolandırdı kaçacah bir yer kesdirdi gözüne. Sevdekâr'a birez daha yahlaşanda, dedi hele men uzakdayken buna bir gaş kelme deyim halınnan annaşılar, baharım fihri buzuhdu kaçır özümü gotalıram. Bahalım burda Nene Sevdekâr'a nası sedeneceh:

Taya Nene:

Ezelki hesyetin tevdil olufsa,
Cavaf deyim, cevabımı gan indi.
Eğer düşdüyüsen sevda şerine,
Ataş alıf aşg oduna yan indi.

Sevdekâr:

Söyle Nene ne hebere gelifsen,
Dilim tutmor heber alam men indi.
Sen gelen yollara ser feda olsun,
Uğurunda harceylerem can indi.

Taya Nene:

İnanmerem ehdibarsız delisen,
Fehle gurar meni tora salısan.
Emri Hak'kın merhametsiz gulusan,
Sende yohdu iman, insaf, din indi.

Sevdekâr:

Teksirliye, cefam çohdu özüme,
Hacelet suçumu vurma yüzüme,
Bahdihça hoş görünnersen gözüme,
Geyinifsen bir acayıf don indi.

Taya Nene:

Nene'yem cesetde titirer canım,
Gözü yolda dürer Gülenaz Hanım,
Sana bir tehlifti muradım benim,
Yelken açıf, eşg gölüne en indi.

Sevdekâr:

Eğer rehmin gelse Sevdekâr Şah'a,
Dolanar başına dönerem daha,
Gülenaz eşgınnan tüşmüşem aha,
Men eylerem zarı figan, ün indi.

Nene annadı ki, buda Gülenaz eşgına yanmahtadı. Dedi ki “Tüş önüme Gülenaz Sultan seni köşkünde behliyr.” Sevdekâr haman Nene'inen baravar köşkün yolunu tutuf gelmehde olsun.

Gülenaz Sultan köşkün kafısına nöbetçi goymuşdu, nöbetçi cariyeye uzakdan Nene'nin Sevdekâr'ı getirdiğini Gülenaz'a haber verdi. Gülenaz Sultan bir odiya çekildi özüne ele bir süs verdi ki görennerin ahlı şaşar. Yanındaki odayı da Sevdekâr için başdan aşşağı ey bir

döşetdi. Sevdekâr'ı o odiya aldılar gendisi de yandaki odada galdı dedi hele bahim Sevdekâr gerçehden meni severse benim burdaki vazyetimi biler ona göre mana bir gaç hana söz söyler. Sevdekâr gelif geyfesini çayını işdihoen sonra Gülenaz'ın vazyetine bahalım ne deyeceh.

Sevdekâr:

Tavus kimi cilve verif özüne,
Bahtafarın pervasına ne söz var.
Bedirrenif on beş günnüh ay kimi,
Maleh sıfat, mah yüzüne ne söz var.

Gülendamı ala haş haş gazeli,
Gilmannan nevresinde dünya güzeli,
Güler kah kah çeker kehlik misali.
Bülbül sesli avazına ne söz var.

Sevdekâr der goynu şamama tağı,
Sinesi bezestan, bullur buhağı.
Gızıl gülden ireng alıf yanağı,
Elvan elvan gülgezine ne söz var.

Sevdekâr, Gülenaz Sultan'ın onu sınamasını kazanıf, yaptıklarını söylemişdi. Artıh fazla dayanamadı, yandaki odasınnan çıhıf, ağır ağır Sevdekâr Şah'ın olduğu odaya doğru getdi. O sıra köşkünde bulunan bütün cariyelerine izin verif hamısını dışarı yolladı. Goca sarayda iki sevgili başbaşa galdılar. Gülenaz Sevdekâr'ın gapısını açıf, ona bele hoş geldin elledi:

Gülenaz Sultan:

Derdinnen deli olduğum,
Hoş geldin bizim otağa.
Selvi boyun sucalanıf,
Gurbanam daha butağa.

Sevdekâr Şah:

Sen çekifsen çalı çarpaz,
Sinemde, bahsan bu dağa.
Salıfsan ecel cengine,
Tüşmüşem linge badağa.

Gülenaz Sultan:

Dert çekif gam yeme ele,
Gel sarılah ince bele,
Aşg oduna tüşen gula,
Olurmu goruh gadağa.

Sevdekâr Şah:

Gemliyem müşgül günüm var,
Onüçün figan ünüm var.
Cesetde bir tek canım var,
Vererem sana sadağa.

Gülenaz Sultan:

Gülenaz muhabbetinde,
Zevk ile saltanatında.
Bir ince köynek gatına,
Soyunah gireh yatağa.

Sevdekâr Şah:

Murad al murad ver mennen,
Zevk eyle Sevdekâr Han'nan.
Gel dil dile vereh sennen,
Emişeh dodah dodağa.

Bu sözleri bittihden sonra, iki aşih birbirlerine sarıldılar, o gece onnar orda muratlarına nayıl oldular.

Sevdekâr Şah üç gün Gülenaz Hanım'ın gonağı oldu. Gönüllerinceh eylenif güldüler. Tabi bunnan padişahın heberi yohdu. Saraydaki birgaş ceriyeden, Taya Nene'den başga heş kimse Gülenaz Sultan'ın bu sırrını bilmerdi. Bilennerde Gülenaz Sultanın özünün, parasının hetırına ağızlarını aşmazlardı. Üçüncü günün sonunda Sevdekâr Şah Gülenaz Sultan'a vedaeledi;

Sevdekâr Şah:

Galh ayağa ehd-i peyman eyliych,
Kesme mennen hulüs, ehdibarı gız.
Unutmuyuf bu günneri yad edeh,
Galmadı gönlümün intizarı gız.

Gametin şuh, gaddin suca ürüşan,
Züluf dağılıf mah yüzünde perişan,
Sadrin mermer, telin sanki bir gülşah,
Goynun içi sekiz cennet bağı gız.

Sevdekâr lebinnen emdi bal kimi,
Nem verif, çiğlenif gızıl gül kimi,
Tomurcuğ düzülüf, gülâb sel kimi,
Tezelenif ağ sinenin teri gız.

Deyif vedalaşıf ayrıldılar. Bunnar bazen bağda, bazen Gülenaz Sultan'ın sarayında buluşuf gonaşordular, günneri bu vaziyetde keçip getmehdeydi.

Kandahar Padişah'ının o günnerde Vezir'i ölmüştü. Padşah çoh sevdiği, ahlı başında Bağmanı özüne vezir yafdı. Bu iş padişahın adamlarınnan gözü vezirrihde olannara tohunmuşdu. Nası olada bir bağman gele bir padşaha vezir ola deye Bağman'ın guyusunu gazmıya başladılar. Bir gün Padişah teze vezirine dediki, “Gel sennen bir bizim bağı gezeh, bhah ve vezyetdedir.” Vezir haman, “Başüste.” Deyif, bunnar galhıp bağı getmeye getdiler. Öteki vezirrer bir bahçıvanın vezir olmasunu heç çekebilmellerdi. Buna bir zerrer bir hile gurmah isdediler. Padşah'nan vezir bağı gezmeye gedende bunnar Padişah'ın hezinesinnen

birgaş tene gıymatdı daş oğurruyuf iki tene baldırı çılpğa verif çarşıda satdırdılar sorada özderi bunnarı yahalatdırıf örgetdilerki: “Sizden sorsalar bu daşları nereden aldınız? Siz deyin ki bize teze Vezir verdi ki götürün satın, parasını getirin baravar böleh.” Deyif bunnarı eyce örgetdiler.

Bu sırada Bağman Vezir’nen Padişah bağı gezmehdeydiler Padişah’nan babasının bağı gezmeye geldiğini gören Sevdekâr utandı, bir ağacın dalına gizdendi, bunnarı seyretmiye başladı. Bir alma ağacının divine gelende, Padşah dedi ki, “vezir nede güzel almalar oluf çih bir tene goparda burda yiyeh, eyi olar. Deyen de Vezir haman ağaca çıhmağa başladı, birez çıhmışdı eli sıyrıldı ağaçdan düşdü, birez incindi. Vezir’in halını gören Padişah çoh üzöldü, ama gendini tutamiyif gülmeye başdadı. Vezir bu duruma çoh alınmışdı. Padişah dedi ki, “Vezir gel senin arhana çıhip men endirim almaları.” Vezir eğildi Padşah bunun omuzuna basıf çihanda oda tüşdü. Bu sefer Vezir dedi ki: “Padşahım gel men senin umuzuna basıf çihim endirim” Deyende, Padşah eğildi Vezir bunun sırtına çıhdı mahsadı, Padşah’ı incitmehdi, yalannan Padişah’ın sırtında oyana buyana döndü, almaları endiremeden aşağı endi. Padişah dedi, “Vezir buranın bir bağmanı varıdı o nerdedi gelsinde bize almaları o endirsin bu bizim yapacağımız iş deyil.” Vezir, “Oğlum Sevdekâr hardasın burya gel” Deyende, Sevdekâr geldi Padişah’a temenna yafdıhtan sonra, “Emredim Padişahım.” Dedi. Neyse Sevdekâr çıhdı almaları endirdi bunnar soydu yediler, Padişah dedi ki, “Oğlum sen çoh güzel bir bahviansan, baban gaş senedi bu gördüyün alma ağacına baherdi, bir tek alma vermedi. Sen geler gelmez ağaç bar vermeğe başladı. Aferin sana oğlum. Mennen bir dileğin varmı?” Sevdekâr dedi ki, “Padşahım benim dileğim senin canının sağlığı.” Padişah dedi: “Oğlum sana deyirem menen bişey isde” O sıra Sevdekâr dedi ki, “Padişahım sennen, bu Bağman Vezir’inin heş bişeyi olmadığına ayit bir ferman isdiyirem.” Deyende, Padişah Vezir’in üzüne bahdı, Vezir üzüne bahdı, “Vezir bu ne işdi bele bu senin evladın deyilmi?” Padişahım sağolsun zaman evladı ne deyim, mademki isdiyir sizde veri.” Padişah haman orda bir ferman yazdı, imza etdiki, “Sevdekâr, Bağınan Vezir’in sülalesinden deyildir.” Sevdekâr kağızı gatdadı çivine göydü. Padişah’da Vezri’de çıhıf tahdıgâhlarına getdiler.

Heberi vereh hırsızlardan. Hırsızların eline daşları verif sattırannar, onnara eyce öğredif tutuf Padişahın huzuruna getdiler. Padişah dedi “Lale, Vezir bu ne işdir?” Dedi ki, “Padişahım sağolsun hırsızların özünnen sorsanıza, onnarın özderi annatsınnar.” Padişah hırsızlardan soranda: “Padişahım bizim ne heddimize tüşüf sizin heznenize girmeğe ceseret edeh, bunu bize Bağman Vezir verdiki götürün satın, parasının yarısını mana getirin yarısı sizin olsun. Bizde götdüh satanda geldi bizi yahaladılar bizim ne suçumuz var, “Padşah

haman emir verdi ki Vezir'in bu şehirde neggeder sülalesi varsa toflıyif zindana atın. Cellatdar düşdüler şehirden Vezir'in ne geder tahlugatı vardısı hamısını toflıyif getdiler. İki cellatda bağdan Sevdekâr'ı getmeh üçün gedirdi. Bu sırada Sevdekâr bağın yanındaki Gülenaz Sultan'ın salonunda balkona çıkmış olan Gülenaz Sultan'ın işaretdeşerdi.” Arhası cellatlara dönühdü, bu görmedi, Gülenaz Sultan cellatdarın geldiğini gördü, dedi vallahi bizim foyamız meydana çıhdı budu ki Sevdekâr'ı cellatdar götürüf öldürecekler, Sevdekâr'a bir heber verim. Bahalım burda Gülenaz Sultan cellatdarın gelişini sevgilisine nası haber verecek:

Gülenaz Sultan:

Özünnen beyheber oğlan,
Üzdümüze yağı geler.
Guruluf fitneyi feller,
Hicri gam dusdağı geler.

Sevdekâr bunnan heş bişe annamadı dedi ecep Gülenaz Sultan mana ne demeh istedi birden bire, Hele cavaf verim bahım neyin nesidi.

Sevdekâr Şah:

Selvi boylum seda verdi,
Güşuma sorğı geler.
Şuh duruf, gıya bahdihça,
Gönlüme növrağı geler.

Gülenaz Sultan:

Men ne dedim, yâr ne gandı,
Garif insan bey gümandı,
Çiyninde ecel peymandı,
Piyalalı sağı geler.

Sevdekâr Şah:

Değerri danışma tezden,
El götü töhmetli sözden,
Perişan cilveyi nazdan,
Hacelet firağı gelir

Gülenaz Sultan:

Gülenaz ahlın itirdi,
Müzevir haber götürdü,
Cellatlar özün yetirdi,
Melekülmevt çağı gelir.

Sevdekâr Şah:

Sevdekâr canınnan beze,
Men müştâgam ala göze,
Bir bah söylediğin söze,
Elfazınnan ağı gelir.

Bunnarın sözleri biter bitmez cellatdarda bunnara yerişdi. Sevdokâr'ın gollarını bağılyıf doğru Padişah'ın huzuruna götürdüler. Sevdokâr ele bilerdi ki, Gülenaz Sultan'nan olan işine sebep bunu Padişah isdiyirdi. Birde gidif bahdiki Bağman'ın bütün sülale teflugatı orda elleri bağılyı durollar. Buna bir mana veremedi. Padişah çoh sinirriydi bütün sülelenin ölüm fermanı yazılerdiki cellatdar götüsün hamısının boynunu vursun. Sevdokâr ordakilerin birinnen soranda işin içini annadı, ahlına bağda Padişahdan aldığı ferman geldi. Ama Padişah heşbir kimseyi dinnemerdi hepsinin boynunu vurduracahdı. Sevdokâr Padişahdan müsede alarah bahalım ifedesini ne şekilde vereceh bu ecel meydanınnan canını nası gurtaracah:

Sevdekâr Şah:

Her ne yapsan cebri zulum eylersen,

Allah biler sen bir ölke Han'ısan.
Hak yapan binayı bende bozamaz,
Rehme gelif, o Allah'ı tanısan.

Zulumunнан arşa dayandı dileh,
Yerde insan ağlar, semada meleh
Bu geder mahluğu eyleme heleh,
Veremezsen bir bendeye canı sen.

El yıgılıf, sen zavallın bulmasan,
Sefil Sevdekâr'a rehim gılmasan,
Özün öz haddine sahib olmasan,
Yaz fermanı, ver cellada meni sen.

Sözünü bitirif cevinnen fermanı çıhartdı Padişah'a uzatdı. Padişah aldı kağızı aşdı ohudu ki, öz yazısı öz fermanı. “Sevdekâr Bağman Vezir'in soyunнан deyildir.” Deye yazmışam. Kağızı gatladıhtan sonra, Sevdekâr'a dedi ki, “Peki sen ne bilirsın bunun ağıbetinin bele olacağını ki, mennen bu fermanı aldın?” Sevdekâr dedi ki, “Padişahım sağolsun, siz bahçada filen zaman babamнан ağaşdan alma endirmeye uğraşanda men ağacın dalında sizi pusordum. Babam bir vezir olduğu halda Padişah'ı velinimetiminin sırtına basıf ağaca çıkmah isdedi, niye ki siz onun omuzuna basıf çıhdınız diye. Bu sırada annadım ki bu adamнан menin heş bir ilişşigim yohdu, bu benim babam felan deyildir. Menim vijdanım bele bir iş yapmama müsede elemez.” Padişah, “Aferin oğlum vezirrih, ancah seni kimi halal süd emmiş birinin hakğıdı.” Deyif ellerini çözdürdü, Vezir nişannarını gösgüne vurdu, özüne Baş Vezir gayırdı.

Sevdekâr'ın isdeyi üzerine öteki adamlarıda serbes bırahdı. Bağman'da gedif Padişah'ın elini ayağını öpüf, “Padşahım gerçehdende Sevdekâr benim oğlum deyildir, Filan zaman siz mana bir ihdiyar garı verdiniz ki götürün bunun garnını doyurun, misefir eleyin, mende onu aldım eve götdüm, bir gaşgün sonra o ihdiyar öldü, ölmeden evvelde vesiyet etdi ki, bu çocuk, İsfahan'da Şah Abbas'ın oğludu böyüyende onu babasının yanına yollarsan. İşte gördüğünüz bu Üzüh'de Şah Abbas'ın hatem üzüyüdü.” Deyif Hatem yüzüğü

Padişah’a gösderdi. Padişah yüzüğü ldi bahdı ki, doğrudanda, “Şahoğlu Şah Abbas” imzası yüzüğün üsdündedi. Padişah’nan Sevdekâr şaşırđı galdılar. Padişah dönüp Sevdekâr’a dedi ki, “Sen ki Şah Abbas’ın oğlusan men seni yanında tutabilmem, baban duyarsa benim tahdımı başıma geçirir. Tezliyinen seni yolcu edim, öz babanın memleketine get.”

Padişah Sevdekâr’ın hazırrığını gördü Şah Abbas’a bir sürü giymetdi hediyeler goyuf, yanınada bir alay esger gatarah, İsfahan’a doğru çıhartdı. Sevdekâr şeherden birez gırağı çıhmışlardıki, dedi, “Siz gedin men bir Bağman’nan halallıf alıf gelim.” deyif atını sürdü Gülenaz Sultan’ın Sarayına Gülenaz Sultan Sarayın balgonunda oturmuş etrafı seyrederdi bahdı ki, Sevdekâr atını bu terefe doğru sürmüş geler, ayağa gahıp yolunu behledi. Sevdekâr Şah Gülenaz Sultan’a yahlaşanda, bahalım ona nası sesdeneceh, onnan nası elveda eyliyeceh:

Sevdekâr Şah:

Gel seninle halallaşah, ayrılâh,
Feleh saldı biz, cüda sevdiğim.
Gözden irah olduh, gönülden uzah,
Alışıf yanerem, oda sevdiğim.

Gülenaz Sultan:

Âşlıh maşuğundan tüşende cüda,
Ölenedeh dönmez şada sevdiğim.
Meni gamda goyuf harya gedirsen,
Yerişmedih bir murada, sevdiğim.

Sevdekâr Şah:

Hasretinnen, bir gün galsam aralı,
Geniş dünya bu başına daralı,
Gel seninle edeh gavli garalı,
Ne müddete desen vade sevdiğim.

Gülenaz Sultan:

Sen gidersen ulusuna, eline,
Gayri bülbül gondurallar gülüme,
İtgin tüşsem elin yetmez elime,
Meni tafşırallar yada, sevdiğim.

Sevdekâr Şah:

Ehdibarsız bilme Sevdekâr Han'ı,
Uğruna goyufdu, baş ile canı,
Yeddi iklim şaha değışmem seni,
Yazıfsa takdir-i Huda, sevdiğim.

Gülenaz Sultan:

Serendif e tüştü ol Adem ata,
Gene ceht etdi ki, Havva'ya yete,
Gülenaz müştahı Sevdekâr buta,
İşmişem elinnen bade sevdiğim.

Sevdekâr'nan Gülenaz cesetden can ayrılan kimi ayrıldılar. Gülenaz Sultan Sevdekâr'a bir yüzüh hediye verdi, Sevdekâr atının başını İsfahan şehrine doğru çevirif guş gini Gülenaz'ın gözünnen gayboldu, Gülenaz'da sevgilisinin dalıncah göz yaşı töküf ağlamağa başladı.

Sevdekâr'ın gfilesi günün birinde babsının şehri olan İsfahan'a dahil oldu. Şah'ın huzuruna çıhıf, Kanhadar Padışah'ının hediyelerini verdihten sonra özlerini tanıtmadan yiyif içif Şah Abbas'ın misefiri olarak galmahda olsunnar.

Aradan bir müddet keçif Sevdekâr etrefi eyce tetkih etdihten sonra, müsaade aldı Şah'ın huzuruna çıhdı. Şah Abbas, "Söyle oğlum dileğın nedi, mennen bir arzın mı var?" deyende, Sevdekâr dedi ki, "Şah'ın müsede ellersen dileğimi sennen telen isdiyecem."

Sevdekâr Şah:

Garif olma uyan hab-ı gefletten,
Bir bah puç insanın ehdi-barına.
İtgin balan divanına gelifdi,
Değişme dünyanın küllü varına.

Mana bir daş deydi, geldi garadan,
Hak nahakgı aralasın yaradan,
Tıfıl iken itgin tüşdüm buradan,
Yetmedin sırrımın bir haberine.

Meni burdan götdü bir goca garı,
Hıfzında sahladı yaradan Gani,
Al nişanan budu hatemin tanı,
Vermişdin amanat, yediğarına.

İtgin tüşdüm gören yohdu üzümü,
Kandahar elinde aşdım gözümü,
Bir bağmana oğul bildim özünü,
Hizmet etdim Şah'ın hizmetkârına.

Tohundu bire ser mest oldum gene,
Durduhca ataşı kâr eder cana,
Leyla'dan ziyade, Mecnun'nan fene,
Kerem tek yanerem, Aslı narına.

Rüyamda işmişem aşgın gölünü,
Onucun çekerem gam hıyalını,
Haber alsan Sevdokâr'ın halını,
Neler geldi men yazığın serine.

Bu sözleri dinniyen Şah Abbas evvele hiddetinnen ne yapacağını bilmedi: “Sen benim balam hardan olorsan, benim dünya üzünde bir teh oğlum bile yohdu.” Deyif Sevdekâr’ı susdurmah isdedi. Sonra Sevdekâr Şahoğlu Şah Abbas’ın hatemini çıkarıf özüne verende, Şah barmağını tişdedi, on yeddi sene evvel Gülşah cariyeye verdiği hatem yüzüğü hatırreyıf galhdı Sevdekâr’ın boynuna sarıldı, bağrına bası. Şah Abbas çoh sevinmişdi çünkü bir tek oğlu bile yohdu dünya üzünde. Şimdi bir oğlu varıdı ona bütün varını, devletini, ölkesini, Şahlığını birahacahdı.

Şah Abbas Sevdekâr’ı haman öz tadına oturdıf, gendisi çekilif sarayında otdu, zevk sefasına bahdı. Sevdekâr’ın öz anası Gülşah’ı getirif özüne nikahladı, tezedden düğün yapıf, yeyif içif keflerine bahdılar.

Sevdekâr Şah’lık yaperdi ama bir dekge ahlınnan Gülenaz Sultan çıhmerdi. Sanki taht döyül tiken üstde oturordu. Bir yolunu bulufda derdini bir kimseye açabilmerdi. Gizlinnen gaçıf getmehde onun işine elvermerdi. Bir gün babasının emehdar veziri Allahverdi’yi yanına çağırıf dedi ki, “Allahverdi Vezir, babam meni tahdına oturtdu ama men melmeketimizin heş bir yanını tanımerem, hüdütlerimizi bilmerem, böğüne böğün men bu ölkenin Şahıyam ölkemi tanımam lazım döyülmü, babamnan izin al da men yanıma birgaç adam alıf bir hüdütlerimizi gezif gelem.” Vezir haman gedif durumu babasına iletdi, babası izin verende, Sevdekâr yanına babasının meşhur baş pehlivanı Deli Becan’ı alıf, iki arab atı hazıratdı yola çıhdılar. Atdarı sürdüler düz Kanhadar hüdüdüne getdiler. Bahdılar ki, dallarıncah bir atdı gelerki, yıldırım kimi. Birez sonra atdı geldi bunnara yetişdi ki, Vezri Allahverdi di. Sevdekâr merahnan sordu: “Vezir heyirdi İsfahan’da yaramaz bişeymi oldu?” Vezir Allahverdi dedi ki, “Heyir Padişahım heş bir yaramazlıh yohdu, feget babanızın emriynen mende sizinen gelecem, sizi teh birahmasına gönlü irazı olmadı.” Sevdekâr daha bişe diyebilmedi, “Peşimnen gelin.” Deyif atını Kanhadar’a doğru sürdü. Bir müddet yol gelif, hüdüdü kesmişler ki, Vezir Allahverdi atını sürüf Sevdekâr’ın yanına getdi: “Padişahım burdan öteye bizim toprahlar döyüldür, hüdüdü keçerseh olmaz ancah burya geder gelebilirih.” Sevdekâr Vezir’e dedi ki, “Men nerye gedersem, sizde benim peşime gelin siz garışmayın.” Dediği kimi, Vezir Allahverdi şüfelendi. “Padişahım helbet bişe var siz niye bele Kanhadar’a getmeh isdiyirsiniz bunun sebebini bize de söyle bizde ona göre hareket edeh.” Deyince Sevdekâr derin bir ah.. çekif bahalım Kandahar’a getmenin sebebini Vezir’e nası annadacah:

Sevdekâr Şah:

Sevda mana zulm eyledi,
Onüçün bele giderem.
Öz keşfimin abdalıyam,
Tüşmüşem yola giderem.

Yarımın boyu yucadı,
Mina gerdanı sucadı,
Hesretim lebi goncadı,
Bülbülem güle giderem.

Sevdekâr oluf divana
Müştağam Gülenaz Han'a
Aşk oduna yana yana,
Dönmüşem küle giderem.

Allahverdi Vezir çoh tecrübeli birisiydi annamışdıki artıh buna ne desen faydasızdı. Sevda bunun gaafsına vuruf her dediğini yapırdır, eyisimi bende bunun emrinnen çıhmiyim.” Padişahım ikimizde sen nerye gesse, senin emrindeyih. Deyif atdarı sürdüler, ver elini Kanhadar şehri deyif getmehte olsunar. Günnerin birinde Kanhadar’a dahil oldular. Atdarı bir hana çekdihten sonra, Sevdekâr dedi ki: “Siz burda duruf isdirahat edin, hele men bir Gülenaz Sultan’ı yohluyum bahım ne veziyetdedir.”

Sevdekâr tebi oraların beletiydi kimsiye görünmeden getdi Gülenaz Sultan’ın köşküne içeri girdi bahdı ki, Gülenaz Sultanın yerinde yeller eser, Lele köşmüş, yurt ağlıyer. Burada Sevdekâr Gülenaz Sultan’ın sarayınnan sevgilisini bele heber raler:

Sevdekâr Şah:

Gannı saray sennen haber alerem,
Amanat vermişdim onu neyledin?
Sadri mermer, gaddi suca, üz güleş,
Cismi cennet gülistani neyledin

Yârın hasret gahrı sinemi dağlar,
Görmedi gözlerim onu, gan ağlar.
Bozuluf gülşenner, verandı bağlar,
Hanı, bülbül sedalımı neyledin?

Bu dert meni Kerem'lere dönderi,
Abdal eder bir diyara gönderi,
Sefil Sevdekâr'ın yârı, dildarı,
Gül yüzlü Gülenaz hanı, neyledin?

Sevdekâr'ın bu feryadına saraydaki cariyeler yerışdiler. Bahdılar ki, Sevdekâr Şah'ın figanı arşa dayanar. Sevdekâr Şah bunnarı görende eyce meraklandı. Çünkü Gülenaz Sultan yohdu işlerinde. Sultan'ın cariyeler arhadaşlarınnan haber aldı sevgilisini:

Sevdekâr Şah:

Telli, Gülşah, meleksima Gülbahar
Hanı benim hoş avazım görünmer,
Abu Ceyhun oldu çeşmim yaşları,
Etrafında guba gazım görünmer.

Döne, gılavalı Mehri, Süsene,
Münever, möhteber, sarı tel sona,
Zeynep tavaf oluf, haki yeksana,
Humar gözlüm, güleş üzlüm görünmer.

Sevdekâr'am bugün sergenderem men
Seyhat Hanım yaş yerine töker kan,
Teyba, Ayşe, Zeycan, güzel Esmer Han,
Hanı benim Gülenaz'ım görünmer.

Deyince cariyelerin hamısı ağlaştılar, Gülenaz'ın egbetini Sevdekâr'a annatdılar: “Gülenaz Sultan'ı Tahran Şahı'na verdiler. Böyün tam üç aydı düyün edif götürdüler. Sanada amanat bu üzüyü verdi ki, eğer Sevdekâr Şah gelse, ona verin, “Bu sözleri duyanda Sevdekâr'ın tepesinnen duman gahıp, dünya başına döndü. Doğru Allahverdi Vezir'nen Becan'ın yanına döndü, Sevdekâr'ın bu halını gören arhadaşları merahnan sordular ki, “sana ne oldu, giderken çoh neşeliydin şimdi bele geme yasa batıfsan?” Bu sözler üzerine Sevdekâr efkârının sebebini onnara bu sözlerinen annatdı:

Dalgalı deli gönlüm, gavgalıdı başım benim,
Ahlımı serden oynatdı, perakende huşum benim,
Beş yüz min hicri gamım var, bir döyül talaşım benim
Ötüşür şeyda bülbüller, hanı şahan guşum benim.
Gidif mubah nevbaharım, gelen devri zimistandı,
Tüşmüşem şita gahrına, bahar olmaz gışım benim.

Bugün halım peh yamandı, sevda serhoş edif meni,
El değer deymeş ağlaram, gopuf ağgın Nuh Tufanı.
Canımı kannan eyledi, çeşmimin dide gıryanı,
Onun hesret fıragınnan, zar çeker dökerem ganı.
İtirmişem evgahımmnan gül üzdü Gülenaz Han'ı,
Gözlerimnen abı boran, ahar çeşmim yaşı benim.

Sevdekâr'am zar çekerem, ağlaram sinem yaralı,
Gülmedim gönül kahrınnan, fıragım zulma varalı.
Bu seyhatın evgahında, itirdim heflek maralı,
Meylimin müfettişinnen, hayıfki tüşüm aralı.
Düşmüşüm bahri gamlara, çoh araram sevgilimi,
Galmışam hemdemsız canım, hanıya sırdaşım benim.

Allahverdi Vezir vezyeti annamış kimiydi ama şimdi ne yapacaklarını bilmerdi, ecebe gız harya getdi, kim götdü, peşiceh gedecemiyih bir türü kesdirebilmerdi. “Padişahım indi ne gayıracıyih, gel memleketimize gedeh, artıh bu işden bir fayda yoh sen gıza umutdu oluf gelmişdin, indi ne hal oldu?” deyende, aldı Sevdekâr Şah bir daha, göreh ne cavaf vereceh:

Ağlaram didem yaşınnan,
Seller tagayır olufdu.
Dünya mana hor göründü,
Eller tagayır olufdu.

Bu yerden getmeh isderem,
Baş alıf itmeh isderem
Sevgime yetmeh isderem,
Yollar tagayır olufdu,

Ayrıldım hublar şahınnan,
Âlemin bedir mahınnan,
Sevdekâr Şah'ın ahınnan,
Küller tagayır olufdu.

Sevdekâr, bu sözlerden sonra oluf bitenleri bunnara annatdı, Tahran'a doğru yola çıhdılar. Deli Becan atının başını çevirdi geri İsfahan'a doğru gedende, Sevdekâr Şah şaşırdı: “Becan nerye bele sen biznen gelmeh isdemirsenmi?” deyende, Deli Becan hersli hersli: “Aylardı baravar gezerih daha bir dafam bile gılcım gana batmadı, daha benim buralarda ne işim var canımın sıhıntısınnan patlıyacam.” Deyende, Sevdekâr Şah güldü, “Gel Deli Becan gel gerçehdende deliymişsen, indi senin isdediğin oldu, gedeceğimiz yerde gılcın gınına gider gana batacah.” Deyende, Becan çoh keflendi, gelif bunnara gatıldı, yollarına devam ellediler.

Bunnar bir gaş gün yol getmişler ki, bahdılar garşıdan bir karvan geler, yannarına yahlaşanda: Selam aleyküm ay karvancıbaşı. Vay aleyküm selam gardaş. Sevdekâr dedi ki, “kervancıbaşı hardan gelif, hara gedirsiniz?” “Tahran'dan gelif İsfahan'a gedirih.” Dedi ki, “Tahran'nan çıhalı gaş gün oldu, biz oraya gaş güne gedebilirih, hangi yol daha kesedi?” deyende, kervancıbaşı dedi ki, “Biz Tahran'nan çıhalı tam üç ay oldu, ama siz iki ayda vararsınız.” Deyende Sevdekâr'ın beli püküldü. “Kervancıbaşı ecep buranın daha kısa bir yolu yohdu mu?” “Çoh gısa bir yol vardır, eğer o yoldan gedebilersenizde, bu atdarınıza üç gün dayanmaz, ama o yol çoh tehlikelidir indiye gider o yoldan geden ne adam sağ gutuluf,

nede bir bezirgan geflesi sağ keçif. Orda bir haramı varki işi gücü gelif keçeni soyuf öldürmehti indiyeneçen heş kimse onnan başa çıhamadı size yazıh olur ordan getmeyin, bu salamat yoldan gedein.” Deyende Deli Becan atını sürüf o dağ yoluna getmeye başdadı. Sevdekâr Şah arhadan gedif Becan’ı buyankı salamat yola getirmeh isdedisede, Becan geri dönmedi, Allahverdi Vezir’nen Sevdekâr’da mejbür onun getdiği dağ yoluna tüşdüler.

Bir gün yol getmişdiler ki, Sevdekâr Şah bahdı ilerde yolun üsdünde bir haramı duror sanki devdi. Elinde gılcı bunnarı behliyr. Deli Becan en arhada atın üsdünde yata yata gelerdi, haramıyı görmemişdi. Sevdekâr çoh gorhdu eyce haramıya yahlaşanda, aldı Haramı bahalım bunnarın gelişine ne deyeceh onnar ne garlışıh verecehler:

Haramı:

Gene bugün çalalım var,
Hiddetim kine yerişd,
Gazabımdan gan ağlaram,
Figanım üne yerişdi.

Arhada atının üstünde uyuyan Deli Becan Haramı’nın bu sesini duyanda haman ayıldı, bahdı ki, Sevdekâr’ın önüne bir haramı tikilmiş, ona yol vermer: Gözlerini ovalıya ovalıya atını sürüf Haramı’nın gavağına tikildi:

Deli Becan:

Laf atıf hersli söyleme,
Ataşım cana şerişer.
Gazabımdan can gurtaran,
Ad alır şana yerişer.

Haramı:

Gelmişem cıda atmaya,
Av edif, şikâr tutmaya,
Bu harfi ayırt etmeye,
Beşyüz min mâna yerişer.

Deli Becan:

Sahib ol namus arına,
Düşmerem fehle toruna,
Güvenme kendi zoruna,
Hasımın sana yerişer.

Haramı:

Haramı Başı'nın şanı,
Baş kesif, döhmehdir ganı.
Hışımının haki yeksanı,
Beşyüze, mine yerişer.

Deli Becan:

Becan'am, gönlü ganıyam,
Pac vermem, şıkar kâniyam,
Şah oğlu'nun aslanıyam,
Hökmetim, hana yerişer.

Sözleri bittihden sonra, Haramıbaşı dedi ki, “Hamleni yap seni behliyirem.” Bele deyende Becan güldü, “Şindiye geder hep ilk fırsatı tüşmana vermişem, şindide sıra sendedir, yap hamleni.” Deyende, Haramı başı atını sürdü Becan'ın üstüne, nası gılıcı vurduysa gılıç Becan'ın galhanında parçalandı. Sıra Becan'a gelmişti, Becan atını bir iki oyana buyana sürdühden sonra gelif Haramıbaşı'nın gafasına ele bir gılıç çaldı ki, Haramının başı elli gulaç oyana fırradı. Bunnan sonra obir haramılarda bunu görende kaçıp heresi bir terefe gizdendi, bunnarda sağ selemet yollarına devam etdiler.

Biraz daha yol getdihden sonr, Tahran'a vardılar. Doğru gedif bir otele yerreşdi, isdirahatdarına bahdılar. Savaşsı günü Sevdekâr Şah, Allahverdi Vezir'i çarşıya yolladı, dedi: “Hele get bir dolaş gör Gülenaz Sultan'nan bir heber alabilersenmi, bize belki bir heber getirebilesen?” Allahverdi Verzir çıldı bele çarşılarda gezerdi bahdı ki, tellal bağırer, ama eyce annıyabilmedi. Yanaşif birisine sordu “Ay gardaş bu tellal ne deyir bele ne isdiyer?” Adam dedi ki: “Deyir ki, şehirde ki bütün, hekim, dohdor, müneccim, hoca varsa hamısı

savah Padişah'ın sarayına gelsin.” “Peki ecebe Padişah neniyeceh bu geder hekimi dohduru münecimi” “Padişah altı ay evvel Kanhadar Padişahı'nın gızıynan öylenmiş, gız geldiği günner beri lal, sağır, topal olmuş, ona bahdirmah üçün bunnarı tofluyur.” Allahverdi Vezir bunu duyanda doğru Sevdekâr'ın yanına goşdu durumu ona annatdı haman tedbir almiya başdadılar.

Allahverdi Vezir gedif çarşıdan bir gat derviş libası aldı, Sevdekâr'a Gülenaz'ın verdiği üzüğü, bir gaş tene de esgi kitaf alıf doğru Padişah'ın sarayına goşdu. Herkeşden evvel gedif Padişah'ın huzuruna çıhdı. “Padişah'ım sağolsun, eğer müsede ellersen gızı men gurtalacam.” Padişah şaşırđı: “Sen haranın delisisen ki benim garımı kurtalasan, memleketimizin en derin hocaları bir çare bulabilmedi sen nası bulacahsan?” dediği kimi, Derviş dedi ki: “Padişah men eğer garımı eylendiremezsem benim boynumu vurdurarsan, yoh eğer eylendirdimse sennen bu külahım dolusu altın alaram.” Padişah gabıl etdi, Derviş'i götördüler Gülenaz Sultan'ın yanına. İçeri girer girmez haman bir tas gurdu, ohudu üfürdü, dedi ki, “Gızım seni ele bir cin çarpıfki gurtarman bir Allah'a, birde mana galmış.” Deyende Gülenaz Sultan öz özüne güldü: “Ay yarımıyasan nede derin bir hocadı, negeden yalan söylüyür.” Derviş, Gülenaz'ın yanındaki cariyelere dedi ki “Bahın men size deyirem sindi bunun üsdünner çıkaracağım cinner haman size gelir onüçün haman burdan gedin, yohsa sizi heş kimse gurtaramaz.” Deyip cebinden çıkardığı Sevdekâr'ın üzüğünü tasdaki suyun içine atdı. Cariyelerin hepsi gorhusundan çıhip gşdılar. Gülenaz Sultan'a dedi ki bah bu tasın içerisine ne gördünse tez mana söyle, senin cinnerini tutum çabuh eylesen. Gülenaz tasın içinde ki suyu bahar bahmaz Sevdekâr'a verdiği üzüğü gördüğü kimi, gözlerinnen dolu kimi yaş ahıtmağa başladı. Derviş sordu, “Gızım niye ağladın?” bunun üzerine bahalım Gülenaz Sultan ağlanmasının sebebini Derviş'e nası annadacah:

Gülenaz Sultan:

Nece ağlamasın yaralı gönül,
Göründü gözüme yar nişanası.
Meni bu yerlere itgin salanın,
Veran olsun tahdı tacı binası.

Derviş:

Dirdirme ay gızım, gınnar ağlaram,
Men yazığın gam dolusu sinesi,

Bu yerleri ahtarmağa gelmişem,
Bir terlanın itgin tüşüf sonası.

Gülenaz Sultan:

Müştağım la muradıma ermedim,
Yârdan ayrı yada meyil vermedim,
Gönül verdim bir vefasın görmedim,
Temelsizmiş hulusünün binesi.

Derviş:

Sefil Sevdekâr'ı saldın ataşa,
Halı şada dönmez, ahvalı hoş a,
Sennen ayrı kederlidi hemişe,
Gara gelif ayı, günü, senesi.

Gülenaz Sultan:

Gülenaz'am iştim aşgın zehrinden,
Celallı kevserin geflet behrinden,
Yârın hesret, fırağının gahrinden,
Abı Ceyhun oluf çeşmim danesi.

Derviş:

Evel veziridim şevketi şanda,
Şindi el goşmuşam fitneyi felde,
Neçe gizdi gizdi sırlar var mende,
Beyan olsun bu herflerin manası.

Gülenaz galhıp dervişin eline sarılmah isdedi: “Aman Derviş Baba bu üzüyün sahavını mana yetişdir.” Deyende. Derviş dedi ki, “Gızım heç endişe etme Svdekâr'ı da getirmişem burdadı, mende onun veziriyem, Derviş felan döylem, seni götürmeh üçün bu gılığa girdim.” Deyende Gülenaz eyce sevindi, yatağınnan çıhıf tim tih otdu. Derviş

Gülenaz’a dedi ki, “İndi men Padşah’a söz vermişem seni eylendireceğime, sen galhar gezersen ama deyeremki ancah ayahlarını eylendirdim, benim bir usdam var mennen yaşda küçüh ahılda böyühdü, onu getirim dilini sağırırığını da o gurtarsın o mennen dahada ustadı, zatan men bu işderi onnan öğrendim.” “Bele deyif Sevdekâr’ı da yanına getireceğim. Padşah seni görmeye gelende galhar gezersen, o mana eyce inanar.” Deyif çıhdı Padşah’ın yanına getdi, el pençe, divannan sonra: “Padşah’ım sağolsun garınızın ayahlarını eyleştirdim, yalnız diliynen sağırırığı galdı, onuda benim bir usdam var oda burda dı, onu getirim o eylendirsın o benim işim döyül. Gedin gendiniz bir gözünüznen görün ama sahin ellerinizi vurmuyun, her şeyi berbad ellersiniz, bir geyfe için durumunu görüf çıhın, men savahdan o arhadaşımıda alar gelerem.” Bele deyende Padşah çok sevindi, Derviş’in külahını imanı bir gızıl dolduruf “Savah erden gelesiniz.” deyif yola saldı.

Padşah çıhıf Gülenaz Sultan’ın yanına getdi, içeri girende Gülenaz Sultan galhdı haman bir geyfe yafdı getdi Padşah’a ikrameledi. Padşah, Gülenaz’ın bu izeet ikramına hayran galdı. Haman gucahlahmah isdedi, birden Derviş’in sözü ahlına gelende vaz keşti. Artıh Derviş’e çoh itimadı artmışdı.

Derviş gedif Sevdekâr’a durumu annatdı, bir gat derviş libası da ona aldı geyindirdi savah erken sarayın yolunu tutdular. Padşah’ın huzuruna çıhıf temennah etdiler Padşah bunnarı izzet ikramnan garşıladı: “Eğer dilini ve gulağını açarsanız, sizi gızılınan dardacam. Size bir hefte möhletdi.” Deyif dervişleri Gülenaz Sultan’ın yanına yolladı. Gülenaz’ın otağına girerken Sevdekâr, derviş libasını çıhardıf, yerine şah paltarını geyindi, nişannarını tahdı ele girdi. Bunnarı Sevdekâr Şah göreh sevgilisine ne diyeceh:

Sevdekâr Şah:

Ala gözlüm dide giryan olmuşam,
Heş bilmerem bu efkâra ne deyim
İsterem soruşom vesfi halını,
Dilim tutmer gamlı yâra ne deyim.

Gülenaz Sultan:

Oğlan senin heş insafın yoğimiş,
Muhannetsen gelbi gara ne deyim,

Zulukâr sevdanın mihnet işleri,
Meni saldı âh-u zâra ne deyim.

Sevdekâr Şah:

Zalımı gaddarlar duysa ünümü,
Ara yerde nahak döker ganımı,
Tafşırır cellada gerif canımı,
Eyledeller pare pare ne deyim.

Gülenaz Sultan:

Fırsat eldeyiken bahmadın hala,
İndi saldın meni bu galmagala,
Beşyüz min cavarasan bu günnen bele,
İlaç olmaz derde çare ne deyim.

Sevdekâr Şah:

Sevdekâr'am tüşüm aşgın ahına,
Civan canım geder gam kütahına,
Sıtkile yalvarah şahlar şahına,
Hak yerişsin havadara ne deyim.

Gülenaz Sultan:

Gülenaz der, puç ilgarsan, puç veda,
Adam aşnasınnan dönermi yada,
Aşlıh maşuğunnan tüşermi cüda,
Senin teki bey ilgara ne deyim

Deyif, sözleri tamama yerişdihtan sonra, gonusuf mühebbet elemeye başladılar. Tam bu sırada Tahran Şahı'nın bacısı Zöhre Sultan gapıyı açf içeri girdi. Bahdı ki, bir şah dı

gardaşımın garısıynan mühebbet eliyir. Bunun gözü Sevedkâr Şah'a ilişdiği kimi Sevedkâr'ın güzelliğinin tesirine dayanamadı baygın vezyetde yere yılıldı. Bunnar bunu görende, Sevedkâr onu uyandırmah için başucuna gedif durdu. Zöhre Sultan'ın ahlı başına gelif gözlerini çanda garşısında Sevedkâr'ı gördü. Saçlarınnan bir iki tel ayırır saz gayırır, bahalım Sevedkâr'a ne deyeceh:

Zöhre Sultan:

Oğlan men anladım fitne felini,
Aç sırrını mende olum sizinnen,
Şahin olan şıkarına dolanır,
Şeyda bülbül oynar kuba kazınan.

Sevedkâr Şah:

Aman hanım tutarsızam bu yerde,
Meni bende salma böhtan sözünnen.
Bilmem güzellerde ne hesiyetdi,
Hacelet danışar güleş yüzünen.

Zöhre Sultan:

Müracat kanıdır gönlüm ehtacı,
Sürahi gaddinin hasret möhtacı
Hünkar gıyafetlim sere goy tacı,
Yüz sürüm hakine piyandazınan.

Sevedkâr Şah:

Ne tahdıgahım var ne tacım benim,
Bir beynava guldur bu garip canım,
Sana gurban ollam cilveli hanım,
Yıhıfsan evimi cilve nazınan.

Zöhre Sultan:

Zöhre Hanım ağlar, sır danma mennen,
Ölenetek vallah el çehmem senen,
Gördüm camalini oda yanaram,
Cismini perveriş etdin közünen.

Belelihnen Zöhre Sultan’nan Sevdekâr Şah annaştılar. Zöhre Sultan’da ağzını açır kimseye bir şey söylemedi, çihır öz otağına getdi. Zöhre Sultan’ın bir hesteliği varyıdı bir tutdumu gırh gün yatahdan galhamazdı. Ama özüde ele bir cengaver pehlivanıydı ki, heş kimse onnan başa çıhabilmezdi. O memleketde onun dalını yere getiren pehlivan, gılıcına garşı goyan galhan yohdu. Zöhre hanım otağına geder getmez bu hesdeliği tutmuş, yatağa tüşmüşdü. Sevdekâr Şah ordan kaçmağ için pilenler hazırırdı. Zöhre Sultan’a da söz vermişti onuda götürmeh isdiyirdi ama gırh gün behlemeh lazımdı, o sırada ne olur ne olazdı. En eyisi onu birahıp kaçmah lazımdı diye düşündüler.

Bir gece gaşmiya genel verdiler. Allahverdi Vezir vezyeti Deli Becan’a da bildirmeh için galhdı. Deli Becan Vezir’i görende: “Gaç gündü meni burda burahıp harya getdiniz canım çoh sıhiler men gahirim gidem İsfahan’a. “Deyende Allahverdi Vezir durumu annatdı, Becanı da alır Gülenaz’ın gonağına geldiler. Deli Becan, Gülenaz Sultan’nan tavlahananın yerini öğrendi, getdi ordaki növetcilerin gafalarını goparıf tavlada dört tene küheylan at çihadıf getdi, gapıya çekdi. Bunnarda çihır atdarına münüf, İsfahan Şehrinin yolunu tuttular.

Bunnar sabağa gadar yol getdiler sabah olanda Deli Becan dedi ki: “Menim ele yuhum gelif ki bir addım daha ileri gedebilmem. Burda duruf birez isdirahat elliyeh, hemde men bire yuhumu alım.” Bir suyun başında bunnar atdarınnan endiler, istirahatı çekildiler, Deli Becan’da horlluya horlluya uyhuya daldı.

Sabah oldu, Kandahar Padişah’ı haberi duyanda hamam emir verdi goşun çekildi, bunnarın arhasıcak getmehde olsunnar.

Deli Becan zaten herbetmeh manasınnan orda yatmah istemişti. Deyirdi belke arhamızdan gelelerde orda birez herbedeh. Sevdekâr Şah birde başını galdırır garşıki dağa bahdı ki, dağı pütün esger bürümüş üstderine doğru geler. Allahverdi Vezir Sevdekâr’a işaret elledi ki, “Becan’ı uyandır.” Sevdekâr Şah Becan’ın başının ucuna getdi, eli elden üzölmüş bahalım Deli Becan’ı nası uyandırıcak:

Sevedekar Şah:

Budu geler Tahran Şah'ı,
Uyan Deli Becan uyan.
Feleyin zulmat gahrıdır,
Bizi bu günlere goyan.

Zaten Deli Becan'ın yuhusu mahanaydı, tilki ölümünde yeterdi Sevdekâr'ın sesini
duyanda işi annadı, yerinden galhdı Sevdekâr'a bu cevabı verdi:

Deli Becan:

Duyuldu fitne felimiz,
Gizli sırlar oldu bayan.
Düşmana lelinci galır,
İrağı yahını sayan.

Sevdekâr Şah:

Budu gelen Şah'ın özü,
İsterki getlede bizi,
Bürüyüf etrafımızı,
Kimi atlı, kimi yayan

Deli Becan:

Gel sennen goşuna dalah,
Cenk edeh, zülfıkar çalah.
Düşmanın hakkınnan geleh.
Goy gelsin canına gıyan.

Sevdekâr Şah:

Becan'am, ehlet daşıyam
Şahımın şahin guşuyam.
Men gavga perverişiye,
Goy gelsin canınnan doyan.

Deli Becan bu sözlerinnen sonra atının golannarını berkidif gılcını galdanını guşandı, yimi dört boğumlu gargısını eline alıf, aj gurt goyuna dalan kimi Tahran goşununa daldı. Bir zaman gan töküf baş kesdihten sonra Tahran goşunu bozuluf geri gaşmıya başladı. Deli Becan'da barmağı ganamadan arhadaşlarının yanına geldi. “İndi gahın yolumuza devam elliyeh bir parça içim rahatdadı, gılcım gana batdı.” Deyif bunnar yollarına devam etmehde olsunnar.

Bir gaş gün yol getdihten sonra bunnar İsfahan Şehrine dahil oldular. Şah Abbas'a muşduluhcu getdi, geldi oğluna garşıladi. Gülenaz Sultan'ı has bahçadaki elvannı otağa endirdiler.

Şah Abbas Vezir Allahverdi'yi huzuruna çağırdı ona çoh gızdı ki: “Ey goca vezir, Men sana güvenereh oğluma bu padişahlığı teslim etdim, sen mana bele yafdı. Ya Şah burda yohken melmeketin başına bir hal gelseydi, ne olacahdı, Becan kimi bir pehlivanın yohluğu ne demehdi?” Vezir Allahverdi dedi ki: “Padişahım sen hahlısın, bir hata elledim. Yalnız müsade verersen halımızı sana tellen annadacam.” Deyif bahalım nası ifade edeceh:

Allahverdi Vezir:

Şerafetli Şah'ım tüşme hiddete,
Şöhret buluf adı şana gelmişem.
Metlubumuz pünhan yetdi müddete,
Zahir oluf nümayana gelmişem.

Müşgül galdım Kandahar'ın halında,
Tagayır dolandım, Tahran elinde,
Çoh cefalar çehtim ölüm yolunda,
Cebr ucundan elamana gelmişem.

Guş yetir Vezir'in bu lisansına,
Tebdil oluf çıhdım şah divanına,
Deli Becan girdi aslan donuna,
Çalhayıf dünyayı gana gelmişem.

Bunnar sonrasında Vezir dinlen Şah Abbas'a annatdı. Şah Abbas çoh memnun galmışdı. Vezirin ölümü gözüne alıf oğluna yardım edişi oğlunun sağ selemet gelif çıhışı Şah Abbas'ı sevindirdi. Ölkesinde bayram elan eledi, Sevdekâr'nan Gülenaz Sultan'a gırh gün gırh gece toy düğün elliyif, muratdarına gavuşdurdu.

Aradan zaman keşdi Sevdekâr'nan Gülenaz Sultan keş edif yaşıyıllardı. Gülenaz Sultan'ın bir cariyesi vardı çoh güzeldi, buda Sevdekâr Şah mutlah mennen evlener, ne elleyimki bir Gülenaz Sultan'ı aradan galdırım? Bele hayallar gurmahdaydı. Bir gün gonağın yahınına bir bezirgan gelif eylemiş, isdirahat elliyirdi doğru bu Yahudu Bezirgan'ın yanına getdi. Dedi ki: "Bezirgan gardaş bu işte negadar karınız var" Yahudu Bezirgan dedi ki "işte yüz altın gazanerih her seferde." Cariye dedi ki: Bunnan bir iş çıhmar indi men size bir mal verecem eğer onu götürüp Tahran Şahı'na teslim ederseniz, size min altın vererem. "Bezirgan merak edif sordu: "Be bu amanat nedi ki sen bize buğeder altın gızıl verirsen." Cariye dedi ki: "Birisi burda Tahran Padişahı'nın garısını kaçırđı getdi. İndi men onu bir sandığa goyar size vererem, sizde atarsınız kervanın üstüne götürürsünüz ayrıca Tahran Padişahıda size çoh altın gızıl verer. Yahudu Bezirgan'ın arıyif bulamadığı işidi. Haman gabul etdi, dedi ki: "Savah men burda behliyecem sen gızı sandığa goyarsan, men gelir alır götürerem." Belece gerelleşdirif ayrıldılar.

Savah oldu gurnaz cariyе gedif Gülenaz Sultan'a dedi ki: "Sultan'im bizim bahçanın filan köşesinde bir acayif şey var, hele gedeh bir sende gör. Bir sandıh var içinde bahdığında dünyanın her terefi görünör." Sultan çoh merak edif getdi bahmıya. Asndığın yanına gelende, Sultan eğilif sandığa bahanda, cariyе arhadan itelediği kimi Gülenaz Sultan'ı sandığın içine bırahdı, ağzını möhkem kilitdedi. Yahudu Bezirgan bir kaçadamnan ağaşların dalında bunu seyrederdi haman gelif sandığı tutuf götürdü bir karvanın üsdüne goydular, sürdüler ver elini Tahran şehri deyif getmehde olsunnar.

İndi heber vereh Tahran Şahı'nın bacısı Zöhre Sultan'ın hesdeliğinin nöbeti keçende hemen galhdı, Sevdekâr'ın yanına getdi, bahtı ki, "Lele köşmüş yurd ağlıyer" Ne Sevdekâr var, nede Gülenaz Sultan. Orda bu çoh meraklandı bahalım. Sevdekâr'ın burda bırahıp

gedeşine neler diyeceh:

Zöhre Sultan:

Neçeki el çehdim fani dünyadan,
Bu şiirin canımnan bezif ağlarım.
Ara yerde olan nahak işleri,
Sine defterime yazıf ağlarım.

Elimden uçurdum dil efkârımı,
Göz götürdü, gönül ister yarını,
Feleh perekende saldı serimi,
Onuçun sergender gezif ağlaram

Zöhre Han'ım serden çihar dumanım,
Yerişmedi yara ehdi amanım,
Heş bir yere çatmer elim gümanım,
Her terefdan umut üzüf ağlarım.

Zöhre Sultan çok iyi bir silahşor, gahraman pehlivandı. Bir gece arap atını mindi gılıcını galhanını guşandı, özude bir arap gıyafetine girif yola çıldı. Gelif İsfahan'nan Tahran arasında, yolun üzerindeki bir mağaraya yerreşif, haramılığa başladı. Bunun niyeti, İsfahan'nan gelif geden kervannarın önünü kesif talamah, dağıtmah, adamları öldürmeh, bu adamlar, bezirgenner gidif İsfahan Şahı'na şikayet eliyif, İsfahan Şahı'nın gelif bu haramıyı ortadan galdırması. Tabi bu iş içinde Sevdekâr Şah'ın gelif bu haramıyı ortadan galdırması. Tabi bu iş içinde Sevdekâr Şah'ın özü gelecehdi tabi, bunnarın gözüne özüne yiğit bir gız gösderif Sevdekâr Şah'nan evlenmeh. Zöhre Sultan haramı gılığında burada behlemehde olsun, Gülenaz Sultan'ı Tahran'a kaçırın Yahudi Bezirgan'da bu mıntığıya yahlaşmahda olsun. Biz gelelim Sevdekâr'a.

Ahşam oldu Sevdekâr Şah işini gücünü bitirdi otağına geldi bahdı Gülenaz Sultan yoh, oyana buyana sordu araşdırdı, bulamadı odasına geldi bahdı ki, carıye Gülenaz Sultan'ın paltarını geyinif yatağının başucunda duror. Dedi: “Ay gız bu ne vezyetdi. Gülenaz

Sultan hardadı?” Cariye binbir cilveynen Sevdekâr’a yahlaşıp: “Gülenaz’ı ne yapacahsan bir Gülenazda men, benim onnan haram eksiliydi. Gülenaz’ı Tahran’a geden bir bezirgan apardı götdü. İndi onnar Tahran’a doğru yoldadırlar. “Deyende Sevdekâr işin hilesini annadı. Haman emir verdi cariyeyi hapis ellediler, özüde Vezir Allahverdi’ynen Deli Becan’ı yanına aldı atdarı münüf Tahran yoluna tüşdüler.

Gelelim Zöhre Sultan’a, gördü ki, bir kervan gelir İsfahan’nan haman silahlandı bu kervanın önüne çıldı. Bir gaçının başının kesdi bazısı gaşdı belelihlen kervanı çekif bir magaraya endirdi. Malların hamısını teker teker mayana elliyirdi. Bir sandıh varıydı onuda aşdı bahdı ki, içinde bir gız ağzı gözü bağlı duror. Haman bunun elini ağzını çözdü bahdı ki, Gülenaz Sultan. Zöhre Gülenaz’a tanıdı ama o Zühre’yi tanıyamadı, çünkü Zöhre Sultan arap gılığındaydı. Gülenaz Sultan bu dağ başında bir haramının eline tüşmehdense ölmeh isdiyirdi daha ey. Haramı bunu aldı götdü öz odasına bahalım burda buna ne deyeceh:

Haramı:

Mevla seni mana şıkar yolladı,
Sona tellim nehayala varırsan.
O birçift gözünün müptalasıyam,
Aşk okuma şirin cana vuresen.

Gülenaz Sultan:

Muhannet sevdanın möhnet işleri,
Puç dünyanın hikmetine küserem.
İnnen geri mana sağlıh haramdı,
Vallahi men öz ölmümü arerem.

Haramı:

Bu yerde yohudu sırdaşım nenim,
Hemdemsiz galmışdı beynava canım;
Men kimi aslana, sen kimi hanım,
Münasipdi niye gamgın ağlarsan.

Gülenaz Sultan:

Mevla sennen gayri yohdu tutarım,
Ara yerde gider namısım arım,
Gamnan ferah bulmer belalı serim,
Gözüm açıf gör ne günler görerem.

Haramı:

Haramıyam cevabını gan seni,
Öldürürem bu hayaldan dön seni,
Gılıç çalar paralaram men seni
Ne sebepden o cevabı verersen?

Gülenaz Sultan:

Gülenaz'am meyil vermem nadana,
Gahrolunsun mana zulum edene,
Ruhum guşu kec bahmasın bedene,
Bir canım var, yar yolunda vererem.

Haramı annamışdı ki, Gülenaz Sultan heş bir zaman mana teslim olmayacak, çoh vefalı bir gızdı. Gedif paltarını deyişdi Gülenaz'ın yanına geldi. Bu sefer özünü tanıtmah isdiyirdi.

Haramı:

Siz getdihden sonra tüşüm sevdaya,
Eserli serimde bahsan dumana,
Hesret intizara goydunuz meni,
Neyliyim yetmedim o nevcivana.

Gülenaz Sultan:

Mende bir sevdanın beynevasıyam,
Aşğımın elinnen tüştüm yamana.
Lelinciyem dilde giryam eyleme,
Rehmeyle Haramı sen gel imana.

Haramı:

Mende o sevdanın dilzadesiyem.
Cevri möhnət, hicri gam kalesiyem,
Senin müştəğının müptelasıyam,
Ruzu şeb ağlaram men yana yana.

Gülenaz Sultan:

Neylerem bi vefa sen kimi dostu,
Olupsan canıma bu sitem gesti,
Şahin nezeketdi, terlan libastı,
Aslan sıfatında giripsen dona.

Haramı:

Zöhre Han'am mennən kesme ülfeti,
Düşüf piyandaza edim hizmeti,
Günbe gün, aybe ay, yıllar müddeti,
Başına dolanam senebe sene.

Gülenaz Sultan:

Gülenaz'a inan itibar eyle
Bu hulüs, bu ilgar, bu ikrar ile,
Gel seninle gedeh biz İsfahan'a
Nisfi cihan olah Sevdekâr Han'a

Bu şelkilde bunnar burada tanışıp annaşıdılar ikiside Sevdekâr Şah'ın garısı olmaya gabul etdiler. Zöhre Sultan dedi ki: “Biz yine burda behleyeh şindi neredeyse Sevdekâr gelir.” Çıhıf İsfahan yoluna baherdı, bahdı ki, garşidan üç atdı gelerdi deyesen yıldırımđı çaher. Birez daha yahlaşdılar, Zöhre Sultan bahdıki Sevdekâr Şah'nan arhadaşlarıdır gelir, yolun üsdüne çıhdı, bunnarın gelişini behledi. Sevdekâr Şah yahlaşdı bahdı ki: yolu bir haram kesif ki bir dağ kimi pehlivandı, gorhusunnan Sevdekâr'ın dodağı patladı. Haramı bunnara bağırdı ki: “Hey yolçular, men insan kellesinnen bir gala yaptım indi galanın burcuna goyacak bir kelle esgihdi, bu gencin kellesini mana verin, keçin, yohsa üçünüzünde kellesi geder.” Deyende arhadan Deli Becan bu sesi duyanda atını sürdü ileri geldi haramıya: “Evele benim kellemi kes görüm, onnan sonra o gencin kellesini.” Bunun üzerine Haramı bahalım Sevdekâr'a ne deyeceh:

Haramı:

Bilmersen edep erkanı,
Gel haddini tanı oğlan,
Gel ver bu yolun pacını,
Azad edem seni oğlan.

Sevdekâr korhudan titriyirdi ne deyeceğini şaşırdı bu durumu gören Deli Becan gelif Haramı'nın garşısına tikildi:

Deli Becan:

Gel geleh gılıç gılıca,
Geyindim cenk donun oğlan.
Zalımlar zulumkariyam,
Sefil bilme meni oğlan.

Haramı:

Terlan baş endirmez sara,
Sırrımız duyulur sora,

İndi ataram bir nara,
İşitersen ünü oğlan.

Deli Becan:

Sahib ol namıs arına,
Düşmenem fehle toruna,
Gözlerinnen yaş yerine,
Ahıdacam ganı oğlan.

Haramı:

Haramı'yam kelle kesen,
Ceng eyle cebrimnen usan,
Eceli mağallahdasan,
Bada verdin canı oğlan.

Deli Becan:

Becanan yalvarmam yada.
Guldan gula gelmez hata,
Ne yazıp alnıma Huda,
Göreceğim onu oğlan

Haramı dedi ki: “Ey pehlivan men eht etmişem Kelleden yaptığım galenin burcuna bir genç kellesi goyacam, indi seni yensem bile men bu gencin kellesini isdiyirim.” Deyen de Deli Becan dedi ki, “Fazla gonuşma yap hamleni.” Bunun üzerine iki pehlivan cenge tutuştular. Deli Becan'nın önünde indiyene gider heş bir pehlivan el açamamıştı, ama bu pehlivanın Becan'nın bu gider ceng etmesi Sevdekâr'ı gonguhmuştu. Bunnar bir müddet ceng etdihten sonra, haramı dedi ki, “Bah pehlivan atdarımız yoruldu gel ikimizide atdan inip dögüşek.” Attdarınnan inip piyada çarpışmağa başdadılar. Bir heyli zamanda bele çarpışdıhtan sonra, ikisininde elindeki kılıçları galhannarı parçalandı, bunnar güreş tutmağa başladılar. Bu sıra haramı fendnen Becan'ın arhasını yere getdi. Üzerine bastı. Sevdekâr'a

sesdendi: “ey deligannı benim sözüm gene sözdü gel sen kelleni ver, bu pehlivanın canına gıymıyım.” Deyende Sevdekâr’ın dizlerini gelemi yeddiyerden gırıldı. Haramı bunnara dedi ki, mademeledi men heç indiyene geder edeletsiz iş yapmadım, sizin pehlivan yol gelmiş yorgundu belke onan ötürü mana yenildi. Bu gece isdirahat edin, menm misefirim olun, sabağnan gene güreşceyih, hasımız yenerseh, o onun gafasını keser.”

Haramı bunların üçünü de götürüf mağarasına gapatdı yeyeceh, iceceh verdihten sonra yatma zamanı geldi. Haramı Vezirnen Becan’ı aldı götdü bir dama goydu. Sevdekâr yalnız başına haramının odasında galdı. Sevdekâr dedi: “Ey vah bu meni burada yalağız öldürecek, zaten dert deva benim başımaydı.” Birez sonra harami geldi “Ey genç söyle bahim sen harya gedirdin ne işin ne derdin vardı ki, buralara tüşdün.” Deyende Sevdekâr goha gorha derdini Haramı’ya annatmaya başdadı:

Sevdekâr Şah:

Zulumkar sevdanın mihnet işler,
Görki meni neden neye yetirdi.
Ağibeti tüştüm ecel cengine,
Ahvalim zay halım zora yetirdi.

Dedim yetem yarın müşkül halına,
Belki vakıf olam yar hıyalına,
Ağıbet salındım ölüüm yoluna,
Yeksan edip hak-i paye yetirdi.

Sevdekâr’am tüştüm ahu amana.
Dil bilmez, zalimdir gelmez imana,
Yar uğruna yolum geldi yamana,
Şıta vuruf, pus dumana yetirdi.

Haramı, Sevdekâr’a dedi ki, “Burda tek başına senin canını sahılar indi gedim sana bir göz getirim bahim senin hoşuna gidecehmi, zatan sen çoh zampara bir adama benziyirsen sana yahcı arvat getirecem eğer hışuna giderse bu gece onnan özünü eylenderersen.” Deyif

çıhdı başga bir dama getdi. Biraz sonra Gülenaz Sultan'ı goluna tahıf, öpe öpe Sevdekâr'ın yanına getdi. Sevdekâr Gülenaz'ı görende şaşırıp galdı. Haramı: “Bah beyendinmi?” Deyende bahalım Sevdekâr burda ne deyeceh:

Sevdekâr Şah:

Hayıf oldu Çehdiceğim cefaya
Bu nece hayaldı bi nece haldı
Meğer sevdiceğim sehirbazımış,
Bu nece fitnedi, bu nece feldi?

Gülenaz Sultan:

Garip guşum, bu yerleri bilmerem,
Bu nece sahradı, bi nece çöldü.
Dannayıp lelinci eyleme meni
Bu nece töhmetdi, bu nece dildi?

Sevdekâr Şah:

Çıhaydı gözlerim, vereydim seri,
Keşke bele günde görmeseydim yari,
Atıpdı hayayı, namısı, arı,
Bu nece erkandı, bu nece yoldu?

Gülenaz Sultan:

Bu mekânda zirdest etdi han meni,
Teksirliyem heş bilmerem men meni,
Negahandan garga verdin sen meni,
Bu nece ummandı, bu nece seldi?

Sevdekâr Şah:

Sevdekâr zar çeker sübhi çağına,
Bugün mehram oldum, gam otağına,
Hoyrat eli deyer dostum bağına,
Bu nece bülbüldü, bu nece güldü?

Gülenaz Sultan:

Gülenaz der, sana bu canım feda,
Ele hayal teftiş getirme yada,
İndi malum olar, dönersen şada,
Bu nece bendedi, bu nece guldu.

Haramı Sevdekâr’a dedi: “Herhalda bunu pek iyi beğenmedin, indi geldim sana bir başğasını getirim belke onu beğenesen.” Gedif haramı paltarrarını soyundu öz avrat paltarını geyinif kecindi, süsdendi, püsdendi Sevdekâr’ın yanına geldi. Ama üzünü bir peçeynen gapamışdı. Eline bir tas şerbet alıf, Sevdekâr’a uzadıf, bahalım orda ne deyeceh:

Zöhre Sultan:

Hulüs dost aşnaya sırrın,
Ya deyemez yada diye,
Alemde hükmün Zilullah,
Sen benzersin Şahzadeye.

Al muhabbet ikramiyle,
El uzat dolu badiye,
Buldum çölü sahralarda,
Getirdim halvet oduya.

Gam yeyip perişan olma,
Canımı verrem fedaya,
Cesetde birce canım var.

Sana vererem hedaya.

Sevdekâr Şah:

Gel hanım dindirme meni,
Tüşmüşem zara sediyе,
Olmuşam aşığın ummanı,
Reyizde geçmez adıya.

Bu hıyalnan dal geddimi,
Gorhuram feleh buyuda,
Yüz min sene yarsız galsam,
Meyil vermerem mediya.

Muhannete bel bağlayan,
Olmuş bele şermendeye,
İnanman ehdibarsıza,
Vahy gelse emr Huda'ya.

Zöhre Sultan:

Yar yara zulum edende,
Nece tüşer ahu zara,
Men senin sergenderinem,
Vucudumu yahdım nara.

Eyledih ahdı amanı,
İtgin tüştüm derbedere,
Gırh günde gefletde galdım,
Sonra ahlım geldi sere.

Sizi zerdest etmek için,
Mekanım olmuştu bura,
Senin insafın yoğmış,

Sen mennen vaz geldin niye.

Sevdekâr Şah:

Üğbe üğ var azamda,
Hicri gam olufdu neden,
Gözümün müptelasından,
Var cismin arza giden,

Gelif mesgen edif hemen.
Dört etrafı burcu beden,
Usandım şirin canımdan,
El çehdim fani dünyadan.

O duran ganlı zalimdi.
Meni dide gıryan eden.
Muhannet beyinsaf yarı,
Oğrasın olmaz gadaya.

Zöhre Sultan:

Umudum, tagatım benim,
Sensiz benim bircedanem,
Gece gündüz, Leyli nahar,
Aşığın oduna püryanam.

Becan'la kalmakal kurup,
Sizi zirdest eden menem,
Tahran Şahı'nın bacısı,
Ela gözdü Zöhre Han'am.

Çıhanda cenk urbasınnan,
Oluram nazenin senem.
Girende aslan postuna,

Tanınmam şaha gedaya.

Sevdekâr Şah:

Sevdekâr'am gece gündüz,
Aşk ataşı yanar canda.
Hayal başımnan dağınık,
Ahıl başda perakende.

Nazınan aldın canımı,
Tagatki galamdı mende,
Dil bilmez tanrı zalımı,
Heşmi insaf yohdu sende.

Ettin bize sen meydanı,
Pes dedi sana Becan'da,
Bağrı taş olan dayanmaz,
Bu gadar cilve edaya.

Deli Beca, Allahverdi Vezir hamısı geldi yığıldı tanışdı konuşdular, ama gorhudan onnarınkide onnara verilmişdi. Sevdekâr Şah Zöhre Sultan'ı da özüne avrat gabıl elledi. Gülenaz Sultan da bu işe razı oluf, Zöhre Sultan'nan baravar Sevdekâr'ın sevgilisini paylaşmıya razı oldular.

Sevdekâr Şah Vezir Allahverdi'yi garşısına alarah olannarı babası Şah Abbas'a bele annatmasını isdiyif göreh ne dedi:

Sevdekâr Şah:

Vezir sana men malumat eylerem,
Şah babama bu ahvalı deyersen.
Açsın mutfakhana yığsın kalmakal,
Harç eylesin devlet malı deyersen.

Murad alsım muhabbetim hoş oldu,
Yar desdinde dolu bada nuş oldu.
Zöhre Han'la nazarımda duş oldu,
Gülenaz'ın mah camalı deyersen.

Bu bir hikayedir tasvir yazıda,
Yüz elli dört kıta tasnif özümde.
Tarih min ikiyüz doksan dokuzda.
Gul Şenliğ'in vesvi halı deyersen.

Vezir Allahverdi atına minif İsfahan'ın yolunu tutdu, bunnarda hazırlıklarını görüf, atdarına atlayıf, İsfahan'a doğru yola tüşdüler.

İsfahan'a yahlaşanda Şah Abbas tebi heberriydi bunnarı davul zurnaynan meresimnen garşıladi. Zöhre Sultan'ı da Has Bahçanın yanındaki bir saraya yerreşdirdiler. Gırh gün gırh gece Zöhre Sultan nan Sevdekâr'ın toylarını tutuf miratdarına gavuşdurdular. İki sevgilide Sevdekâr'ı palaşdırıf bahdiyar bir ömür sürüf yaşadılar.

Hekayemiz burda pitti, Allah cümle elemin mıradını versin Şenlik babayada Tanrı gana gana rahmet eylesin.

5.2. DR. DOĞAN KAYA DERLEMESİ: SEVDAKÂR İLE GÜLENÂZ HİKÂYESİ

Doğan Kaya, bu hikâyeyi âşık İslam Edener (1921-25 Aralık 1995)'den derlemiştir.

Asıl ismi, İslâm Erdenanar'dır. 1921 yılında Kars'ın Kümbetli (Eski adı; Ladikars) köyünde doğmuştur. İsa ve Lalezar'ın oğludur. Doğumundan 1,5 ay kadar önce ailesi Gürcistan'dan Türkiye'ye göçmüştür. Göç etmek için yola çıkan 30 aileden ancak ikisi Türkiye'ye gelebilmiştir.

Geçimini çiftçilikten, hayvancılıktan ve âşıklıktan sağlayan Erdener'in dördü kız altı çocuğu vardır. Çocuklarından Musa ve İsa da saz çalmaktadırlar. İslâm'ın iki de çırağı vardır: Emrah Naroğlu, İlgar Çiftçioğlu.¹

Küçük yaşlarda saz-söz meclislerine girmiştir. Sohbetlerde sazlar çalınır, hikâyeler anlatılır, türküler okunur. İslâm, köylerinde bir gün düğün yapılır ve düğüne davet edilen

sazı, sesi ve anlatımı güzel olan Aziz ismindeki âşığı, dört gece dinlemiş, o zaman hikâyeci olmaya karar vermiştir. Saz çalmayı kendi kendine öğrenmiştir. Önceleri köy odalarında, düğünlerde hikâyeler anlatmıştır.

Daha sonra Şenlik'in oğlu Kasım'a çırak olmuş; üç yıl onun yanında sanatın inceliklerini öğrenmiştir. Kasım bu müddet içinde şiir ve hikâyelerin en doğru şeklini öğretmiştir. İslâm'ın usta bir sanatçı olması askerlik sonrası döneme rastlar. İslâm usta olduktan sonra Kars ilinin hatta civar illerin aranan siması olmuştur. Gittiği yerlerde Şenlik'in bütün eserlerini ölünceye kadar okumuş ve onların yaşamasına katkıda bulunmuştur. Bir süre Gülistan Çobanlar, Posoflu Müdamî ile de birlikte olmuştur.

İlkokul üçüncü sınıfa kadar okumuş olmasına rağmen okumayı çok seven biridir. Devamlı okumuş ve bulunduğu yeri yeterli görmeyip hep mükemmeli aramıştır. Hatta Kiril alfabesini dahi öğrenmiş, bu alfabe ile yazılmış eserleri de okumuştur. Sevdalı olduğu Şenlik hakkında kitap yazmış bunu Çıldırli Âşık Şenlik Divanı adı ile yayımlamıştır. Tam manasıyla bir Şenlik uzmanı olan İslâm, Göğceli Âşık, Tufarganlı Abbas, Hasta Hasan, Dede Kasım, Kasım Şenlik, Samet Vurgun, Zilemhan Yakup, Necef, Şair Nebi, Âşık Taşkın, Behmen Vatanoğlu gibi pek çok âşığın şiirini de ezbere bilmektedir.

Hem hece hem de aruz vezni ile yazdığı şiirleri vardır. Gerek kendisinin gerekse başka âşıklara ait şiirlerine ait bildiği şiirlerin dördlük sayısı 2000'in üzerindedir. Hepsini sağlığında deftere kaydetmiştir ve aynı zamanda hafızasında tutmuştur.

1972 yılında ablasını ziyaret amacıyla küçük oğlu ile birlikte Gürcistan'a gitmiş, ablası onu 62 gün misafir etmiştir. Giderken üç gün Azerbaycan'da dönüşte de Ermenistan'da kalmıştır. İslâm Erdener, Azerbaycan ve Gürcistan'da Âşık Emrah Gülmammedov, Hüseyin Saraşlı, Ekber, Azaplı Mikail, Ehmed Sadaklı, Âşık Aydın, Pervana Hasan gibi üstatlarla tanışmış; karşılıklı türküler söylemiş, bu vesile ile bildiği hikâyelere yeni bilgiler eklemiştir. 1966'da yapılan davet üzerine Tebriz'e gitmiş orada 44 gün kalmıştır. 1977'de de kendi arzusuyla İran'a ikinci defa gitme imkânı bulmuş, saz meclislerine katılıp oradaki âşıklarla karşılıklı şiirler söylemiş; burada dolu dolu 23 gün geçirmiştir.

İslâm, ayrıca yurt içinde pek çok ilde sayısız programlara katılmış sanatını icra etme imkânı bulabilmiştir.

Karakter itibarıyla büyük küçük herkes tarafından sevilen biri olmuştur. Meclislerde daima kendisine başköşede yer verilmiştir.

Beş tür saz akordu yapabilen İslâm Erdener, her akortta 21 forma, 18 forma, 15 forma 13 forma makam icra etme yeteneğine sahiptir. Bildiği saz makamlarının sayısı 83'tür. Bunun yanında mevcut olan 136 türkü makamının 55-60 kadarını bilmekteydi.

Bu büyük usta 25 Aralık 1995 günü Kars'ta vefat etmiştir. Mezarı kendi köyü olan Künbetli'dedir. (Kaya, 2013:25-27)

Hikâye metni:

Men Karslı Âşık İslam Erdener.

Söyleyecek olduğumuz hikâyemiz Sevdakâr ile Gülenaz hikâyesi. Biz, hikâyelerimize üstatlarımızdan aldığımız sözlerle böyle başlarız.

Aşkî ihtilat, Seyri meşkulat, Zevk ile sohbet Vasfî hikâyet, İzzet ü iltifat ile huzurlarınızda nerelerden ve kimlerden haber vermeli?

Birinci perde; İran'ın İsfahan şehrinden, İsfahan Padişahı Şahoğlu Şah Abbas'dan, Vezir Allahverdi'den, Becan Pehlivan'dan, Mısır Kralı'ndan, Mısır Kralı'nın baş vezirinden ve askerî kuvvetinden, Şahoğlu Şah Abbas'ın birinci hanını Peri Hanım'dan ikinci hanımı, cariyesi Gülşah Sultan'dan, kırk ince cariyelerden, Koca Nene'den, oğul Sevdakâr Şah'dan ve askerî kuvvetinden;

İkinci perde; Kandehar Padişahı'ndan, onun kızı Gülenaz Sultan'dan, Gülenaz Sultan'ın Taya Nene'sinden, Has Bahçe'den ve Gülenaz Sultan'ın cariyelerinden ve onun askerî kuvvetinden;

Üçüncü perde; Haramibaşı'ndan, Vezir Allahverdi'den, Tahran şehrinden, Tahran Padişahı'ndan, onun bacısı Zöhre hanım'dan...

Bahsedecek mevzuumuz, bu ismi geçen memleketlerde ve ismi geçen şahıslar arasında cereyan edecektir. Göz ile görmemişiz, bizden evvelki üstatlardan dil ile öyle bellemişiz ki İsfahan'da Şahoğlu Şah Abbas namında, çok adaletli ve merhametli bir hükümdar var idi. Bunun adaleti ve merhameti her tarafta bilinirdi. Bütün kâinat ona duacıydı, herkes ondan razıydı. Bunu Mısır Kralı da duymuştu. Ona haset eyledi, baş vezirine hemen emir verdi. Dedi ki:

Şubelere haber ver, on bir posta asker toplanacak, İran'a Şahoğlu Şah Abbas'ın üzerine harbe gideceğiz.

Vezir aldığı emre göre şubelere haber verdi. Yakın bir müddette asker toplandı.

Tekmili verdi, Mısır Kralına. Mısır Kralı ikinci vezirine, tahtı, tacı emanet etti, kendisi de cenk elbisesi giyindi, atına bindi, zamanın düstur mizanına göre, bir de yedeğine at çektiirdi “Ver elini İran” deyip yola çıktı. Bunlar epey gittikten sonra İran topraklarına geldiler. İran’ın o zaman payitahtı İsfahan’mış. İsfahan şehrine bir buçuk gün kala, asker bir nehir kenarına kondu, çadırlar kuruldu. Asker istirahatata geçti.

Mısır Kralı iki tane elçiye yazı verdi ve elçilerini Şahoğlu Şah Abbas’a gönderdi. Elçiler bir zaman sonra şehre gelir. Tahtıgâh binasının önüne geldiler ve izin istediler içeri gitmeleri için. Şah Abbas’a haber verdiler. Şah Abbas müsaade etti. Elçiler girdi içeri, zamanın düsturuna göre içeri girer girmez, elçiler selâm verdi ve toprağa düşüp kalktılar, el pençe durdular ve getirmiş oldukları yazıyı da Şahoğlu Şah Abbas’ın masasına koydular. Şahoğlu Şah Abbas veziri Allahverdi Han’a emir verdi.

Dedi ki:

Hele bak! Bunlar ne istiyir, kimdir bunlar?

Efendim bunlara buyur etti, oturdular. Tabi elçiye zeval yoktur bunları Vezir Allahverdi Han, aldı zarfı açtı ve kâğıdı okudu ve gülümsedi.

Hele bak, bir sinek mandaya deyir ki gel dövüşek. Dedi hükümdar;

Vezir vezir! Edebiyat kullanma, ne demek istiyirsen? Dedi:

Mısır Kralı toprağımıza kadar gelmiş, bizden harp istiyir.

Öyle mi?

Evet.

Elçilere haber verdi,

Derhal hazırız.

Elçiler gitti, haberi Mısır Kralı’na verdi.

Bu tarafta Şah Abbas ordusunu donattı. Efendim, Şah Abbas da kılıç kuşandı, ordunun başına geçti. Ordusu zamanın silahlarıyla teçhiz edilmişti. Çekti, sür ha sür etti, Mısır Kralı’nın üzerine. Atının başını çekip generallerine dedi ki:

Ordu, bu çay kenarında konsun, burada istirahat etsin, Men vezire bir şey söylemeyi unuttum, gedip tembihimi yapıp, yarın geleceim.

Şah Abbas’ın buradaki maksadı başkaydı. O güne kadar oğul olsun kız olsun bir

zürriyeti yok idi. Böyle hesap etti ki; “Men harbe gedirem. Allah vermesin belki bir yay okunan veyahut bir kılıca rastladım, meni öldürdüler, benim nişanemi kestiler, dünya yüzünden. O zaman bu ülkenin hali ne olur?”

Bu fikirle geri dönüp Gülşah Sultan’ın sarayının önüne geldi. Atından indi. İner inmez, hizmetçiler atını çekip götürdüler. Şahoğlu Şah Abbas, Gülşah Sultan’ın merdivenlerinden takır tukur yukarıya çıkmağa başladı. İçerden Gülşah Sultan baktı, merdivenlerin pillesenlerinde bir takırtı var. Çıktı balkona böyle sürmeli gözlerini eğdi ve baktı ki Şahoğlu Şah Abbas yukarı doğru gelir. Kapıyı açtı, buyur etti. Şahoğlu Şah Abbas geçti oturdu. Kız buna hoş geldin etti ve geri geri çıktı. Bir kahve yaptı, getirdi, önüne koydu. Şahoğlu Şah Abbas kahvesini içtikten sonra boşu aldı götürdü. Yine geldi el bağladı, Şahoğlu Şah Abbas önünde böyle durdu.

Şah Abbas dedi ki:

Kız insan misafire hoş geldin yapar, hoş geldinizden sonra da “Ne istiyirsen?” diyer, neden konuşmadın?

Dedi ki;

Allahu âlem, Siz bu İran ülkesinin baş tacısınız. Men sizin hanımınızım, bir cariyesiyim, baş cariyesi. Menim ne haddim var ki size diyem, neye geldiniz?

Yok, dedi, sizin şahsınıza ait evinize gelmişim, men misafirem, uzun söz Kur’an’a yakışır. Men geldim, Allah’ın emri ile Peygamberimizin ahkâmı şer’iyesiyle sizi kendime helâl edinmeye. Bu hususta sizden cevap istiyirem.

Gülşah Sultan ağladı.

Kız niye ağladın? Meni beğenmedin mi, dedi.

Hayır, benim ne haddim sizi beğenmeyem! Siz, öyle bir adaletli hükümdarsınız ki en az bir menzile, bir harbe gitseniz en az dönüşünüz bir yıl, bir buçuk yıl çeker. Siz benimle burada nikâhlandınız, bir gece kaldınız. Hikmet Allah’tan, keramet insanlardadır. Baktın ki men sizden çocuğa kaldım. Sizin hanımınız Peri Hanım, bu sırra vukuf olursa, meni katırlar kuyruğunda helak ettirir. Men ona ağılıyram dedi.

Hiç merak etme kimseye bildirme, dedi ve çıkardı bir Hâtem yüzük verdi. Şu yüzüğü de sana verirem. Oğlumuz olursa parmağına takın, kız olursa satın savın yiyin men gelene kadar. Men, dini bir âlimim aynı zamanda hükümdarım. Bizim dini inancımıza göre; iki melek benim omuzlarımdadır, iki melek senin omuzlarınızdadır, mendeki melekler oğlan

vekili, sizdeki melekler kız vekili, bu dört meleklerin şahadetiyle men nikâhımızı kendi elimle kıyaram dedi.

Şah Abbas, kendi nikâhını kendi eliyle kıydı. O gece yattılar, ertesi günü kalktılar. Dini ahkâmlarımızın emri neyse, yıkanıp pir ü pak oldular. O zaman kahvaltısını yaptı, Şahoğlu Şah Abbas;

Allahâısmarladık dedi, atını bindi yetiştirdi orduya. Yürüdü Mısır Kralı'nın üzerine. Mısır Kralı, yüksek, hâkim noktaları işgal etmişti. O zaman baktı ki İran, kuvvetlerini harekete geçirmiş. Dedi ki içinden; “Menim gibi belki dört hükümdarın kuvveti ona yetişmez.” Emir verdi, çadırları söktürdü. Tabana kuvvet, gerisin geriye kaçmağa başladı.

Şah Abbas orduları Mısır Kralı'nın ordusunun yakınına geldi. Becan Pehlivan adında bir pehlivanı vardı. Bu pehlivanın sırtı yere gelmemişti, tek başına orduları bozardı. Şah Abbas döndü Becan Pehlivan'a dedi:

Ne deyirsen Becan?

Şahım sağ olsun, ne diyecem! Bunlara haddini bildirmeden men buradan geri dönmem, dedi.

Bunlar da sür ha sür ettiler, Mısır ordusunun peşi sıra, doğru Mısır'a. Mısır'ın payitahtı olan şehrine geldiler. Bir muazzam bina işgal etti. Şahoğlu Şah Abbas tahtıgâhını kurdu orda. Becan'a emir verdi.

Buranın ıslahına başla, dedi. Bize itaat edene dokunma etmeyi ıslah et, dedi.

Becan'ın kılıcı Mısır'da oynasın. Biz gelelim, İsfahan'da Şahoğlu Şah Abbas ikinci bir evlenmiş olduğu Gülşah Cariye'ye...

Gülşah Sultan, Allah'ın hikmeti çocuğa kaldı, gün be gün etekleri kısalmağa başladı. Mahallelerinden bir Koca Nene, bu sırada vukuf oldu. Koca Nene çarşafını örttü, eline bastonunu aldı, günlerin birinde Şahoğlu Şah Abbas'ın birinci hanımı olan Peri Hanım'ın evine gitti. Efendim, müsaade aldı girdi içeri.

Selâmünaleyküm!

Aleykümselâm.

Peri Hanım Nene'yi buyur etti, oturttu hoş geldin etti. Buna çay, kahve ikram etti. Çay, kahve ikram ettikten sonra Nene'nin ne istediğini sordu.

Hanım Sultan derdim çok büyüktür, derdimi sorma!

Derdini söylemeye ne derman olunmaz. Söyle bakalım, derdin nedir, biz de ortak olalım.

Dedi ki:

Sultan Hanım, Peri Hanım! Şahoğlu Şah Abbas, sizin gibi bir eşinin üzerine bir cariye kızı tenezzül edip nikâhlaşsa, ondan bir çocuğu olsa, sizi ona hizmetçi yapsa, benim bundan büyük derdim ne olur?

Peri Hanım:

Ne deyirsen nene?

Dedi;

Men anamdan bir defa doğdum, bir daha söylemem, söyledim ya!

Nene peki bunun çaresi?

Artık men size haber vermeye geldim. Onun çaresine siz bakın.

Peri Hanım, emir verdi. Hazineden epey altın getirtti. Koca nineye verdi. Nene'ye dedi ki:

Sen hiç korkma yavrum. Neçe ki men selâmetim, bu işin çaresine bakaram, dedi.

Nene fakirdi, altını aldı, geldi, evine koydu. Artık plan düşünmeye başladı.

Günlerden bir gün Koca Nene, fakir kıyafetiyle geze dolana geldi, Gülşah Sultan'ın saraylarının merdiveninin dibine uzandı.

Öldüm Allah, yandım Allah!

diye fizah etti. Fizahı göklere dayanırdı. İçerden bunu duyan Gülşah Sultan, dışarı çıktı. Baktı ki, bir koca karı merdivenlerin dibinde bar bar bağırır. İndi aşağı, bunu kaldırdı, koluna girdi, merdivenden yukarı çıkarttı, içerde oturttu, buna sıcak çay getirtti. Buna yemek hazırlığı yaptı, sofraya donattı. Yeyip içtikten sonra;

Söyle bakalım nene; nerelisen, neye geldin, niçin böyle fizah edersen?

Aman kızım, dedi. Biz 40 tene nenedik, Hacc'a gedirdik. Hac, otuz dokuzuna nasip oldu, mana olmadı. Men sancılandım, hastalandım, onlar gitti, men gidemedim.

Gülşah Sultan, bu neneye öyle hürmet etti ki artık bunun vasfı dile gelmez. Gün, dördüncü güne devroldu. Koca Nene, o gün insafa geldi. Sabah kahvaltısını yaptıktan sonra;

Kızım Gülşah Sultan!

Buyur nene.

Sen bilir misen, men neye geldim? Valla, işte sen söylemiştin.

Dedi ki nene:

Yooook! Men senin kastına garaz edip seni öldürmeye gelmiştim. Söz aramızda filan kişiyle. Sen mana iyilik yaptın, çok hürmet ettin. Men bu iyiliğe karşı kemlik yaparsam, ruza kıyamette Allah mana zulüm eder. Şimdi yavrum senin çocuğun olmağa kaç ay, kaç gün var. Onu mana söyle. Bu andan itibaren sen hastasın, hemen yatağını ser, üzerini soyun, gir yatağa. Sana dışarıya çıkmak yasak. Men gidip gelip Peri Hanım'ı oyalayacağım. Ta ki senin çocuğun oluncaya kadar. Çocuk doğduktan sonra başka şeyler düşünürüz.

Vay Koca Nene! Allah senden razı olsun.

Koca Nene çıktı gitti evine. Arada bir gidip Peri Hanım'ı ikna ederdi. Nihayet dokuz ay, dokuz gün, dokuz saat, dokuz dakika tamam oldu. Gülşah cariyeye doğum yaptı. Nur topu gibi bir erkek evlat dünya yüzüne getirdi. Bunun ebeliğini Koca Nene de yaptı. Çocuğa ne lâzım gelirse, göbeğini kesti, yıkadı, yuydu, kundak yaptı. Çocuk ağlamağa başladı. Koca Nene korktu. Dedi:

Kızım Gülşah Sultan!

Buyur nene.

Şimdi bu çocuk seni de meni de belâya sokar. Bu çocuğu def etmemiz lâzımdır.

Nene öldürecekse mi?

Hayır.

Peki ya ne yapacaksın, dedi.

Bu çocuk bu memlekette, bu toprakta büyüyemez. Bunu ecnebi bir devlete geçireceğiz. Orda büyüyecek.

Koca Nene, her gidip geldikçe Peri Hanım'dan çok aşırı bahşişler almıştı, altın almıştı.

Şimdi yavrum bu çocuğu sen al, benim biraz işlerim var onları bitirip geleyim.

Koca Nene çok marifetli biriydi. Bir erkek elbisesi alıp giyindi. Saçlarını tepesinin ortasına topladı, üzerine de bir kalpak giyindi. Koca Nene oldu bir seyyah tüccar, yani bir

bezirgân kıyafetine girdi. Kırk tene katır aldı. Dört tane katıra da hizmetçi aldı, her on katıra da bir hizmetçi, efendim kırk katıra da İran kumaşı yükledi. Öndeki katırın üzerinde de kendisine yer yaptı. Geldi, çocuğu Gülşah Sultan'dan aldı, çocuğun yüzüğünü de aldı. Şah Abbas'ın vermiş olduğu hatem yüzüğü aldı. Öndeki katırın üzerine bindi. Hizmetçilere emir verdi, sür ha sür ettiler. İran'dan geçtiler. Doğru Kandehar şehrine geldi. Kandehar şehrinde endi. İner inmez kumaşı da sattı, katırları da sattı. Hizmetçilerin de hakkını hesabını kesti, yolcu etti. Kendisi kadın elbisesini giyindi. Kundağı aldı kucağına, şehrin orta yerinde Ulu Cami diye bir caminin havlusuna geldi. Şöyle böyle akşam namazı vaktine yakın idi. Caminin havlusunda oturdu, kundak kucağında.

Kandehar Şahı her beş vakti bu camide kıları. Kandehar Şahının bir Koca Bağman'ı vardı, onu çok severdi. Biraz sonra Kandehar şahı önde, Bağman arkada geldiler Camiyi Şerife. Kandehar Şahı girdi içeri, caminin mihrap olan yerine oturdu. Koca Bağman döndü, baktı ki bir nene oturur, kucağında bir körpe çocuk var. Bunu gördü. O da girdi içeri. Ezan okundu. Namazlarını kıldılar. Kandehar Şahı geçti gitti. Bağman eylendi. Koca Nene'nin tam karşısına geldi ki buna bir şey ihsan ede, para vere, o zaman Koca Nene dedi ki:

Yavrum! Allah senden razı olsun. Paraya herkesin ihtiyacı var. Yalnız paradan evvel benim bir ihtiyacım var. Meni bu gece Allah misafiri et dedi.

Bağman baktı, bunun kucağında bir de körpe sabi var. Bağman sabiyi aldı kucağına, neneyi de yanına buyur etti, evine götürdü. Kapıdan içeri girdiler bu sabinin kundağını beşik gibi bir şeyin içine koydular. Bağman'ın da hiç çocuğu yok; bir hanımı bir kendisi. Hanım baktı ki benim beyi bir misafirle gelmiş. Allah ne vermişse sofraya donandı. Akşam yemeklerini yediler, çaylarını içtiler, sofraya toplandı. Az sonra Koca Nene'nin kısa kaburgasının altından bir sancı peydah oldu. Koca Nene kendi kendine dedi ki;

Men hayatımda böyle bir acılı sancı görmemişim. Muhakkak bu benim ecelimdir.

O zaman Bağman'ı da Bağman'ın hanımını da karşısına aldı. Dedi;

Gelin buraya. O körpe sabi Şahoğlu Şah Abbas'ındır.

Sonra olup biten serancamı bunlara anlattı.

Bu çocuğu size verirem. Bak bu yüzük de bu çocuğundur. İçinde Şah Abbas ismi yazılı. Bunu da size verirem, dedi.

Üzerine ne kadar pul para varsa, hepsini de Bağman'a bağış etti. Dedi;

Bağman! Men öldükten sonra ister meni mezara koy, ister kuyuya at, ister suya at.

Herhalde men bu hastalıktan kurtulamayacam.

Biriki saat sonra Koca Nene vefat etti, Allah'ın rahmetine gitti.

Bağman gece vakti hiç durmadan mezarını falan kazdı, yıkadı, yuydular. Hanımıyla beraber götürüp defin ettiler. “Bu iş dallanırsa başımız belâya girer.” diye korkurlardı. Eve gelince Bağman hanımına dedi ki:

Hanım, bizim birkaç tene çocuğumuz oldu, yaşamadı, öldüler. Sonra da çocuğumuz olmadı. Cenabı Allah kimine elden verir, kimine belden verir. Demek ki bizim belden nasibimiz yokmuş, bizim nasibimiz eldenmiş. Şimdi gömleğini soyun, üç defa bu çocuğu gömleğinden geçir. Elli bin tene Şahoğlu Şah Abbas olsa, men yine bu çocuğu vermem, bu çocuk benimdir. Sen bunun büyötmeye bak, dedi.

Hanımı çocuğu bağına bastı, büyötmeye başladı. Efendim hikâyelerde çocuk çabuk büyöy tabi. Çocuk beş yaşına geldi. Bir Cuma günü çocuğu güzel giydirmişti, gözlerini sürmelemişti, ellerini kınalamıştı. Çocuk kapıda oynuyordu. Kandeher Şahı Cuma namazına gedecek, bu kapıdan geçerken baktı Bağman'ın kapısında o kader sevimli bir çocuk var ki sorma.

Bağman Bağman! Bağman dışarı çıktı.

Lebbeyk ya Padişahım, dedi. Bağman bu çocuk kimindir? Şahım, dedi çocuk bizimdir.

Barekallah Bağman, dedi senin yalanına. Bizim bildiğimize göre senin birkaç tene çocuğun oldu, öldü, yaşamadı. Daha da çocuğunuz olmadı. Peki, bu yalanı nerden konuşursan?

Dedi ki:

Hâşâ haklısınız şahım. Tahminime göre, bundan beş yıl evvel bir akşam oturmuştuk, bir derviş baka geldi, bize misafir oldu ve bizden sordu.

Sizin çocuğunuz falan yok mu?

Yok, dedik. Bize bir muska verdi. İşte yukarda Allah'ın izniyle Allah aşağıda o dervişin sayesinde bu çocuğa sahip olduk. Bugün yaşı beş, bize de tembih etmişti beş yaşına kader dışarı çıkarmayın nazar değer, senin çocuğun yaşamır. Bugün yaşı beş, anası da giydirmiş, dışarı çıkarmış. Çocuk bizimdir.

Çocuk çok sevimliydi. Kandeher Şahı, çocuğu kaldırıp öptü, yere koydu. Ceplerine

harçlık koydu.

Bağman bunun ismi nedir?

Vallahi Şah'ım, siz ne lââyık görürseniz odur.

Çocuk çok sevimli olduğu için Kandehar Şahı çocuğun ismini koydu Sevdakâr.

Geçti gitti, namazlarını kıldılar.

Efendim! Bağban, çocuğu sünnet ettirdi, okuttu Bu çocuk bir kaç sene okuduktan sonra tahsilini bitirdi. Tabi Bağman ihtiyarladı, fakat Sevdakâr 17-18 yaşlarına geldi.

Bir gün çarşıdan Sevdakâr mahalle yoluna girdi evlerine gedir. Bunun da okul arkadaşı, sözüm ona başı kel bir arkadaşı var. Bunun arkasında, bunun şapkasını kaldırdı. Şapkası yere düştü, bu kel arkadaşı şapkayı aldı. Başına koydu, geri döndü ve baktı ki bu Bağman'ın oğludur. Çok ağır ağır kelimeler konuştu. Dedi.

Yav, sen utanmırsan mı? İhtiyar baban bağda bahçıvanlık yapıyor, bağmanlık edir. Sen boş boğaz boş boğaz mahallede, şehirde dolaşırsan, ayıp olmur mu? Üstelik bir de benim şapkamı mapkamı yere atıp benimle alay edersen.

Sevdakâr Şehzade'ye o güne kadar öyle bir acılı ve ağır bir kelime kimse kullanmamıştı. Bu acılı sözleri duyduktan sonra Sevdakâr geldi evlerine. Tabi gözünü açıp Bağman'ı baba hanımını ana bilmişti.

Anacan, dedi. Bu sabah yatağımdan geç kalktım, Acaba babam hangi bahçeye gitti, dedi.

Yavrum dedi kadın, gül bahçesine gitti. Gel benim yavrum yemek hazır, bir yemek yiyelim.

Ana benim bir kel arkadaşım vardı. Mana o kadar yemek yedirdi ki men yarın bu zamana kadar yemek istemirem.

Oradan çıkıp babasının olduğu gül bahçesine geldi. Selâmünaleyküm, baba.

Vay aleyküm selâm.

İşin kolay gelsin.

Hoş geldin yavrum.

Baba, elindeki beli mana verir misin? Aldı beli eline, belin ucunu yere dayadı, sapını göğsüne.

Baba! Bugüne kadar siz çalıştınız, çabaladınız meni büyüttünüz. Artık bundan sonra çalışıp sizi saklamak benim hakkım. Siz gidin, beş vakit namazınızı kılın. Artık namazınızda niyazınızda olun. Bu bağmanlık mana geçti.

Evladım, sen acemisin.

Yok baba, dedi. Sizden daha güzel becerebilirim.

Babası, “Allah sana şükür” deyip döndü gitti evine. Kendi kendine; “Yâ Rabbi sen sonunu hayır et. Adamın kendi oğlundan kendisine hayrı yoktur. Bu elden olan oğulun acaba mana hayrı olacak mı?” deyip geçti gitti evine. Tabi genç yaşlı bir delikanlıyla ihtiyar bir adamın hevesi bir olmaz ki. Sevdakâr, başladı bağı bellemeye.

Bu bağ, bu bahçe Kandehar Şahı’nın kızı Gülenaz Sultan’ın idi, fakat Sevdakâr Şahzade bunu bilmirdi.

Bir gün Gülenaz Sultan cariyelerine dedi ki;

Herkes elbisesini giyinsin, bahçeleri gezmeye gideceğiz.

Başta Gülenaz Sultan, kırk ince cariyelbiseslerini giydiler, bahçeleri gezmeye çıktılar. Geze toza, dolana dolaşa gül bahçesine geldiler. Gülenaz Sultan dedi ki:

Kızlar dağılın, bir deste gül toplayın; geri giderken gül götürelim.

Kızlar dağıldı gül toplamağa. Gülenaz Sultan’ın da mevsimi de genç mevsimi; bunun da yaşı genç. Başladı, güllerin arasında gezip dolaşmağa. Biraz ileri gitti, elli metre kadar ileri baktı ki genç bir bağman gül ağaçlarının arasında kendi işiyle meşgul, ama bunun arkası Gülenaz Sultan’a doğruydu. Gülenaz Sultan bunu görür görmez, kendi fikrinde; “Heyy benim gül bahçem. Sen binlerce yaşa. Demek ki mana böyle bir fidan gibi bağman da yetiştirmişsin.”

O sırada Sevdakâr Şah, elinde bağ budama aletleri geriye döndü. Cephesini Gülenaz Sultan’a doğru dönünce, Gülenaz Sultan oğlana şöyle bir baktı. Bakınca bir gönülden bin gönüle vuruldu ve âşık oldu. Orada “Hıh” dedi, dizi kırık deve gibi yere düştü. Biraz sonra kızlar toplandılar bunun başına,

Aman Şahzade Sultan, hayrola!

Kızlar, dedi, meni götürün çok hastalandım, kötülendim.

Getirdiler bunu sarayına O zaman efendim büyüklerin çocuklarına taye neneler tayin edilirdi. O nineler büyüklerin çocuklarını beslerdi, büyütürdü. Bunun da bir taye nenesi

vardı. Haaa! Bir de sır arkadaşı bir kız vardı Buna dedi ki;

Tez, taye nenemi mana çağırın.

Kız, taya nenesini çağırdı. Nene geldi kapıdan içeri girdi.

Buyur kızım.

Gülenaz Sultan'ı yatakta görünce şaşırdı ve üzüldü.

Yavrum geçmiş olsun.

Bunu öptü möptü, sevdi.

Hayrola dedi.

Nene işte rahatsız oldum.

Niye yavrum?

Bilmirem.

Nene çayını kahvesini içtikten sonra bunun ateşine baktı, nabzını tuttu.

Ne istersen iste yavrum dedi. Men gücüm yettiği kadar da hizmetimi esirgemem sizden.

O zaman Gülenaz Sultan kalktı, oturdu.

Koca Nene benim sözlereme kulak as. Firkat bir el verdi. Bakalım, Gülenaz Sultan Koca Nene'ye ne söylesin, Koca Nene ne dinlesin. Ondan vekil men okuyayım, meni dinleyenler sağlığına, her zaman devranımız şâd olsun.

(Baş divânî)

İçtim aşkın badesinden nûş eyle kan dediler

Sarfet sine defterinden cevahir kân dediler

Serini sevdaya salan giyer gam libasını

Aşk odunun alavına alışıp yan dediler

Koca Nene dedi;

Kızım kim dedi?

Nene kulah as.

Koca Nene anlamır ya!

İkinci hanesini bu şekil okuyur:

Üy be üy cümle azamda hicri gam oldu maden
Gözümün iptilâsıdır gönlümü gamgin eden
Müştakın yâda gelende el çekersin dünyadan
Cisminde ruhun titirer cesette can dediler

Gülenaz'am aşk ucundan olmuşam cünun deli
Sevda zulmü bir belâdır kahrını çeken bili(r)
Sinemin nevbaharında açılan gonca gülü
Hasbahçe'nin bağmanına teslim et sen dediler

Koca Nene:

Kızım, kim ne dedi onu mana söyle.

Gülenaz Sultan baktı ki Koca Nene'nin asla ariflikte hakkı yoktur. Dedi ki;

Koca Nene meni Hasbahçe'nin bağmanına versinler, men onunla evlenecem, ona gedecem.

Bunu duyunca Koca Nene buna kızdı ve kahretti. Sandı ki Has Bahçe'nin ihtiyar bağmanını istiyir.

Artık bundan sonra gözüm seni görmesin, deyip, hırs etti evine gitti.

Koca Nene, fakir bir neneydi. Gülenaz Sultan'ın verdiği bir kaç kuruş parayla geçinirdi. Koca Nene'nin de bir kızı var idi. Koca Nene en az 56 gün evden çıkmadı. Koca Nene'nin kızı tekneyi, tabağı, sandığı, sepeti yokladı, baktı

evde hiç bir parça ekmek parçası bile yoktur. Ana dedi, ekmek yoktur.

Ne yapayım kızım?

Para ver, dedi.

Para yoktur.

Git Gülenaz'ın yanına dedi.

Gülenaz ölsün, sen de onun yanına uzan. Niye?

O iki ayağını bir başmağa koymuş, deyir; “Meni Hasbahçe’nin bağmanına versinler, men onunla evlenecem, ona gedecem.”

Bunu duyunca kız anasının yakasından tuttu, sürükleye sürükleye dışarıdaki kapıya kadar getirdi, dedi ki:

Sen ne söylüyürsen? Senin bu saçın ağarmış, aklın niye ağarmamış? Efendim bir atasözü var; ”Mollaya para versin, ölü ne olursa olsun.” Sen git paranı al, geçimine bak, o kime giderse gitsin sana ne! Eğer para getirmezsensin bu eve gelme, dedi.

Koca Nene orda ayıldı. Dedi ki; “Bu kız menden akıllı.” Efendim döndü ikinci bir sefer, Gülenaz Sultan’ın sarayına geldi. Geldi kapıdan içeri girdi, selâm verdi. Cariyeler ayağı kalktı. Gülenaz Sultan bunu buyur etti, oturttular. Neyse; “çay, kahve, tütün, keyifler oldu bütün.” Yemeklerini falan yediler, sofraya toplandıktan sonra;

Kızım, dedi. Hele bir söyle bakayım, senin isteğin nedir, ne demek istiyürsen?

Dedi nene kulak as, bak gör sene ne diyecem.

Gülenaz Sultan, götürüp bu cigalı tecnisi okuyur, Koca Nene ve kızları dinliyer, vekâleten men okuyuram, bizi dinleyenlerin sağlığına...

Nagehandan ataş alıp yanaram
Arzuhalım yetürseniz bir yara
Men ezzinem bir yara
Bir hicrândı(r) bir yara
Dert bilen tabib gelse
Merhem sever bir yara
Gece gündüz dide giryan olmuşam
Leyl ü nehar intizarem bir yara

Kızım bir yaran mı var senin; yaran nerendedir?

Nene, gene anlamadı. Gülenaz Sultan ikincisini söylüyür.

Var mı benim tek müştâğına leliyen
Şirin cânı aşk oduna talıyan
Men ezzinem kalıyam
Talan düşüp talıyan
Diyerler murat alır
Ha'tdan dilek dileyen
Meni bele deli derviş eyliyen
Bir efkârdır bir hicrandır bir yara

Kızım yaran bir midir, başka yerinde gene yara var mı?

Gülenaz Sultan baktı ki bu Nene'nin hiç anlayışta hakkı yoktur.

Nene kulak as.

Aldı Gülenaz:

Gülenaz'ın kara bahtı ağ değil
Sinem üste çalı çapraz dağ değil
Men ezzinem dağ değil
Düyün değil dağ değil
Geçti devri zamana
Zaptı mümkün çağ değil
Var endamım baştanbaşa sağ değil
Yüz bin yerden şan şan oluf bir yara

Gülenaz, bu sözleri ağlayarak söyledi. Bunu görünce Nene de ağlamaya başladı. Gülenaz'ın sözlerinden gene bir şey anlamamıştı.

Yavrum! Mana açık söyle sevdiğin kimdir, dedi. Gülenaz tekrar aldı, bakalım ne dedi:

Lelinciyem dide giryan olmuşam
Müşkil işim bitirseniz ne olur

Gözü yolda intizarlı kalmışam
Muradımız yetirseniz ne olur
Ne dane
Sırrın deme nadane
Aktardım ne gül taptım
Viran bağda ne dane

Aşk ehline bele zulum olur mu?
Felek perakende saldı yolumu
Gözyaşım la vasfı arzu halimi
Yazıp yara götürseniz ne olur
Can deye
Vefalıya can deye
Görmedim her cayiler
Cananına can deye

Gülenaz Sultan'am çekerem ahı
Kametim şuh kaddim süca sürahi
Sevdiğim zulumkâr Sevdakâr şahı
Bize mihman getirseniz ne olur
Alma yanı
Kırmızı alma yanı
Nası(l) kabre koyarlar
Muradın almayanı

Hay hay benim yavrum! Şimdi benim vazifem nedir?

Gedeceksen Hasbahçe'nin bağmanını onu alıp mana getireceksen.

Taya Nene'sinin ceplerini de parayla doldurdu. Taya Nene sevine sevine düştü yola. Yürüdü doğru Hasbahçe'ye. Bahçeden bahçe kapısından girdi içeri, bahçeyi aramağa başladı. Biraz ileri gitmişti, baktı ki delikanlı bir oğlan. Suphanallah o kadar yakışıklı ki sorma. Sevdakâr Şahzade, elinde bağ budama bıçağı, birden yaprakların arasından baktı ki bir Koca Nene mana kendisine bakar.

Nene, hayrola neye bakırsan? Dedi;

Oğul, sana bakıram.

Niye?

Dedi

Oğul, İsfahan'da Şahoğlu Şah Abbas namında bir adam duydu mu?

Evet.

Onun öyle şansı var ki el atıp yerden bir avuç toprak alsa, elini açsa, hepsi altın olur. Senin şansın ondan yaverdir.

Nene nasıl?

Haa! Yavrum dinle. Bizim bu Kandehar Şah'ının bir kızı var, Gülenaz Sultan isminde. 1617 yaşlarındadır. Seni nerede görmüşse, senin aşkın ile yanıp tutuşmaktadır. Gel seni götüreyim. Onun aşkı sana, senin aşkın ona, kıyamete kadar yeter.

Sevdakâr Şehzade, kendi kendine dedi ki; “Masalların içinde koca neneler insanı götürür dağdan, taştan atar, telef eder öldürürmüş. Herhalde bu, o masalda söylenen nenelerdendi, meni öldürecek.” Beli omzuna kaldırdı;

Nene buyur gedek, dedi.

Taya Nene düştü öne, Sevdakâr da bunun peşi sıra. Nene'nin neden haberi var, hiç bir şeyden haberi yok. Hisar duvarına yanaştılar. Nene arkadan habersiz. Sevdakâr, ayağının birini ileri koydu, birini geri koydu, var kuvvetiyle gerildi, nenenin bu sol taraf kaburgalarının üstüne, elindeki beli nasıl vurduysa Nene'yi boylu boyunca uzattı. Taya Nene baktı, düşündü, “İkinci bir bel inerse, Hz. Âdem gözünü açıncaya kadar mana göz açmak yoktur.” Oradan sürünerek acıyla kaçtı, bağdan çıktı, yürüdü saraya.

Taya Nene yavaş yavaş gelmede olsun Gülenaz Sultan, tez tez balkona çıkıp bakırdı. Bir zaman çıktı ki nene perişan bir vaziyette gelir. O zaman döndü girdi içeri. Nene kapıdan içeri girdi. Merdivenlerin pillekenlerinden çıktı. Kapıyı açtı içeri girer girmez Gülenaz Sultan'a aşkı bir firkat verdi. Alsın bakalım nenenin gelişine ne söylesin? Taya Nene de karşılık desin. Biz okuyalım, bizi dinleyenler sağlığına. Her zaman devranımız şâd olsun.

(Makamı: Telli Karaci)

Söyle görüm ne haberle gelirsen
Ezizim vefakâr emektar taya
Dindirmeden düzer sinem üstüne
Felek tan okların mindirip yaya

Taya Nene dedi;

Hele dur kızım sen bu delikanlının aşkına bir şeyler söylüyürsen. Men de demin bağda bir bel yemişem. O belin korkusuna bak, benim cevabı al.

Aldı Koca Nene:

Dindirmeynen dide giryan olmuşam
Akıp çeşmim yaşı dönüpdü çaya
Yetişende meni bednam eyledi
Bed asıldan ne ar olur ne haya

Aldı Gülnaz Sultan:

Gördün mü biinsaf bivafa yâri
Bir çift kelme cevap deseydi bari
Ruz u şeb kılaram figani zâri
Gece gündüz işim dönük ahvay'a

Aldı Taya Nene:

Yetişende derdin eyledim malûm
Keşke demeseydim lal olsun dilim
Sana yâr olamaz o kanlı zalim
Efsane zehnini uğratma zaya

Aldı Gülenaz Sultan:

Gülenaz şâd değil yas donun geyer
Gönlü gamgin olan canından doyar

Rica minnet kabul etmezse eğer
Leliyip düşeydin o haki paya

Aldı Taya Nene:

Nene'n kurban olsun kadir bilene
Bel bağlama aslı hariç olana
Dönüp afsun almaz şahmar yılana
Ne kadar yalvardım gelmir imlaya

Söz tamama yetiştı. Taya Nene dedi ki;

Kızım, senin âşık olduğun bir bağman oğlu, aşktan ne anlar. Gel, sen bu sevdadan vazgeç.

Gülenaz Sultan baktı ki Taya Nene, oğlanı gözden çıkarmış.

Ay nene, dedi. Göz gördü gönül sevdi, men indi ne yapım? Gönül haber dinlemir.

Gülenaz Sultan, para verip Taya Nene'yi evine gönderdi. Nene sürüne sürüne kendisini evine zor attı. Nene'nin kızı anasını aldı, yatağa koydu. Tez beri ceplerini yokladı, baktı ki anası para getirmiş. Gitti ekmek, kaz, tuz, çay, şeker, pirinç öteberi aldı getirdi. Efendim, karnı doyduktan sonra Taya Nene dedi.

Kız kendi derdine bakma, benim derdime bak. Menim filan arkadaşımı çağır dedi. Menim kaburgaların zarar görmüş.

Çağırdı, o nene geldi, yakı filan yaptı. Taya Nene'nin kaburgasını sardı. Yakın bir zamanda Taya Nene biraz iyileşti. Nene burada kalsın biz gelelim gene Gülenaz Sultan'a...

Gülenaz Sultan'ın artık sabrı tahammülü kesildi. Abanoz sandığı isminde bir sandığı vardı. Açtı onu. İçinde atlas kumaştan elbiseleri vardı. Çıkarttı giyindi. Bütün ziynetlerini takındı. Ver elini bağ deyip saraydan çıktı, Hasbahçe'ye, bahçenin hisar kapısından girdi içeri.

Sevdakâr Şahzade, yine kendi işiyle meşguldü. Kafasını kaldırıp baktı ki sık yapraklar arasından bir tanesi gelir, ama o evvel gelen gibi değil, bu çok süslü püslü biriydi. Başını biraz ileri çıkardı.

Heyy! Evvel gelen misin, onun nesli misin? Vallahi sana iki bel vururum, geldiğine pişman ederem, çık buradan, dedi.

Gülenaz Sultan, biraz ileri geldi.

Delikanlı, ömrüm delikanlı! Hâşâ ki men zararlı biri değilim. Sana bir şeyler söyleyip gedecem. Hele meni dinle, dedi.

O zaman Sevdakâr Şahzade, durdu, ona kulak astı.

Aldı Gülenaz Sultan, bakalım ne desin? Sevdakâr Şahzade dinlesin, men okuyayım, her zaman devranımız şad olsun İnşallah.

Sevda şeri meni gamgin eyledi
Cevr ucundan şikâyetim var sana
Yazık oldu düştüm aşk eserine
Müştak oldum ehtibarsız yar sana

Bu sözü bitirir bitirmez Gülenaz Sultan, göğüs kısmını biraz açtı, kar gibi beyaz göğsünü. İkinci kıtada bu ibareyi okuyur.

Nezakette hub nevrağım var benim.
Şamame butalı tağım var benim
Sinem üste gülşen bağım var benim
Getirmişem goşasından nar sana

Aldı son bendini:

Gülenaz'am ataşına düşmüşem
Sevdan ile şirin candan geçmişem
Sine üryan fetin nikab açmışam
Nazar kılıp mah camalım görsene

Sevdakâr Şahzade, kıza baktı. Bunu böyle kabul edelim ki Gülenaz Sultan'ın sinesinden bir aşk oku, Sevdakâr Şah'ın kafasına nasıl değdiyse, beynini darmadağın eyledi.

Sevdakâr Şah'ın akli başından gitti, bayıldı yere düştü. Bunu gören Gülenaz Sultan,

bakalım Sevdakâr Şah'ın o vaziyetine ne söylesin? Biz ne söyleyelim, bizi dinleyenler sağlığına... Her zamanımız, devranımız şad olsun inşallah!

Şahlar şahı sen imdat et bu günde
Sevdakar'ı saldım aşkın gamına
Ayılanda el çekecek dünyadan
Ah u figan salar ziri zemine

Hayıf oldu düştü gam talaşına
Alışıp yanacak aşk ataşına
Akıbet degecek ahret taşına
Düşüldü dünyanın serencamına

Civan iken gem gölüne inecek
Sevda çekip ataş oduna yanacak
Gülenaz aşkına içip kanacak
Elini uzatıp kırklar camına

Sevdakâr Şah baygın yere düşmüştü. Kız ikinci haneyi okuyunca sağ elini yukarı kaldırdı, yere indirdi. Ona binaen dedi ki; elini uzatıp kırklar gamına. Bu söz tamama yetiştı. Gülenaz Sultan eğildi. Bunun o yüzünden bu yüzünden bir öptü.

Çek oğlan müddeti ömür cezan dedi ve geçti geldi saraya. Aradan bir beşaltı gün geçmişti. Koca Nene baktı ki gene harçlık tükenir. Kaktı yavaş yavaş Gülenaz Sultan'ın sarayına geldi. Kapıdan içeri girdi. Kızlar bunun yaşına hürmet ayağa kaktı, buyur ettiler. Koca Nene oturdu. Ellerini öptüler. Buna çay kahve. Bu sefer Nene sohbeti açtı.

Kızım Gülenaz Sultan! Ne var ne yok o taraftan?

Kız dedi ki:

Koca Nene şimdi dinle bak gör ne var.

Alsın bakalım Koca Nene'yi söz ile nasıl gönderecek oraya.

Ah u nalem ser çekipti semaya
İntizarım asumandan indi git
Sen gören tertipler tedbir oluptur
Sevdakâr'ım o hayaldan döndü git

Yada men
Fikire men yada men
Yaradanım yar olsa
Yalvarmazam yâda men

Kızım barekallah bu yalanı neye söylüyürsen?

Dedi dinle.

Olup üryan nikab gösterdim yüzü
Biraz danıştırdım şirindi sözü
Cismine salmışam alışan közü
Ataş alıp aşk oduna yandı git
Bağda dara
Zülfünü bağda dara
Bülbülü gülden ötürü
Çekerler bağda dâra

Kızım sen gittin mi, görüştün mü?

Kulak as.

Gülenaz'am girdim melek donuna
Kadem bastım sevgilimin yanına
Öyle bir od saldım şirin canına
Yelken açıp aşk atına bindi git
Giden gitme dayan dur
Halim sana ayandır

Gelişine can kurban

Gedişine yamandır

Bu söz tamama yetiştı. Gülenaz Sultan sandığı açtı. Koca Nene'ye öyle bir kat elbise giyindirdi ki sanki yeni ütülenmiş, pırıl pırıl. Saçını güzelce taradı, düzeltti. Cebini de paraynan doldurdu. Koca Nene'yi yolcu etti. Koca Nene, bahçenin yolunu tuttu, ama sırtına yediği bel hatırına gelende Koca Nene, istiyirdi ki geri döne. Neyse, bahçeye gitti. Bahçenin hisar kapısından içeri girdi. Uzaktan uzağa Sevdakâr Şah'ı aradı.

Sevdakâr Şahzade sık yapraklar arasından baktı ki o bel vurduğu Koca Nene tekrar gelir, ama öyle bir kıyafette geliyor ki sorma. Beli elinden attı, yaprakların arasından çıkanda Koca Nene geriye doğru kaçtı.

Oğul dedi, mana yaklaşma. Sözün varsa söyle, ama mana yakın gelme.

Hay hay!

Sevdakâr baktı, Koca Nene baktı. Sevdakâr olduğu yerde durdu. Bu sefer Koca Nene bir üç beş adım Sevdakâr'a doğru gitti.

Yavrum kulak as. Men sana bir söz demeye gelmişem. Sözümü kabul edersen, sen kârlısın.

Eğer ki hasyetin tebdil olursa

Cevap deyim cevabıma kan indi

Eğer düşürmüşsem sevda şerrine

Ataş alıp aşk oduna yan indi

Aldı Sevdakâr Şah:

Söyle görüm ne haberle gelifsen

Dilim tutmur haber alım men indi

Sen gelen yollara ser feda olsun

Harcedem uğruna şirin can indi

O zaman bel Koca Nene'nin hatırına geldi. Bakalım bu bendini nasıl söyler, iz de söylücek? Bizi dinleyenler sağlığına...

Heç inanmam ehtibarsız delisen
Fehle kurar meni tora salı(r)san
Emri Hakk'ın merhemetsiz kulusan
Sende yoktu(r) iman insaf din imdi
Aldı Sevdakâr Şahzade, baktı Nene haklıdır.
Taksirliyem cünham çoktu(r) özüme
Hacalet suçumu vurma yüzüme
Baktıkça hoş görünürsen gözüme
Giyinifsen bir ecayip don imdi

Aldı Koca Nene:

Nene'yem korkumdan titriyir bu canım
Gözü yolda durur Gülenaz Hanım
Sana bir teklifdi muradım benim
Yelken açıp aşk atına bin imdi

Aldı Sevdakâr Şahzade:

Eğer rehmin gelse Sevdakâr Şah'a
Dolanır başına dönerem daha
Gülenaz akına düşmüşem âha
Men eylerem zari figan ün imdi

Söz tamama yetiştı.

Buyur Nene gidek, dedi.

Hayır oğlum. Allah etmesin sen benim önüme düş,
men arkadan gelerem.

Sevdakâr'ı kattı önüne, yürüdüler. Bunlar gelmede

olsun, Gülenaz Sultan, tez tez balkona çıkıp bakırdı. Bir daha çıktı. Baktı ki nasıl bir jandarma bir suçlu getirir, Koca Nene de Sevdakâr Şah'ı o vaziyette getiriyor. Girdi içeri. Kızlar elbisesini giymişti. Kırk tane kız oturmuşlardı. Gülenaz Sultan giyim odasına gitmiş; büyük beden aynasının önünde elbisesini giyinirdi. Hemi de dedi “Bakalım, Sevdakâr meni bunlar içinde tanıyabilecek mi” Koca Nene'yle Sevdakâr Şahzade, az sonra girdiler içeri. Kızlar, bunun altına sandalye koydular. Oturdu. Sevdakâr Şahzade böyle gözünü dolandırdı, baktı ki hayır, Gülenaz Sultan burada yoktur. Koca Nene'de de bir kenara oturdu.

Bakalım Sevdakâr Şah, Gülenaz Sultan'ın haline vakıf olabilecek mi? Bunu nasıl söyleyecek, men de söyleyim? Hepimizin sağlığınıza inşallah!..

(Makamı: Kerem)

Tavus kimi cilve verir özüne
Bahtavarın pervazına ne söz var
Bedirlenmiş on beş günlük ay kimi
Melek sıfat şu yüzüne ne söz var

Bu sözleri duyan Gülenaz Sultan, orda bir kahkaha çekti. O gülüşe binaen Sevdakâr bunu söylüyor:

Gülendamı ala haşhaş gazeli
Gılmandan nevreste dünya güzeli
Güler kah kah çeker keklik misali
Bülbül sesli avazında ne söz var

Sevdakâr der boynu şamama taşı
Sinesi bezestan billur buhağı
Kızıl gülden al reng alır yanağı
Elvan elvan gülgezine ne söz var

Bu söz tamama yetişti. Gülenaz Sultan geyim odasından kaktı, geldi. Orada kızlara emir verdi. Kızlar benim çok şâd günündür, dağılın bahçelere gül toplamağa. Koca Nene'ye de gene epey para bahşış verdi, başından savdı.

Bakalım orada aşka gelip sevgilisinin gelişine ne söylesin, o da karşılık desin. Men de bunu Tebriz dübeytinde okuyum. Bizi dinleyenler sağlığına. Her zaman devranımız şâd olsun.

Söyler Gülenaz Sultan:

Derdinden deli olduğum
Hoş geldin bizim otağa
Selvi boyu suçalanıp
Kurbanam dala butağa

Aldı Sevdakâr:

Sen çekipsen çalı çarpaz
Sinem sen baksan bu dağa
Salıpsan ecel cengine
Düşmüşem lenge badağa

Aldı Gülenaz:

Dert çekip gam yeme ele
Gel sarılak ince bele
Aşk yoluna düşen kula
Olur mu koruk kadağa

Aldı Sevdakâr:

Gamlıyam müşkül günüm var
Onün çün figan ünüm var
Cesette bir tek canım var
Vererem sana sadaka

Aldı Gülenaz Sultan:

Gülenaz muhabbetinde
Zevk ile saltanatında
Birinci gömlek katında
Soyunup girek yatağa

Aldı Sevdakâr Şahzade:

Murad ver murad al mennen
Zevk eyle Sevdakâr Han'nan
Gel verrek dil dile sennen
Emişek dodah dodağa

Söz tamama yetiştı. Her iki genç hasretli birbirine sarmaş dolaş oldular. Efendim bunlar bir zaman sonra ayırt oldular. Yemek hazırlandı, sofrı donandı. Çay, kahve tütün, keyifler oldu büsbütün. Allah cümlemize keyif versin inşallah. Bunlar yemeklerini yediler, çaylarını içtiler, oturdular, konuştular.

Sevdakâr Şahzade, Gülenaz Sultan'dan müsaade istedi;

Artık men bağa gideyim, dedi. Bizim ikimizi burada görürler başımıza bir dert çıkar. Gün olur bağda, gün olur bahçede, gün olur sarayda buluşuruz. Bakalım akıbet bizi de ayinei devran ne gösterecek?

Böyle deyince Gülenaz Sultan ağladı. Dedi;

Neye ağlıyorsan?

Dedi ki:

Korkuram ki bu ikrarında durmayasın, bir daha dönmeyesin geri.

O zaman Sevdakâr Şahzade'nin aşkı mevce geldi. Alsın görek orda ne desin, hamınız dinlesin. Biz diyek, bizi dinliyenler sağlığına. Her zaman devranımız şad olsun inşallah.

Kalk ayağa ahd ü peyman eyliyek

Kesme menden hulus ehdiyarı kız
Unutmuyak bu günneri heç vade
Kalmadı gönlümün intizarı kız

Kametin şuh kaddin suca ürüşan
Zülûf dağlıf mah üzünde perişan
Sadrın mermer telin sanki bir gülşan
Koynun içi sekiz cennet barı kız

Sevdakâr lebinen emdi bal kimi
Nem çekip çiğ düşmüş kızıl gül kimi
Tomurcuk düzülügülab sel kimi
Tazelenif var sinenin teri kız

Söz tamama yetiştı. Gitti bahçeye. Artık vazifesinde olsun, Gülenaz Sultan sarayında olsun...

Biz kime gelelim; tahtıgâha Kandeher Şahı'na gelelim...

Kandeher Şah'nın baş veziri emekliye ayrılmıştı, öteki vezirlerden birisi, vekâleten baş vezirliğe bakırdı. Kandeher Şah'ın çok neşeli, çok mutlu saatleriydi. Hükümet erkânıyla beraber dairesinde oturmuştu. Şah dedi ki vezirlere;

Arkadaşlar! Birkaç zamandan beri biz baş vezir tayin etmedik. Bize başvezir lâzım.

O zaman erkân dedi ki

Kıbleyi âlem, biz on iki kişiden mürekkep hükümet erkânıyık. Hangimizi emredersen o vazifeye geliriz.

Kandeher Şah'ı dedi ki:

Arkadaşlar! Şimdi meni dinleyin.

Kandeher Şahı, Sevdakâr Şahzade'yi çok severdi. Bir gün veziriyle beraber Koca Bağman'ın bağı gezmeye gitti. Orada Sevdakâr bunlara çok hizmet etti.

Kandeher Şahı, orada Sevdakâr'a dedi ki

İste dileğini verecem muradını.

Sevdakâr Şahzade orada dedi ki:

Men bu Bağman'ın sülâlesinden değilim. Menim anam babam eğer kimse, onlar bulunsun, men onlara teslim.

Çünkü Bağman'ın tutumları hareketleri her zaman Sevdakâr'a ters düşürdü. Demişti ki Sevdakâr; “Hayır men bunun evladı değilim.”

Sevdakâr Şahzade'nin arzusu üzerine Kandehar Şahı orada bir kâğıt imzalayıp Sevdakâr'a verdi.

Aradan zaman geçti, Kandehar Şahı, Sevdakâr'ın hizmetini unutmadı. Maksudı, Sevdakâr Şah'ın hatırı için ona babalık yapan Bağman'ı vezir yapmaktı.

Eğer dedi, mana kalırsa, men kendime vezir tayin etmişim.

Dediler ki:

Hayrın mı mübarek olsun.

Koca Bağman'ı çağırttırdı. Hemen ona, zamanın modasına göre elbisesini giydirdi, baş vezir mevkiinde oturttu.

İkinci vezir buna haset çekti. İçinden bir plan düzdü.

Dedi ki kendi kendine: “Ulan sürüntü Bağman!. Yıllar boyu bu memlekete men emek vermişim, sen böyle at bağlanmaz bağda Bağman iken gel baş vezir ol. Bak senin başına ne ters değirmenler açacam.” Daha hazineleri teslim etmemişti, hazine açar anahtarları bu ikinci vezirin elindeydi. Hazinelerin her birinden üç beş tane inci, mercan yakut, elmas, mücevher, kıymetli taşlardan çıkarttı, bir gizli yerde sakladı. Yeni vezire ondan sonra hazineleri teslim etti, anahtarları verdi.

Âlemi devran on beş, yirmi gün devam ettikten sonra, bu vezir bir gün şehrin içinde fakirmakir, baldırı çıplakları çağırdı, her birine bir taş verdi.

Dedi ki:

Alın bu taşları siz piyasada satın, sizi men yakalattıracam, Men sizi ifadeye çektim mi deyin ki: ”Biz bunları yeni olan vezirden aldık, bunu bize vezir verdi.”

Bunun her birine de epey para verdi. Çünkü “İnsanoğlu hilebazdır, kimse bilmez fendini.” Çocuklar taşları piyasada satmakta olsunlar. O zaman ikinci vezir, hemen bunları yakalattı ve huzuruna çekti, ifade aldı.

Nerden aldınız bunları?

Yeni olan vezirden aldım.

Niye?

Bize verdi, “Satın parasını da mana getirin” dedi. Biz de satırdık.

Bu durum Şah’a aksetti, şah emir verdi.

Demek ki dünyanın işi böyle, dedi Şah.

Emretti. Bu Bağman Lele’nin arkadan kollarını bağladılar. Bağman, öyle çöktü, oturdu. Kandehar Şah’ı emir verdi ki;

Bu Bağman Lele’nin ne kadar sülâlesi varsa toplayın gelsin. Onların hepsinin katline ferman verip hepsini kılıçtan geçirtecem.

Tarladan, çayırdan, piyasada, çarşıdan pazardan, mahalleden, bu Bağman’ın sülâlesinde ne kadar adam varsa topladılar. Kandehar Şah’ı hepsine bir baktı. Fark etti ki içlerinde oğlu yoktur.

İki tane meşhur cellâdı var idi. Cellâdın birinin ismi Kibar idi, birinin ismi Rical idi. Allah’ın merhamet yağmurundan binde bir zerresi bile onların üstüne düşmemişti. Saniyede bin kelle kesse of demezlerdi. Hemen cellâtlara emir verdi.

Bağman’ın oğlunu getirin bahçeden. O anda Gülenaz Sultan’la Sevdakâr Şahzade bahçede oturmuşlar, güzel sohbeteydiler. Sevdekar’ın arkası cellâtlara doğru, Gülenaz Sultan’ın önü cellâtlara doğru. Gülenaz Sultan, Sevdakâr’la konuşurken birden yüzüne bir parıltı düştü. Baş kaldırdı böyle baktı ki iki cellât gelir. Derhal anladı. Orda merakı mevce geldi. Sevdakâr’a bu sözü okudu. Sevdakâr karşılık verdi. Okuyur Koca Âşık İslam her ikisine vekil, hepinizin sağlığına...

Özünden bihaber oğlan

Üstümüze yağı geler

Kuruluf fitneyi feller

Hicri gam tuzağı geler

Sevdakâr özüne dedi ki; “Yav! Bu ne deyir, burada konuştuğumuz yerde”

Cellâtlardan haberi yoktur, Buna binaen Sevdakâr bu şekil karşılık deyir:

Selvi boylum seda verdi
Gûşuma sorağı gelir
Şuh durup kıya baktıkça
Gönlüme nevrâğı gelir

Aldı Gülenaz Sultan;

Men ne dedim yâr ne kandı
Gafil insan bigümandı(r)
Çiyninde ecel peymandı(r)
Piyalalı sağı gelir

Aldı Sevdakâr:

Değerri danışma tezden
El götür töhmetli sözden
Perişan cilveyi nazdan
Hacalet figanı gelir

Aldı Gülenaz:

Müzevir haber götürdü
Gülenaz aklın yitirdi
Cellâtlar özün yetirdi
Melekü'lmevt çağı gelir

Aldı Sevdakâr:

Sevdakâr canından beze(r)
Men kurmanam ala göze
Bir bak söylediğin söze

Elfazınan ağı gelir

Söz tamama yetiştı. Cellâtlar yetiştıgi gibi Sevdakâr'ın arkadan kollarını bağladılar, kattılar önlerine, doğru tahtıgâh. Sevdakâr, tahtıgâh kapısından içeri girdi, baktı ki Bağman Lele'nin ne kader sülâlesi varsa, hepsinin kolları arkadan bağlı. İçeri girer girmez Kandeher Şahı;

Cellât dedi.

Cellât deyince, Sevdakâr Şahzade toprağa düştü ve kalktı.

Ey kıbleyi âlem idama giden bir insanın da son ifadesi alınır. Şah'ım, mana aman ver. Sinemde birkaç kelime söz var, o söyleyim, ondan sonra öldürsen adalet, bırakırsan mürüvvet edersen. Dinimizde kolu bağlı ifade almak yasaktır.

Kandeher Şahı, işaret verdi. Sevdakâr'ın kolunu açtılar. Orda bakalım, Sevdakâr ne dedi, men vekâleten söyleyim, cümlemin sağlığına...

Aldı Sevdakâr Şehzade:

Her ne yapsan cebri zulüm eylersen
Âlem bilir sen bir ülke Han'ısın
Hak yapan binayı bende bozamaz
Rahme gelip kul Allah'ı tanısan

Salmasa
Hoy'dan geder Salmas'a
Bendeler ne yan eyler
Mevlâ'm gözden salmasa

Bu söz, Kandeher Şahı'nın zoruna getti.

Ulan çocuk, dedi. Sen çocukluğunla Allah'ı tanıyırsan da men tanımıram mı? Bak seni ne zulümle öldüreceğim. O zaman Sevdakâr Şahzade'ye firkat da el verdi, ikinci bendini bu şekil okuyur. O arkadaki kolu bağlıların fizahı göğe çıktı.

Zulmün ile arşa dayandı dilek
Yerde insan ağlar semada melek
Bu kadar mahlûku eyleme helak
Bir bendeye veremezsin canı sen

Men aşigem bahtı kem
Bağbanım yoh bağ tikem
Men feleye neyledim
Felek mene bahtı kem

Aldı son bendini:

Ülke harap olur rahme gelmesen
Sefil Sevdakâr'a rahim kılmasan
Öz imzana özün sahip olmasan
Yaz fermanı ver cellâda meni sen

Dağlar dağımdı benim
Gam ortağımdı benim
Dindirme kan ağlaram
Yaman çağımdı benim

Sevdakâr, sözlerini tamama yetirdi. Hemen cebinden Kandehar Şahı'nın önceden imzaladığı kâğıdı çıkartıp önüne koydu.

Kandehar Şahı aldı kâğıda baktı ki evet, bu kendisinin imzasıydı. Hemen emir verdi:

Bu kolu bağılıların kolunu açın, azat ettim.

Allah cümlemizi darda koymasın. Bunları bıraktı, Sevdakâr'ın zaten kolu açıktı. Bağman'ın da kolunu açtırdı. Dedi:

Ey Koca Bağman! Şimdi gel söyle bakalım. Bu çocuk kimindir?

Dedi ki:

Bu çocuk İsfahan'da Şahoğlu Şah Abbas'ın oğludur. Filan zaman bir Koca Nene

getirmişti. Bize geldiği ahşam da öldü, kimsenin haberi olmadan defnettim. Menim de çocuğum mocuğum olmadığı için bunu kendime çocuk ettim, bugün de meydana çıkardım. İşte şahım, dedi, oğlan da size, siz de size.

Men azat ettim, git dedi, Kandeher Şah'ı.

Bağman geldi eve, hanımına dedi ki;

Hanım hikâye böyle böyle oldu. Onun yüzüğünü mana ver. Şah Abbas'ın Gülşah Sultan'a verdiği yüzüğü.

Aldı tekrar Kandeher Şahı'nın huzuruna geldi.

Kapıdan içeri girince Kandeher Şahı dedi ki:

Aye Bağman! Sen ne utanmaz adamsan. dedi Yeni kılıçtan kurtuldun, gene mi geldin?

Dedi ki:

Ey kıbleyi âlem! İcap etti geldim. Bak bu hatem, Şah Abbas'ın verdiği yüzük, onu vermeye geldim.

Kandeher Şahı, Sevdakâr'ın yaştaşları olarak ikiüç tane de yaşlı adam, hepsi yüz kişi atlı bindirdi. Kandeher'dan İsfahan'a gönderdi.

Bunlar, atları bindiler, ana yola çıktılar. Sevdakâr Şah, attan indi, atı arkadaşlarından birine verdi.

Allah'ınızı severseniz, men gelinceye kadar burada durun, dedi, doğru Gülenaz Sultan'ın sarayına geldi. Saraya gelince Gülenaz Sultan dışarı çıktı.

Hey zalim! O kılıçların altından nasıl kurtardın? Sevdakâr Şah dedi ki:

Keşke o kılıçlar meni keseydi.

O ne demek?

O zaman Sevdakâr Şahzade bu şekil der, Gülenaz karşılık verir. Vekâleten okuyuram, dinleyenler sağlığına...

Gel seninle helallaşıp ayrılak
Felek saldı bize cüda sevdiğim
Bir ataş düşürdün şirin canıma

Alışıp yanaram oda sevdiğim

Aldı Gülenaz Sultan:

Âşık maşuğundan düşende cüda
Ölene dek dönmez şâda sevdiğim
Meni gamgin koyup hara gedirsen
Yerişmedik bir murada sevdiğim

Sevdakâr Şahzade

Hasretinden bir gün düşsem aralı
Geniş dünyam bu başıma daralı(r)
Hangi güne desen kavl ü karalı
Gel seninle kesek vade sevdiğim

Aldı Gülenaz Sultan:

Sen gedirsen ulusuna eline
Özge bülbül kondurallar gülüne
İtkin düşsem elim yetmez eline
Meni de vereler yâda sevdiğim

Demek istiyir ki bağda yetişmiş bir meyveyi, indirir yerler. Menim de evlenme çağımdır, men de bağda bitmiş meyve gibiyim, meni başkasına verirler. Buna karşı götürüp Sevdakâr Şahzade tafşırmasında böyle der:

Ehdibarsız bilme Sevdakâr Han'ı
Uğruna koymuşum bu şirin canı
Yeddi iklim şaha vermerem seni
Yazıfsa takdiri Hüda sevdiğim

Aldı Gülenaz Sultan:

Serendib'e düştü ol Âdem Ata
Gene ceht etti ki Havva'ya yete
Gülenaz müştakı Sevdakâr buta
İçmişem destinden bade sevdiğim

Ahd ü peyman eylediler. Sevdakâr Şahzade, geldi atına bindi, yol aldı. Gülenaz Sultan, ağlaya ağlaya geri saraylarına döndü.

Biz gelelim Sevdakâr Şahzade ve atlı arkadaşlarına...

Sevdakâr yirmi yaşına gelmişti. Yirmi sene önce Şahoğlu Şah Abbas Mısır'a gitmişti. Oraya gidende Mısır Kralı'yla harp etti, onlara haddini bildirdi, döndü geri İsfahan'a geldi.

Sevdakâr Şahzade, arkadaşlarıyla beraber birkaç gün yol gittikten sonra, güne bir menzil, şehre menazil İsfahan toprağına ayak koydular. Şehre yakın en az yüz kilometre şehrin uzaklığında, bunlar atlarından endiler. Bunların konakladıklarını hükümdara bildirdiler.

Zamanın âdeti, geleneğı, hükmü öyleymiş; onlara çadır gönderildi ve onların hizmeti görüldü. Bunlar günü gününe bir ay burada kaldılar. Sevdakâr Şah'ı getiren atlılardan akli kesenin biri dedi ki:

Arkadaş! Artık misafir yolu bu kadar olur. Babanın memleketine gelmişsin geç git. Babana kendini tanıtır, bizim de yakamız kurtulsun, gidek. Bizim de bize göre işlerimiz var.

Sevdakâr baktı, bunlar haklıdırlar. Ufacık bir kam curası vardı, onu eline aldı, doğru şehre geldi. Doğru tahtıgâh binasının önüne geldi. Müsaade aldı, içeri girdi. Vezir Allahverdi Han'la Şahoğlu Şah Abbas, ikisi de satranç oynuyurlardı. Bu içeri girende Şahoğlu Şah Abbas fili attı, gözü çocuğa düştü.

Vezir! Hele bir sor, bu kimmiş.

Vezir geldi, güya soracaktı. Saz paltosunun altındaydı, palto omzundaydı çocuğun.

Şah Abbas dedi:

Vezir! Onun koltuğı neye kabarık? Bak bir.

Vezir paltoyu kaldıranda, baktı bir saz.

Eyy Şah'ım! Bu bala keyifçidir, bu balanın sazı var. Şah Abbas kızdı,

Hele bu Kandehar Şahı'na bir bak; benim âşığa ihtiyacım mı var ki mana âşık göndermiş?

Böyle dedi ama içine bir kuşku düştü. Şah'ın Becan pehlivan adında bir pehlivanı vardı. Bunu hikâyemizin başında söylemiştik. Allah göstermesin, Becan'ın tüyleri mızrağa dönmüştü. Eniyle uzununu birdi, aynı değirmen taşına benziyordu. Harp kavga olmasa yuhusu basardı, yatardı.

Şahoğlu Şah Abbas, bu Becan'ı çağırdı. Becan geldi, elini dizine koydu, kulağını Şah'a verdi. Şah dedi:

Becan! Şimdi burada otur, gözünü gözüme dik. Men sana işaret verdimi, o delikanlının boynuna bir kılıç vur. Damla kanı yere düşmesin.

Becan'ın gözleri ışıldadı, bıyığının kılları mızrak gibi tikeldi. Elini kılıcın kabzasına koydu.

Vezir yerinden kalktı Sevdakâr'ın yanına gitti.

Menim yavrum, burası Şah Abbas meclisidir, siyaset meydanıdır. Sakın zülfi yâre dokunma, kelleni verersen. Söyle bakalım senin arzun nedir?

Orada Sevdakâr aldı sazı eline bakalım ne söyledi. Biz ne söyledik, dinleyenler ne dinledi. Hamınızın sağlığına...

Aldı Sevdakâr Şehzade:

Gâfil olma uyan habı gafletten

Bir bak puşt insanın ehtibarına

İtgin balan divanına gelipti

Değişme dünyanın küllü varına

Şah Abbas, Becan'a işaret verdi. Becan kılıcı kaldırdı vuracaktı ki vezir kılıcı tuttu.

Dur ulan Becan ananı ağlatırım senin, deyip göğsüne vura vura Becan'ı götürdü yerine oturttu. Hırsından Becan'ın göğsünün tahtası indi, kaktı. İstiyirdi ki kalka veziri de

vurup yere uzata.

Vezir geldi Sevdakâr'ın yanına.

Aman yavrum! Sana bu ikinci tembihimdir. Sakın sakın zülfi yâra dokunma.

Vezir deveden büyük fil var, zalimin zulmü varsa, mazlumun Allah'ı var. Kulak as, dedi.

Bize bir taş deydi kalbi karadan
Hak nâhakkı aralasın
Yaradan Tıfıl iken ayrı düştüm sıladan
Yetmedin sırrımın bir haberine

Şah Abbas yanlış anladı. “Bize bir taş deydi kalbi karadan” sözünü, o sırf üstüne çekti.

Becan'a ikinci işareti alınca, gene kılıncını kaldırdı. Kılınç çocuğa in ha in sırada, vezir yine boynundan tuttu, Becan'ın kılıncını yukarı kaldırdı.

Ulan anan ağladırım senin deyip vura vura yerine oturttu.

Becan'ın hırsından burnunun körükleri örtüldü açıldı, örtüldü açıldı. İstiyirdi ki veziri tarumar etsin.

Geldi, Sevdakâr'ın yanına vezir:

Menim yavrum! Evvel Allah bir, iki kurtardım, artık üçüncüsüne de gücüm yetmez. Sen bilersen, dedi.

Sevdakâr el attı, cebinden hatemyüzüğü çıkardı, Şah Abbas'ın verdiği nişaneyi. Götürüp üçüncü bendini bu şekil okuyur, men de okuyuram yahşi olanların sağlığına, hepimizin sağlığına:

Koca Nene burdan götürdü meni
Hıfzında sakladı Yaradan Gani
Al hatemin budu(r) nişanen tanı
Emanet vermiştin yadigârına

dedi ve yüzüğü babasına uzattı. Şah Abbas aldı yüzüğü. Yüzüğe baktı ki ne baksın filan zamanda, ikinci evlenmiş olduğu hanımına, Gülşah Sultan'a verdiği yüzük. Şah Abbas, heyecanından bir baygınlık geçirdi. Az sonra Şah Abbas, gözünü açtı.

Vezir vezir vezir! Bugün bu saatin bu dakikasına kadar, men dünyada sadakatli dostumu tasdik eylememiştim. Ancak Allah'tan Resul'den sonra, benim dostum sensen. Aye yüzük de benim, bala da benim. Ey oğul! Doğru söyle göreyim, gurbet elde nasıl büyüdün, seni kim büyüttü?

Sevdakâr, aynı sözün devamında şunu söyledi:

İtgin düştüm gören yoktu(r) üzümü
Kandehar elinde aştım gözümü
Bir Bağman'a oğul bildim özümü
Hizmet ettim Şah'ın hizmetkârına

Şah Abbas, oğlunu bir Bağman'ın büyüttüğünü öğrendi.

Sevdakâr aldı bir daha:

Tohundu bir eser mest oldum gene
Durdukça aşk odu kâr eyler cana
Leyla'dan ziyade Mecnun'dan fena
Kerem tek yanaram Aslı nârına

Bunu duyan Şahoğlu Şah Abbas döndü vezire, dedi:

Ya vezir! Bu balanın biraz yüzü açılmış Adam da babasına “Men bir kız sevmişem.” diyer mi?

Ondan sonra oğlana sordu:

Oğul, adını ne koydular?

Orda dedi ki:

Rüyamda içmişem aşkın gölünü
Onunçün çekerem gem hayalini
Eğer sorsan Sevdakâr'ın halını
Men yazığın neler geldi serine

Söz tamama yetişti. Sevdakâr Şah, olup biteni bir de ağızdan anlattı. Bunlar orada birbirlerine sarıldılar, hasretlik çıkardılar. Şahoğlu Şah Abbas, Gülşah Sultan'ı da huzuruna çağırttı. Sevdakâr Şah, hiç görmediği anasıyla da sarıldı. Bunlar sevinçlerinden ağladılar. Allah cümle hasretlikleri kavuştursun.

Şahoğlu Şah Abbas, Allah'a söz vermişti ki “Menim oğlum olsa, bu çağlara gelse, tacımı tahtımı derhal ona terk ederem.” Hemen başından çıkarttı tacı oğlunun başına koydu, taktı. Ona terk etti tahtını, tacını.

Şah Abbas gitti. Gülşah Sultan'ı kendi saraylarına getirdi. O âlemine baksın, Sevdakâr Şahzade yönetimine baksın...

Efendim! Sevdakâr Şah'ın bir tek saniye sevdiği Gülenaz Sultan, gözünün önünden gitmedi. Dört buçuk ay kader bu şekil burada hüküm sürdü. Artık sabrı taşı. Bir gün vezir Allahverdi Han'ı çağırdı, emir verdi. Dedi ki:

Üç tane at ayarlansın, Becan Pehlivan kuşansın, sen de kuşan. Her ne kadar men buraya hükümdar oldumsa sınırlarımızı hudutlarımızı bilmirem, ülkeyi bir gezeyim.

Her üçü süvar oldu, ülkenin topraklarını gezmeye çıktılar. Becan Pehlivan Allah'a yalvarırdı ki;

Ya Rabü'lâlemin! Bir dövüş kavga ola da biraz aynım açıla.

Önde Sevdekâr, arkasında vezir, en geride Becan, bir hayli yol gittiler. Becan'ı bir yuhu basdı. Atın üstünde sanki ölüm uykusuna yattı. Ne kadar sinek, böcek varsa Becan'ın yüzüne, ağzına doldu. Becan horultuya başladı, yata yata gitti. Bir zaman sonra bir hududa dayandılar. Sevdakâr Şahzade baktı, bir hudut taşı. Döndü vezire dedi ki:

Vezir! Bu sınır kimindir?

O da bir mesela dedi ki;

Afganistan'ındı veya Irak'ındı. Buradan ileri bizim hakkımız yoktur.

Öyle mi, dedi. Men buradan Kandehar’a gidecem. Siz de peşimden gelin, dedi. Vezir:

Şah’ım, ne sebep oraya gedeceğiz, bize bir sebebini söyle.

Orada atının başını çekti, eyletti. Götürdü, bu sözleri der. Hele Becan en az yarım kilometre gerideydi.

Sevda mende yer eyledi
Onunçün böyle giderem
Öz kefinin abdalıyam
Düşmüşem yola giderem

Yâremi boyu yucadı(r)
Mine gerdanı sucadı(r)
Hasretim lebi goncadı(r)
Bülbülem güle giderem

Sevdakâr oldu divane
Müştakam Gülenaz Han’a
Aşk oduna yana yana
Dönmüşem küle giderem

Söz tamama yetişti. Vezir Allahverdi, anladı ki: ”Heyhat burada sevda meselesi var! Bize gitmek görünür. O zamana kadar Becan’ın atı bunların yanına yetişti. Becan gözünü aştı, sineyi mineyi bele döktü. Döndü baktı ki hudut taşı. Vezire dedi:

Vezir hayrola! Böyle nereye gedirik?

Orasını sorma Becan, sür atını.

Atlarını sürdüler ecnebi toprağına, sürhasür ettiler.

Bir günde Kandehar Şehri’ne dâhil oldular. Bahçenin kenarına geldiler. Sevdakâr Şahzade, attan indi, dedi:

Siz benim atımı burada tutun, men sarayın önüne gideyim, size haber getireyim. Becan Pehlivan’la Vezir de attan indiler. Bahçenin kenarına durdular.

Sevdakâr Şahzade doğru sarayın önüne geldi. Yarem saat bekledi, saraydan kimse çıkmadı. Sevdakâr'ın var azasına şiddeti zelzele düşüp payız gazeli kimin titremeye başladı. Götürsün orda bakalım saraya neler desin? Biz diyelim, bizi dinleyenler ve yahşı olanların sağlığına. Dem ü devranımız şâd olsun inşallah.

Kanlı saray senden haber alıram
Emanet vermiştim onu n'eyledin
Sadrı mermer ey kaddi suca üz güleç
Cismi cennet gülistanı n'eyledin

Yar içerden
Kes bağırımı yar içerden
Gözüm kapıda kaldı
Çıkmadı yar içerden

Balkona bir kız çıktı, Kandeher Şah'ın cariyelerinden.

Ey şehzade! Ay bacayı savuştu, geç kaldın. Sen gittikten beş on gün sonra Tahran Şah'ı geldi, elçi düştü. Gülenaz Sultan'ı aldı götürdü. Bugün dört buçuk ay oldu, Gülenaz Sultan gideli. Bak bu yüzüğü de sana nişane verdi al.

Sevdakâr beyninden vurulmuşa dönüp ikinci kıtasını bu şekil okuyur:

Yarın hasret kahrı sinemi dağlar
Görmedi gözlerim onu kan ağlar
Bozulur gülşenler virandı(r) bağlar
Bülbül sevdalımı hanı n'eyledin

Oda yansın
Çek geylan oda yansın
Gedin deyin canana
Men yandım o da yansın

Cariye dedi.

Şehzade, ayıptır burada bağırma. İki yolun var, biri Tahran biri İsfahan.

Orada Sevdakâr şah aldı bir daha:

Bu dert meni keremlere dönderi(r)
Abdal eder her diyara gönderi(r)
Sefil Sevdakâr'ın yâri dildarı
Gül üzlü Gülenaz Han'ı n'eyledin

Üzen günü
Ata vur üzengünü
Kıyamet onda kopar
El elden üzengünü

Sevdakâr bunları söylediği zaman Gülenaz'ın cariyeleri odadan balkona çıktı. Sevdakâr dedi ki özü özüne; “Herhalde bu cariye mana deneme yapır. Hele bir de ismen bu kızlardan sorayım, Gülenaz Sultanı.” Şimdi burada kızların ismini sayacak. Götürüp bu şekil okuyur. Biz de okuyalım bizi dinleyenler sağlığına, her zaman devranımız şâd olsun.

Telli, Gülşah melek simayı Gülbahar
Hani benim hoş avazlım görünmür
Abı Ceyhun oldu çeşmim selleri
Etrafında kuba kazım görünmür

Minaya deyer
Kurban Mina'ya deyer
İl var bir güne deymezi
Gün var min aya deyer

Döne, Gılavalı Mehri, Süsene
Münever, Möhteber, sarı tel Suna

Zeynep tavaf olup haki yeksana
Humar gözlüm güleç yüzlüm görünmür

Yad eli
Ya divana ya deli
Kabrim od tutup yanar
Sana deyse yad eli

Gülenaz'ı çok seven bir sır kâtibi var, ismi Seyhat Hanım'dı. Durmadan ağlıyordu. Ona binaen tapşırmasını böyle dedi:

Sevdakâr'am bugün sergen derem men
Seyhat Hanım yaş yerine döker kan
Teybe, Zeycan, Ayşe narin Esmerhan
Hani benim Gülenaz'ım görünmür

Güle naz
Bülbül eyler güle naz
Dünya bir gamhanedir
Ağlayan çok gülen az

Söz tamama yetiştı. Gülenaz Sultan'ın verdiği nişane yüzüğü aldı, cebine koydu, “Allahâısmarladık!” dedi, oradan Vezir Allahverdi ile Becan Pehlivanın yanında geldi. Becan, Allah'a dua edidi ki; “Yâ Rabbelâlemîn! Bir harp ola da kılıcım bir kana değe, yuhum dağıla.” diye.

Vezir dedi ki Sevdakâr'a:

Oğul hayır ola! İnşallah hayırlı bir haber getirdin!

Kulak as dedi vezir, dedi.

Dalgalandı deli gönül kavgalıdır başım benim

Aklımı serden oynattı perakende huşum benim
Beş yüz min hicri gamım var bir döyül talaşım benim
Ötüşür şeyda bülbüller hani şahin kuşum benim
Gedif mübah növbaharem gelen devri zemistandı(r)
Düşmüşüm şita kahrine bahar olmaz kışım benim

Bugün halım çok yamandı(r) sevda serhoş edif meni
El değer deymez ağlaram kopuf aşkın Nuh tufanı
Beni yüz bin derde salan görünmez nevcivan hani
Yârin hasret firakından ah çeker dökerem kanı
İtirmişem evgahımdan gül üzlü Gülenaz Han'ı
Gözlerimde abı boran akar çeşmi yaşım benim

Sevdakâr'am zar çekerem ağlaram sinem yaralı
Gülmedim gönül kahrından firakım zulma varalı
Bu seyhatın evgâhında itirdim heflek maralı
Meylinin müfettişinden hayıf ki düştüm aralı
Düşmüşüm bahrı gamlara çok araram sevgilimi
Görünmez oldu gözüme hani ya sırdaşım benim

Vezir durumu anladı. Dedi ki:

Şah'ım! Sana n'oldu? Bir tuhaf oldun? Sevdakâr Şah;

Kulak as vezir dedi. Bakalım orada ne söyledi:

Ağlaram didem yaşından
Seller tegayür olur mu
Dünya mana hor göründü
Eller tegayür olur mu

Bu yerden gitmek isterem
Baş alıp itmek isterem
Sevgime yetmek isterem

Yollar tegayür olur mu

Ayrıldım hublar şahından
Âlemin bedir mahından
Sevdakâr Şah'ın ahından
Güller tegayür olur mu

Söz tamama yetiştı. Her üçü ayaklarını koydular üzengiye, at bindiler. Ata bir zahma saldılar, ver elin bize Tahran.

Efendim, bunlar gitmede olsun... Önde Sevdakâr, arkada vezir, en geride Becan Pehlivan. Bunların önünden bir kafil e bezirgân geldi. Yetmiş seksen tene katır, arka arkaya düzüldiler. Hepsı, has kumaş yüklü. Öndeki katırın üzerinde bezirgânın şahsına ait bir keceba vardı.

Sevdakâr geldi, bezirgâna selâm verdi, ama Sevdakâr tebdili elbisede, Becan da vezir de tebdil kıyafeteydi.

Selâmünaleyküm. Aleyküm selâm.

Sevdakâr dedi:

Bezirgân baba, nerden gelirsiniz? Dedi:

Tahran'dan.

Kaç gündür çıkmışsınız yola?

Dedi:

Oğul herhalde siz Tahran'a gedeceksiniz?

Dedi:

Evet.

Sen menden gün, saat sormak istiyirsen, fakat bizim gelişimiz gidişimizle sizinkiler mukayese edilmez. Bezirgân demek seyyah, tüccar demektir. Biz bir kazada on gün kalarak satış yaparız, köyde bir gün kalarak satış yaparız, o vaziyetle geliriz. Ama siz bu atlarla, en tez beş güne gidersiniz, fakat bunun bir kese yolu var. Bu kese yoldan orayla giderseniz iki iki buçuk güne gidersiniz. Yalnız, size bir şey haber vereyim. O kese yol üç beş yıldır

kapanmış, yol çoraklanmış, kaybolmak vaziyettedir. Sebep şu: O geden yolun karşısında dağlar var, ormanlık var, orada kırk harami peydah olmuş. İnsanın kafasından hisar çekip, cendeğinden bina yapırlar. Oraya kuş gitse kanat, katır gitse tırnak salamaz. Bu yoldan iki güne, iki buçuk güne gidersiniz.

Bu sırada oraya Becan geldi. Konuşulanların bir kısmını duydu.

Ne ne ne, dedi bezirgân kardaş!

Bezirgân döndü baktı.

Aye! Menim yaşım bu zamana çattı, bu yaşa kadar hele böyle bir adam görmemişem. Dedi, bir yol tarif ettim bu delikanlıya, Bir yol var beş güne gedersiniz, bir yol var iki iki buçuk güne gedersiniz. Ama o iki buçuk güne gedeceğiniz yol tehlikelidir.

Niye kardaş?

Dedi:

Orada kırk harami var.

Bezirgân Baba! Aman sen bize bu yolu güzel tarif et.

Sevdakâr'a dedi ki:

Tarifi iyi al, bu yoldan gideceğik.

Yuhudan ölürdü, yolun tarifini alınca ne yuhu kaldı ne bir şey.

Bunlar orada Bezirgân'a "Allahaismarladık" dedi. Bezirgân sürdü menziline, bunlar da sürdü yollarına.

Efendim, bunlar bir gün yol gitmiştiler. İkinci günün sabahısı saat sekiz dokuz sularındaydı, sıklık ormana girdiler. Becan, gene arkada yata yata gelirdi. Tam haramilerin evgâhına yaklaşmıştılar. Haramibaşı, dürbünle baktı ki iki kişi gelir.

Nice zamandır eline av geçmemişti, iki tane avım gelir, dedi, çok sevindi.

Çekti kılınıcı, indi yolun üstüne. Bu sürede Sevdakâr Şahzade, haramiye yaklaştı. Yirmi beş otuz metre kadar kalınca atı eyledi.

Selâmünaleyküm, dedi.

O da;

Aleykümselâm, dedi selâmını aldı.

Haramibaşı, kargıyı bunların önünde tuttu.

Eyleş. Buralar halı değil harabe değil. Bu yerin toprak bahşişi var, onu vermeden gidemezsiniz.

Bunu duyan Sevdakâr Şah, baş çevirdi geri Becan’a baktı ki Becan görünmür. Orada bir fırkat el verdi, bu ibareleri okudu. “Yedekli Guba Kerem” makamında okuyuram. İsteyenler sağlığına, dinleyenler sağlığına... Götürüp Sevdakâr böyle okuyur:

Muhannet sevdanın mihnet işleri

Gör ki meni neden neye yetirdi

Akıbet mi saldı ecel cengine

Ahvalim zar halım zaya yetirdi

Adalandı

Su geldi adalandı

Dindirmez sıkı gönlümü

Yaralarım zedelendi

Dedim yetim yârin müşkül halına

Belki vukuf olam gam hayâlına

Akıbet mi saldı ölüm yoluna

Yeksan edip haki paye yetirdin

Gördüğünü

Ay doğdu gör düğünü

Namertte söz eylenmez

Mert demez gördüğünü

Sevdakâr’am düştüm ahd ü amana

Dil bilmez zalimdi(r) gelmez imana

Akıbetim gark eyledi ummana

Sefinemi coşkun çaya yetirdin

Hazan ağlar
Od yanar kazan ağlar
Gurbet elde ölenin
Kabrini kazan ağlar

Söz tamama yetişti. Haramibaşı'na celallendi. Ded ki:

Hey benim Allah'ım! Bunlar da dokuz aylık men de. Hele bak ki iki adam benim önümde ağlıyr. O fikire binaen Haramibaşı gayza geldi bu sözleri okudu:

Gene bugün celalim var
Hiddetim kine yerişti
Gazabımdan kan ağlarlar
Figanlar üne yerişti

Becan'ın atı yaklaşmıştı. Becan gözünü açtı ki bunların önünü, kaddi sürahi bir haramibaşı kesmiş. Ata öyle bir zahma vurdu ki atın kaburgası kaburgasına deydi. İki atlayışta haramiye yetişti.

Harami, dedi, sen bir şey söyledin. Onu men anlamadım, bir daha söyle.

Aldı Haramibaşı:

Gene bugün celalim var
Hiddetim kine yerişer
Gazabımdan kan ağlarlar
Figanlar üne yerişer

Becan bunu iştir işitmez

Hah hah hah! Öyle mi?

diye alaylı şekilde güldü. Kılıcını çekti, eyerin kaşına koydu.

Haramibaşı! Kulak as, men ne derem, dedi.

Aldı Becan:

Laf edip hırslı söyleme
Ataşım cana yetişir
Gazabımdan can kurtaran
Ad alır şana yerişer

Aldı Haramibaşı:

Gelmişem cıda atmaya
Sen teki şikâr tutmaya
Bu harfi ayırt etmeye
Beş yüz bin mânâ yerişer

Aldı Becan:

Sahib ol namus arına
Düşmerem fehle toruna
Güvenme kendi zoruna
Hayatın sana yerişer

Aldı Haramibaşı:

Haramibaşı'nın şanı
Baş kesip tökerem kanı
Hışmımın hâki yeksanı
Beş yüze bine yerişer

Aldı Becan:

Becan'am gönlü ganiyem
Pac vermem şikâr kaniyem
Şah oğlunun aslanıyam

Zor gücüm hana yerişer

O zaman cenkler silahla idi. Haramibaşı teklif etti. Pehlivan! Önce hamle sırası, sende mi, mende mi? Dedi ki Becan Pehlivan:

Arkadaş demin yüksekte konuşardın, benim kulaklarım biraz ağır işitir. Yakın gel bakalım, ne deyirsen?

Haramibaşı, tam Becan'ın atının üzengisinin yanına geldi, alttan yukarı bağırdı.

Hamle sırası, evvela sende mi, mende mi? deyince, Becan sol eliyle bunun başının kabağına ne teher vurduysa, Haramibaşı yere düştü. Becan, Haramibaşı'nın saçından tuttuğu gibi yukarı kaldırdı. Dedi ki:

Babası rahmet! Bu dağın başında senden menden hamle sırası soran kimdi ki, mana hamle sorarsan?

Kılıcıyla ne teher vurduysa Haramibaşı'nın cendeği yere düştü, kellesi elinde kaldı. Kelleyi yere attı, Becan. Öteki haramiler çil yavrusu dağıldılar. İki tanesini tuttu getirdi yanına, bu ikisinin korkudan dudakları patladı. Becan dedi:

Korkma ulan, erkek değil misin? Bu Harmibaşı nerede oturur, binası nerde?

Pehlivan, buyur göstereyim, dedi.

Bir binanın önüne geldiler. Dedi;

Binası işte burası. Buraya bizim girmemiz yasak. Neyi var neyi yoksa buradadır, fakat kapı kilitlidir, anahtarı cebindedir.

Becan dedi:

Geç ulan, mende anahtar var.

Kapının o zirzesinden ne tevür tuttuysa, kapıyı söktü

attı. Girdiler içeri. Baktılar ki içeri, bir sandık var, içi kıymetli eşyalarla dolu. Ayağıyla vurdu, darmadağın etti. Sandık altın dolu. Becan üç beş avuç cebine koydu. O parayı yarı böldü, o haramilere taksim etti, yarısını ona yarısını ona. İkisine de “Bir daha haramilik yapmayacaksınız diye” tövbe ettirdi.

Haydi gidin memleketinize, dedi, bunları yolcu etti. Becan döndü geldi, Sevdakâr'la vezirin yanına. Dedi:

Allah’a şükür, aynım açıldı yuhum muhum dağıldı.

Her üçü bindiler atlara, sür ha sür ettiler. “Ver elini bize Tahran” deyip gitmekte olsunlar...

Uzatmayak hikâyeti,
Koparmayak kıyameti,
Aziz canlarınıza
Vermiyek zahmeti.
Âşık dili yüyüng olur,
At ayağı külüng olur,
Tez vurur tez yetirer,
Menzile tez götürer.
O zaman ayınan ilinen,
Bu zaman muhtasarı dilinen.
Güne bir menzil,
Tayyi menazil...

Tahran şehrine dâhil oldular. Bunlar bir hanın önüne geldiler. O zaman at, katır, deve bağlanan binaya han derlerdi. Atlarından indiler, hana bağladılar, kahvesine geldiler. Oturdu birer çay içtiler. Hanın sahibini çağırdılar. Dediler;

Kardeş senin yatağın var mı?

Dedi:

Hay hay! Üç katta da yatak odalarım var.

Bize üç yatak hazırla, yatağımız göster.

Çaylarını içtiler, biraz de yemek yediler, çıktılar yataklarına bakmağa. Becan dedi:

Yahu vezir, benim yatağım hangisi?

Vezir dedi:

Becan hangisini istersen onda yat.

Becan hiç kemeri boşaltmadan, ağzı üstüne düştüğü gibi horultuya başladı. Vezir

böyle oturdu, Sevdakâr da böyle. Vezir öz özüne düşündü: “Bu işte ya muvaffak olak ya olmayak! Allah müsaade ederse biz memleketimize giderik, Becan kılıncından dem vuracak, Sevdakâr Şah da planından dem vuracak, ya men?” Sevdakâr’a dedi ki:

Sen otur burada men gelerem.

Vezir yalnız olarak indi aşağıya. Bir cadde üzerinde başladı yürümeye. Vezir Allahverdi Han baktı ki bir tellal bağırır. Tellal deyir di ki:

Ey hekim, cerrah, lokman! Kimin kendisine güveni varsa, Şah’ın hanımı bir derde düşar oldu. Kim onun derdine ilaç bularsa, dünyalığını alacak, ahretine karışmayacak.

Bu neymiş? Gülenaz Sultan, babasının evinden keçabaya bindiği dakikadan itibaren bu hileye başvurdu. Gözleri kör oldu, dili lal oldu, kulağı sağır oldu, kendisi kötürüm oldu. Geldiği günden beri yatakta hasta. Hâşâ tövbeler olsun, ne hastadır, ne bir şey. Kendisini o vaziyette gösterir ki belki Sevdakâr çıkar gelir. Aksi takdirde zehir içip ölecek.

Vezir Allahverdi Han, tellaldan bunu duyunca hemen bir manifatura mağazasına girdi. On dört metre patiska bez aldı, beyaz bez. Efendim, bir terziye geldi, girdi içeri.

Selâmünaleyküm. Aleykümselâm. Kolay gelsin. Sağol.

Yavrum terzi, dedi. Men bu yerin garibiyim, kendim dervişim. Derviş külâhımla gömleğimi unutmuşum, uzak bir şehirde kalıram. Mümkünse, bu bezi mana bir gömlekle bir külâh dik. On liraya dikersen men sana yirmi lira verecem.

Terzi bunun ölçüsünü aldı. Vezir dedi ki: Külâhımı üç karış uzunlukta dikeceksen. Terzi;

Tamam, dedi.

Allahverdi Han, buradan çıktı. Hemen Sevdakâr Şah’ın yanına geldi. Becan yatır. Sevdakâr’a;

Oğul dedi.

Buyur.

Kızın sende bir nişanesi var mı?

Var.

Neyi var?

Bir yüzüğü var.

Çıkarttı yüzüğü ona verdi. Vezir yüzüğü aldı, cebine koydu, döndü geldi terzinin yanına. Baktı ki gömlek de hazır külah da.

Gömleği giyindi, külahı başına koydu. Bezden biraz artmıştı, bezin arasına gazete parçası, defter yüzü, şeker torbası gibi lüzumsuz kâğıt mağıt topladı, bağladı. “Bu da bunun derviş kitabı” dedi, eline bir baston alıp piyasaya çıktı. Vezir çok uzun boylu idi. Külahı da uzun. Bu şekil piyasaya çıkınca piyasadaki esnaflar birbirine haber verdiler.

Allah’ını seven dışarı çıksın, dünyaya böyle adam gelmiş mi, diye.

Eснаflar çıktı. Baktılar ki bir uzun adam, yürüdükçe başındaki külah tir tir titriyor. Öyle baktılar. Vezir, çok siyasi bir adamdı. Aynı caddenin son başına kadar yürüdü. Orada bir dönemeç var. Oraya gelince tellal, gene karşısına çıktı. Yazık! Aynı o şekilde bağırdı. Tellal bunun yanına gelince, vezir buna gerildi gerildi öyle bir şamar çekti ki tellal yerde üç defa döndü. Dönüp baktı ki bir suratsız derviş ki Allah göstermesin!

Derviş Baba! Menim suçum neydi, niye meni vurdun?

Sarsak oğlu sarsak! Sana yazık değil mi, sabahtan beri burada bağırp durursan, sende hal, idare kalmadı. Niye bağırırsan?

Dedi:

Emir altındayım.

Sana kim emir verip seni bağırttırsa, meni onun yanına götür.

Tellal bunun önüne düştü, doğru Tahran Şahı’nın huzuruna gitti. Geldi kapıyı vurdu, kapıdan içeri girdi. Tellal keyfiyeti bildirdi, geri çıktı. Vezir Allahverdi Han içeri girdi. Asanın ucunu yere vurunca külah titredi başında. Tahran Şahı döndü, buna bir baktı.

Ne var ne istiyirsen?

Derviş dedi ki;

Caddede tellalın nidasını duydum. Her halde hastanız varmış, onu tedavi için geldim.

Haydi dedi çık dışarı. Senin gibi kaç tanesi geldi, yalancı çıktı, meni soyup soğana çevirdiler.

Vezir Allahverdi Han bilgili adam.

Celallenme Şah’ım. Biraz sakın ol. Sizinle bir mukavele yapalım, mukavelemize şartname koyalım. Allah’ın keremiyle men senin hastanı hayata getirirsem mukavelemizdeki

şartname ne ise onu bir tamam sizden alaram. Yok, eğer yapamazsam, şehrin kalabalık yerinde darağacını kurdurup, ipi boynuma takarsın; iki tane delikanlının eline elmas bıçaklar verirsın, etlerimi dilim dilim edip yere dökeler. Karga, kuzgun yer, kemiklerimi yere döker. Eğer bu şartı kabul edersen, mukavelemizi yapalım, yoksa mana Allahaismarladık.

Tahran Şahı baktı; “Yahu! Şimdiye kader gelen hiç kimse böyle söz söylememişti.”

Hay hay dedi,

Hemen mukaveleyi yaptılar. Bunun eline bir ferman verdi mühürledi, imzaladı. Hiç kimse ona dokunamaz. Nereye gitse gider, ne isterse yapar, kimsenin bununla işi yoktur. O kâğıdı verdi eline ve yanına bir adam kattı, harem sarayına gönderdi. Vezir Allahverdi Han’ın önüne düşen adam onu doğru hasta olan sultanın yanına götürdü, geri saraya döndü.

Vezir Allahverdi Han salona girdi, baktı bir kapı var. Kapıyı vurdu, girdi içeri. Baktı ki o tarafta bir karyola var, karyolada bir hasta yatır, bir tane de cariyeye kız onun hizmetinde.

Selâmünaleyküm, dedi ve geçti oturdu sandalyeye. O beze bağladığı kâğıt mağıtı da önüne koydu, o da onun derviş kitabı. Dirseklerini masaya koydu, okudu, her köşeye üflemeye başladı. Biraz okudu üfürdü. Az sonra cariyeye dedi ki:

Kızım! Hastaya söyle mümkünse benim laflarıma kulak assın. Men kitaba bakacam.

Önündeki bezi açtı. Bezi yukarı tuttu ki kâğıt parçaları görünmesin.

Kızım! Sor dedi, hastanın anasının ismi nedir? Dedi:

Fatma’dır.

Kendi ismi nedir?

Gülenaz.

İki ismi alt alta yazdı, bir çizgi çekti, hesaba vurdu. Ebcedi kebir hesabı çıktı, mesela 18.

Tamam, buldum kızım dedi. 187. sayfayı açıram, dedi. Biriki kâğıdı böyle çevirdi.

Bak men demirem, kitap deyir. Kitap diyor ki “Bu hasta İsfahan’da Şahoğlu Şah’ın oğlunun sevgilisidir. O Şah Abbas’ın oğluyla buluşmasa, ona el vermese kimseye şifa bulamaz.

Gülenaz Sultan, yatakta bir yan değişti.

Vay derviş! Binan dağılsın. Bizi belâya koydun, artık zehir içip ölmeden başka bizim

çaremiz kalmadı.

Kızım dedi, bak kitap deyir, men demirem.

Kapattı, bezi bağladı, öptü, gözün üstüne koydu, gene okuyup üfürmeye başladı. Bu sefer cariyeye kızı çağırdı.

Kızım cariyeye!

Buyur, derviş baba.

Çay bardağı değil, su bardağı da değil, kahve fincanıyla bir fincan su getir, bu masanın üstüne koy.

Kız gitti bir fincan su koydu getirdi önüne. Çünkü çay bardağının içinde, suyun içerisinde ne olsa gözüktür, camdır. Su bardağında da gözüktür, ama kahve fincanının kenarından baksan içi gözüktür. Çekti önüne, okudu, üfledi, bir vesileyle Sevdakâr Şahzade'ye Gülenaz sultan tarafından verilen nişan yüzüğünü bu fincanın içine attı. Gene okudu, üfledi.

Kızım cariyeye gel buraya dedi. Fincanın içine bakmayacaksın yoksa sihir bozulur. Eğer bozulursa ananı ağlatırım.

Kızın elini aldı fincana kapattı ağzına.

Götür, dedi hastaya ver. Sana da bir saat izin verdim, git bahçelerde gez.

Efendim, hizmetçi cariyeye kız, izin alıp bahçeye gitti. O gidince Gülenaz Sultan, fincandaki suyu kaldırıp içti. Fincanı geri eğer eğmez fincanın içinde bir cinkırtı peydah oldu. O sürmeli gözlerini eğdirip fincanın içine baktı ki ne görsün, içinde Sevdakâr Şahzade için vermiş olduğu yüzük. O zaman merakı mevce geldi, yatağının içinde doğruldu. Götürsün bakalım, burada ne söylesin? Derviş kıyafetine giren Vezir Allahverdi Han da ona ne karşılık versin? Her ikisine vekil okusun Karşılı Aşk İslâm, onu dinleyenler sağlığına, onların dostları sağlığına. Her zaman devranımız şad olsun.

Aldı Gülenaz Sultan:

Nice ağlamasın yaralı gönlüm

Göründü gözüme yar nişânesi

Meni bu yerlere itgin salanın

Viran olsun tacı tahtı binası

Denk eser
Seher yeli denk eser
Eller şirin yuhuda
Men olmuşam dengeser

Aldı Vezir Allahverdi Han:

Kızım hele meni dinle.

Aman kızım açma yaralarımı
Men yazığın gam doludu(r) sinesi
Bu yerleri aktarmağa gelmişem
Bir terlânın itgin düşüf sonası

Gargamışa
Yol gider Gargamış'a
Yüz bin alkış neylesin
Bir felek gargamışa

Aldı Gülenaz Sultan

Müştâkımla muradıma ermedim
Yârdan ayrı yâda meyil vermedim
Gönül verdim bir vefasın görmedim
Temelsizmiş hülusunun binası

Dağlar gezdim
Bahçalar bağlar gezdim
Bir gün şad u kam olmadım
Bahtıma ağlar gezdim

Aldı Vezir Allahverdi Han

Sefil Sevdakâr'ı saldın ataşa
Hali şada dönmez ahvali boşa
Senden cüda gamgin idi hemişe
Kara gelif ayı günü senesi

Menden al
Mende çekiç mende nal
Sinem atar dükkânı
Ne istersen menden al

Aldı Gülenaz Sultan:

Gülenaz'am içtim aşkın zehrinden
Celâllı kevserin gaflet behrinden
Yarın hasret firakının kahrinden
Abı Ceyhun oluf çeşmim danesi

Kalb ilendi
Ay doğdu kalb ilendi
And içerem kasem olsun
Bu kalbim o kalb ilendi

Aldı Vezir Allahverdi Han:

Evvel Vezir idim şevketi şanda
İndi el koymuşam fitneyi fende
Türlü türlü gizli sırlar var mende
Beyan olsun bu harflerin manası

Belene doğru
Yol gider Belen'e doğru
Kes başım kanım ahsın
Kadir bilene doğru

Söz tamama yetişti. Gülenaz Sultan yatağından kalktı, gitti güzelce yıkandı yundu. Bir güzel elbisesini giyindi, kendisine bir düzen verdi. Vezir dedi:

Kızım şimdi bunda hesap var. O hesap şu: Menim tembihimi iyice dinle. Men gidecem. Tahran Şahı'na müjde verecem. Diyecem ki; "Sana müjdeler olsun. Hastanın gözünün körlüğünü, kulağının sağırlığını kurtardım. Kötürümlükten de kurtardım. Yalnız hastanın dili lal, kulağı sağırdır. Gözünü açtı, kötürümlükten kurtardım. Fakat diliyle kulağına gücüm yetmedi. Yaşça benim torunum sayılır ilimce çok büyük bir derviş arkadaşım var. O da benimle beraber bu Tahran'a geldi. Şimdi, Şah sağ olsun, men arkadaşımı alıp geleyim. İnşallah o da gözünü, kulağını, dilini açar." Belki bu vesileyle Sevdakâr'ı buraya getirirem. Yalnız Şah'a benim bir tembihim var. Şaha söyleyecem ki; "Buyurun gidin, hastanızı gözünüzle görün." Şah buraya gelince, Şah'a çok hürmet et. Çay ver, kahve ver, hürmet et. Fakat Şah'a benim tembihim budur ki, elin dahi elbisesine değerse bu sihir bozulur. O sana dokunamaz, korkma yalnız sen özenerek ona hürmet et. Öyle gör.

Baş üstüne Vezir baba, dedi Gülenaz.

Vezir Allahverdi Han, buradan çıktı. Doğru piyasaya geldi. Bir manifatura mağazasına girdi. Yine beyaz patiska bez aldı, kendisinin gözünün ayarında Sevdakâr Şehzâde'ye bir gömlek, bir külah yaptırdı. Verdi ölçüsünü. Dedi:

Yap, men gelirem.

Baston elinde, aynı giyimle Tahran Şahı'nın yanına geldi. Kapıyı açtı, içeri girdi. Asanın ucunu yere vurdu;

Hak dost, dedi, külah titredi. Tahran Şah'ı böyle baktı. Derviş Baba! Hayır haber.

Ses yok.

Derviş Baba! Hayır haber.

Gene ses yok. Biraz sonra dedi ki Şah'a:

Menim bu külahımı bir hazineye gönder. Altın dolsun gelsin. Ondan sonra sana hayır haber verirem.

Külah gitti hazineye doldu geldi, Dervişe verildi.

Şah'ım size müjdeler olsun. Hastanız hayata geldi. Allah'a çok şükürler olsun, gözünü de açtı. Senin benim gibi şimdi. Yalnız diliyle, kulağını açamadı.

Tahran Şah'ı dedi ki:

Derviş Baba! Sana şeraitimiz vardı.

Hay hay! Ne zaman yapamazsam aynı mukavelemizi tatbik et. Yalnız burada bir derviş arkadaşım var Şah'ım. Yaşça çok genç, fakat ilimce ilhamca menden çok çoktur. O da benimle Tahran'a geldi. Siz buyurun gidin hastanızı görün. Men o arkadaşımı bulup getireyim. İnşallah o dilini de açar, kulağını da.

Şah bunu kabul etti.

Yalnız Şah'ım sizden bir ricam var. Hastanızı gidin görün, sırf göz misafiri... Lütfen eliniz elbisesine bile dokunmayın, yaptığımız sihir boşa gider yazıktır.

Şah, bu haberi alır almaz geçti gitti. Vezir Allahverdi Han gitti terziden Sevdakâr Şah için diktirdiği gömleği aldı, külahı aldı. Döndü hana geldi. Kapıdan içeri girdi ki; "Becan senin evin yıkılsın." Becan'ın horultusu oraları almış. Sevdakâr da beyle oturur.

Oğlum! Seni Gülenaz Sultan'ın yanına götüreceğim. Bir şey sorma, bunu giyin.

Açtı heybesini, neyi varsa çıkardı. Sevdakâr'a Derviş gömleğiyle giyindirdi. Külahı da başına koydu. Aldığı bezden biraz artmıştı. Onunla da Şah tacını bağladı, koltuğuna viridi. Bunu derviş şekline soktu.

Bunlar burada bu şekilde kalsınlar, biz gelelim Tahran

Şah'ına...

Şah, Gülenaz Sultan'ın odasına gitti. Efendim, Gülenaz Sultan baktı ki pillekenlerinde takırtı var. Hemen kapıyı açtı. Baktı ki Şah, veziriyle beraber gelir. Buyur eder şekilde kapıyı açtı. Konuşmur, dili laldı. Duymur kulağı sağırdı. Tabi bu tezgâhtı. Tabureyi gösterdi. Geçti, oturdular. Bunlara tatlı kahve yaptı, getirdi, kahve ikram etti. Tahran Şahı, Gülenaz Sultan'ın bu güzelliğine bakıp aklı hayali gitti. Kahveyi içtiler. "Allah mana sabırlar ver, Allah mana sabırlar ver."

Neyse, kahveyi içtiler. Bunlar biraz sonra kalktı tahtgâha geldiler. Herkes yerini aldı. Bunlardan yarem saat sonra, Vezir Allahverdi Han, Sevdakâr Şehzade yanında beraber geldiler. Vezir Allahverdi Han bir marifet işliyir. Ayağıyla vurdu kapıyı açtı. Kapı "tırnk" açıldı. Örtüldü bir daha açıldı örtüldü, girdiler içeri.

Hâk dost, dedi.

Bastonunu yere vurunca külah titredi.

Selâmünaleyküm.

Aleykümselâm derviş baba! Hayır haber! Hani arkadaşın?

Arka tarafındaydı. Sevdakâr'ı böyle ileri getirdi.

Aha arkadaşım.

Tahran Şah'ı döndü, Sevdakâr'a baktı şöyle.

Bunun gözleri yaman oynuyor, bundan bize bir bela gelmeye? Aman derviş! Hastaya bir imkânın olacak mı?

Cümlei âlem hâşâ! Allah izin verirse olur, Allah izin vermezse olmaz. İnşallah u Teâlâ ki kurtarmağa çalışacağız. Bir serbestkârlık da yazdı, bunun eline virdi.

Siz müstesnasınız dedi.

Her ikisi beraber çıktı, geldiler. Vezir Allahverdi Hân olanları bilir. Salona girdiler. Sevdakâr Şah, istiyirdi ki odanın kapısını bir an evvel içeri gire. Vezir Allahverdi Hân dedi:

Dur oğlum. Seni bu biçim ölü kefeniyle bir güzel kızın yanına götürsem benim bu vezirliğim mana haram olsun.

Gömleği çıkarttı, külahı aldı. Zaten Şah derviş gömleğini elbiselerinin üstüne giymişti. Şahın tacını sardığı bezin içinden çıkardı Sevdakâr'ın başına koydu. Şöyle bir müşteri gözüyle baktı.

Ha benim yavrum, şimdi gir, dedi.

İçeri girdi, Gülenaz Sultan ayağa kalktı. Vezir Allahverdi Han, gitti masanın yanında sandalyeye oturdu.

Bu iki sevgili ikisi de kupkuru kurudular. Bir iki dakika öyle kaldılar.

Sevdakâr Şah, hecalet çekirdi. Özür dilemek için biraz sonra bakalım Gülenaz Sultan'a ne desin, Gülenaz Sultan karşılık ne desin, Vezir dinlesin.

Aldı Sedakâr Şehzade:

Ala gözlüm dide giryan olmuşam

Hiç bilmirem bu efkâra ne deyim

İsterem soruşam vasfı halını

Dilim tutmur gamlı yâra ne deyim

Aldı Gülenaz Sultan:

Oğlan senin hiç insafın yoğumuş
Muhannetsen kalbi kara ne deyim
Zulümkâr sevdanın mihnet işleri
Meni saldın âh u zâra ne deyim

Aldı Sevdakâr Şehzade:

O zalim gaddarlar duyar ünümü
Ara yerde nahak töker kanımı
Tapşırar cellâda garib canımı
Eylederler pare pare ne deyim

Aldı Gülenaz Sultan:

Fırsat elde iken bakmadın hale
İndi meni saldın bu galmagala
Beş yüz bin cavrasan bugünden bele
Daha olmaz derde çâre ne deyim

Aldı Sevdakâr Şehzade:

Sevdakâr'am düştüm aşkın ahına
Civan ömrüm gider gam kütahına
Sıdk ile yalvaram şahlar şahına
Hak yerişsin havadara ne deyim

Aldı Gülenaz Sultan:

Gülenaz gelir puç ilgarsan puç vade
Âşık maşuğundan düşer mi cûda
Adam aşnasından döner mi yâda
Senin teki bikarara ne deyim

Bunlar bu sözleri okumada olsunlar, biz gelelim kime Tahran Şahı'na...

Tahran Şahı'nın bir bacısı var idi, adı Zöhre Sultan idi. Çok güzel bir kız idi. O da Gülenaz Sultan'ın yaşındaydı, fakat erlik hüneri var. Allah ona o istidadı vermişti. Hani bir atasözü var: “Gen gününde yad komşu, dar gününde yar kardaş.” Bu dervişler Gülenaz Sultan'ın yanına geldikten sonra, Tahran Şah'ı, bacısı Zöhre Sultan'ı çağırdı. Dedi:

Bacı! Ancak biz birbirimizin dar gününde elinden tutarık; yad oğlu bizim dar günümüze ortak olmaz. Bizim hastamızı tedavi etmek için iki derviş geldi. Sen, kendi elinle onlara yemek yap ve götür.

Zöhre Sultan, yemek yaptı. Tepsi başında, bunlar birbiriyle konuşurken kapıdan içeri girdi. İçeri girer girmez baktı ki dörtbeş ay yataklarda sürünen yengesi, kardaşının hanımı giyinmiş. Yanında iki tane adam var, delikanlıyla birbirine söz okuyurlar. Tepsiyi, başından masanın üstüne koydu. Döndü, Sevdakâr Şah'a böyle baktı ki ne baktı. Vallahi aynı sedef gibi bir oğlan. Derhal ona gönlünü düşürdü. Sevdakâr Şehzâde'nin alnının ortasında bir aşk oku reddi bedel olup Zöhre Sultan'ın sinesinden değdi bu kürek arasından çıktı. Akli başından gitti, yere düştü, bayıldı.

Vezir Allahverdi Han döndü:

Kızım bu kimdir?

Bu, Tahran Şahı'nın bacısıdır.

Hemen Sevdakâr'ın başından şah tacını aldı. Külahını koydu başına, yaptırdığı kıyafeti giydirdi.

Az sonra Zöhre Sultan ayılır ayılmaz, o yana bu yana bakındı. Orada bir firkat el verdi. Alsın bakalım Zöhre Sultan, ne desin Sevdakâr Şehzâde'ye. Dinlesin Gülenaz Sultan'la Vezir Allahverdi Hân. Men de okuyuram meni dinleyenlerin sağlığına. Her zaman devranımız şad olsun inşallah!

Aldı Zöhre Sultan:

Oğlan men anladım fitne feylini

Aç sırrını men de olam sizinen

Şahin olan şikârına dolanar

Tülek terlan oynar tuba kazınan

Aldı Sevdakâr Şah:

Aman hanım tutarsızam bu yerde
Meni cenge salma cilve nazınan
Bilmem gözellerde ne hasiyetti
Hecalet danışar güleç yüzünen

Aldı Zöhre Sultan:

Müracat kânıdır gönlüm ehtacı
Sûrahi kaddinin hasret muhtacı
Hünkâr kıyafetlim sere koy tacı
Yüz sürem hakine piyendazınan

Sevdakâr Şehzâde baktı ki bu başında tacı da görür. “Men deyim ki hâşâ tacımmacım yoktur.” Dedi içinden. Götürüp Sevdakâr kendi sözünün ikinci bendini böyle okuyur.

Aldı Sevdakâr Şah:

Ne tahtıgâhım var ne tacım benim
Bir bineva kuldu(r) bu garip canım
Sana kurban olam cilveli hanım
Meni cenge salma bühtan sözünen

Aldı Zöhre Sultan:

Men Zöhre’yem oğlan sır tanma menden
Vallah ölene tek el çekmem senden
Olup üryan nikap çıkanda dondan
Başında tacını gördüm gözünen

Sevdakâr Şehzâde baktı ki; “Yok, bu iş böyle acılıknan olmaz, tatlılıknan olur. Men buna deyim ki; Seni canım kadar sevirem. Belki sonumuz bir aydınlığa varır. Bunu okuyak.”

Ona binaen Sevdakâr Şehzâde, bu beyiti okuyur:

Aldı Sevdakâr Şah:

Sevdakâr’am sonam seni sınaram
Ölene tek nice senden dönerem
Gördüm cemalını oda yanaram C
ismini pervayış ettin közünen

Bu söz tamamen yetiştı, böyle rivayet ederler ki; kızın başında sarası varmış. O anda sarası tuttu, bu tarafa bayıldı. Kaldırdılar, Zöhre Sultan’ı aynı yatağa yatırdılar ve üzerini örttüler. Tam akşam lambalar yanma saatıydı, Gülenaz Sultan dedi:

Vezir Allahverdi Han!

Ne var kızım?

Eğer ortalık karardığı sırada, buradan meni çıkarttın yola düşdün düşdün, düşmediysen, men sizi derhal kana verirem

Vezir Allahverdi Han dedi:

Kızım atasözüdür; ”Sabreden derviş muradına ermiş” Az sabret, men onun gereğine bakaram.

Bunlar burada kalsın.

Vezir Allahverdi Han kalktı, doğru Becan Pehlivan’ın yanına gitti. Çünkü bunlar Becan’sız iş göremez. Becan’ın yanına gitti. Hanın kapısına yeni gelmişti, Becan’ın horultusu dışarı geldi. Yatak odasına çıktı, baktı ki Becan öyle bir yuhu âleminde idi ki... Bir de bir direk var yatağının yanında. Yuhu âleminde kolunu direğe bu şekilde doluyup, başını göğsüne vurup, bu şekilde yatır. Girdi içeri, Becan’ı dürtmeye başladı.

Aye! Becan, Becan!

Becan’ın bir huy varmış; eğer yuhudan biraz yarım kaldıran olsa, babası da olsa yırtarmış, dinlemezmiş...

Hele Becan doymadın mı kalk. Ocağın batsın hele doymadın mı yuhuya?

Becan kalktı, oturanda direk de kolundan beraber geri geldi. Didi:

Ne var?

Becan gedeciyik.

Özüm ölsün, men getmirem.

Ya?

Menim bu kılıcım bir kan görmedi.

Aye Becan! Bu yuhudan bir kalk.

Becan kalktı, kılıcı belinde. Diğer kalkanı filan var, aldı eline. İndiler aşağı. Beraber yürüdüler. Efendim nizamiye kapısına yaklaşmışlardı, Vezir Allahverdi Han dedi ki:

Bak Becan! Men o pencereden ışık gelen saraylara gidirem. Bize geçiş serbest. Kapıda çift nöbetçi var, nizamiye nöbetçisi. Bak indi sen nasıl geleceksen!

Aye, sen git men gelerem.

Vıy sesin ocağın batmasın, bağırma.

Sen git, men gelerem, dedi.

Becan zaten bahane arıyır. Vezir geldi geçti nöbetçiler arasından. Yeni saraya dâhil olmuştu, Becan da saraya doğru yürüdü. Nöbetçiler baktı, bir değirmi bir şey gelir. Nöbetçinin biri böyle çekildi, biri böyle. Becan bunlara yaklaştanda ikisi de:

Hişşşt dur, dedi. Burası yasak. İşaret verdi. Hele gelin buruya, ne deyirsiniz siz, dedi. Bura yasaktır.

Bunun birini tuttu böyle başını aldı, bu koltuğunun altına koydu, paltonun altına başını aldı, öbürünü de tuttu öbür koltuğunun altına aldı. Bunlar orada çabalasın, Becan o vaziyette yürüdü, içeri girdi. Girdi içeri selâm virdi:

Aleykümselâm, dedi.

Vezir kurudu, kaldı. Vezir dedi: Becan nasıl gelebildin?

Becan ayaktaydı. Bu koltuğunu boşaldanda “tuh” kellenin biri yere düştü, bu koltuğunu boşaldanda biri yere düştü. Vezir odada baktı kızın bir tanesi karyolada yatır, bir de çok nazenin bir kız var, böyle oturur, Sevdakâr da böyle oturur. Vezirde böyle, bunlara

baktı, kellelere baktı, Becan'a bir mağrurluk geldi, başladı bu odanın içinde gezinmeye. Gezindi gezindi, sanki elbisesine sığmırdı. En son geldi vezirin üstünü kesti. Dedi:

Aye Vezir!

Buyur.

Biz kaç adamız?

Becan sen bir! Men iki, Sevdakâr üç, Gülenaz dört, Tezeter Cariye beş. Beş kişiyiz.

Kaç atımız var bizim?

Üç.

Biz beş kişiyik, at üç. Nasıl gideceğiz? Vezir dedi:

Becan, sen atına bineceksen. Tamam.

Sevdakâr atına binecek, kendi nişanlısını terkine alacak. Men de atıma binecem, torunum yaşlarındaki cariyeyi men terkime alacam, öyle gideceğiz.

Becan o ana kader Vezir'in kıyafetinin farkına varmamıştı. Böyle döndü baktı, dedi:

Hay senin o külâhın mıhta asılı kalsın! Men gelip buradan avrat götürecem, rezillik çekecem, hiç olur mu?

Yetiştı, Tezeter Cariyenin yakasından tuttuğu gibi yukarı kaldırdı. Kızın dudağı iki üç yerden çıtladı.

Korkma kızım! Tavlahanayı bilersen mi? Evet.

Yakın mıdır kızım?

Yakındır.

Düş önüme.

Önüme düştü. Yürüdüler, tavlahananın önüne geldiler. Kız dışarıda kaldı. Becan içeri girdi. Baktı, çift nöbetçi. Ortada fenerler yanır. Atlar iki taraftan bağlı. Girişin sağ tarafında doğrama tahtadan böyle bir yer yapılı ufacık bir kilit var, çift halkada. Nöbetçi baktı ki:

Yav! Buraya bir dev geldi. Dedi: Kardaş sen necisen? Çık buradan dışarı. Dedi:

Hele yakın gelin, ne deyirsiniz?

Becan birini böyle tuttu, öbürünü de böyle birbirine vurdu. Var kuvvetiynen açtı böyle vurdu, açtı vurdu. İkisini de yapıyassı teneke gibi etti. Birini öyle attı, birini de böyle.

Çekti halkaları çıkarttı, iki kanatlı kapı açıldı. En iyi iki atın her birine birer eyer vurdu. Atları çekti, tavladan çıktı.

Kızım düş önüme, dedi, şaşırma.

Efendim, atlar besili idi, kâh gelir kâh gelmirdi. Becan kuvvetli çekse dizgini kopacak, başladı bağırmağa:

Vezir vezir

Vezir çıktı dışarı:

Vay, senin ocağın batmasın!

Yetiştirdi atın birini aldı. Birini Becan aldı. Gülenaz Sultan, Sevdakâr, Tezeter hepsi beraber burada düştüler yola. Ana yola geldiler. Atları, Sevdakâr Şah kızlarla beraber burada duttu. Vezir Allahverdi Han, Becan Pehlivanla gitti. Hanın, kahvenin, yatağın hesabını kesti. Atları çekti getirdiler. Her birisi at beline süvar oldu. Gece vakti, ver elini bize Şahı İsfahan diyip sür ha sür ettiler. O gece sabaha kadar yol gittiler.

Cümlemize hayırlı sabahlar olsun. İnşallah u Teâlâ açıldı hayırlı sabah, gün anasının koynundan çıktı. Dağlar donunu giyindi. Âlem nura belen oldu. Bunlar bir pınarın başına geldiler. Attan indiler. Atlar otlamakta olsun. Bunlar yüzlerini yıkadılar. Yiyecek getirdiler, yediler. Becan hemen yuhuya geçti.

Bunlar burada kalsın, biz gelelim Tahran iline, Tahran Şahı'na ve Tahran'ın vaziyetine.

Sabah yatağından kalkan baktı ki nizamiye kapısında çift nöbetçi yok, hekimler de yoktur, Gülenaz Sultan da yoktur, bacısı da yatakta hastadır. Bu sırta vukuf oldu. Emir verdi hemen ordu faaliyete geçti. Orduyu çekti yedeğine, sürdürdü bunların peşine. Epey bir müddet sonra Sevdakâr Şehzâde, Gülenaz Sultan, Tezeter, Vezir Allahverdi Han'ın olduğu yere kadar geldi.

Bunlar da orada istirahat halindeydiler. Tahran'a doğru baktılar ki asker gelir. Dağ taş asker. Sevdakâr dedi:

İndi bizim ölümümüz geldi.

Becan, öyle uyuyordu.

Evvelallah Becansız hiç bir şey yapamak, dedi Sevdakâr.

Kam curasını çekip Becan'ın başucuna gelir. Becan'ı uyartmak için alsın bu ibareleri okusun. Becan uysun karşılık versin, her ikisinden vekili men okuyayım, bizi dinleyenler sağlığına. Her zaman devranımız şad olsun İnşallah.

Aldı Sevdakâr:

Budu geler Tahran Şahı
Uyan Deli Becan uyan
Feleğin zulmet kahrıdı(r)
Bizi bu günlere koyan

Becan yuhunun içinde bir mırıldandı. Gözünü açtı: Git hele adamı yuhusunda koy, biraz yatalım.

Becan Allah'ını seversen böyle bir hafif dikel, bak geri yat.

Becan hiç istifini bozmadı. Dirseğini böyle koydu. Kafasını elinin içine koydu, böyle baktı, asker gelir. Dedi:

Ula çal.

Aldı Becan:

Duyuldu fitne feylimiz
İşlerimiz oldu beyan
Düşmana lelinci kalar
Uzağı yakını sayan

Aldı Sevdakâr:

Budu(r) gelen Şah'ın özü
İster ki katlede bizi
Bürüyüf etrafımızı
Kimi atlı kimi yayan

Aldı Becan:

Gel senlen koşuna dalak
Cenge edek hem kılıç çalak
Düşmanın hakkından gelek
Gerek hasımına dayan

Aldı Sevdakâr:

Bu gelen düşman ünüdü(r)
Hiddeti töhmet kânıdı(r)
Şah'ının müşkül günüdü(r)
Sen git kızıl kana boyan

Becan

Becan'am bahtın aşıyam
Şah'ımın şahin kuşuyam
Men kavga pervayîşiyem
Koy gelsin canına kıyan

Bu söz tamama yetiştı. Becan çekti atın eğerini kayışlarını bekitti. Döndü bunların dördüne de böyle tembih etti:

Babamın ervahına and olsun! Eğer bir tek taş bile atarsanız, geri döndümmü sizi parça parça ederem. Siz yalnız seyredin.

Ayağını koydu üzenginin ucuna. Efendim, ateşsiz silahlar zamanı. Tahran Şahının ordusu Becan'ı görende heybetinden geri kaçtı. Kattı önüne Becan, bunları bir zaman götürdü. Geldi dedi:

Ey vezir gönlüm açıldı.

Atı eyerledi. Bindiler, sürdüler. Ver elini bize şehri İsfahan. Bir kaç gün yol yürüdükden sonra İsfahan şehrine dahil oldular. Şah Abbas'a müjdecı gitti ki Vezir Allahverdi Han, Sevdakâr Şah, Becan Pehlivan geldi.

Sevdakâr Şehzâde, hanımını ve cariye kızı aldı, saraylarına götürdü. Becan Pehlivan saraya vasıl olunca ağzı üstüne düştü yattı.

Şah Abbas kırmızı giyindi, tahta çıktı. Vezir'i huzuruna celp etti.

Sevdakâr Şah, yirmi yaşındayken, men tahta onu getirdim, yukarıda Allah, aşağıda senin sayende. Sen kaç aydır neredesin? Emir verdi;

Cellât!

Üç tane cellât geldi, Vezir'in elini ayağını bağlayıp ortada durdular. Vezir Allahverdi, baktı ki bundan kurtuluş yoktur, kellesi gidecek. Dedi ki:

Men dünyadan ilgimi kestim. Ey cümleî âlem! Haklısın. Emir ve irade Allah'tan sonra sizindir. Haklısın. Kanım size helâl olsun. Yalnız size bir sözüm var. Bu ifademi verdikten sonra öldürsen adalet, azat etsen mürüvvet eylersin.

Vezir Allahverdi Han böyle deyir:

Şerafetli şahım düşme hiddete
Şöhret alıp adı şana gelmişem
Pinhan matlubumuz yetti müddete
Zahir olup nümayana gelmişem

Müşkül kaldım Kandehar'ın halında
Tegayür dolandım Tahran elinde
Çok cefalar çektim ölüm yolunda
Cebr ucundan elamana gelmişem

Gûş yetir Vezir'in bu lisanına
Tebdil olup çıktım Şah divanına
Deli Becan girdi aslan donuna
Çalkayıp dünyayı kana gelmişem.

Söz tamama yetişti. “Deli Becan girdi aslan donuna / Çalkayıp dünyayı kana gelmişem” deyince bu söz, Şah Abbas'ın hoşuna gitti. Şah Abbas'ın hoşuna gitti ki benim kuvvetim benim pehlivanım benim kılıcımın sesi, sedası nerelerden gelir... İnsafa geldi,

emir verdi cellâtlara:

Çözün bunun kolunu.

Kollarını açtırdı, bunu affetti.

Artık günler gelip geçmekteydi. Günlerden bir gün Sevdakâr Şehzâde'yle Gülenaz Sultan'ın düğünlerini yaptılar. Onlar muradına nail oldu, Allah cümlemizi muradımıza nâil etsin.

Şimdi biz gelelim kime; Gülenaz Sultan'ın Kandehar'dan getirmiş olduğu öz hemşerisi Tezeter isimindeki cariye kıza.

Sevdakâr Şehzâde, her zaman tahtıgâhtan eve gelince, bu cariyeyi çok ağırlardı, buna para verirdi, harçlık verirdi, hürmet ederdi. Bu cariye kız da fikrinden geçirirdi ki; “Sevdakâr Şehzâde meni de sevir. Bir fend ile Gülenaz Sultan'ın başına bir belâ getirip bu Şahzade'ye sahip olabilir miyim.” diye. Feller düzenlemeye başladı.

Günler böyle geçsin... Günün birindeydi, bu Tezeter Cariye güzel elbisesini giyindi, şehri gezmeye çıktı. Caddenin bir tarafında, iki adam bunun gözüne dokundu. “Bunları men görmüştüm.” dedi içinden. Yanlarına gitti:

Nerelisiniz siz, dedi: Biz Tahranlıyık. Necisiniz, dedi: Seyyar tüccar.

Ne milletsiniz?

Biz Musevîyik.

Haa! Gelin benimle. Şimdi men size çok hayırlı bir haber verecem. Sizin Şah'ın, yani Tahran Şahı'nın nişanlısını bizim Şah'ın oğlu kaçırdı, getirdi. Şimdi men onu size teslim etsem götürür verir misiniz? Bu dünyalığınızı alırsınız, öbür dünyalığınıza karışmam.

Bezirgânlar bunu duyduğu için çok memnun oldular.

Aman hanımefendi, öyle bir şey olur mu?

Şimdi siz benimle gelin.

Bunları aldı yanına bahçeye götürdü. Bahçenin çok sakın bir yerinde;

Menim boyumun ölçüsünü alın. Menim boyumun ölçüsünde bir sandık yaptırın. Ağzına da kilit yaptırın. Getirin bu kavak ağaçlarının arkasında arkın içine koyun. Kendiniz de kervanınızı yükleyin, hisarın o tarafında beklesin. Siz de bu ağaçların arka tarafına sinin. Men o kızı getirip verecem size, siz de götürün, gidin.

Buradan bu Yahudiler bu emri aldıktan sonra, piyasaya gittiler, sandık yaptırmağa. Tezeter Cariye, döndü geldi saraya. İçeri girdi, suratını astı, ağlamağa başladı. Gülenaz Sultan:

Kız neden ağlıyorsan, niçin ağlıyorsan?

Tezeter dedi ki:

Ey Hanım Sultan! Sen Sevdakâr gibi birine sahip olmuşsun. Çiftliğinde âleminde, mense böyle bir şeylerden yoksunum, mahrumum. Sen de insaf yoktur bir güne bir gün demirsen ki; “Elbiselerini giyin, bahçelere gidek.”

Gülenaz Sultan:

Kız o kadarcık mı?

Evet.

Haydi, men de elbiseleremi geyirem.

Giyindi elbiselerini. Her ikisi beraber, bahçeleri gezmeye gitti. Gülenaz Sultan’ın tezgâhtan haberi yok. Kol kola takmışlar, bahçede gezirler. Sandık olan yere yaklaşmışlardı Tezeter Cariye kolunu bunun kolundan çıkardı, sağdan bir şey kopardı, soldan bir çiçek kopardı. Bu vesileyle biraz ilerledi. Tam sandığın yanına gitti. Sandığın ağzı açık, orda bekliyor. Tabi Yahudiler de arkada sinmiş. Geri döndü.

Gülenaz Gülenaz! Hele acele gel. Bağdat, Şam, Mısır, İsfahan hepsi buraya toplanmışlar.

Acayip bir söz! Gülenaz Sultan ilerledi. Tam sandığın yanına geldi, gitti baktı, evet bir tabut biçiminde uzun bir sandık.

Hani kız?

Eğil bak. Yalan mı söylüyürem, doğrudu mu?

Gülenaz Sultan, sandığa eğilip baktığı sırada, bu cariye fırsattan istifade, Gülenaz Sultan’ın arkadan ayak bileklerinden nasıl çektiyse, bunu sandığın içine yuvarladı, yıktı. Çekti sandığı, ağzını kapadı. Yahudilere işaret verdi. Yahudiler sandığı kaldırdı, hisar duvarının o tarafına geçirip öndeki devenin üstüne bağladı. Hemen sür ha sür ittiler. Ver elini bize Tahran diyip gitmede olsunlar, efendim biz gelelim kime; Tezeter Cariye’ye.

Bu cariye döndü saraylara geldi. Öğle oldu. Sevdakâr Şehzâde, döndü tahtıgâhtan

eve öğle yemeğine geldi. Kapıdan içeriye girdi. Yine bu cariyeye pul, para, bahşış verdi. Geçti, ceketini falan soyundu. Elini yüzünü yudu. Başlayacak yemek yemeye. Baktı, Gülenaz Sultan yoktur.

Kız, hani Gülenaz Sultan?

Bilmirem.

Kız, hani Gülenaz Sultan?

Bilmirem.

Nasıl bilmiyorsun?

Bilmirem.

Çok üstüne gitti. Baktı, “Hayır bu böyle olmaz.” İşi tatlılıkla çözdü, Sevdakâr Şehzâde. Kalktı ayağa, kızın yanına geldi:

Aferin Tezeter! Sen binlerce yaşa. Ne kadar anlayış var sende. Seni delicesine sevdiğimi neden anladın ki bu kader mana meyil virdin? Gülenaz’ı n’ettin? Men hemen seninle düğünümüzü yapacam.

Öyle mi?

Evet.

Artık Gülenaz Sultan’ı kıyamette görürsün.

Kız ne yaptın öldürdün mü?

Yok.

Peki, ne yaptın?

Vallahi, Tahranlı iki seyyah tüccara teslim ettim. Sandığa saldım götürdüler. Bundan işte tahmin edirem, üç saat evvel.

Öyle mi?

Evet.

Sevdakâr Şehzâde, dedi ki:

Şimdi dur. Sen erkekçe sözünde durdun, men de erkekçe sözümde duracam.

Çıktı dışarı tavlacıyı çağırdı, dedi ki:

Bir ham katır getir.

Ham katırın boynuna büyük bir halat taktı, her iki yanından ipi uzattı. Bu cariyenin ayağına taktı ipi, öbür taraftan koydu. Katır dağ, taş, dere, tepe bunu etti, param parça.

Aha sana düğün.

Döndü geldi Sevdakâr Şehzâde, emir verdi, Vezir Allahverdi Han'la Becan Pehlivan' çağırtdı. Bunlar geldiler. Vezir, baktı ki Sevdakâr'ın burnundan ateşi çıkır. Sordu;

Ne oldu Şehzade'm, niye böyle kederlisen, niye ağlıyorsan?

Orada aldı Sevdakâr Şehzâde, Vezir'e ne dedi? Vekâleten men okuyum, hepinizin sağlığına.

Felek meni gene zirdest eyledi
Müşgöldeyem ahvalımı bil vezir
Muradımın yeksan oldu müddeti
Gavvas olup bahrummana dal vezir.

Müşkül gönlüm ne dalıfsan gaflete
Kahbe felek meni saldı möhnete
Terlanın şikârı düşüf zirdeste
Ördek uçtu viran kaldı göl vezir

Sevdakâr'am n'eylemişem n'eylerem
İnip aşkın deryasını boylarım
Gece gündüz dadı figan eylerem
Dü çeşmimden akan oldu sel vezir

Söz tamam yetti. Sevdakâr Şehzâde emir verdi:

Atlar eyerlensin, yine bizim işimiz var, gideceğiz.

Atlar eyerlendi, her üçü at beline süvar oldu.

Bunlar yürümekte olsunlar, biz gelem kime, seyyah tüccarlara ve Gülenaz Sultan'a.

Bunlar da yollarına devam etsinler, bunlar da burada kalsınlar, şimdi biz kime,

Tahran’da, Tahran Şahı’nın bacısı Zöhre Sultan’a.

Zöhre Sultan, yatağında uyandı. Baktı ki ne Gülenaz Sultan var, ne Sevdakâr Şah. Orada ona bir firkat el verdi. Bu üç bent sözü okuduktan sonra, bakalım o ne yapacak.

Aldı Zöhre Sultan:

Nece ki el çektim fani dünyadan
Bu şirin canımdan bezip ağlaram
Ara yerde olan nâhak işleri
Sine defterine yazıp ağlaram

Kara bahdım,
Okudum kara bahdım
Ya senin gül talehin
Ya benim kara bahtım

Elimden aldıldım dil efkârını
Göz görüftü gönül ister yârını
Felek perakende saldı seremi
Onun çün sergerder gezer ağlaram

Odu geçti
Yaylanın odu geçti
Gözün kör ola avcı
Marallar odu(r) geçti

Zöhre Han’am serden çıkar dumanım
Yâra yetişmedi ahd ü amanım
Hiçbir yana çatmır elim gümanım
Her taraftan elim üzüp ağlaram

Ayaz olmaz
Buludu ayaz olmaz

Men ki gem tapdağıyam
Gam menden ay az olmaz

Bunu okuduktan sonra girdi soyunup giyinme odasına gitti. Zöhre Sultan orada bir erkek kıyafetine girdi. Saçlarını tepesinin ortasına topladı. O zamanın modası neyse, başına papakkalpak koydu. Kılıcı bağladı ince beline, kalkanı taktı iki omuzunun arasına. On sekiz boğum kargıyı aldı eline. Çekti bir arap atı binek taşına, bindi üstüne. Arap ata bir zahma vurdu. Arap at dize kadar toprağa saplanıp yerin damarını söktü. At, gitmede olsun “Ya alacam yâremi ya verecem seremi. Ver elini İsfahan toprağı!” deyip sürdü.

Uzatmıyak, güne bir menzil, İsfahan şehrine birbir buçuk gün kala bir yarmadan geçirdi. Dağın sağ tarafına baktı ki bir mağara. Atından indi, Zöhre Sultan. Atın dizginini ayaklarına bağladı. Çekti kılıcını, mağaranın içine girdi. Aynı bizim tren tünelleri gibi, etrafta dolap gibi ağaçlar var. Girdi baktı ki göz göz. Kendi kendine hesap etti ki:

İşte benim yerim burasıdır.

Orada biraz oturdu, çıktı dışarı. Atın ayağını açtı, dizginini cevirdi. Eğerini geldiği yola çevirdi, yüzünden öptü, sırtını okşadı:

Git Allah’ın mübarek hayvanı. Artık benim senen hesabım yok. Git, belki bir fakir eline geçersin de seni satar, kendisine harçlık yapar.

Çekti kılıcı, orada bir müddet oturdu. Zöhre Sultan mağaradan dışarı çıktı, bir sırtın üstüne dürbünle yolları kontrol etti. Baktı ki bir kervan gelir. Bu gelenler Yuhudi tüccarlardı. Döndü girdi içeri, kendisine çekidüzen verdi. Kervan tam mağaranın istikametine gelmişti. Çekti kargısını, bunun önünde mart leyleği gibi şaklattı.

Burası halı değil, haraba değil; buranın da toprakbaşısı var.

O zaman, bu Yahudilerin ikisi de indi yere.

Aman pehlivanım buyurun!

Zöhre Sultan, hem erkek elbisesini giymişti, hem siyah ipek tül den yüzüne bir maske yaptırmıştı, olmuştu simsiyah bir Arap. Aslan gibi bir pehlivandı ki vasfı dile gelmezdi. Bunlara sordu:

Kaç deveniz var?

Seksen deve.

Deve başçısı, iki deve vereceksen.

Hay hay başüstüne.

En öndeki devenin üzerine böyle baktı ki uzunca bir sandık var.

Bu sandık nedir?

O sandığın içinde bizim etimiz, çayımız, şekerimiz, ekmeğimiz, kazımız, tuzumuz var. Tabi biz çöl adamıyık. Bu bizim iâşe sandığımızdır.

Bu sandık benim çok hoşuma gitti, bunu indirin. Siz özünüze yine yaptırırsınız, bu sandığı mana verin.

Yahudilerde şafak attı.

Pehlivanım! Siz de çöl adamısınız, biz de. Ama bu sandığın içinde bizim öteberimiz var. Sen bunu bizden alma, alırsan biz pejmürde oluruz.

Yooh önünüzde şehirler var, gidin yine yaptırın Yahudiler baktı ki hayır, buna imkân yoktur.

Pehlivanım! Size o sandığın beş fiyatını vererek, sandığı bize koy.

O zaman Zöhre Sultan bu sandıktan iyice şüphelendi. Öz özüne dedi ki; “Bu sandıkta bir alamet var.”

Hayır, haraç da istemirem, deve başı iki altını da. Yalnız sandığı indirin.

Yahudiler yine vermek istemediler. O zaman bu, ikisinin de kafasını kesti. Hemen devenin üstündeki sandığı indirip, iplerini kesti. Efendim, bir taş aldı başladı “Tak tak tak!” sandığın ağzını tahtasını açtı. İyice açtı, içinde biri yatıyordu. Bir de baktı ki bu yatan Gülenaz Sultan. O sırada Gülenaz Sultan da gözünü açtı, gördü ki karşısında bir zenci. “Men bir zenci Arap eline geçtim, herhalde, Allah göstermesin!” dedi.

Zöhre Sultan arz etmişdik ki erkek kıyafetinde, pehlivan suretine girmişti. Gülenaz Sultan’a elini uzattı ki tutup sandıktan çıkara. Gülenaz Sultan feryad u fizah etti.

Arkadaş! Elin elbiseme de değmesin, kendimi öldürürüm.

Cep bıçağı vardı. Çıkardı, ağzını açtı:

Sen ne istersen söyle, men yaparam, ama mana yaklaşma.

Peki çık sandıktan.

Sandıktan çıktı Gülenaz Sultan, böyle durdu. Zöhre Sultan, elini kılıcının kabzasına koydu. Bunun önünde böyle bir gezmeye başladı. Döndü dedi ki:

Yahu! Ne kadar güzel kızsın. Allah’a şükür, benim de burada eşim, yoldaşım yoktu. Şimdi sen mana eş oldun. Seninle evleneceğiz.

Gülenaz Sultan tabi bunun Zöhre Sultan olduğunu bilmirdi. Neyse biraz Gülenaz Sultan’ın yüreğini üzdükten sonra alsın görelim Zöhre Sultan, Gülenaz Sultan’a ne desin, o karşılık desin. Her ikisinden vekil men okuyuram hepinizin sağlığınıza olsun.

Aldı Harami (Zöhre Sultan):

Mevlâ’m seni mana şikâr yolladı
Sona tellim ne hayala varırsın
O bir çift sözünün müptelasıyım
Aşk okunu şirin cana vurursun

Aldı Gülenaz Sultan:

Zülümkâr sevdanın möhnet işleri
Puç dünyanın hikmetine vururam
İnden bele mana sağlık haramdı(r)
Ağlayıban öz özümü araram

Aldı Harami (Zöhre Sultan):

Bu yerde yok idi sırdaşım benim
Hemdemsiz kalmıştı bineva canım
Men teki aslana sen teki hanım
Münasipdi(r) neden gamgin durursen

Bu sözü duyan Gülenaz Sultan; “Ey âlemi yoktan var iden! Gönder melâikenî, benim ruhumu kabz etsin. Bu ne günler idi mana gösterirsen.” deyip bu kıtayı okumağa başladı.

Aldı Gülenaz Sultan:

Mevlâ senden özge yoktu tutarım
Ala yerde geder namusum arım
Gamdan ferah bulmur belâlı serim
Gözüm açıp gör ne günler görürem

Aldı Harami (Zöhre Sultan):

Haramî'yem eyleyecem kan seni
Öldürerem bu hayâldan dön seni
Kılıç çalıp paralaram men seni
Ne sebepten o cevabı sorursan

Aldı Gülenaz Sultan:

Gülenaz'am gönül vermem nadana
Kahir olsun maña zulüm idene
Ruhum kuşu kec bahmasın bedene
Bir canım var yâr yolunda vererem

Bu söz tamama yetiştı. Harami kıyafetindeki Zöhre Sultan, yine elini kılıcının kabzasına koyup başladı orada gezmeğe. Gezindi gezindi gezindi... Merhameti mevce geldi. Dedi ki öz özüne; “Muhakkak bunun arkasını bırakmazlar, bunun sahipleri muhakkak gelecek. “Orada götürüp Zöhre Sultan, Sevdakâr Şah'ın aşkına, bakalım Gülenaz Sultan'a son olarak ne söylesin? O karşılık desin. Her ikisinden vekili okusun Koca Âşık İslam, dinleyenlerin cümlesinin hepsinin sağlığına...

Aldı Harami (Zöhre Sultan):

Siz gittikten sonra düştüm sevdaya
Eserli seremde baksan dumana
Hasret bîzarlığı koyduñuz meni
Neyleyim yetmedim o ne civana

Aldı Gülenaz Sultan:

Sevdakâr'ım meni gamgin eyledi
Bu aşkın elinden geldim amana
Lelinciyem dide giryan olmuşam
Rahm eyle harami sen gel imana

Aldı Harami (Zöhre Sultan):

Men de bu sevdanın dildadesiyem
Cevr ü möhnet hicri gam kalasıyam
Senin müştakının mübtelâsiyam
Ruz uşeb ağlarım men yana yana

Böyle deyince, Gülenaz Sultan bunu tanıdı. “Vay zalım” demek sen Zöhre Sultan’san.” dedi içinden. Gülenaz Sultan götürüp bu ibareyi okuyur:

Aldı Gülenaz Sultan:

N’eylerem sen kimi bîvefa dostu
Alupsan canımı bu sitem besti
Şahin nezaketli tellâl libastı
Aslan sıfatından giripsen dona

Aldı Harami (Zöhre Sultan):

Zöhre Han’am menden kesme ülfeti
Düşem piyandaza edem hizmeti
Hafta yıllar aylar günler müddeti
Başına dönerem sene be sene

Aldı Gülenaz Sultan:

Gülenaz der sıdk u itibar eyle
Durmuşam uğrunda başı ser ile
Bu hulus bu ilgar bu ikrar ile
Gel seninle gidek biz İsfahan'a
Nısfı cihan olak Sevdakâr Hân'a

Zöhre Sultan yüzündeki maskeyi açtı. Saçları aşağı döküldü, kucaklaştı öpüştüler. Allah cümle hasretleri birbirine kavuştursun. Bunlar burada oturdular yemek yediler, konuştular, şad iken. Yalnız Zöhre Sultan, Gülenaz Sultan'a bu tembihlerde bulundu. Dedi ki:

Gülenaz Sultan! Senin arkan koca bir hükümdardı. Seni böyle boş bırakmazlar. Muhakkak senin sahiplerin senin peşinden gelecek. Yalnız benim dediğim şekilde hareket itmezsen, and olsun babamın ervahına, başını bedeninden ayıraram. Menden müsaadesiz onlara gözükmeyeceksen.

Dışarı çıktı Zöhre Sultan. Dağın üstünden yollara baktı

Bir de ne görsün, İsfahan tarafından üç tane atlı gelir, ama atlının ikisi arka arkaya, biri çok geride aralıdır. Dağın üstünden indi girdi mağaraya. Dedi:

Gülenaz Sultan, üç tane atlı gelir. Bilmem necidirler!

Aradan bir yarım saat kadar geçmişti. Bu atlar tam mağaranın ağzı istikametine gelende, Zöhre Sultan pehlivan kıyafetinde çekti kılıcı, bunların önünde mart leyleği gibi şakıladı.

Dur anasını ağlattığım. Bu yerin haracı var. Onu vermeden nereye gedirsiniz?

Sevdakâr Şehzâde döndü geri baktı ki Becan Pehlivan üç kilometre geridedir, Becan'ın ocağı batsın.

Peki, pehlivanım borcumuz nedir, haracımız nedir, ne vereceğiz? Ne kader altın para istiyirsen?

Yook! Men altun maltun istemirem.

Ya?

Men çok uzak illerden gelmişem. Bir adak adağım var, Allah'a böyle söz verdim. Dedim; "Ya Rabbelâlemin! Sen benim bu niyetimi kabul et. Men gidip İsfahan toprağında

yüz dene insan kellesi kesecem.” Düne kader doksan dokuzunu kestim, bugün mana bir kelle lazımdı. O geriden gelen sürüntü de sizin arkadaşınız mıdır, o da gelsin. Anlaşın, aranızda biriniz kelleyi versin, ikiniz de kurtulsun.

Biraz sonra, Becan’ın atı bunların yanına gelende at durdu, Becan gözünü açtı. Baktı ki çok genç, çok güzel bir Arap, Vezir Allahverdi Han’la Sevdakâr’ın önünü kesmiş. Atını biraz daha ileri sürdü.

Ne o, Arap kardaş, ne istiyirsen?

Zöhre Sultan, buna döndü baktı:

Haraç haraç, yolun haracını istiryirem.

Bu yol bu topraklar kimindi?

Menimdi.

“Bir tarda iki horuz olmaz.” Senin değil bura, Şah Abbas’ın toprağıdır.

Fazla herze yeme. Menim haracımı ver, ondan sonra git.

Peki, ne istiyirsen? Kelle.

Ne kellesi?

İnsan kellesi.

Deminki sözü kullandı. Becan:

Verek. Bir şey demirem, ama sen Şah Abbas’ın Becan isminde pehlivanını duymuş musan?

Ne olacakmış? Duymuşam. Herhalde sensen. Senin boyun batsın ne olacak ki?

Ona göre menden kelle iste.

O zaman Zöhre Sultan, karşısındaki Sevdakâr aşkına dayanarak götürsün Becan’a ne desin? Becan karşılık desin. Dinlesin onlar. Vekâleten men okuyum, bizi dinleyenler sağlığına, hepimizin sağlığına...

Aldı Harami (Zöhre Sultan):

Bilmirsen edeb erkânı

Gel haddini tanı oğlan

Getir ver yolun pacını
Azad idim seni oğlan

Aldı Becan:

Gel gelek kılıç kılıca
Giyindim cenk donun oğlan
Zalımlar zulumkâriyam
Sefil bilme meni oğlan

Aldı Harami (Zöhre Sultan):

Her an yalvarram pirime
Sen yetemezsin sırrıma
Gözlerinden yaş yerine
Akıdacam kanın oğlan

Aldı Becan:

Terlan baş indirmez sara
Sırrımız duyulur sonra
İmdi vuracam bir nara
İşidersen ünü oğlan

Aldı Harami (Zöhre Sultan):

Haramî'yem kelle kesen
Cenk eyle cebrimden usan
Eceli mağallahdasan
Bada verdi canı oğlan

Aldı Becan:

Becan'am yalvarmam yâda

Kuldan kula gelmez gada
Ne yazıp alınma Huda
Göreceğim onu oğlan

Söz tamama yetiştı. Becan attan indi, her ikisi çektiler kılıcı, tutular kalkanı. Vezir Allahverdi Han'la Sevdakâr Şehzâde bunlara seyredirdiler. Bunlar giriştiler birbirine. Aman Allah! Şakkıltı göğre yükselir. Saatlarca bunlar harp ittilerse de, biri birine bir zerre bir zafer kılabilmedi. O zaman Becan Pehlivan dedi ki:

Pehlivanım! Silahları atak, güleş tutak. Kim kimi yıkarsa, o onun kafasını kessin.

Öte tarafta Gülenaz Sultan'da mağaranın içinden kendisini göstermiyor bunları seyredirdi. Bunlar bu sefer güleş tuttular. Saatlarca güleştiler. En sonunda Zöhre Sultan:

Ey on sekiz bin âlemi bir lahzada “Kün” kelimesiyle yoktan var iden Allah! Sana sığındım, dedi.

Bunu demesiyle Becan'ı nasıl kaldırıdıysa, lor tulumu gibi Becan'ı yere vurdu. Dizini Becan'ın sineline koydu. Çekti kılıcı hirtleğine dayadı.

Ulan kesim mi seni?

Becan'ın kanı kurudu. Becan öz özüne dedi ki; “Ömrümüm bu gününe kadar men alt olmadım. Bu ne demektir?” Bir cevap vermedi.

Zöhre Sultan, Becan'ın yüzüne vurdu.

Sana söylüyürem. Anlaşmamız böyleydi, kesim mi boğazını?

Pehlivan! Bizim orada bir atasözü var. Derler ki; ”Yiğit bastığını boğazlamaz.” Sen bilirsın!

Zöhre Sultan bu sağ kolunu boşalttı. Becan'ın suratına öyle bir hudey şamarı çekti ki bunun üstüne döndü. Arkadan kollarını dirsekten bileğine kader bağladı.

Kalk ayağa.

Becan kalktı. Döndü vezir ile Sevdakâr Şehzâde'ye. Vezir'e dedi:

Hey moruk! Atları delikanlıyla, bu mağaraya sür.

Atları mağaraya çekti. Becan'ı da mağaraya götürdü. Tabi Gülenaz Sultan'da arkalarından gitti mağaraya gizlendi. Mağaranın her bir gözüne bir at bağladı. Bunun üçünü de getirdi, böyle mağaranın içinde dizdi yan yana. Becan'ın kolları arkadan bağlı. Bunların

kanı kurumuş. Eli kılıcının kabzasında, bunların önünde böyle bir gezdi. Dedi ki onlara;

Menim sözüm sözdür. Şimdi anlaştın biriniz kellenizi verin, size uğur olsun.

Kim kellesini verir? Bunlarda hiç ses yoktur. Biraz daha poz yaptı, gezindi. Becan'ı kattı önüne:

Gel, didi. Sen takımın şeklini çok bozursan. Götürdü bunu mağaranın bir gözünde böğür üste yıktı, dizlerini katladı, ayak bileğinden de el bileğine bağladı. Döndü geldi mağaranın ağzına. Vezir'i çağırdı:

Moruk sen de gel.

Moruk da geldi. Moruğu da götürdü başka bir gözde bağladı. Sevdakâr Şehzâde orada yalnız kaldı. Geldi bunun yanına:

Delikanlı!

Buyur pehlivanım!

Onun ikisinin de kafasını uçurdum. Şimdi senin de kafanı kesim mi, azad mı edim?

Sevdakâr'ın dudağı iki yerden çıtladı korkusundan. Yarım damla kan çıktı.

Ula erkek değil misen? İnsan bir avuç kana böyle içerin atar mı? Senin de kafanı kesim mi?

O zaman Sevdakâr, korkuyla götürüp haramî sandığı Zöhre Sultan'a bunu okuyur. Men de okuyuram hepinizin sağlığına

Aldı Sevdakâr:

Zulumkâr sevdanın mihnet işleri

Gör ki meni neden neye yetirdi

Akıbeti düştüm ecel cengine

Ahvalimi zorlu zaya yetirdi

Dedim yetem yârin müşkül halına

Belki vakıf olam yar hayalına

Akıbet salındım ölüm yoluna

Yeksan edip haki paye yetirdi

Sevdakâr'am düştüm ah u figana

Dil bilmez zalımdı(r) gelmez imana
Yâr uğruna yolum geldi yamana
Şita vurup pus dumana yetirdi

Söz tamama yetti. Zöhre Sultan biraz önünde gezindi mezindi gene. Geldi Sevdakâr'ın üstünde durdu. Dedi:

Delikanlı! Senin gözlerin çift oynuyur. Bir kız getirsem onunla biraz eğlenir misen?
Hâşâ!

Sus insanoğlu! At, arpa yemese olur mu? Getirecem. Sen bilirsin.

Gitti, Gülenaz Sultan'ın elinden tuttu. Dedi ki ona;

Gülenaz! Vaziyet budur ki içeri girince men seni öpecem. Sen de benim iki yüzümden üç defa öpmezsen, vallahi başını vuraram.

İkisi kol kola taktı geldiler Sevdakâr'ın bulunduğu yere. İçeri girdiler. Bu Arap kıyafetli ceylan kız, Gülenaz Sultan'ı bir defa öptü, Gülenaz Sultan da onu üç defa öptü. Bunu öpünce Sevdakâr Şah:

Ey Allah'ım! Azrail'i gönder benim hesabımı görsün. Bu ne hayâsızlıktır? Böyle bir hayâsızlık olur mu?

O yerde götürdü Sevdakâr Şah, bu sözleri dedi. Gülenaz Sultan karşılık verdi. Zöhre Sultan dinler. Biz okuyak bizi dinleyenlerin sağlığına. Devranınız şad olsun inşallah!

Aldı Sevdakâr:

Hayf oldu çekdiceğim cefâyâ
Bu nice hayaldı(r) bu nice haldı(r)
Meğer sevdiceğim sihirbaz imiş
Bu nice fitnedi(r) bu nice feldi(r)

Gülenaz Sultan karşılığını böyle verdi:

Garip kuşum bu yerleri bilmirem
Bu nice sehradı(r) bu nice çöldü(r)
Danıyıl lelinci eyleme meni

Bu nice töhmetti(r) bu nice dildi(r)

Arap kıyafetine giren kızın elleri hiç durmur. Ne yapır? Gülenaz Sultan'ın bu göğüslerini böyle Sevdakâr'ın gözünün önünde böyle böyle sıkır. Bunu gören Sevdakâr:

Ey ya Rabbelâlemin! Menim ruhumu kabzettir, deyip bu sözü dedi:

Aldı Sevdakâr:

Çıkaydı gözlerim vereydim seri
Keşke böyle günde görmeydim yâri
Atıpdı(r) hayâyı namusu ârı
Bu nice erkândı(r) bu nice yoldu(r)

Aldı Gülenaz Sultan:

Bu mekânda zirdest etti han meni
Gaflettem hiç bilmirem men meni
Nahak yere garga verdin sen meni
Bu nice ummandı(r) bu nice seldi(r)

Aldı Sevdakâr:

Sevdakâr zâr çeker sübhi çağına
Gene mehman oldum gam otağına
Hoyrat eli değdi dostun bağına
Bu nice bülbüldü(r) bu nice güldü(r)

Aldı Gülenaz Sultan:

Gülenaz gelir sana bu canım feda
Öyle hayâl teftiş getirme yâda
İmdi malum olar dönersen şâda
Bu nice bendedi(r) bu nece kuldu(r)

Söz tamama yetişti. Zöhre Sultan, Gülenaz Sultan'ın koluna girdi. Öpüşe öpüşe ikisi de çıktı gittiler. Gittiler döndü geldi Zöhre Sultan, Sevdakâr Şah'ın yanına. Dedi:

Delikanlı! Kızı beğendin mi?

Allah sahibine nasip itsin.

Sahibi de kendisi bilersen mi?

Şimdi sana başka bir kız getirecem. Biraz da onunla eğlen.

Zöhre Sultan çıktı, gitti. Üzerine giymiş olduğu erkek elbisesini soyundu. Kız elbisesini giyindi. Kolunu taktı Gülenaz Sultan'ın koluna, ikisi beraber bunun yanına geldiler. İçeri girince Sevdakâr şaştı. Baktı: “Yahu! Bu Tahran Şahı'nın bacısı Zöhre Sultan'da burada. Hay Allah! Acaba o Arap haramî pehlivan neredi(r). Meni bunlarla görse öldürür.” diye düşündü.

O zaman Zöhre Sultan aşka gelir. Bakalım orda ne desin, Sevdakâr Şehzâde karşılık desin. Dinlesin, Gülenaz Sultan. Bunlardan vekâleten men okuyum, hepinizin sağlığına inşallah!

Aldı Zöhre Sultan:

Hulus dost aşnaya sırrın ya deyemez yâda diye
Âlemde hükmün Zıllullah benziyirsen şehzadeye
Buldum çölü sahralarda getirdim halvet oduya
Al muhabbet şerbetini el uzat dolu badeye
Gam yiyip perişan durma canımı verrem fedaya
Cesette birce canım var sana vermem hediye

Aldı Sevdakâr:

Gel hanım dindirme meni düşmüşem zârı sedaya
Olmuşam aşkın ummanı reyizde geçmez adaya
Bu hayalnan dal kaddimi korkuram felek budaya
Yüz min sene yârsız kalsam meyil vermerem madaya
Muhannete bel bağlayan olmuş böyle şermendeye

İnanmam ihtibarsıza vahy gelse emri Huda'ya

Aldı Zöhre Sultan:

Yâr yâra zulum edende nice düşer âh u zâra
Men senin sergenderinem vücudumu yaktın nâra
Eyledik ahd ü amanı itgin düştüm derbedere
Kırk günde gaflette kaldım sonra aklım geldi sere
Sizi zirdest etmek için mekânım olmuştu bura
Senin insafın yok imiş sen mennen vaz geldin niye

Aldı Sevdakâr:

Üy be üy var azamada hicri gam olufdu neden
Gözümün mübtelâsından var cismim arza giden
Gelip mesken edip hemen dört etrafı burcu beden
Usandım şirin canımdan el çektim fani dünyadan
O duran kanlı zalımdı(r) meni dide giryan eden
Muhannet biinsaf yârı uğrasın olmaz gadaya

Aldı Zöhre Sultan:

Umudum takatım sensen vallah benim birce tanem
Gece gündüz leyl ü nehar aşkın oduna püryanam
Becan'la kalmagal kurupsizi zirdest eden menem
Tahran Şahı'nın bacısı ala gözlü Zöhre Han'am
Soyunsam cenk urbasından oluram nazenin senem
Girende aslan postuna tanımam şahı gedayı

Aldı Sevdakâr:

Sevdakâr'am aşk ateşin gece gündüz yanar canda
Hayalım düşten dağılır akıl başta perakende
Nazınan aldın canımı takat ki kalmadı mende

Dil bilmez tanrı zalımı heç mi insaf yoktu sende
Ettin bize sen meydanı pes dedi sana Becan da
Bağrı taş olan dayanmaz bu kadar cilveye edaya

Söz tamama yetiştı. Zöhre Sultan gitti. Vezir Allahverdi Han'ın bağlarını açtı. Becan Pehlivan'ın bağlarını açtı. Bunları da getirdi. Hepsi burada birleştıler. Sevdakâr Şehzade, Vezir Allahverdi Han'a tembihte bulundu, onu şehre gönderecek, kendileri de peşinden gidecekler. Götürüp burada Sevdakâr Şah, Vezir'e bu sözleri okuyor. Bu, hikâyenin hatimesidir, yani sonudur.

Aldı Sevdakâr:

Vezir sana ne malumat edeyim
Şah babama bu hayâlî diyeseñ
Açsın mutfak hane yığsın kalmagal
Harç eylesin devlet malı diyeseñ

Murat aldım muhabbetim hoş oldu
Yâr elinde dolu bade nuş oldu
Zöhre Hân'la nazarıma duş oldu
Gülenaz'ın mah cemalı diyeseñ

Bu bir hikâyedı(r) tasnıfı yüzde
Kühü yüz kırk hane otuz sekizde
Tarih bin iki yüz doksan dokuzda
Kul Şenlik'in vasfı halın diyeseñ

Vezir Allahverdi Han, önden gitti böyleyken böyle olmuştur diye Şah Abbas'a müjde virdi. Şah Abbas umumi bir af çıkardı. Hapisleri bıraktı, çıplakları örttü, açları doyurdu.

Efendim, bunlar da geldiler Isfahan'a. Aradan birkaç gün geçti. Şah, Zöhre Sultan'ın Sevdakâr'la ikinci bir hanım olarak düğününü yaptı. Men duvakgâhını okuyuram. Hepinizin sağlığına, cümlenizin sağlığına.

Allah'dan dilek dilerem
İrevan'da bağım ola
Dört yanı mermer huvuzlu
İçinde otağım ola

Şahı tahtta oturam
Her ne deseler bitirem
Özümü yâre yetirem
Kara kalkan dağım ola

Kara kalkan dağ havası
İçinde var altın tası
Yedi yüz bade şişesi
Sekiz yüz sakim ola

Konuşa yeyim içeyim
Dostu düşmandan seçeyim
Koca Tiflis'e geçeyim
Gocur'da yaylağım ola

Gocur'da var Terekeme
Koyun gelir dem ha deme
Gümüş kemer lezgi kama
Cevherden kolçağım ola

Kolçağı alam koluma
At binem düşem yoluma
Hata gelmeye dilime
Teze civan yârim ola

Elesker yâri n'eylerem
Dünyada varı n'eylerem

O ki dünya sonu boştur
Beş arşın ağım ola

Söz tamama yetişti, ikinci bir Zöhre Sultanla Sevdakâr Şehzâde'nin düğünleri oldu. Onlar muradına nail oldular, Allah cümlemizin ve bu kaseti izleyenlerin, cümlesinin ve benim çocuklarımın muradına yetiştirsin, İnşallah u Teâla. Bu hikâyemiz burada sona erdi. Hepiniz bahtlı olun İnşallah.

SONUÇ

Sözlü kültür ortamında yaratılan ve her dönem çok ilgi gören halk hikâyeleri, 19. yüzyılda klasikleşmiş formunu kaybetmiş ve kısalmaya başlamıştır.

“Sevdekâr Şah ile Gülenaz Sultan Hikâyesi” 19. yüzyılda yani geleneğin zayıfladığı zamanlarda oluşmuş ve yazıya geçirilmiştir. Gelenek bozulmuş ve bu, hikâyelere yansımıştır. Bazı motifler yok olmuş ve epizotlar kısalmaya başlamıştır.

Çalışmamızda Âşıklık geleneği ve halk hikâyeleri konusunda tespitlerimiz şunlardır:

1. Hikâyede yer alan şiirler 7’li, 8’li ve 11’ li hece ölçüleri ile kaleme alınmış, genellikle koşma nazım biçimiyle oluşturulmuştur. Bunun yanında az da olsa 16’ lı hece ölçüsüyle oluşturulan şiirler de vardır. Ahenk genellikle yarım ve tam kafiyeyle sağlanmaya çalışılmış, sözcük tekrarlarına yer verilmiştir.

2. Hikâyede geçen mekânlar reel mekânlardır ve günümüzde hala o isimlerle anılırlar.

3. Olaylar anlatılırken düzyazı kullanılırken duygu yoğunluğu olan yerler ise şiirle ifade edilmiştir.

4. Hikâyede olaylar kahramanların adı etrafında gelişir: Sevdekâr Şah ile Gülenaz Sultan Hikâyesi.

5. Kahramanlar hikâyenin sonunda birbirlerine kavuşurlar.

6. Hikâyecilik geleneği içinde müzik önemli bir yer tutar ve şiirler çoğunlukla saz eşliğinde söylenir.

Ayrıca hikâyeler realistleşmiş ve olaylar daha çok günlük hayatta yaşanan olaylara dönmüştür. Hikâyeler hacimce de daralmış ve günlerce âşık meclislerinde ve kahvelerinde anlatılan uzun soluklu halk hikâyelerinin yerini kısa soluklu ve daha realist hikâyeler almıştır.

Halk hikâyeleri, günümüzde de halk edebiyatçılarının üzerinde yoğunlukla durdukları bir tür olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan çok sayıda çalışmayla halk hikâyeleri inceleme yöntemleri oturmuştur, diyebiliriz.

KAYNAKÇA

- Alptekin, A.B. (1997). *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*. Ankara: Akçağ.
- Alptekin, A.B. Çıldırılı Âşık Şenlik'in Hikâyeciliği, *Türk Dili*, 645, 243-253.
- Aslan, E. (1990). *Yaralı Mahmut Üzerinde Bir İnceleme*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Aslan, E. (2001). *Çıldırılı Âşık Şenlik (Hayatı-Şiirleri-Karşılaştırmaları-Hikâyeleri)*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Aslan, E. (2001). Halk Hikâyelerinde İmtihan Motifi Kompleksi. *Milli Folklor*, 51, 5-14.
- Aslan, E. (2001). Halk Hikâyelerinde Kahramanların Kıyafet Değiştirme Motifi ve Arabizengi Tipi, *Türkbilig*, 2, 1-10.
- Aslan, E. (2003). *Halkbilimi Araştırmaları I*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Aslan, E. (2010). *Türk Halk Edebiyatı*, Ankara: Maya Akademi.
- Boratav, P.N. (1988). *Halk Hikayeleri ve Halk Hikayeciliği*. İstanbul: Adam.
- Duymaz, A. (2001). *Kerem ile Aslı Hikayesi Üzerinde Mukayeseli Bir Araştırma*. Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Duymaz, A. (2012). *Âşık Şenlik'in Hikâyeleri Çerçevesinde Halk Hikâyelerinin Tasnifi Meselesine Dair Bir Değerlendirme*. Kars: Kafkas Üniversitesi- Kars İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Âşık Şenlik Sempozyumu.
- Elçin, Ş. (1993). *Halk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Akçağ.
- Görkem, İ. (2000). *Halk Hikâyeleri Araştırmaları – Çukurovalı Âşık Mustafa Köse ve Hikâye Repertuarı*. Ankara: Akçağ.
- Hançaz, B.B. (2012). 'Tanım Mı Tarif Mi? Halk Hikâyesinin Tanımlanması Meselesi'. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 8, 693- 699.
- Kaya, D. (1993). *Mahmut ile Nigar Hikayesi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma*, Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Kaya, D. (2007). *Ansiklopedik Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Akçağ.
- Kaya, D. (2013). *Âşık Şenlik'in Sevdakâr ile Gülenaz Sultan Hikâyesi*, Ankara: Vilayet.

Sakaoğlu, S. (1980). *Anadolu-Türk Efsanelerinde Taş Kesilme Motifi ve Bu Efsanelerin Tip Kataloğu*. Ankara: Kültür Bakanlığı.

Tökel, D.A. (2007) Sevdekâr Şah ile Gülenaz Sultan Hikâyesi: Yapısal Açıdan Bir İnceleme. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Liteature and History of Turkish or Turkich Volume*.

Türkmen, F. (1995). *Âşık Garip Hikayesi (inceleme-metin)*. Ankara: Akçağ.

Türkmen, F. (1998). *Tahir ile Zühre (inceleme-metin)*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.

http://www.cildirmanset.com/kose-yazilari/___%C3%A2sik_kasim_senlik-23.html
(12.04.2020)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı : Çağla KABLAN KISAOĞLU

Doğum Yeri ve Yılı : Hatay/1988

Yabancı Dili : İngilizce

E-posta : caglakablan@gmail.com

Eğitim Durumu

Lisans : Ahi Evran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 2008-2012.

Yüksek Lisans : Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, 2012-2019.